

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Poklon čitaocu u vidu komentara djela

Šerhu-s-Sunne

(Pojašnjenje Poslanikovog puta)

Pisac

Dr. Salih Fevzan

Sa arapskog na engleski preveo

Ebu-Talha Davud BURBANK i 'Abdus-Sami' 'ABDUS-SALAM

Sa engleskog na bosanski preveo

Saud ŠABOVIĆ

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

إتحاف القاري بالتعليقات على

شرح السنة للإمام البرbehari

Poklon čitaocu u vidu komentara djela

Šerhu-s-Sunne

(Pojašnjenje Poslanikovog puta)

od imama El-Berbeharija

2

Dr. Salih Fevzan

Član "Glavne Komisije za fetve" i "Vijeća najuticajnijih učenjaka"
u Saudijskoj Arabiji

Jačka 98.

واعلم أن أهل العلم لم يزالوا يردون قول الجهمية، حتى كان في خلافة بني العباس تكلمت الرويضة في أمر العامة، وطعنوا على آثار رسول الله صلى الله عليه وسلم، وأخذوا بالقياس والرأي وكفروا من خالفهم.

I znaj da učenjaci nisu prestajali da opovrgavaju govor džehmija sve do hilafeta Benu-'Abbasa kada ruvejbide (kvazi učeni) počese da pričaju o stvarima vezanim za mase i da napadaju na predaje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koristeći kijas (analogiju) i sopstvena mišljenja, a one koji se nisu slagali sa njima proglašavati nevjernicima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da učenjaci nisu prestajali da opovrgavaju govor džehmija** ﴾ Već je prethodio govor o tome ko su džehmije, a to su sljedbenici Džehma b. Safvana, propagatora zabludjelog govora da je Kur'an stvoren i onoga koji je otvoreno negirao Allahova imena i svojstva, a također i propagatora *irdža'* (stava da djela nisu od imana). Bio je na pokvarenom pravcu. Stoga se njegovi sljedbenici nazivaju "džehmije" pripisujući se Džehmu, a od njihovog najružnijeg govora je to da je Kur'an stvoren, a i to što su negirali Allahova imena i svojstava, te izvrtali govor Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, mijenjajući sa odbačenim i neosnovanim govorom. Oni predstavljaju jednu od najopasnijih i najodvratnijih frakcija, zbog čega ih učenjaci i sljedbenici sunneta nisu ostavljali na miru, već su odgovali na njihove sumnje i opovrgavali njihov govor prikazujući njegovu ništavnost. Sve to nalazimo u knjigama islamskih učenjaka, a među njima su:

- **Er-Redd 'ale-l-Džehmijje** (Odgovor džehmijama) - od imama Ahmeda b. Hanbel, rahimehullah, a to djelo je prisutno i štampano.
- **Er-Redd 'ala Bišr el-Merisi el-'anid** (Odgovor Bišru el-Merisiju, prkosnom negatoru Allahovih imena i svojstava) - od Osmana b. Se'ida ed-Darimija, koje je također štampano.
- **Bejanu Telbis el-Džehmijje** (Otkrivanje džehmijskih obmana) - od šejhu-l-islama Ibn-Tejmijje.

- Idžtimau' el-džujuši islamijjeti 'ala gazvi el-mu'attileti ve-l-džehmijjeh - od Ibnu-l-Kajjima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sve do hilafeta Benu-'Abbasa** ﴾ Tokom hilafeta El-Me'muna, koji je od Benu-'Abbasa, kada se zlo pojavilo. Tada počеше da govore oni koji nisu dostojni znanja, govoreći o islamskom znanju i osnovama vjere, a toga nisu bili dostojni. Stoga, kada osoba govori o stvarima mimo njegove specijalnosti, tada se stvari pokvare, zbog čega je nužno da o stvarima vjere i znanja govore samo specijalisti u određenim poljima i islamski učenjaci. Tako se stvar neće pretvoriti u kaos pa da svi počnu govoriti tvrdeći da posjeduju znanje, a što je danas slučaj. Danas govore oni koji su umislili da posjeduju znanje, istražujući pitanja imana i njegove suštine, a oni nemanu pravo da o tome govore zato što nemaju znanje. Oni to nisu uzeli od učenjaka, već govore sami od sebe, oslanjajući se na svoje zaključke, spuštajući principe sami od sebe i iz svojih sopstvenih zaključaka. Zato je ova stvar izuzetno opasna.

Riječi pisca: ﴿ **kada ruvejbide (kvazi učenici) počеше da pričaju o stvarima vezanim za masu** ﴾ su došle u predaji:

إِذَا تَكَلَّمَتِ الرُّوَيْبِضَةُ

“...kada će ruvejbide progovoriti...”

Odnosno, to će biti predznak Sudnjeg Dana, kada će o stvarima znanja koje se tiču masa govoriti ljudi koji ne posjeduju znanje¹; to su ruvejbide koji će početi da govore, što će biti predznak Sudnjeg Dana. Stoga, nije ispravno da iko govori o stvarima koje se tiču masa, osim učenjaka koji su čvrsto utemeljeni u znanju. U to ne smije ulaziti svako, baš kao što On Uzvišeni kaže:

¹ Zabilježio ga je imam Ahmed u El-Musnedu, 3/220; El-Bezzar u Musnedu, 7/174, br.2740; Et-Tahavi u Šerh Muškulu-l-e'asar, 1/405, br.464 i 465, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu, koji kaže: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: „Pred Sudnji Dan će biti godina prevara; lažovi će se smatrati povjerljivim, dok će na povjerljive gledati kao na lažove. Prevarantima će se vjerovati, a povjerljive smatrati prevarantima. Tada će ruvejbide progovoriti!“ – Upitaše: „A ko su ruvejbide?“ - Pa reče: „Prezreni ljudi koji govore o pitanjima koje se tiču masa!“ – El-Hafiz Ibn-Kesir kaže u En-Nihajeti fiten vel-melahim, str.33: “Lanac prenosilaca je džejd-dobar.” (Šejh El-Albani je ocjenjuje kao hasen u Es-Sahiha, br.1887).

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

“A kada im dođe nešto što se odnosi na sigurnost ili strah, oni to razglase. A da to prepuste Poslaniku ili pretpostavljenim svojim, to bi sigurno od njih saznali oni koji to ispituju. A da nije dobrote Allahove prema vama i milosti Njegove, vi biste, osim nekolicine, šejtana slijedili!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 83)

Dakle, o stvarima koje se tiču masa i koje utiču na ovaj ummet mogu da govore samo specijalisti kvalifikovani da to čine.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i da napadaju na predaje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ Oni su se čak upleli i u hadise napadajući ih i pišući knjige, ocjenjujući jedne hadise vjerodostojnim, a druge slabim, iako nisu posjedovali i stekli znanje o tome. Nisu bili ni prenosioci hadisa, niti imami u hadisu, zbog čega se smatraju ruvejbida, a oni ustaju i govore o opasnijim stvarima: o nauci o hadisu i predajama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **koristeći kijas (analogiju) i sopstvena mišljenja, a one koji se nisu slagali sa njima proglašavati nevjernicima.** ﴾ Ono što se ovdje ciljalo sa izrazom: ﴿ **kijas (analogija)** ﴾ jeste: ništavni kijas (*el-kijasul el-batil*). A što se tiče ispravnog kijasa (*el-kijasul es-sahih*), to kod islamskih učenjaka važi kao jedan od temeljnih dokaza u vjeri. Zapravo, analogija poput analogije između stvorenja i Stvoritelja, ili analogija između dvije stvari koje nemaju nikakvu međusobnu vezu ili uzrok, to je ništavna analogija. A što se tiče ispravne analogije, to je:

|| Pripajanje stvari za koju ne postoji tekstualni dokaz onoj stvari za koju postoji tekstualni dokaz dajući joj njen propis zbog zajedničkog im uzroka (*illeta*). ||

Zato, ako nema zajedničkog uzroka koji je vezan za obje stvari, tada to biva ništavnom analogijom.

Nastavak tačke 98.

فدخل في قولهم الجاهل والمغفل والذي لا علم له، حتى كفروا من حيث لا يعلمون، فهلك الأمة من وجوه، وكفرت من وجوه، وتزندق من وجوه، وضلت من وجوه، وتفرقت وابتدعت من وجوه

إلا من ثبت على قول رسول الله صلى الله عليه وسلم، وأمره وأمر أصحابه، ولم يخطئ أحدا منهم ولم يجاوز أمرهم ووسعهم ما وسعهم، ولم يرغب عن طريقته ومذهبهم، وعلم أنهم كانوا على الإسلام الصحيح والإيمان الصحيح فقلدهم دينه واستراح .

Tako su neznalice, neoprezni i oni koji nisu posjedovali znanje zalazili u njihov govor sve dok nebi zapali u nevjerstvo a toga nisu ni bili svjesni. Ummet je uništavan na razne načine i činjena su djela nevjerstva na razne načine, tako otpadajući od vjere, odvođeci u zabludu, podvajajući se i uvodeći novotarije na razne načine, osim onih koji su ostali čvrsti na riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem; onome na čemu je bio on i njegovi ashabi, ne idući dalje od onoga na čemu su oni bili, ne prekoračujući ono na čemu su oni bili. Bilo im je dovoljno ono što je njima bilo dovoljno, ne želeći da se okrenu od njihovog puta i situacije, znajući da su oni bili na ispravnom islamu i ispravnom imanu. Zato su ih slijedili u njihovoj vjeri našavši mir u tome. Znali su da vjera počiva na slijeđenju, te da su oni za koje je zacrtano da budu slijeđeni zapravo ashabi Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Riječi pisca: ﴿ **Tako su neznalice, neoprezni i oni koji nisu posjedovali znanje zalazili u njihov govor** ﴾ znače da su se vrata (znanja) svima otvorila i svi su počeli govoriti o islamskom-znanju sve do današnjih dana, kao što vam je poznato u onome što se govori preko satelitskih kanala. Taj njihov govor i taj kaos u njihovom znanju je dosegao stepen da obične mase govore o islamskom-znanju i podižu sumnje oko toga; dižući sumnje oko islamskih propisa i presuda istaknutih učenjaka. I kao što je spomenuto, proglašavali bi nevjernicima one koji bi se sa njima razišli do stepena da su imame iz prvih generacija proglasili nevjernicima i nezalicama, pa čak i do stepena da bi neki od njih rekli: "Ja sam čovjek i Ahmed b. Hanbel je čovjek! Ja sam čovjek i on je čovjek!" To je bio nivo kojeg su oni dosegli ne dajući poseban stepen govoru imama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok nebi zapali u nevjerstvo a toga nisu ni bili svjesni.** ﴾ jer bi počinili nevjerstvo ne znajući da je to nevjerstvo. Znači, osoba može reći riječi nevjerstva ne znajući uopće da je to što je rekao nevjerstvo, govoreći nešto što je kufr i propagirajući kufr ne znajući da je to kufr, a sve na osnovu toga što je zašao u nešto čega dosljedan nije; što je velika opasnost za njih same a i za ummet. Kada bi opasnost bila ograničena

samo na takve, bilo bi mnogo lakše, međutim, problem je taj što se to širi ummetom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ummet je uništavan na razne načine i činjena su djela nevjerstva na razne načine** ﴾ u značenju: zbunjivali bi i obmanjivali ummet unoseći slabost u ummet sve dok se među njima nisu pojavili ljudi koji su prihvatili govor nevjerstva govoreći: “Ovo su riječi učenjaka!”, baš kao što govore za riječi Džehma i mu'atezila. To je eskaliralo do tačke da su počeli pisati u časopisima u kojima se obraćaju učenjacima sa riječima: “Vi istinu ograničavate samo na sebe, dok odbacujete govor imama kao što su bili: Ibn-Sina, Ibn-'Arebi, Džehm b. Safvan, a sve su to vrli učenjaci!”

El-Berbehari kaže: ﴿ **tako otpadajući od vjere, odvođeći u zabludu, podvajajući se i uvodeći novotarije na razne načine** ﴾ Sve ove propasti su nastupile zato što su neznalice počele govoriti o islamskom znanju i zato što se nisu istinski bojali Uzvišenog Allaha; a kada se istinski ne boje Allaha, onda ulaze u ove stvari. Zato je jedan od selefa rekao:

*“Njihova pobožnost je bila mala,
zbog čega su i govorili!”*

A što se tiče onih koji se istinski boje Uzvišenog Allaha, takvi u pitanja ulaze samo kada imaju uvida i kada su za to kvalifikovani, a to posebno važi za pitanja koja se tiču vjere.

El-Berbehari kaže: ﴿ **osim onih koji su ostali čvrsti na riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem; onome na čemu je bio on i njegovi ashabi, ne idući dalje od onoga na čemu su oni bili, ne prekoračujući ono na čemu su oni bili.** ﴾ Oni nisu sigurni od nevjerstva, devijacija, zabluda, odstupanja od Pravog puta, međusobnog neprijateljstva i prekidanja međusobnih veza; niko nije siguran od ovih stvari, osim oni koji se drže onoga na čemu je bio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, radijallahu 'anhum, baš kao što to Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

وَسْتَغْفِرُنِي أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فَرَقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً قَالُوا: مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ
اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ كَانَ عَلَيَّ مَا آتَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

*“...I ovaj će se ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine;
sve će one u Vatru, osim jedna skupina od njih.” – Upitaše:*

„A ko je ta jedna, o, Allahov Poslaniče?“ - Reče: „Oni koji budu na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!“²

El-Berbehari kaže: ﴿ **Bilo im je dovoljno ono što je njima bilo dovoljno** ﴾ A to su: Kur'an, sunnet i ono na čemu su bile prve pohvaljene generacije od ashaba, tabi'ina, najbolje generacije i imama. Međutim, problem je sa ljudima koji kažu: “Oni su ljudi i mi smo ljudi, tako da njihov govor nema neku posebnu vrijednost nad našim govorom.”

El-Berbehari kaže: ﴿ **znajući da su oni bili na ispravnom islamu i ispravnom imanu.** ﴾ baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ... ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي
“...pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene!”³

I ko god želi spas, ovo je put ka tome, a ko neće spas, izabraće ono što sam želi, ali šteta od toga nije ograničena samo na njega, već će snositi i grijehe ljudi (koje je zabludjeo) zajedno sa svojim grijehom. Uzvišeni Allah kaže:

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٥﴾

“Da bi na Sudnjem danu nosili čitavo breme svoje i dio bremena onih koje su, a da oni nisu bili svjesni, u zabludu doveli. A grozno je to što će oni nositi!” (Prijevod značenja, En-Nahl, 25)

² Provjera je prethodila.

³ Provjera je prethodila.

Nema sumnje da su ashabi i najbolje generacije oni koji su bili na ispravnom islamu, ispravnoj vjeri, pa kako da napustiš njih i namjesto toga odeš onima vezano za koje nema garancije da su na ispravnoj vjeri i istini.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zato su ih slijedili u njihovoj vjeri našavši mir u tome.** ﴾ Izraz: *kalledehum* znači: *ittebe'ahum* (slijedili):

... وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ... ﴿١٠٠﴾

“...i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći...”

(Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

A sa izrazom: *et-taklid* se ovdje mislilo na: *ittiba'* (slijedenje).

El-Berbehari kaže: ﴿ **Znali su da vjera počiva na slijeđenju, te da su oni za koje je zacrtano da budu slijedeći zapravo ashabi Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ Već smo rekli da se sa izrazom *et-taklid* ovdje misli na: ispravan taklid, a to je *ittiba'* (slijedenje), baš kao što je Jusuf, 'alejhi-s-selam, rekao:

... إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾
وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ... ﴿٣٨﴾

“..ja se klonim vjere naroda koji u Allaha ne vjeruje i koji i onaj svijet ne priznaje i ja slijedim (et-tebe'atu) vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka i Jakuba..”

(Prijevod značenja, Jusuf, 37 - 38)

Slijedenje prvih pohvaljenih generacija je istina i niko se zbog toga neće kriviti, već je krivica na onima koji slijede ljude koji ne zaslužuju da budu slijedeći, koji se uzimaju kao uzori a ne zaslužuju da se uzmu kao uzori.

Jačka 99.

ومن قال لفظه بالقرآن مخلوق. فهو جهمي، ومن سكت ولم يقل: مخلوق ولا غير مخلوق، فهو جهمي، هكذا قال أحمد بن حنبل. وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: {إنه من يعيش منكم بعدي فسرى اختلافا كثيرا، فأياكم ومحدثات الأمور، فإنها ضلالة، وعليكم بسنتي، وسنة الخلفاء الراشدين المهديين، عضوا عليها بالنواجذ}.

I ko kaže: “Moj lafz (govor) Kur'anom je stvoren!” - takav je džehmija. A džehmija je i onaj koji zastane i neće da kaže niti da je stvoren, niti da nije stvoren. Ovako je rekao Ahmed b. Hanbel. I Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {“Uistinu onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika razilaženja, pa se pripazite novih uvedenih stvari u vjeru, jer su to zablude. I držite se moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa; toga se uhvatite kutnjacima...”}}

Uzvišeni Allah je Sam Sebi pripisao svojstvo *kelama* (govora) u brojnim ajetima, a od njih je Njegov govor:

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

“Reci: “Kad bi more bilo mastilo da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim.” (Prijevod značenja, El-Kehf, 109)

U značenju: Allahove riječi kojima On naređuje i zabranjuje, te sa kojima stvorenjima upravlja. A ko je u stanju izbrojati riječi Uzvišenog Allaha? Uistinu njih ne mogu ispisati sva mora i sva pera.

Allahov govor je, kao što kaže *ehlu-s-sunne vel-džema'at*:

“Oduvijek kao vrsta, a zaseban kao događaj!”

Stoga, Kur'an je samo jedan događaj i zaseban događaj Allahovog govora. Kur'anom i sunnetom Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, je potvrđeno da je govor svojstvo Uzvišenog Allaha, a nema sumnje da i zdrav razum potvrđuje svojstvo govora Allahu, jer je to svojstvo potpunosti, dok je njegova negacija svojstvo manjkavosti.

Sa druge strane, džehmije, a oni su sljedbenici Džehma b. Safvana, zabludjele osobe koja se pojavila među ljudima pokušavajući da im izazove

sumnje u Allahovu vjeru i naređujući otpadništvo i nevjerstvo, a od toga je da je pokušao da izazove sumnje oko činjenice da Allah govori, pa je govorio: "Allahov govor je stvoren, On ga je stvorio u Levhi-l-Mahfuzu, Džibrilu ili Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, tako da je to samo pripisivanje stvorenja njegovom Stvoritelju, kao što je primjer sa govorom: Allahova kuća, Allahova kamila, itd..." – Ovo je ono što je on govorio, Allah ga prokleo. On je govorio da Allah ne govori i da je pripisivanje govora Njemu samo u smislu pripisivanja stvorenja njegovom Stvoritelju. Eto to je bio njegov pravac i put. Pored spomenutog se držao i stava *džebra* po pitanju kadera tj., da su ljudi primorani na svoja djela. Također je bio negator Allahovih imena i svojstva, a bio je i od onih koji su lagali na i negirali Kur'an i sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Uistinu je to bio prljavi otpadnik od islama koji je simpatisao navedene zablude. Ovaj put i pravac je uzet od jevreja, kao što spominje šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje u uvodu na El-Hameviju, a sami Džehm nije začetnik ovog pravca, već je prije njega to uveo Dža'd b. Dirhem. On je došao sa ovim odbačenim govorom, a on je to uzeo od Taluta, jevreja, a Talut od Lebida el-Asama, jevreja koji je napravio *sühr* Allahovom poslaniku Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Dakle, ovaj njihov govor je uzet od jevreja, onih koji izvrću Allahov govor mijenjajući njegovo ispravno značenje. Stoga se ovaj neispravan pravac neće smatrati nečim neobjašnjivim dok mu je izvor poznat; a izvor mu je od jevreja infiltriranog među muslimane posredstvom ovoga zabludjelog čovjeka Dža'da b. Dirhema, kojeg je ubio Halid el-Kasri na danu Kurban-Bajrama, kao što spominje Ibnu-l-Kajjim (u svojoj „Nuniji“):

*"I zbog toga, Halid el-Kasri zakla Dža'da
na danu Kurban-Bajrama, jer je ovaj govorio:
"Ibrahim nije Allahov halil (prijatelj),
niti je Allah govorio sa Musaom!"
Svaki sljedbenik sunneta je zahvalan na ovoj žrtvi,
i kako divnu stvar Allah daje kroz žrtvu ovoga brata."*

Ovaj govor od njega preuze Džehm b. Safvan pa se njemu i pripisuje, jer ga je on propagirao iako ga nije izmislio.

Sljedbenici sunneta su ih žestoko kritikovali i neumoljivo o tome govorili, a to ćemo kasnije spomenuti - inšallah - u dijelu koji nam dolazi, dok sada govorimo samo o jednom segmentu ovoga zabludjelog pravca, a to je: negacija da je govor svojstvo Allaha.

Međutim, problem je nastao kod *ehlu-s-sunneta*, a to je pitanje: Kako reći: Moj *lafz* (izgovor) Kur'anom je stvoren ili nije stvoren? - Ovo je nešto što je također uvedeno među muslimane. Dakle, hoćemo li reći da je naš izgovor Kur'anom stvoren ili da nije stvoren, ili treba da se suzdržimo, pa da kažemo: Ako se sa ovim cilja na ono što se izgovora, onda je to Allahov govor i nije stvoren, a ako se sa ovim cilja na samo izgovaranje od strane osobe koja izgovara Kur'an, onda je to njegovo izgovaranje Kur'ana i to je njegov glas, a to je stvoreno. Stoga, detaljno pojašnjenje će se navesti, i to je detalj kojeg su spomenuli imam Ahmed b. Hanbel, El-Buhari i skupina verifikatora. Stoga, nemoj neograničeno reći: "Moj *lafz* (izgovor) Kur'anom je stvoren!", niti neograničeno: "Moj *lafz* (izgovor) Kur'anom nije stvoren!", a nemoj se ni suzdržati (od oboje), već je potrebno detaljno pojašnjenje oko ovoga.

Jačka 100.

واعلم أنه إنما جاء هلاك الجهمية: أنهم فكروا في الرب عز وجل، فأدخلوا: لم؟ وكيف؟ وتركوا الأثر، ووضعوا القياس، وقاسوا الدين على رأيهم، فجاءوا بالكفر عيانا لا يخفي، فكفروا وكفروا الخلق، واضطربهم الأمر إلى أن قالوا بالتعطيل.

I znaj da su džehmije uništeni zbog samostalnog mozganja o Gospodaru, Uzvišenom i Veličanstvenom! Oni su uveli: “Zašto?” i: “Kako?”, ostavljajući predaje a koristeći kijas (analogiju) vagajući vjeru prema svojim mišljenjima. Tako su pokazali otvoreno nevjerstvo i to je bilo očigledno nevjerstvo, a ostale ljude proglasiše nevjernicima. Tako ih ta stvar nužno povede u ta'til (negiranje Allahovih imena i svojstava).

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da su džehmije uništeni zbog samostalnog mozganja o Gospodaru, Uzvišenom i Veličanstvenom!** ﴾ Razlog zbog čega su džehmije zalutale do ovakvog stepena zablude je to što su samostalno ušli u temu o Gospodaru i samostalno kontali, a muslimanu nije dozvoljeno da samostalno ulazi u pitanja koja se tiču Gospodara, već mu je obaveza da vjeruje u Njega i Njegova imena i svojstva, a da ne zalazi u pitanje njihove kakvoće. Niko nema znanje o kakvoći Allahovog bića, niti o kakvoći Njegovih imena i svojstava, osim On Uzvišeni. On kaže:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

“On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.” (Prijevod značenja, Taha, 110)

Niko ne može obuhvatiti Uzvišenog Allaha; On najbolje zna o Sebi i o drugima mimo Njega, zbog čega mi ne govorimo o temi o Allahu, osim onoga zašta postoji dokaz iz Kur'ana i sunneta, dok se suzdržavamo od svega onoga što nije spomenuto u njima.

Džehmije negiraju Kur'an i sunnet, samostalno zalazeći u pitanja koja se tiču Allaha do stepena da kažu: “Allah nije unutar univerzuma, niti van njega, niti ispod njega, niti iznad, a ni desno, ni lijevo!”, tako opisuju Allaha kao kada neko opiše ono što ne postoji, a uzvišen i čist je Allah od njihovog govora. Oni također kažu: “Allah nema sluh, vid, znanje, a niti volju!”, time ipisuju Allaha kao kada neko opisuje ono što je neživo, jer se samo neživi opisuju na ovakav način, tako da bi Allah bio poput idola, a uzvišen i čist je Allah od toga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ostavljajući predaje a koristeći kijas (analogiju) vagajući vjeru prema svojim mišljenjima.** ﴾ Slijedili su ništavni kijas (*kijasun-batil*) čineći analogiju (u svojim mislima) između Allaha i stvorenja, tako da ih je to svelo u negaciju Allahovih imena i svojstava, jer - prema njihovom mišljenju – pripisivanje svojstava Allahu nužno sa sobom povlači *tešbih* (poređenje Allaha sa stvorenjima), ne znajući da su Allahova imena i svojstva onakva kako dolikuju samo Njemu, dok su imena i svojstva stvorenja onakva kako dolikuju njima; nema poređenja između ovo dvoje. I baš kao što Allahovo biće ne sliči bićima stvorenja, isto tako ni Njegova imena i svojstva ne sliče imenima i svojstvima stvorenja. Onaj ko se ovoga prihvati biće u blagostanju i nastaviće Pravim putem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako su pokazali otvoreno nevjerstvo i to je bilo očigledno nevjerstvo** ﴾ u značenju: zanevjerovali su u Allaha sa ovakvim ružnim govorom o Uzvišenom Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ostale ljude proglasiše nevjernicima.** ﴾ Oni nevjernicima proglasiše one ljude koji Allaha opisuju sa Njegovim imenima i svojstvima govoreći kako su takvi *mušebbihe* (antropomorfisti) obzirom da je *tešbih* kufr. Međutim, mi im na ovo odgovaramo: Ovo nije kako ste vi umislili, jer potvrda Allahovih imena i svojstava nije *tešbih*. Uzvišeni Allah kaže:

... لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

“...Niko nije kao On! On sve Čuje i sve Vidi.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ra,11)

Tako da Allah negira od Sebe *tešbih* (poređenje sa stvorenjima), dok u isto vrijeme potvrđuje Sebi svojstvo vida i sluha iako stvorenja posjeduju i vid i sluh. Stoga, prvo ne sliči drugome.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako ih ta stvar nužno povede u ta'til (negiranje Allahovih imena i svojstava).** ﴾ *Et-ta'til*: to je negiranje Stvoritelja, jer sama negacija (imena i svojstava) vodi u potpunu-negaciju (nečijeg postojanja), jer onaj koji ne čuje, ne vidi, ne govori, nema volju, htijenje, te koji nije niti unutar univerzuma niti izvan njega, koji nije niti iznad niti ispod – to znači da ne postoji Bog koji se obožava i koji postoji. Tako se ova njihova stvar završava sa *ilhodom* (devijacijom) i *ta'tilom* (negacijom).

Jačka 101.

قال بعض العلماء - منهم أحمد بن حنبل: الجهمي كافر ليس من أهل القبلة، حلال الدم، لا يرث، ولا يورث؛ لأنه قال: لا جمعة ولا جماعة ولا عيدين ولا صدقة، وقالوا: من لم يقل: القرآن مخلوق؛ فهو كافر.

Neki od učenjaka - među kojima je i Ahmed b. Hanbel - su rekli: **“Džehmije su nevjernici i ne računaju se pripadnicima kible. Njihova krv je halal i takvi se ne nasleđuju, niti se od takvih nasleđuje, jer su govorili da nema džume-namaza, niti namaza u džematu, a ni bajram-namaza i sadake, a i zato što govore: “Nevjernik je onaj koji neće da kaže da je Kur'an stvoren!”**

El-Berbehari kaže: ﴿ **Džehmije su nevjernici i ne računaju se pripadnicima kible.** ﴾ u značenju: nevjernici su zbog njihovog sveukupnog govora, jer oni negiraju Uzvišenog Allaha, a nema sumnje da je to najgore nevjerstvo. Njihov nevjernički govor vodi u negaciju, baš kao što to pisac spominje, negaciju Uzvišenog Allaha. Imam Ahmed b. Hanbel im je odgovori u svome djelu *Er-Redd 'ale-l-džehmije* i ovo djelo je štampano i verifikovano, hvala Allahu, a to su također uradili i brojni drugi učenjaci. Šejhu-l-islama Ibn-Tejmije im je odgovorio u svome velikom djelu *Bejan telbis el-džehmije*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Njihova krv je halal i takvi se ne nasleđuju, niti se od takvih nasleđuje** ﴾ iz razloga što su oni *murteđi* (otpadnici od vjere), jer se krv osobe zaštićuje sa islamom, dok je nevjernička krv dozvoljena.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer su govorili da nema džume-namaza, niti namaza u džematu** ﴾ Ovo je iz razloga što je Džehm negirao džumu-namaz i namaz u džematu, jer je - prema njegovom stavu – dovoljan samo *ma'rife* (spoznaja postojanja Allaha). Tako je iman kod njega samo *spoznaja*; pa ako osoba svojim srcem spozna postojanje Allaha, onda se takav smatra *mu'minom* (vjernikom) potpunog imana, makar uopće ne klanjao, ne postio, pa čak ne radio nijedno djelo 'ibadeta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ni bajram-namaza i sadake** ﴾ jer su smatrali kako djela, izgovor riječima i ubjeđenje srcem nisu sastavni djelovi imana, već da je iman samo *ma'rife* (spoznaja postojanja Allaha).

El-Berbehari kaže: ﴿ **a i zato što govore: “Nevjernik je onaj koji neće da kaže da je Kur'an stvoren!”** ﴾ zato što džehmije govore: “Ko neće da kaže da je Kur'an stvoren, već da je Kur'an Allahov govor, smatra se nevjernikom zato što je uporedio Allaha sa stvorenjima, a poređenje Allaha sa stvorenjima je nevjerstvo.”

Nastavak tačke 101.

واستحلوا السيف على أمة محمد صلى الله عليه وسلم، وخالفوا من كان قبلهم، وامتحنوا الناس بشيء لم يتكلم فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم، ولا أحد من أصحابه ﷺ، وأرادوا تعطيل المساجد والجوامع ...

I oni su dozvolili korišćenje sablje protiv ummeta Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i bili oprečni onima koji su bili prije njih. Oni su ljudima sudili za stvari o kojima Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi nisu govorili, te željeli da se mesdžidi i džamije isprazne...

El-Berbehari kaže: ﴿ **I oni su dozvolili korišćenje sablje protiv ummeta Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ jer džehmije dozvoljavaju ubijanje muslimana koji se ne slože sa njima u pitanjima vjerovanja. Šta su oni uradili onda kada su se domogli vlasti u vrijeme vladavine El-Me'muna? Jedne učenjake su ubili a druge su mučili, a sve kako bi ih primorali da zauzmu stavove džehmija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i bili oprečni onima koji su bili prije njih.** ﴾ tj.: onima od muslimana, jer se njihovi stavovi nisu pojavili prije njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni su ljudima sudili za stvari o kojima Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi nisu govorili** ﴾ Željeli su da prisile ljude da prihvate njihove stavove, kao što se to dogodilo u vrijeme vladavine El-Me'muna i onih koji su došli nakon njega, kada su prisiljavali ljude da prihvate njihov govor da je Kur'an stvoren.

El-Berbehari kaže: ﴿ **te željeli da se mesdžidi i džamije isprazne.** ﴾ iz razloga što su smatrali da je iman samo *ma'rife* (spoznaja postojanja Allaha), makar osoba ne radila nijedno djelo, pa čak iako to ne iskazala svojim jezikom, pa čak nebila ubijeđena u svome srcu, čime ispada da nema potrebe za izgradnjom džamija i okupljanjem u njima jer - prema njihovom stavu - namaz nije obavezan.

Nastavak tačke 101.

وأوهنوا الإسلام، وعطلوا الجهاد، وعملوا في الفرقة، وخالفوا الآثار، وتكلموا بالمنسوخ، واحتجوا بالمتشابه، فشككوا الناس في أديانهم، واختصموا في ربهم، وقالوا: ليس هناك عذاب قبر، ولا حوضا ولا شفاعة، والجنة والنار لم يخلقوا، وأنكروا كثيرا مما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم، فاستحل من استحل تكفيرهم ودمائهم من هذا الوجه؛ لأنه من رد آية من كتاب الله فقد رد الكتاب كله، ومن رد حديثا عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقد رد الأثر كله، وهو كافر بالله العظيم .

I oni slabe islam i uzrokuju ostavljanje džihada, dok se zapošljavaju frakcionaštvom. Oni oponiraju predajama, a kao dokaze koriste mensuh (derogirano) i mutešabih (manje jasno), uzrokujući time da ljudi počnu sumnjati u svoju vjeru. Oni raspravljaju o Gospodaru i govore: “Kaburski azab ne postoji, a niti havd i šefa'at, dok Džennet i Džehennem još nisu stvoreni.” Porekli su mnogo od onoga što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao. Oni koji dozvoljavaju njihov tekfir (proglašavanje nevjernicima) i ohalaljivanje njihove krvi tako presuđuju zbog navedenih stvari⁴, jer onaj koji zanegira makar jedan ajet iz Allahove Knjige kao da je zanegirao čitav Kur’an, i ko zanegira makar jedan hadis Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kao da je zanegirao sve ono što je on govorio, tako da je nevjernik u Allaha Velikog.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I oni slabe islam** ﴾ u značenju: džehmije su ti koji slabe islam.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i uzrokuju ostavljanje džihada** ﴾ Oni su ostavili džihad na Allahovom putu, jer vjeruju da se nevjernici neće proglasiti nevjernicima ako posjeduju *ma'rife* (spoznaju postojanja Allaha), što bi značilo da je i Faraon bio musliman pošto je on u svome srcu spoznao da Allah postoji, kao što Uzvišeni spominje:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

“A Musa reče (faraonu): 'Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o Faraone, sigurno nastradati.'“ (Prijevod značenja, El-Isra, 102)

⁴ Ibnu-l-Kajjim u svojoj Nunijji spominje da su džehmije proglašeni nevjernicima od strane preko 500 islamskih učenjaka. (nap.prev.)

Dakle, Faraon je posjedovao *ma'rife* (spoznaju) u svome srcu. Također su i *mušrici* (pagani) iz vremena Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, imali spoznaju u svojim srcima, a i obožavali su Ga raznim vrstama 'ibadeta vjerujući da je Allah Gospodar i da zaslužuje obožavanje, ali su pored Njega obožavali druge tvrdeći da će ih ti koje obožavaju približiti Uzvišenom Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni oponiraju predajama** ﴾ tj., oponiraju dokazima i sunnetu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a kao dokaze koriste mensuh (derogirano)** ﴾ tj., kao dokaze uzimaju derogirane tekstove ne djelujući prema tekstovima koji su derogirali, a sve kako bi zabludjeli druge, baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

... فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ... ﴿٧﴾

“...Oni u čijim je srcima zastrana slijede nejasne ajete u težnji za smutnjom i svojim tumačenjem..!” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

Mensuh (derogirani) tekstovi spadaju u *mutešabih* (manje jasne), a obaveza je da osoba bude svjesna onih tekstova koji su *nasih* (derogirajući) i onih koji su *mensuh* (derogirani), a također i onih koji su *mutlak* (neograničeni) i onih koji su *mukajed* (ograničeni), a također i onih koji su *hass* (specifični) i onih koji su *amm* (opšti), te da poznaje oblast derivacije dokaza, tako da neće koristiti kao dokaz bilo koji tekst kojeg nađe prije nego vidi da li je to derogirano, specifično ili možda ograničeno, ne ispitujući ovo jer su zastranili i kako bi druge ljude zabludjivali. Oni kažu: “Nama je Kur'an dokaz!”, dok - u stvarnosti - oni Kur'an ne koriste kao dokaz, jer Kur'an kao dokaz koriste samo oni koji ga prihvataju čitavog, dok u njega ne vjeruju oni koji uzimaju samo jedan njegov dio ostavljajući drugi, baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

... أَفْتَوْهُمْ نُونٌ بَعْضُ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ... ﴿٨٥﴾

“...Zar vi u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi negirate?!..” (Prijevod značenja, El-Bekare, 85)

Stoga se onaj koji ne sakupi i *muhkem* i *mutešabih* smatra onim koji uzima jedan dio Knjige a ostavlja drugi. Zato On Uzvišeni kaže:

... وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

“...Oni, pak, koji su u znanost upućeni kažu: “Mi u to vjerujemo; sve..!” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

tj., i muhkem i mutešabih:

... كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ... ﴿٧﴾

“...sve je to od našega Gospodara!..” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

Dakle, oni *mutešabih* vraćaju na *muhkem*, te ih tako pojašnjavaju i razjašnjavaju. Međutim, ova stvar zahtijeva učenjaka, dok nije dozvoljeno da početnici u sticanju znanja zalaze u to, a posebno ne neka devijantna osoba sa ciljem zabludijavanja. Stoga, *mutešabih* neće uzeti osim jedna od dvije osobe:

- ili **zaigun** (devijantna osoba) koja zabluduje, poput džehmija za koje je imam Ahmed rekao: “Oni kao dokaze uzimaju *mutešabih* iz Kur'ana!”⁵
- ili **mute'alim** (početnik u sticanju znanja), onaj koji još ne shvata i govori o Allahu bez znanja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i mutešabih (manje jasno)** ﴾ zbog čega ih je imam Ahmed opovrgao i odgovori u svome djelu *Er-Reddu 'ale-l-Džehmijeh* spominjući tekstove koje oni koriste kao dokaze odgovarajući na njihove stavove, nakon čega pojašnjava ispravno tumačenje tih tekstova harmonizirajući između ajeta i hadisa.

El-Berbehari kaže: ﴿ **uzrokujući time da ljudi počnu sumnjati u svoju vjeru.** ﴾ a nema sumnje da su ovo zbunjujuće i zabludjele ideje. Stoga, nije dozvoljeno govoriti o znanju, a posebno o pitanjima vjerovanja, osim onome koji je čvrsto utemeljen u znanju. Nije dozvoljeno polu-učenim studentima da govore o tome, niti onima koji su umislili da znaju, a da ne spominjemo devijantne i zabludjele ljude.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni raspravljaju o Gospodaru** ﴾ jer su oni uveli *el-džedl* (raspravu), a Uzvišeni Allah kaže:

⁵ Ovo se spominje u *Er-Redd 'ala ez-Zenadika vel-Džehmijeh*, str.6.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرُكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾
 “O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju, pa neka te ne obmanjuje to što se oni po svijetu kreću.” (Prijevod značenja, El-Mu'min, 4)

Vjernik ne raspravlja o Allahovim ajetima, već ih sve prihvata; vjeruje da je to Allahov govor i da je to dobro i uputa. A što se tiče onih koji se suzdržavaju po pitanju njih i koji podižu sumnje oko njih, takvi su oni koji raspravljaju o Allahovom govoru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i govore: “Kaburski azab ne postoji...”** ﴾ Ovo se u potpunosti poklapa sa njihovim pravcem, jer je vjernik - prema njihovom stavu - onaj koji je *spoznao* da Allah postoji, a nije obavezan da klanja, posti, obavi hadždž i umru, niti da izvršava bilo kakva druga djela. Zbog toga za njih kaburski-azab ne postoji, jer su svi ljudi spoznali da Bog postoji, pa nema grijeha i nepokornosti, jer su svi stanovnici kaburova spoznali da Bog postoji zbog čega neće nikako biti kazne.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a niti havd i šefa'at** ﴾ Oni su zanegirali svaku stvar koja spada u domen gajba, jer su se samo oslonili na svoj (oštećeni) razum.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok Džennet i Džehennem još nisu stvoreni.** ﴾ u značenju: Džehmije kažu da Džennet i Džehennem još nisu stvoreni uprkos činjenici da Allah obavještava da su oni već stvoreni. On Uzvišeni kaže o Džennetu:

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ
 لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

“I požurite oprost od Gospodara vašega, i Džennetu širokom kao nebasa i Zemlja, pripremljenim za bogobojazne!” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 133)

Riječ: “uiddet” znači da je već stvoren i pripremljen.

I On kaže o Vatri:

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

“I čuvajte se Vatre koja je za nevjernike pripremljena!” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 131)

Također nas je i Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio da je žestoka ljetnja vrućina od izdisaja Vatre, što ukazuje da je ona već prisutna, a

Vatra ima pravo na dva izdisaja: jedan zimi, a to je najhladnijeg dana zimi, i drugi ljeti, a to je najtoplijeg dana ljeti:

قَالَ شِدَّةُ الْحَرِّ مِنْ قَيْحِ جَهَنَّمَ

“...jer je ljetnja žega od izdisaja Vatre.”⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **Porekli su mnogo od onoga što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao.** ﴾ Porekli su mnogo od onoga što se spominje u Kur'anu i sunnetu zato što je to bilo oprečno njihovim stavovima i onome ušta su vjerovali.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni koji dozvoljavaju njihov tekfir (proglašavanje nevjernicima) i ohalaljivanje njihove krvi tako presuđuju zbog navedenih stvari** ﴾ Oni od *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* koji su džehmije proglasili nevjernicima su to učinili na osnovu spomenutih njihovih odbačenih stavova kojima su uzrokovali da ništa od vjere ne ostane.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer onaj koji zanegira makar jedan ajet iz Allahove Knjige kao da je zanegirao čitav Kur'an** ﴾ kao što je već prethodilo, da onaj koji kao dokaz uzima jedan dio Kur'ana ostavljajući drugi, takav je povjerovao samo u jedan dio Knjige a ostavio drugi. Stoga, osoba koja kao dokaze koristi *mutešabih* tekstove ostavljajući po strani *muhkem*, takav je od onih koji prihvataju jedan dio Knjige dok ostavlja drugi dio.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i ko zanegira makar jedan hadis Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kao da je zanegirao sve ono što je on govorio** ﴾ Također i u sunnetu imamo ono što je *muhkem*, a i ono što je *mutešabih*, pa ko god uzme ono što je *mutešabih* u sunnetu ostavljajući ono što je *muhkem*, takav je time ostavio sav sunnet.

El-Berbehari kaže: ﴿ **tako da je nevjernik u Allaha Velikog.** ﴾ što je rezultat svega navedenog, a mi od Allaha zaštitu tražimo, jer onaj koji istinski vjeruje u Allaha kaže:

... آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا ... ﴿٧﴾

“...Mi u to vjerujemo; sve je to od našega Gospodara!..” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

⁶ El-Buhariji, 1/198, br.533 i 534, u hadisu Ebu-Hurejre i Ibn-Omera, radijallahu 'anhum. I Muslim, 1/430, br.615, u hadisu Ebu-Hurejre, i 4/1732, br.2209, u hadisu Ibn-Omera, radijallahu 'anhuma.

dok devijantna osoba uzima ono što je *mutešabih* jer to odgovara njegovoj svrsi, dok *muhkem* ne odgovara njegovoj svrsi – i to je uvijek bio put devijantnih osoba. Imaj na umu da ovo nije specifično samo za džehmije, već je korijen ovoga od njih, dok je to također put svih devijantnih ljudi u svakom vremenu; oni za dokaze uzimaju samo ono što odgovara njihovim strastima ostavljajući ono što tome proturječi.

Nastavak tačke 101.

فدامت لهم المدة، ووجدوا من السلطان معونة على ذلك، ووضعوا السيف والسوط على من دون ذلك، فدرس علم السنة والجماعة وأوهنوها، فصاروا مكتومين لإظهار البدع والكلام فيها، ولكثرتهم، فاتخذوا المجالس وأظهروا آراءهم، ووضعوا فيها الكتب، وأطمعوا الناس، وطلبوا لهم الرياسة، فكانت فتنة عظيمة، لم ينج منها إلا من عصم الله، فأدنى ما كان يصيب الرجل من مجالستهم أن يشك في دينه، أو يتابعهم أو يرى رأيهم على الحق، ولا يدري أنهم على حق أو على باطل، فصار شاكا، فهللك الخلق حتى كانت أيام جعفر، الذي يقال له المتوكل؛ فأطفأ الله به البدع، وأظهر به الحق، وأظهر به أهل السنة، وطالت ألسنتهم، مع قتلهم وكثرة أهل البدع إلى يومنا هذا.

Prolaskom vremena nađoše vladare koji su im pomagali u tome, izlažući sablji i biču one koji to odbiju. Tako je znanje o sunnetu i džema'atu izbrisano, oslabljeno i potisnuto zbog manifestovanja novotarija, govora o njima i njihovog velikog broja. Počeli su da zasijedaju, izlažu sopstvena mišljenja i pišu knjige o tome, mameći ljude sebi i tražeći vođstvo za sebe. Tako je to zaista bilo veliko iskušenje kojeg se spasio samo onaj kojem se Allah smilovao. Najmanje što osobu koja sjedi sa njima zadesi je to što biva zaražena time da posumnja u svoju vjeru, ili ih počne slijediti, ili njihov govor smatrati istinitim, ne znajući nakon toga šta je istina, a šta zabluda – postavši od sumnjičavih. Tako su ljudi uništeni sve do vremena Dža'fera, poznatijeg kao El-Mutevekkil, preko koga Allah ugasi novotarije i ukaza na istinu i sljedbenike sunneta koji počеше otvoreno da govore uprkos njihovom malom broju u odnosu na veliki broj novotara, sve do današnjih dana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako su oni radili jedno vrijeme našavši vladare koji su im pomagali u tome** ﴾ ukazujući na vrijeme vladavine El-Me'muna⁷ i njegovih potomaka, Allah da oprostí nama i njemu, jer su ga oni (džehmije) obmanule i zabludjele.

⁷ El-Me'mun je bio halifa od 198 do 218 h.g.. Nakon njega na vlast dolazi El-Mu'tesim do 227h.g., a onda El-Vasik 232, a nakon njih El-Mutevekkil do 247 h.g.. (nap.prev.)

El-Berbehari kaže: ﴿ **i izlagali sablji i biču one koji to odbiju.** ﴾ u značenju: bili su na vlasti u vrijeme El-Me'muna u odnosu na *ehlu-s-sunne vel-džema'at*, a to je rezultat kad imaš pokvarene savjetnike, zbog čega je muslimanu obaveza, nebitno bio vladar-muslimana ili neko drugi, da uzima pravedne savjetnike. On Uzvišeni kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ ... ﴿١١٨﴾

“O vjernici, ne uzimajte za bliske prijatelje druge mimo vas..!” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 118)

u značenju: druge mimo vas muslimana:

... لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا ... ﴿١١٨﴾

“...jer drugi vam propast žele, jedva čekaju da muka dopadnete!..” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 118)

Tako da musliman treba da uzima pravedne saradnike i savjetnike, a da se pripazi uzimanja loših i zlih saradnika i savjetnika, a ovo posebno važi za one na vlasti. Pogledaj samo šta su loši saradnici i savjetnici donijeli El-Me'munu uprkos njegovoj inteligenciji, jakom karakteru i tome što je od Benu-Hašima; uprskos tome oni uspješe da ga obmanu. Također pogledaj šta su loši savjetnici uradili pri kraju dinastije Benu-'Abbasa; tj. šta su Ibnu-l-'Alkami i Et-Tusi (šiije-rafidije) uradili Abasijskom halifi? Naveli su Tatare sa istoka da dođu i da se bore; oni su ih doveli, otvorili im i olakšali put, sve dok nisu došli i osvojili Bagdad i zemlju muslimana. Počinili su težak masakr, spalili islamske knjige ispunivši rijeke Tigar i Eufrat sa njima dok im voda nije promijenila boju (u boju mastila), misleći da su time uništili islam. Međutim, Allah čuva i pomaže islam i on se ne može uništiti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako je znanje o sunnetu i džema'atu izbrisano** ﴾ u značenju: *indesere* (izbrisano), jer *ed-durus* znači: izbrisati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **oslabljeno** ﴾ u značenju: znanje o Kur'anu i sunneta, dok je kod njih znanje postalo:

- *'ilmu-l-džedel* (znanje o argumentaciji),
- *'ilmu-l-kelam* (znanje o apologetici), i
- *'ilmu-l-mantik* (znanje o logici).

El-Berbehari kaže: ﴿ **i potisnuto zbog manifestovanja novotarija, govora o njima** ﴾ Ostavili su sunnet a sebe zaokupirali sa novotarijama i manifestovanjem novotarija i pozivom u to, dok su sljedbenici sunneta potisnuti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i njihovog velikog broja. Počeli su da zasijedaju, izlažu sopstvena mišljenja** ﴾ Koristili su sijela, škole i okupljanja tako da su otvoreno manifestovali i propagirali svoja mišljenja, a takav je slučaj sa lošim ljudima; kada im se pruži prilika neće se štedjeti da islamu dođe kraj.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i pišu knjige o tome** ﴾ u značenju: da pišu džehmijske i mu'tezilske knjige.

El-Berbehari kaže: ﴿ **mameći ljude sebi i tražeći vođstvo za sebe** ﴾ ubijedili su mnoge ljude koji nisu posjedovali sigurno znanje u svoja mišljenja, tako da su ih ovi slijedili, jer kada *fitne* (smutnje) nastupe, samo se nekolicina spasi od njih. Većina ljudi je bila pod njihovim jakim uticajem, a među njima su bili oni na koje su samo djelimično uticali. Međutim, nakon fitne, ubijediše ljude u svoje stavove i obmanuše ih imetkom, tako da bi nekima dolazili prijeteći ubistvom, bičevanjem i zatvorom, dok bi drugima došli sa podsticajem, sa imetkom, nuđenjem pozicija na vlasti i blistavom budućnošću, tako da su neuki i oni željni strasti prodavali svoju vjeru za dunjalučku dobit, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako je to zaista bilo veliko iskušenje kojeg se spasio samo onaj kojem se Allah smilovao.** ﴾ Ovoga su se sačuvali samo oni koji su se držali Kur'ana i sunneta, strpljivo podnoseći sve što ih je zadešavalo. Jedan od primjera je imam Ahmed, a i oni koje ubiše a koji su ostali na Kur'anu i sunnetu. A što se tiče oni koji se sa njima složiše i koji su sa njima bili, takvi su uništeni zajedno sa njima!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Najmanje što osobu koja sjedi sa njima zadesi je to što biva zaražena time da posumnja u svoju vjeru** ﴾ u značenju: od ljudi koji odstupiše od Njegove vjere, dok je imalo i onih koji nisu odstupili od vjere, ali su ipak sumnjali po pitanju nekih stvari, jer sijeljenje sa njima nije donosilo nikakvo dobro.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili ih počne slijediti** ﴾ Oni što su sa njima sijelili ili bi se dobro i potpuno zarazili ili bi djelimično zalutali, ili bi, u najmanju ruku, počeli da imaju neke sumnje u određene stvari.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili ih počne slijediti, ili njihov govor smatrati istinitim, ne znajući nakon toga šta je istina, a šta zabluda - postavši od sumnjičavih.** ﴾ Posebno zato što su ovi došli sa uljepšanim kvazi-dokazima i lijepim i milozvučnim govorom, elokventnošću i sposobnošću lijepog govora, tako da je ono na čemu su bili zahtijevalo čvrstog učenjaka koji će ustati i opovrgavati ih, kao što su učinili imam Ahmed i šejhu-l-islam Ibn-Tejmije, te drugi imami koji čvrsto ustadoše protiv njih i koji ih slomiše.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako su ljudi uništeni sve do vremena Dža'fera, poznatijeg kao El-Mutevekkil** ﴾ u značenju: ovo iskušenje je trajalo i nakon vladavine El-Me'muna, njegovog brata El-Mu'tesima i vremena El-Vasika b. el-Mu'tesima. Kada El-Vasik preseli, prisega na vjernost se dade njegovom bratu El-Mutevekkilu, a on je podržao sunnet, prekinuo muku na koju su stavljeni učenjaci i time dođe olakšanje od Uzvišenog Allaha; molimo Allaha da ga nagradi za uslugu islamu i muslimanima. On je iskazao poštovanje i uvažavanje prema imamu Ahmedu. ﴿ **poznatijeg kao El-Mutevekkil** ﴾ tj., el-mutevekkil 'ala-llah (Allahov pomagač), dok je njegovo ime bilo Dža'fer b. el-Mu'tesim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **koji počese otvoreno da govore** ﴾ tj., sljedbenici sunneta su otvoreno govorili. Postali su toliko jaki da javno govore i žestoko počese da govore protiv novotara, tako da se stanje preokrenu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **uprkos njihovom malom broju u odnosu na veliki broj novotara, sve do današnjih dana.** ﴾ Zabluda se nikada ne može suočiti sa istinom makar zabludivača bilo mnogo; oni nisu u stanju da se suoče sa istinom i sljedbenicima istine makar njih bilo malo. On Uzvišeni kaže:

﴿ ۲۴۹ ﴾ ... كَمْ مِّن فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةٌ بِإِذْنِ اللَّهِ ...

“...Koliko su puta malobrojne grupe savladale grupe mnogobrojne Allahovom voljom!...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 249)

Imam Ahmed je bio sam, a pogledaj šta je uradio ovim devijantima (*mulhidima*); ostao je čvrst sam sve dok Allah nije podario snagu sunnetu preko njega, zbog čega je i prozvan imamom ehlu-s-sunneta.

Nastavak tačke 101.

فالرسم وأعلام الضلالة قد بقي منهم قوم يعملون بها، ويدعون إليها، لا مانع يمنعهم، ولا أحد يحجزهم عما يقولون ويعملون .

A što se tiče njihovih principa i znakova zablude, neki su ostali na tome djelujući i pozivajući u to, bez ikoga koji bi ih spriječio od onoga što govore i rade!

El-Berbehari kaže: ﴿ **A što se tiče njihovih principa i znakova zablude, neki su ostali na tome djelujući po tome** ﴾ Zlu nije došao kraj, već i dobro i zlo ostaju, a sve kao test i iskušenje; nekada istina pobijedi i bude gornja, a nekada zabluda bude gornja. Međutim, zabluda neće nikada ostati gornja, dok će se istina, nebitno kroz šta prolazila, na kraju vratiti dozvolom Allaha. On Uzvišeni kaže:

... وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

“...a one koji se Allaha boje čeka sretan kraj.” (Prijevod značenja, El-Kasas, 83)

... وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿١٣٢﴾

“...A samo one koji se budu Allaha bojali i grijeha klonili čeka lijep svršetak.” (Prijevod značenja, Ta ha, 132)

A imam Ibnu-l-Kajjim kaže:

*“I istina je potpomognuta i kušana pa se ne čudi,
jer takav je put Milostivog!”⁸*

⁸ El-Kafijetu-š-Šafi'i, 1/124-sa komentarom Ibn-'Ise.

Tačka 102.

واعلم أنه لم تجئ زندقة قط إلا من الهمج الرعاع أتباع كل ناعق يميلون مع كل ريح، فمن كان هكذا، فلا دين له، قال الله عز وجل: ﴿فما اختلفوا إلا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم﴾ وهم علماء السوء أصحاب الطمع والبدع.

I znaj da se otpadništvo od vjere nikada nije pojavilo, osim od strane divljih rulja koji slijede svakog koji poziva glasno i koji idu tamo kako vjetar puše, a svaki takav nema vjere. Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kaže: “...a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti...” A njih čine loši učenjaci, pohlepni za dunjalukom i novotari.

El-Berbehari kaže: **« I znaj da se otpadništvo od vjere nikada nije pojavilo »** Ez-zendeka (otpadništvo od vjere) je: *en-nifak* (licemjerstvo), što je manifestovanje imana dok se skriva nevjerstvo. Zindici su oni koji su nazivani munaficima na početku islama. Oni žive među muslimanima, pa kada im se pruži prilika, oni pokazuju svoje zlo i bore se protiv istine i njenih sljedbenika, kao što je to danas prisutno.

El-Berbehari kaže: **« osim od strane divljih rulja koji slijede svakog koji poziva glasno i koji idu tamo kako vjetar puše »** u značenju: divljih rulja među ljudima koja slijedi svakog ko glasno poziva, ne znajući u kojem pravcu ih vodi. A što se tiče učenjaka, onih sa čvrstim i temeljitim znanjem, takvi slijede samo istinu, tako da ih brojnost ne obmanjuje: brojnost zabludjelih. On Uzvišeni kaže:

وَأِنْ تُطِيعْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

“Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji, oni bi te od Allahova puta odvratili; oni se samo za pretpostavkama povode, i oni samo neistinu govore.” (Prijevod značenja, El-En'am, 116)

Pa se u obzir uzimaju samo oni koji su na istini makar ih bilo malo. On Uzvišeni kaže:

... كَمْ مِّنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ عَلَبْتَ فِتْنَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

“...Koliko su puta malobrojne grupe savladale grupe mnogobrojne Allahovom voljom!” A Allah je na strani strpljivih!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 249)

El-Berbehari kaže: ﴿ **a svaki takav nema vjere.** ﴾ što su oni kolebljivi, takvi nemaju vjeru, tako da su to munafici. On Uzvišeni kaže:

مَذْبِذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هُوَاءٍ وَلَا إِلَى هُؤْلَاءِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

“Kolebaju se između toga, niti su sa ovima niti sa onima. A onoga koga Allah u zabludu odvede nećeš mu naći puta ka uputi.” (Prijevod značenja, En-Nisa, 143)

Tako da oni kolebljivi i nemaju vjeru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kaže: “...a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti...”** ﴾ Da su se razišli uzrokom neznanja, nesreća bi bila lakša, ali se oni razidoše iako su imali znanje, a samo zato što su slijedili strasti – eto zato su se razišli. A da su slijedili istinu – slagali bi se i bili bi ujedinjeni. On Uzvišeni kaže:

... فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ... ﴿١٧﴾

“...a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti...”

(Prijevod značenja, El-Džasija, 17)

Stoga, da su oponirali istini iz neznanja, imalo bi nade da to prođe, ali pošto se to dogodi dok su znanje posjedovali, to je tada teško ukloniti, jer Uzvišeni Allah kaže:

... وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغْيٍ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

“...A ko je dalje zalutao od onoga koji slijedi svoje strasti bez upute od Allaha...” (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

u značenju: niko nije u većoj zabludi od takve osobe.

I On Uzvišeni kaže:

... فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ... ﴿١٧﴾

“...a oni su se podvojili baš onda kad su do saznanja došli, i to zbog neprijateljstva i međusobne zavisti...”

(Prijevod značenja, El-Džasija, 17)

u značenju: Benu-Israelćani se nisu razišli uzrokom neznanja, već zbog slijeđenja strasti, a isti je slučaj i sa onima iz ovoga ummeta koji njima sličē.

Tačka 103.

واعلم أنه لا يزال الناس في عصابة من أهل الحق والسنة، يهديهم الله، ويهدي بهم غيرهم، ويحيي بهم السنن، وهم الذين وصفهم الله تعالى مع قلتهم عند الاختلاف فقال: ﴿وما اختلف فيه إلا الذين أوتوه من بعد ما جاءتهم البينات بغيا بينهم﴾ ثفاستثناهم فقال: ﴿فهدى الله الذين آمنوا لما اختلفوا فيه من الحق بإذنه والله يهدي من يشاء إلى صراط مستقيم﴾ وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: {لا تزال عصابة من أمتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي أمر الله وهم ظاهرون}.

I znaj da neće biti vremena u kojem neće postojati skupina ljudi na istini i sunnetu, koje će Uzvišeni Allah uputiti i preko kojih će druge upućivati i oživljavati sunnet. To su oni koje je Uzvišeni Allah opisao kao one kojih će biti malo u vremenima razilaženja. On Uzvišeni kaže: „...I nisu se razišli, osim zbog međusobne zavisti, baš od onih kojima je data (Knjiga), i to kada su im već bili došli Jasni dokazi...” Nakon čega izdvaja ove ljude pa kaže: „...i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće.” Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {“Neće prestati da postoji skupina u mome ummetu koja će biti očito na istini; neće im naštetiti oponenti, niti oni koji ih napuste, sve dok Allahova odluka ne dođe, a oni očiti!”}

El-Berbehari kaže: **« I znaj »** u značenju: učite o muslimani i studenti islamskih nauka. Budite svjesni da istina opstaje i sa njom onaj kojem Allah da uspjeha da je slijedi bez obzira koliko fitni bilo i nebitno koliko se neprijatelji trudili stati u kraj istini i njenim sljedbenicima, jer neće biti u stanju to uraditi zato što je Uzvišeni Allah čuva. On Uzvišeni kaže:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti." (Prijevod značenja, El-Hidžr, 9)

I kao što kaže On Uzvišeni:

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾

"Mi ćemo, doista, pomoći Poslanike Naše i one koji vjeruju u životu na ovom svijetu, a i na Dan kad se dignu svjedoci." (Prijevod značenja, El-Mu'min, 51)

I Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِّنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ لَا يَضُرُّهُمْ مَن خَالَفَهُمْ وَلَا مَن خَدَلَهُمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ تَبَرَّكَ وَتَعَالَىٰ

„Neće prestati da postoji skupina u mome ummetu koja će biti očito na istini; neće im naštetiti oponenti, niti oni koji ih napuste, sve dok ne dođe odluka Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog!“⁹

Tako da će istina i njeni sljedbenici ostati pa makar ih bilo malo u određenim godinama ili nekim vremenima, jer Uzvišeni Allaha nikada neće dozvoliti da se istina izgubi. Međutim, na onima koji se drže ove istine je obaveza da budu strpljivi na tome i na svemu onome što ih zadesi, jer uistinu Uzvišeni Allaha nikada neće dozvoliti da ova istina nestane, već će joj podariti podržavaoce i sljedbenike. A ako se presele iz jednog u drugo mjesto, Allah će uputiti druge ljude koji će je ponijeti; baš kao što On Uzvišeni kaže:

... وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

"...A ako se okrenete, On će vas drugim narodom zamijeniti, koji onda kao što ste vi neće biti." (Prijevod značenja, Muhammed, 38)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۚ ذَٰلِكُمْ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

"O vjernici, ako neko od vas od svoje vjere otpadne - pa, Allah će sigurno umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne,

⁹ El-Buhari, br.7311; i Muslim, br.1921, u hadisu Mugire, radijallahu 'anhu. Također ga bilježi El-Buhari, br.7460; i Muslim, br.1037, u hadisu Mu'avije, radijallahu 'anhu. A bilježe ga i Muslim, br.1920, u hadisu Sevbana, radijallahu 'anhu, i br.1923, u hadisu Džabira b. 'Abdullaha, radijallahu 'anhuma, kao i br.1922, u hadisu Džabira b. Semure, radijallahu 'anhuma.

a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovu putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. To je Allahov dar, koji On daje kome hoće - a Allah je neizmjerljivo dobar i zna sve." (Prijevod značenja, El-Maide, 54)

Ovo je garancija od Uzvišenog Allaha da će ova istina ostati, te da će on dati one koji će je uspostaviti i odbraniti. Zato, za vjeru nema opasnosti da će biti izgubljena, već smo mi ti koji su u opasnosti, pa ako se ne budemo držali ove vjere i ako ne budemo saburali na njoj, onda će nam biti oduzeta i data drugima pored nas. Stoga je na nama da se bojimo za sebe da nam ova vjera ne bude oduzeta i data drugima pored nas, te tako budemo uništeni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **neće biti vremena u kojem neće postojati skupina ljudi na istini i sunnetu** ﴾ 'isabeh znači: *džema'at* (skupina), baš kao što on, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي

„Neće prestati da postoji skupina u mome ummetu...!“

pa je nazvana: **taifeh**, **džema'at** i **'isabeh**, sve u značenju: skupina.

El-Berbehari kaže: ﴿ **koje će Uzvišeni Allah uputiti** ﴾ da slijede ovu istinu: ﴿ **i preko kojih će druge upućivati** ﴾ tako da će sami biti upućeni i druge će upućivati, a to je karakteristika učenjaka koji mudro i postepeno podučavaju, koji se ne ograničavaju samo na sebe, već i druge pozivaju ka istini, obezbjeđujući im uvid u to i upućujući ih na to, tj., usmjeravaju ih na to i pojašnjavaju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i oživljavati sunnet.** ﴾ u značenju: Poslanikov sunnet nakon što bude izbrisan i ukopan, tako da ga oni oživljavaju i obnavljaju; to je njihov put. Oni sunnetu daju život i uzokuju da novotarije zamru. Oni oživljavaju ovu vjeru tako da bude baš onakva kako je i objavljena Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Stoga, kroz svaku generaciju ovoga ummeta Allah odabira one koji će oživiti ovu vjeru, one koji će iz nje izbaciti ono što su drugi od nje izvitoperili, lažne tvrdnje zabludjelih i tumačenja neukih; to je blagodat od Uzvišenog Allaha. Koliko se samo često ova vjera susreće sa napadima neprijatelja silom, lažnim tvrdnjama i sumnjičenjem, ali vjera ipak ostaje svježja i čista kao što je i objavljena Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, u Kur'anu i sunnetu. Nijedna ruka nije u stanju izmijeniti je, baš kao što On Uzvišeni kaže:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti." (Prijevod značenja, El-Hidžr, 9)

Ovo je Kur'an baš onakav kakav je objavljen Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem; nijedno slovo iz njega promijenjeno nije, a to je zato što ga Allah čuva. A što se tiče prethodnih Nebeskih Objava, one su date rabinima i monasima na čuvanje, ali oni dozvoliše da im se Knjige pogube, izmijene, izvitopere i promijene, kao što se dogodilo sa Tevratom i Indžilom. Međutim, sami Allah garantuje da će čuvati ovaj Kur'an, tako da niko neće biti u stanju da promijeni ni jedno slovo iz njega, a to je Allahova blagodati data ovome ummetu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **To su oni koje je Uzvišeni Allah opisao kao one kojih će biti malo u vremenima razilaženja. On Uzvišeni kaže: ﴿ "...I nisu se razili, osim zbog međusobne zavisti, baš od onih kojima je data (Knjiga), i to kada su im već bili došli Jasni dokazi..."** ﴾ ﴾ Riječi: "...I nisu se razili..." u značenju: u vjeri ili po pitanju Knjige: "...osim zbog međusobne zavisti, baš od onih kojima je data (Knjiga), i to kada su im već bili došli Jasni dokazi..." u značenju: nisu se razili što im je istina bila skrivena i što su morali tragati za njom, već su se razili zbog međusobne zavisiti i zbog svojih strasti. To je bio razlog njihovog podvajanja i razilaženja: *el-ehva* (strast) i *hubbu-l-zuhuri* (želja za isticanjem), a nisu se podvojili zbog neznanja ili što im istina nije bila jasna; tako da nam ovo pokazuje da je dokaz bio uspostavljen nad njima. Istina im je došla ali oni na to nisu obraćali pažnju, već su samo slijedili svoje strasti, vlastite ciljeve i dunjalučke aspiracije. Tako da u ovome ajetu imamo ukor razilaženja, te da nam je obaveza da se okupimo oko Allahove Knjige. U njemu je također ukor slijeđenja strasti i onoga čemu duša teži, a da je na muslimanu obaveza da bude od onih koji slijede istinu makar istina oponirala njegovim strastima, jer su prethodni ummeti:

... كَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّمَّا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ قَرِيبًا كَذَّبُوا وَقَرِيبًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

"...Kad god bi im koji Poslanik donio ono što nije godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali." (Prijevod značenja, El-Maide, 70)

Pa su slijedili ono što se poklapa sa njihovim strastima, a ako bi oponiralo njihovim strastima oni bi ili ubili toga Poslanika ili bi ga nazvali lažljivcem. Eto to je bio put prethodnih ummeta koji su uništeni. Stoga je nama obaveza da se ujedinito oko Allahove Knjige i sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i oko onoga na čemu su bile prve pohvaljene generacije, ashabi i tabi'ini, pa makar to bilo oprečno našim strastima, jer je to za našu korist, dok će nam slijeđenje strasti samo donijeti štetu. On Uzvišeni kaže:

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

“Da se Allah za prohtjevima njihovim povodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji i u onom što je na njima; Mi smo im dali Kur'an, slavu njihovu, ali oni za slavu svoju ne haju.” (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 71)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nakon čega izdvaja ove ljude pa kaže: “...i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće.”** ﴾:

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ... ﴿٢١٣﴾

"Svi ljudi su sačinjavali jednu zajednicu, pa je Allah slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti i opomenu, i po njima je slao Knjigu sa Istinom, da po njoj sudi ljudima u onome u čemu se oni razilaziše. A povod je neslaganju bila međusobna zavist, baš od onih kojima je data, i to kada su im već bili došli Jasni dokazi..." (Prijevod značenja, El-Bekare, 213)

Pa se pojašnjava da je njihovo razilaženje bilo zbog međusobne zavisti, nepravde i slijeđenja strasti, a ne zato što im je istina bila nepoznata, već zato što oni nisu željeli istinu; nakon čega On izuzima pa kaže:

... فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ... ﴿٢١٣﴾

“...i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike...”

(Prijevod značenja, El-Bekare, 213)

a to su oni koji su slijedili Vjerovjesnike i *ehlu-s-sunnet vel-džema'at* iz ovoga ummeta, a to su sljedbenici istine. Ovo nam pokazuje da je iman to što se zahtijeva, pa je On uputio one koji su to zaslužili, a to su posjednici imana i oni koji vole istinu. Allah ih upućuje zbog njihovog imana i ljubavi prema istini. Ovo nam pokazuje da uputa ima svoje uzroke, a to su:

- iman,
- ljubav prema istini, i
- traganje za istinom.

El-Berbehari kaže: ﴿Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Neće prestati da postoji skupina u mome ummetu koja će biti očito na istini; neće im naštetiti oponenti, niti oni koji ih napuste, sve dok Allahova odluka ne dođe, a oni očiti!“}﴾ što je dobro poznati hadis koji se spominje sa različitim riječima i verzijama, a od njih je:

لَا تَزَالُ عَصَابَةٌ

„Neće prestati da postoji 'isabetun (grupa)...“¹⁰

a to je: džema'at.

I u drugoj verziji:

طَائِفَةٌ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ

„taifetun (skupina) koja je potpomognuta na istini...“

tj., potpomognuta protiv drugih:

لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ تَرَكَ وَتَعَالَى

„...neće im nauditi oni koji ih napuste sve dok ne dođe odredba Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog!“

tj., u *ahiri-z-zemanu*, blizu nastupa Sudnjeg dana, onda kada nježni vjetar bude usmrtio duše vjernika i kada na zemlji ne bude ostalo vjernika, već budu ostali samo nevjernici i mušrici nad kojima će Sudnji dan nastupiti. Stoga, Sudnji dan neće nastupiti nad vjernicima, već samo nad nevjernicima, kao što Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

¹⁰ Bilježi Muslim, 3/1524, br.1924, u hadisu 'Ukbe b. 'Amira, radijallahu 'anhu, koji kaže: „Čuo sam Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da kaže: 'Neće prestati da postoji grupa u mome ummetu koja će se boriti Allahovom naredbom nadvađujući neprijatelja; neće im nauditi oponenti sve dok ne nastupi Čas, a oni i dalje na tome!“

إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْ تَدْرِكُهُمُ السَّاعَةُ وَهُمْ أَحْيَاءُ وَالَّذِينَ يَبْنُونَ الْمَسَاجِدَ عَلَى الْقُبُورِ
„Najgori od ljudi su oni koji će živi kušati Sudnji dan, a to
su oni koji će izgrađivati džamije na grobovima!“¹¹

Eto to su najgori ljudi - Allah da nas toga sačuva - tako da se Sudnji dan neće dogoditi nad vjernicima, već će se dogoditi samo nad nevjernicima i mušricima.

¹¹ El-Buhari, br.7067, mu'alekan, a povezano: Mu'mer u Džami'hi, 11/402; imam Ahmed u El-Musnedu, 1/405, 435; b. ebi-Šejbe u El-Musannefu, 3/30; El-Bezzar u Musnedu, 5/136; Et-Taberani u El-El-Mu'džemu-l-Kebiru, br.10413; Ibn-Huzejme u Sahihu, 2/6; Ibn-Hibban u Sahihu, br.6847, i drugi, a Ez-Zehebi kaže u Sijar e'alami-n-nubela, 9/410: „Hadis je hasen sa jakim lancem prenosilaca!“ – Prvi dio hadisa bilježi El-Buhari, 6/3590, br.6656; i Muslim, 4/2268, br.2949, u hadisu Ibn-Mes'uda, merfu'an: „Neća nastupiti Sudnji dan osim nad najgorim ljudima.“ Dok drugi dio hadisa bilježe: El-Buhari, 1/165, br.417; i Muslim, 1/375, br.528, u hadisu 'Aiše, merfu'an, sa riječima: „Oni ljudi među kojima kad preseli neki dobar čovjek, oni na njegov kabur naprave džamiju i njegovu sliku postave u njoj, su najgori ljudi kod Allaha na Sudnjem danu!“

(Ovaj hadis sa ovim riječima bilježe Ibn-Huzejme u Sahihu; Ibn-Hibban; Ibn ebi-Šejbe; imam Ahmed i Et-Taberani, kao što spominje šejh El-Albani u svome djelu Tahziru-s-Sadžid, br.26, ocjenjujući ga sahihom).

Tačka 104.

واعلم رحمك الله أن العلم ليس بكثرة الرواية والكتب، وإنما العالم من اتبع العلم والسنة، وإن كان قليل العلم والكتب، ومن خالف الكتاب والسنة فهو صاحب بدعة وإن كان كثير العلم والكتب.

I znaj, Allah ti se smilovao, da znanje nije puko prenošenje velikog broja predaja i (pisanje) knjiga. Učenjaci su zapravo oni koji slijede znanje i sunnet, makar posjedovali manje znanja i knjiga, dok je novotar onaj koji oponira Kur'anu i sunnetu makar prenosio mnogo znanja i imao knjiga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj, Allah ti se smilovao, da znanje nije puko prenošenje velikog broja predaja i (pisanje) knjiga.** ﴾ jer znanje nije poznavanje mnogo stvari, dugo čitanje i pisanje brojnih knjiga, već je znanje posjedovanje *fikha* (ispravnog razumijevanja), slijeđenje Poslanika i djelovanje po znanju, makar osoba posjedovala manje znanja. Manje znanja praćeno pravednim djelima i ispravnim shvatanjem vjere je krupna stvar, dok nema koristi u puno znanja koje nije praćeno djelovanjem po njemu i pri čemu se ne slijedi Poslanik. Među Jevrejima postoje učeni ljudi, rabini, ali uprkos tome njihovo znanje im ne koristi, zbog čega se Allah na takve rasrdio, jer su bili nepokorni prema Allahu iako su posjedovali znanje. Dakle, ne traži se mnogo znanja, niti pisanje mnogo knjiga, već se traži djelovanje po znanju. Eto to je ono što se željelo sa znanjem i to je put onih kojima je Allah podario blagodati, baš kao što On Uzvišeni kaže:

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ... ﴿٧﴾
 „Uputi nas na Pravi put. Na put onih kojima si blagodati podario...” (Prijevod značenja, El-Fatiha, 5 - 6)

a to su: oni koji posjeduju znanje i po njemu djeluju.

... غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ... ﴿٧﴾
 „...A ne onih na koje se srdžba izlila...” (Prijevod značenja, El-Fatiha, 6)

a to su: oni koji posjeduju znanje ali po njemu ne rade.

وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾
 „...i koji su zalutali.” (Prijevod značenja, El-Fatiha, 6)

a to su: oni koji djeluju ali to nisu zasnovali na znanju.

Stoga, znanje ne koristi osim ako se djeluje po njemu, niti djela koriste osim ako budu rađena po znanju, tako da se znanje i djelovanje moraju kombinovati – i to je put onih kojima je Allah podario blagodat.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Učenjaci su zapravo oni koji slijede znanje i sunnet, makar posjedovali manje znanja i knjiga** ﴾ Učenjak je onaj koji slijedi Kur'an i sunnet makar posjedovao manje znanja, nasuprot situaciji onoga koji je stekao mnogo znanja ili koji je napisao brojne knjige, ali ne djeluje po tome znanju, kada u tome nema koristi.

Znanja postaje mnogo i ono se povećava i širi kada se pr prati dobrim djelima, dok je znanje bez djelovanja po njemu lišeno bereketa i neće ostati. A učenjaka je dvije vrste:

Prva vrsta: **Učenjak samo na jeziku.**

Druga vrsta: **Učenjak na jeziku i u srcu**, a to su oni ponizni pred Allahom. On Uzvišeni kaže:

﴿ ٢٨ ﴾ ... إِمَّا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ...

„...A Allaha se boje od robova Njegovih učeni...”

(Prijevod značenja, Fatir, 28)

Stoga, znanje uz poniznost čine ispravno znanje, dok je znanje samo na jeziku bez poniznosti znanje munafika, Allah da nas sačuva.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok je novotar onaj koji oponira Kur'anu i sunnetu** ﴾ jer je novotarija:

“Ono čime se rob pokušava približiti Uzvišenom Allahu nemajući za to dokaza iz Kur'ana i sunneta.”

Poslanik, sallallahu ‘alehi ve sellem, kaže:

مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”¹²

tj., njegovo djelo mu se odbacuje.

I u drugoj verziji stoji:

مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

¹² El-Buhari, br.2550; i Muslim, br.1718, u hadisu 'Aiše, radijallahu ‘anha.

"Ko uradi djelo koje nije od naše vjere – to mu se odbacuje!"¹³

Stoga, onaj koji uvede novotariju i onaj koji po njoj djeluje – to njihovo djelo biva odbačeno, jer rade djela koja nisu propisali Uzvišeni Allah i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa im neće biti prihvaćeno. Zato islamski učenjaci kažu: Djela neće biti *kabul* (prihvaćena), osim nakon što ispune dva uslova:

Prvi uslov: **Ihlas** (iskrenost) u Allahovoj vjeri ne čineći Mu širka.

Drugi uslov: **'Ittiba** (slijeđenje) sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, što biva uz ostavljanje novotarija i novo uvedenih stvari u vjeru.

Svako djelo pomiješano sa širkom biva ništavno, a ništavno je i svako djelo zasnovano na novotariji, tako da djelo neće biti ispravno, osim ako se učini iskreno za Allahovo lice i prema sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **makar prenosio mnogo znanja i imao knjiga.** ﴾ Sve dok je novotar a ne sljedbenik Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, djela mu neće koristiti, makar i posjedovao obimno znanje, jer takav samo djeluje prema govoru ovoga ili onoga, zbog čega neće imati koristi od svoga znanja i napisanih knjiga. Uzvišeni Allah kaže o jevrejima:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا ... ﴿٥﴾

"Primjer onih kojima je Tevrat u breme dat, pa ga potom ne nose, slični su magarcu koji knjige nosi..."

(Prijevod značenja, El-Džuma, 5)

Tako da posjednik velike biblioteke koji je ostavio djelovanje po znanju ili onaj koji je novotar bivaju poput magarca koji knjige nosi i od njih se ne okorištava!

¹³ Muslim, br.1718; i El-Buhari, 2/753, br.2675, u prekinutoj formi u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

Jačka 105.

واعلم رحمك الله أنه من قال في دين الله برأيه وقياسه وتأوله من غير حجة من السنة والجماعة، فقد قال على الله ما لا يعلم، ومن قال على الله ما لا يعلم فهو من المتكلفين .

I znaj, Allah ti se smilovao, da onaj koji o Allahovoj vjeri govori na osnovu svoga mišljenja, kijasa (analogije) i te'vila (neosnovanog tumačenja) nemajući dokaza za to iz sunneta i džema'ata - takav o Allahu govori bez znanja, a ko o Allahu govori bez znanja biva od mutekellifina (kvazi-učenih).

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj, Allah ti se smilovao** ﴾ Svaki govor pisca gdje kaže: “znaj” je tu kako bi privukao pažnju zato što se radi o nečemu veoma bitnom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **da onaj koji o Allahovoj vjeri govori na osnovu svoga mišljenja, kijasa (analogije) i te'vila (neosnovanog tumačenja) nemajući dokaza za to iz sunneta i džema'ata - takav o Allahu govori bez znanja** ﴾ tako da vjera nije shodno nečijem mišljenju, već je ovaj vjera slijeđenje. Ona nije nečije mišljenje i kijas-analogija, a sa kijasom se misli na ništavni-kijas, a ne na ispravni-kijas. Stoga, vjera nije nečije mišljenje ili kijas, a niti uzimanje samostalnih shvatanja, već vjeru čini Objava spuštена Poslaniku – to je vjera!

El-Berbehari kaže: ﴿ **kijasa (analogije)** ﴾ ciljajući na ništavni kijas, dok je ispravni kijas, a to je onda kada je zasnovan na zajedničkom uzroku ('illetu), jedan od temeljnih dokaza u vjeri, jer su dokazi: Kur'an, sunnet, konsenzus i ispravni-kijas, a to biva kada je zasnovan na zajedničkom uzroku koji je ili tekstualno spomenut ili deriviran iz njega, jer je 'illeta (uzroka) dvije vrste:

Prva: 'Illetun mensusatun (uzrok spomenut direktno u tekstu).

Druga: 'Illetun mustenbetatun (uzrok deriviran iz teksta).

El-Berbehari kaže: ﴿ **i te'vila (neosnovanog tumačenja)** ﴾ ciljajući sa te'vilom na izvrtanje teksta od njegove vanjštine bez dokaza, što je *te'vil el-mezmum* (prekoreni te'vil).

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ko o Allahu govori bez znanja biva od mutekellifina (kvazi-učenih).** ﴾ Et-tekelluf je: govor o vjeri bez dokaza.

Jačka 106.

والحق ما جاء من عند الله عز وجل، والسنة: سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم، والجماعة: ما اجتمع عليه أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم في خلافة أبي بكر وعمر وعثمان.

Istina je: ono što dođe od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog. Sunnet je: sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. A džema'at je: ono na čemu su se ujedinili ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, za vrijeme hilafeta Ebu-Bekra, Omera i Osmana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Istina je: ono što dođe od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog. Sunnet je: sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ Ono što je došlo od Allaha u Časnom Kur'anu i ono što je došlo od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u sunnetu, to dvoje čine Objavu od Uzvišenog Allaha. I Kur'an i sunnet su Objave od Uzvišenog Allaha, baš kao što On Uzvišeni kaže:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

„On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3 - 4)

Kur'an se naziva: Prva Objava, dok se sunnet naziva: Druga Objava nakon Kur'ana, a on tumači, pojašnjava i razjašnjava Kur'an; Allah kaže:

... وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ ... ﴿٤٤﴾

„...A tebi objavljujemo Kur'an, da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje...” (Prijevod značenja, En-Nahl, 44)

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je svojim sunnetom, djelima i govorom jasno pojasnio Kur'an.

Sa sunnetom se u jezičkom smislu cilja na: *et-tarikah* (put), dok se ovdje sa ovim terminom misli na sve ono što je potvrđeno od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od govora, djela i prećutnog odobravanja tuđih riječi i djela; što je sunnet kako ga definišu hadiski eksperti (*muhaddisi*).

A što se tiče islamskih pravnika (*fukaha*), kod njih je sunnet: ono što je preporučeno (*mustehab*), za čije izvršenje ima nagrada, dok za ostavljanje nema kazna.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A džema'at je: ono na čemu su se ujedinili ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, za vrijeme hilafeta Ebu-Bekra, Omera i Osmana.** ﴾ El-džema'at u vjeri je: ono na čemu su se složili sljedbenici istine. Stoga, prvi džema'at i prvi dio džema'ata su: ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Oni su najbolja generacija i džema'at je ono na čemu su se ujedinili ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Oni koji dođu nakon njih slijedeći istinu također se smatraju džema'atom, tako da se sljedbenici istine nazivaju džema'atom makar bila u pitanju jedna osoba a svi ostali ljudi mu bili oprečni, jer se sa džema'atom ne misli na mnogobrojnost, već na sljedbenike istine makar bila u pitanju mala skupina!

Tačka 107.

ومن اقتصر على سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم وما كان عليه أصحابه والجماعة فليج على أهل البدع كلها، واستراح بدنه وسلم له دينه إن شاء الله؛ لأن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: {ستفترق أمتي} وبين لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم الناجي منها قال: {ما كنت أنا عليه اليوم وأصحابي} فهذا هو الشفاء والبيان والأمر الواضح، والمنار المستنير، وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: {إياكم والتعمق وإياكم والتنطع وعليكم بدينكم العتيق}.

Ko se ograniči na Poslanikov sunnet i na ono na čemu su bili ashabi i džema'at - trijumfovati će iznad svih novotara, svoje će tijelo relaksirati i vjeru sačuvati, inšallah, jer Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Razići će se moj ummet...“}, a Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam je objasnio koja od njih će biti spašena skupina, rekavši: {„...Oni koji su na onome na čemu smo ja i moji ashabi danas!“} Ovo je lijek, pojašnjenje, jasna stvar i blistavi svetionik. I Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Čuvajte se pretjerivanja i strogosti, a držite se izvorne vjere!“}

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko se ograniči na Poslanikov sunnet i na ono na čemu su bili ashabi i džema'at - trijumfovati će iznad svih novotara** ﴾ Ko ostane čvrst na ovim veoma važnim temeljima: Kur'anu, Poslanikovom sunnetu i onome na čemu je džema'at muslimana, a to je konsenzus sljedbenika istine, takav će trijumfovati nad zabludjelima; u značenju, trijumfovati će sa dokazom, biće na istini i istina će biti sa njim, a ne sa njima makar ih bilo mnogo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **svoje će tijelo relaksirati i vjeru sačuvati, inšallah** ﴾ jer ko bude na Knjizi, Poslanikovom sunnetu i sa džema'atom, njegovo će tijelo i vjera biti sigurni makar na tome bio sam. I također će nadjačati zabludjele ljude sa argumentom i jasnim dokazom, jer oni nemaju ništa drugo do *šubuhate* (sumnje, pretpostavke) i *tezifu* (oprečne 'argumente').

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Razići će se moj ummet...“}** ﴾ Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam daje dio informacije čije značenje je upozorenje, informišući nas o budućim događajima i onome što će se dogoditi, okorištavajući time svoj ummet kako bi bili na jasnom uvidu. Informisao nas je da će se dogoditi podjele i razilaženje, a kada se to dogodi, da budemo na jasnom uvidu i

oprezni, ne bivajući obmanjeni velikim brojem onih koji oponiraju i osporavaju, a sve kako nebi odstupili od istine. Ovo je od Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, istinoljubivosti i njegov iskren savjet svome ummetu, baš kao što se spominje u hadisu El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, kada je rekao da ih je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, predvodio na sabah-namazu, nakon kojeg je održao govor od kojeg su im oči zasuzile a srca zadrhtala, pa rekoše: „O, Allahov Poslaniče, ovo kao da je govor onoga koji odlazi (na ahiret), pa nam nešto oporuči? – Pa on reče:

أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى
اِخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ مِنْ بَعْدِي، اقْتَمِسُوا بِهَا، وَعَصُوا
عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ
„Bojte se Allaha i slušajte i pokoravajte se pa čak i da nad
vama bude rob. Uistinu onaj od vas koji bude duže poživio,
vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i
sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene. Toga
se čvrsto držite i toga se uhvatite kutnjacima, a pripazite se
uvedenih stvari u vjeru, jer svaka novo uvedena stvar je
novotarija, a svaka novotarija je zabluda.“¹⁴

Pa nas Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, informiše da će se nakon njegove smrti dogoditi velika razilaženja, savjetujući nas da se tada držimo sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer je to spas od *fitni* (smutnji) i put spasa od podjela i zabluda. Također nas je informisao i u drugom hadisu da će se ovaj ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine i da će sve one u Vatru, izuzev jedne od njih, našta upitaše: 'A ko je ta jedna, o, Allahov Poslaniče?', pa reče:

مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي
„Oni koji budu na onome na čemu sam ja i moji ashabi
danas!“¹⁵

Ovo je skupina koja će se spasiti zablude (na dunjaluku) onda kada nastane podvajanje, dok će se od Vatre spasiti na Sudnjem Danu, a ovu skupinu čine oni koji budu na onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi plemeniti ashabi; samo će se takvi sačuvati od fitni i

¹⁴ Provjera je prethodila.

¹⁵ Provjera je prethodila.

podvajanja. Od sedamdeset i tri skupine za Vatru samo će jedna biti izuzeta, a to je ona koja bude na onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. Međutim, oni koji budu ušli u Vatru bivaju u različitim stepenima, pa tako:

- neki će biti nevjernici, pa će u Vatru ući zajedno sa nevjernicima ostajući vječno u njoj;
- dok će drugi biti grijешnici, koji će u Vatru ući zajedno sa onima koji su bili nepokorni, tako da će biti kažnjeni u Vatri (određeni period) nakon čega će biti uvedeni u Džennet.

Stoga, ulazak u Vatru ne ukazuje na to da će svi biti nevjernici, već ukazuje na tešku prijetnju zbog ostavljanja sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kada će nešto od toga biti *kufir* (nevjerstvo), nešto *dalalet* (zabluda), a nešto *ma'sijet* (griješ), pa će svako od njih biti kažnjen shodno onome na čemu je bio.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovo je lijek, pojašnjenje, jasna stvar i blistavi svetionik.** ﴾ Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije preselio dok nam nije pojasnio ono što nastupa, tako da nas je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, obavijestio o budućim događajima koje mu je Allah pokazao kako bi bili na jasnom uvidu, a sve to zbog Poslanikove istinoljubivosti i njegovog saosjećanja. Stoga, kada se pojave novotarske ideje i nastanu podjele, tada se trebamo držati istine i na tome saburati, čvrsto se toga držeći, jer neće biti spasa osim preko toga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i blistavi svetionik.** ﴾ Bio je običaj da su u džahilijetu palili svetionike na uzvišici kako bi se putnici uputili, a ovo se također stavlja iznad mora kako bi se brodovi upućivali. Svetionici u islamu su Kur'an i sunnet, pa ko bude slijedio ove svetionike, biće spašen, a ko ostavi ove svetionike, biće uništen, bio na kopnu ili na moru, jer takav kao da je na otvorenoj pustinji gdje se ljudi gube. Ovo bi bio jasan primjer onoga koji se uhvati istine.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Čuvajte se pretjerivanja i strogosti...”}** ﴾ Et-te'ammuk i et-tenettu' su: *el-guluuv* (pretjerivanje) i *et-tešeddud* (strogosti) u vjeri, kao što je primjer onoga koji kaže: „Posteću dobrovoljni post i nijedan dan neću prekidati!“, ili onoga koji kaže: „Klanjaću dobrovoljni namaz noću i nikako

neću spavati!“, ili onoga koji kaže: „Ja se uopće neću ženiti!“, živjeći u celibatu. Sve ovo je pretjerivanje i ekstremizam kojeg je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, odbacio najlutivši se na osobe koje su ovo rekle, kada je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pojasnio da je došao sa srednjim umjerenim putem, tj., da on noću klanja, a i da spava, da on posti, a i da prekida svoj post, te da se ženi, a da svaki onaj koji ostavi taj njegov sunnet – on se odriče njegovih postupaka.¹⁶ Pa se je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, odrekao postupka spomenutih osoba koje su pretjerale prelazeći granicu u obožavanju Allaha i koje su u tome bile prestroge, naredivši im njegov umjereni put spominjući lično njegov sunnet i praksu kao primjer tome, a to je ono na čemu je bio on, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a držite se izvorne vjere!** ﴾ Riječ el-'atik (izvorne) znači: **el-kadim** (stare-početne), u značenju: vjere na kojoj je bio Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tako da mi ostavljamo novo-uvедene stvari u vjeru pridržavajući se samo onoga što nam je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ostavio, a to je vjera kakva je bila na početku i sa kojom je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, došao. Pored ostavljanja novo-uvеdenih stvari u vjeru mi također treba da ostavimo i zablude koje ljudi uvode makar oni to smatrali dodatnim dobrom, povećanjem dobrih djela, itd... Naprotiv, sve dok je to suprotno sunnetu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u tome neće biti nikakvog dobra, i ovo je značenje riječi *el-'atik* (izvorna), odnosno: ono na čemu je bio Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, njegovi ashabi, prvi ashabi, tabi'ini i tabi-tabi'ini. A i da ostavimo sve novotarije u vjeri i novo-uvеdene „reformе“ čiji izumitelji misle da je to nešto lijepo iako to nije lijepo. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

¹⁶ Prenosi se preko Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu, da je rekao: „Tri čovjeka dođoše pred kuću Poslanikovih, sallallahu ‘alejhi ve sellem, žena, zapitkujući o 'ibadetu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Kada behoše obaviješteni, počeo se ponašati kao da je to nešto malo, tako da rekoše: 'A gdje smo mi u odnosu na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kada je Allah njemu oprostio i prethodne i buduće grijehе!?' – Onda jedan od njih reče: 'Što se mene tiče, ja ću klanjati čitavu noć!' Drugi reče: 'Ja ću posteti i neću uopće prekidati!' Dok treći reče: 'Ja ću se žena kloniti i neću se uopće ženiti!' – Nakon ovoga dođe Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i reče: 'Jeste li vi ti koji su govorili tako i tako...? A što se mene tiče, tako mi Allaha, ja sam najponiziji među vama pred Allahom i najviše Ga se bojim, a ja nekad postim a nekad ne, ja klanjam i spavam, i ja se ženim, pa ko se okrene od moga sunneta – ne pripada mi!'“ El-Buhari, 5/1949, br.5063; i Muslim, 2/1020, br.1401, a ovdje su spomenute riječi koje bilježi El-Buhari.

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنَّمَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي: كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّتِي

“Ostavljam vam ono čega, ako ga se budete držali, nećete zalutati nakon mene: Allahovu Knjigu i moj sunnet!”¹⁷

Dakle, nijedno djelo i nijedan govor se ne uzimaju zdravo za gotovo sve dok se ne izvagaju sa Kur'anom i sunnetom, pa ako se bude slagalo sa Kur'anom i sunnetom - mi to prihvatimo, a ako im bude oprečno – mi to ostavljamo i tome nikakve pažnje ne pridajemo.

¹⁷ Provjera je prethodila. (hasen)

Jačka 108.

واعلم أن الدين العتيق: ما كان من وفاة رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى قتل عثمان بن عفان رضي الله عنه، وكان قتله أول الفرقة وأول الاختلاف، فتحاربت الأمة، وتفرقت واتبعت الطمع والأهواء، والميل إلى الدنيا، فليس لأحد رخصة في شيء أحدثه، مما لم يكن عليه أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم أو يكون رجل يدعو إلى شيء أحدثه من قبله من أهل البدع، فهو كمن أحدثه، فمن زعم ذلك أو قال به فقد رد السنة، وخالف الحق والجماعة، وأباح البدع، وهو أضر على هذه الأمة من إبليس.

I znaj da je izvorna vjera: ono što je bilo od smrti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa sve do ubistva Osmana b. 'Affana, radijallahu 'anhu. Njegovim ubistvom su počele prve frakcionaške zavade i podvajanja; ummet se počeo međusobno svađati, podvajati, slijediti pohlepu, strasti i naginjati dunjaluku. Zato niko nema olakšicu da uvede nešto na čemu nisu bili ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti da čovjek poziva u nešto od onoga što su novotari uveli prije njega, jer će tada biti isti kao ti novotari. Stoga, svaki onaj koji bude tvrdio ili govorio kao oni, takav odbija sunnet, suprotstavlja se istini i džema'atu, te dozvoljava novotarije; štetniji je za ummet od samog Iblisa.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da je izvorna vjera: ono što je bilo od smrti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa sve do ubistva Osmana b. 'Affana, radijallahu 'anhu.** ﴾ u značenju: čisti džema'at među kojim nije bilo podvajanja je bio za vrijeme trojice halifa: Ebu-Bekra, Omera i Osmana, jer se podvajanje nije pojavilo za vrijeme hilafeta njih trojice i muslimani su bili jedno tijelo ujedinjeno na istini. Međutim, kada se dogodi ubistvo Osmana, radijallahu 'anhu, otvoriše se vrata podvajanja, zla i fitni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Njegovim ubistvom su počele prve frakcionaške zavade i podvajanja** ﴾ Podvajanje je počelo sa Osmanovim, radijallahu 'anhu, ubistvom. Njegovim ubistvom se probiše vrata reda i sigurnosti, džema'at se podvoji, zabludele frakcije pojaviše i nastupi ono što historija upamti. Međutim, pored svega ovoga - a hvala Allahu na tome - vjera je sačuvana. Stoga, ko želi dobro i istinu, na njemu je samo da se vrati na Kur'an, sunnet i ono na čemu je bio džema'at muslimana, pa će naći istinu jasnom iako je podvajanja, fitni i zala mnogo.

Uzrok ubistva pravednog upućenog halife Osmana, radijallahu 'anhu, posjednika dva svjetla (tj., muža dvije Poslanikove kćerke) bio je Jemenski jevrej koji se zvao 'Abdullah b. Sebe', prozvan Ibn-Sevda' (Sin Crnkinje), jer mu je majka bila Habešijka. Njegovo vanjštinsko manifestovanje islama je bio samo trik. Došao je u Medinu i među ljudima počeo širiti lažne glasine o Osmanu i govoriti protiv njega, želeći time da naruši sigurnost muslimana i da ih podvoji. Pozivači u zabludu uvijek nađu one koji će ih slijediti, ka njima naginjati i njih slušati, što se događa u svakom vremenu i epohi. Pozivači u zabludu nalaze mnoge među neukim masama i ološ koji će ih slušati i slijediti njihove priče, baš kao što On Uzvišeni kaže:

وَلْتَصْعَىٰ إِلَيْهِ أَفْتِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾

„I da bi srca onih koji u onaj svijet ne vjeruju bila
sklona tome i zadovoljna time, i da bi počinili grijeha
koje su počinili.“ (Prijevod značenja, El-En'am, 113)

Tako Ibn-Sebe' okupi neuke ljude, ološ i glupake, pa počne blatiti Osmana, radijallahu 'anhu. Ali, nakon što upozoriše Osmana na njegove postupke, on pobježe iz Medine i ode u Egipat. Tamo nađe skupinu ljudi, a također je išao i na druga mjesta mimo Egipta okupljajući ljude oko sebe, tako da mu se pridružiše skupine loših ljudi. Nakon toga odoše u Medinu i opkoliše Osmana, radijallahu 'anhu, u njegovoj kući pravdajući svoj postupak pričom da samo žele razgovor sa Osmanom, radijallahu 'anhu, kako bi provjerili neke glasine o njemu. Eto tako su mu oni prišli, kao da žele postići dogovor, međusobno razumijevanje i kako bi razgovarali sa njim, tako da se drugi ashabi nisu borili protiv njih zbog pravdanja da samo žele razgovor sa Osmanom. Međutim, kada noć nastupi, a mi od Allaha zaštitu tražimo, napadoše Osmana u njegovoj kući i ubiše u gluhoj noći dok su ljudi spavali i u vrijeme dok je većina ashaba bila na hadždžu u Mekki, a sve su to tako unaprijed isplanirali. Eto tako ga oni nepravedno ubiše, Allah njime bio zadovoljan, čime započne fitna, podvajanje, razilaženje i borba unutar redova muslimana, zbog čega muslimani pate sve do današnjih dana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zato niko nema olakšicu da uvede nešto na čemu nisu bili ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ Ovo je princip: Kada nastupe podjele mi se vraćamo na ono na čemu su bili Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, baš kao što je on,

sallallahu ‘alejhi ve sellem, odgovorio kada je upitan: „A ko je ta jedna spašena skupina?’ – pa reče:

وَمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

“...Oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”¹⁸

Pa se mi na ovo vraćamo!

El-Berbehari kaže: ﴿ **niti da čovjek poziva u nešto od onoga što su novotari uveli prije njega, jer će tada biti isti kao ti novotari.** ﴾ Onaj koji djeluje prema novotarija biva isti kao onaj koji je izmislio, našta se ukazalo govorom Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”¹⁹

a u drugoj predaji:

مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uradi djelo koje nije od naše vjere – to mu se odbacuje!”²⁰

Stoga, onaj koji djeluje prema novotariji i takav je novotar, iako je tu novotariju uveo neko drugi mimo njega.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga, svaki onaj koji bude tvrdio ili govorio kao oni, takav odbija sunnet, suprotstavlja se istini i džema’atu, te dozvoljava novotarije; štetniji je za ummet od samog Iblisa.** ﴾ Onaj koji promovira novotarije i udaljava ljude od sunneta, štetniji je za ummet od samog Iblisa, jer ljudi znaju da im je Iblis neprijatelj i da nas je Allah na njega upozorio, dok za spomenute mnogi ne znaju da su im neprijatelji zato što su se kamuflirali odorom islama i znanja, prikazujući se u dobru iako su štetniji od samog Iblisa koji jasno izražava svoje neprijateljstvo. Zato su munafici štetniji za muslimane od samih nevjernika, jer se za nevjernike zna da su nevjernici, dok munafici ispoljavaju islam dok potajno kuju zavjeru

¹⁸ Provjera je prethodila. (hasen)

¹⁹ Provjera je prethodila. (sahih)

²⁰ Provjera je prethodila. (sahih)

unutar zajednice muslimana – tako da su opasniji. Stoga Uzvišeni Allah kaže:

... هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ ۚ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ ۚ أَنِّي يُؤَفِّكُونَ ﴿٤﴾

"...Oni su pravi neprijatelji, pa ih se pričuvaraj! Allah ih ubio kuda se odmeću!" (Prijevod značenja, El-Munafikun, 4)

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Jačka 109.

ومن عرف ما ترك أصحاب البدع من السنة، وما فارقوا فيه فتمسك به فهو صاحب سنة وصاحب جماعة، وحقيق أن يتبع وأن يعان وأن يحفظ، وهو ممن أوصى به رسول الله صلى الله عليه وسلم.

I onaj koji spozna ono što su novotari ostavili od sunneta i čemu su od toga oponirali, pa se toga prihvati – takav je sljedbenik sunneta i sljedbenik džema'ata; zaslužuje da se slijedi, pomaže i štiti. To je osoba za koju je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, oporučivao da je treba čuvati.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nas je sa govorom:

وَمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

“...Oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”²¹

posavjetovao da budemo sa njima, zajedno sa ovom grupom i skupinom koja je na onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. Međutim, ova stvar zahtijeva dvije stvari:

Prva stvar: **Znanje**, tako da naučimo na čemu su to bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. A što se tiče neznalice, takav to ne poznaje i takav misli da je ono što je oprečno sunnetu ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, a to nije tako.

Druga stvar: **Sabur**, čvrsto se pridržavajući onoga na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, jer onaj koji se drži sunneta nužno se mora susresti sa protivljenjem, suprotstavljanjem, omalovažavanjem, podrugivanjem ili prijetnjama od strane ljudi, pa je na njemu da bude strpljiv i da ne popušta i da ne odustaje od istine, niti da prigovara ili odstupa od ičega od toga. Stoga je došlo da će onaj koji se bude držao svoje vjere u *ahiri-z-zemanu* biti poput onoga koji u ruci drži žeravicu ili poput onoga koji hoda po trnju, a sve zbog poteškoća koje ga zadešavaju od strane ljudi od protivljenja i suprotstavljanja, tako da ova stvar zahtijeva strpljenje.

²¹ Provjera je prethodila. (hasen)

Jačka 110.

واعلموا أن أصول البدع أربعة أبواب: يتشعب من هذه الأربعة اثنان وسبعون هوى، ثم يصير كل واحد من البدع يشعب حتى يصير كلها إلى ألفين وثمان مائة كلها ضلالة، وكلها في النار إلا واحدة: وهو من آمن بما في هذا الكتاب، واعتقده من غير ريبة في قلبه، ولا شكوك، فهو صاحب سنة، وهو الناجي إن شاء الله .

I znaj, Allah ti se smilovao, da su četiri korijena svake novotarije. Iz ovih se granaju one sedamdeset i dvije skupine, a svaka od njih ima svoje pod-ogranke, tako da ih ima dvije hiljade i osamsto. Svaka od njih je u zabludi i svaka od njih je u Vatri, osim jedne skupine, a to su oni koji vjeruju u ono što je sadržano kroz ovu knjigu, čvrsto vjerujući u spomenuto bez imalo sumnje i kolebanja u svome srcu. Takva osoba je na sunnetu i od spašenih, inšallah.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj, Allah ti se smilovao, da su četiri korijena svake novotarije.** ﴾ El-bide'u (novotarije) je množina od bid'ah (novotarija), a sa time se misli na sve ono što je novo-vedeno u vjeru bez dokaza iz Kur'ana i sunneta, shodno govoru Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”²²

I u drugoj predaji:

فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَصُوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

“...pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene. Toga se čvrsto držite i toga se uhvatite kutnjacima, a pripazite se uvedenih stvari u vjeru, jer je svaka uvedena stvar novotarija, a svaka novotarija je zabluda.”²³

i u trećoj predaji:

²² Provjera je prethodila. (sahih)

²³ Provjera je prethodila.

وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ

“...a svaka zabluda je u Vatri.”²⁴

Stoga, novotarija je ono zašta nema dokaza u Kur'anu i sunnetu od stvari za koje ljudi tvrde da približavaju Allahu od 'ibadeta, riječi i djela, a novotarije mogu biti:

'Aslije (novotarija u osnovi), poput onoga što je u osnovi uvedeno i izmišljeno tako da nema nikakvog utemeljenja u vjeri.

'Idafijje (novotarije dodate na nešto već propisano), a to je kada djelo samo po sebi ima osnovu u onome što je propisano, ali se na to doda nešto što nije propisano. Primjer ovome je:

- određivanje **vremena** u kojem će se zikriti bez dokaza za određivanje;
- određivanje **načina** zikra za koji ne postoji dokaz;
- određivanje **broja** zikra za koji nema dokaza, ili
- određivanje **posta** za koji nema dokaza.

U nijednoj novotariji, bez obzira bila 'idafijje ili aslije, nema ništa lijepo, tako da one udaljavaju osobu od Allaha, a ljudi koji to rade se poistovjećuju sa kršćanima koji su sami izmislili monaštvo; On Uzvišeni kaže:

... وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ ... ﴿٢٧﴾

“...dok su monaštvo, oni sami, kao novotariju uveli -
Mi im ga nismo propisali...” (Prijevod značenja, El-Hadid, 27)

Monaštvo je novotarija, Allah im to nije bio propisao, već su oni to sami sebi propisali kako bi se tobože „približili Allahu“:

... إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ ... ﴿٢٧﴾

“...Mi im ga nismo propisali u želji da se stekne
Allahovo zadovoljstvo...” (Prijevod značenja, El-Hadid, 27)

Ovo je bila njihova namjera: traženje Allahovog zadovoljstva, ali su oni to htjeli postići preko nečega što Allah nije propisao, tako da im to Allah neće prihvatiti. I zbog toga Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

²⁴ Provjera je prethodila.

مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”²⁵

Riječi: „to mu se odbacuje“ znače: biće mu odbačeno i neće mu biti primljeno. Zato, osoba koja to čini samo sebe zavarava, zabluduje se i neće imati nikakvu nagradu za to njegovo djelo, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Ono što je pisac mislio sa riječima: ﴿ **da su četiri korijena svake novotarije.** ﴾ i što je vanjština, a Allah najbolje zna, jeste da su četiri korijena svake novotarije o kojima je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio da će se pojaviti u njegovom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, govoru:

سَتَفْتَرُقُ هَذِهِ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً قَالُوا: مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ كَانَ عَلَيَّ مَا آتَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي

“...I ovaj će se ummet podijeliti na sedamdeset i tri skipine; sve će one u Vatru, osim jedna skupina od njih.” – Upitaše: ‘A ko je ta jedna, o, Allahov Poslaniče?’, pa reče: ‘Oni koji budu na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!’²⁶

Ova jedna je Spašena skupina (*el-firkatu-n-nadžije*) koja će ostati na sunnetu, baš kao što je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ

“...Uistinu onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifu...”²⁷

Pa nas je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio da će se ovaj ummet podijeliti baš kao što se to dogodilo sa prethodnim ummetima, sa kršćanima i židovima, a ova nam je informacija data kao vid upozorenja i podsticaja da se pridržavamo sunneta kada se to dogodi, te da znamo da će spas biti samo u slijedenju sunneta, a da će onaj koji napusti sunnet i pristupi frakcijama biti u Vatri.

Mnogo je frakcija koje su se pojavile, ali četiri frakcije su njihovi korijeni:

²⁵ El-Buhari, br.2550; i Muslim, br.1718, u hadisu ‘Aiše, radijallahu ‘anha.

²⁶ Provjera je prethodila. (hasen)

²⁷ Provjera je prethodila. (sahih)

Prva frakcija: ŠIIJE, koje su se pojavile ubistvom Osmana b. 'Affana, radijallahu 'anhu, kada je 'Abdullah b. Sebe', židov, napravio fitnu među muslimanima pozivajući u jednoulmje „u korist“ 'Alije b. Ebu-Taliba, radijallahu 'anhu, tvrdeći da je on vesij-opunomoćenik po pitanju prava na hilafet nakon smrti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, te da su mu drugi ashabi nepravdu učinili i nasilno mu preoteli vlast. To je vrijeme kada se šiizam pojavljuje, a islamski učenjaci spominju da među šiijama ima mnogo frakcija:

Prva od njih su: **Mufaddile** (preferatori) – a to su oni koji preferiraju 'Aliju iznad drugih ashaba, pa čak i iznad Ebu-Bekra, Omera i Osmana. Nazivaju se *mufaddile*, ali oni nisu napali na hilafet Ebu-Bekra, Omera i Osmana, već su samo rekli da je 'Alija vrijedniji od njih, što je greška. 'Alija je bio četvrti halifa i on nije bio bolji od Ebu-Bekra i Omera. Čak je i sami 'Alija kritikovao one koji su govorili kako je on bolji od Ebu-Bekra i Omera, te prijetio kaznom svakom onome koji tako bude govorio.

Druga od njih su: **Oni koji kažu**: „Alija je Poslanikov vesij-opunomoćenik i on je bio najpreči hilafeta, a hilafet Ebu-Bekra, Omera i Osmana su nepravedni i neispravno uspostavljeni.“ Govorili su da je hilafet samo za 'Aliju i da je on bio nasljednik hilafeta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, dok su ga ashabi potlačili i nepravdu mu učinili preotevši hilafet iz njegovih ruku, zajedno sa mnogim drugim zabludama koje su pri njima.

Treća od njih su: **Šiijatu-l-gulat** (ekstremne šiije), a to su oni koji govore: „Poslanstvo je trebalo da se dostavi 'Aliji, ali je melek Džibril pronevjerio i dostavio Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, a Poslanstvo je u osnovi pripadalo 'Aliji.“ I oni spjevaše:

*“Povjerljivi (Džibril) pronevjeri,
sakrivši Objavu od hajdera (tj. od Alije).”*

Oni sa frazom: *Povjerljivi*, misle na: Džibrila, 'alejhi-s-selam, govoreći da je Poslanicu dostavio Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, sakrivši je od hajdera, a to je 'Alija.

Četvrti – a oni su najgori među šiijama - a to su **oni koji govore**: „**'Alija je Bog!**“ Ove ljude je lično 'Alija, radijallahu 'anhu, spalio vatrom; on ih je proganjao, zapalio vatru i utjerao ih u nju, kao što je rečeno:

*“Kada stvar vidjeh nesrećom,
potpalih vatru svoju i pozvah (slugu) Kanbera!”²⁸*

Kamber je njegov sluga, tako da ih je 'Alija spalio vatrom kada su mu rekli: „Ti si On! Ti si On!“ I Ibn-'Abbas, radijallahu 'anhuma, je smatrao da je takve obaveza pogubiti, ali sabljom a ne vatrom, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

لَا تُعَذِّبُوا بِالنَّارِ إِلَّا رَبَّ النَّارِ

„Niko ne kažnjava sa vatrom, osim Gospodar vatre!”²⁹

Tako da se Ibn-'Abbas nije usprotivio njihovom ubijanju, već je samo rekao da smatra da se trebaju ubijati sabljom a ne vatrom.

I od spomenutih šiijskih frakcija brojne druge pod-frakcije i sekte se granaju.

Druga frakcija: KADERIJE, a to su oni koji negiraju kader. Pojavili su se pri kraju vremena ashaba, a ima ih dvije skupine:

Prva: **Kaderije džebrije**, a to su oni koji su pretjerali prilikom potvrđivanja kadera.

Druga: **Kaderije nufat**, a to su oni koji negiraju kader, a to su: **mu'tezile** i svi oni koji idu njihovim putem od onih koji kažu: „Stvorenja sama stvaraju svoja djela, a ne stvara ih Allah!“ Njihovi protivnici, džebrije, kažu: „Djela stvorenja su zapravo Allahova djela, a ljudi su prisiljeni da rade ono šta rade i govore šta govore; nemaju slobodnu volju i izbor!“, dok mu'tezile kažu da ljudi imaju neovisnu slobodnu volju.

²⁸ Zabilježio je Ibn-E'arabi u Mu'džemu, br.67, 1508; El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, 5/2520-2522, br.2012 i 2013; b. 'Abdul-Berr u Et-Temhid, 5/318; Ibn-Asakir u Tarih Dimešk, 42/475, i drugi.

²⁹ El-Buhari, 3/1098, br.3017, 6/2537, br.6922, u hadisu 'Ikrima koji kaže: „Neki zindici su dovedeni pred 'Alijom, radijallahu 'anhu, pa ih je spalio žive. Kada je to doprlo do Ibn-Abbasa, on reče: „Ja ih nebi spalio vatrom zbog zabrane Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Nemojte kažnjavati sa Allahovom kaznom!', već bi ih samo pogubio zbog riječi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Ko promijeni svoju vjeru – ubijte ga!’“

A što se tiče hadisa sa riječima: „Niko ne kažnjava sa vatrom, osim Gospodar vatre!“ to su zabilježili imam Ahmed u El-Musnedu, 5/494; Ebu-Davud u Sunenu, 3/54, br.2673.

Ako se termin kaderije koristi uopćeno, onda on obuhvata mu'tezile i sve one koji negiraju kader, jer oni (mu'tezile) negiraju kader, dok džebrije potvrđuju kader pretjerujući u tome kada kažu: „Čovjek je prisiljen da radi djela!“ Znači, prvi negiraju kader, dok drugi pretjeruju prilikom potvrđivanja kadera, a obije skupine se nazivaju kaderijama i nadalje su podijeljeni u brojne pod-frakcije.

Treća frakcija: HARIDŽIJE, a to su oni koji su se pobunili protiv legitimnog vladara muslimana, koji odstupiše od pokornosti njemu, i koji muslimane proglašavaju nevjernicima zbog velikog grijeha koji nije širk i koji smatraju da je dozvoljeno priliti krv muslimana. Oni su ekstremi u vjeri i teroristi. Oni imaju vjeru, oni 'ibadete i strahuju od Allaha, poste, dugo klanjaju, uče Kur'an, ali sve je to lišeno ispravnog shvatanja vjere i pronicljivosti, zbog čega su i otišli u ekstremizam, a mi od Allah zaštitu tražimo. Oni su odstupili od pokornosti i pobunili se protiv halife muslimana, 'Alije b Ebu-Taliba, radijallahu 'anhu, koji se borio protiv njih i Allah ga je u tome pomogao. Oni će se neprestano pojavljivati i dizati pobune protiv vladara-muslimana dozvoljavajući prolijevanje krvi muslimana i proglašavajući muslimane nevjernicima zbog počinjenog velikog grijeha koji nije širk.

Oni se također nazivaju i **va'idijje**, jer forsiraju ajete koji spominju kaznu Vatrom ne praveći razliku između onoga što je nevjerstvo od onoga što nije, smatrajući da su svi spomenuti nevjernici – kako to oni misle. Oni se ne zadovoljavaju da takve muslimane samo proglase nevjernicima, već pored toga dozvoljavaju prolijevanje njihove krvi. Oni se bore protiv muslimana ostavljajući sa strane nevjernike, zbog čega je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao kada ih je opisivao:

يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ، وَيَدْعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ
*„Ubijaju sljedbenike islama, a ostavljaju obožavaoce
kipova!“³⁰*

Pa nije spomenuto da će se haridžije ikada boriti protiv nevjernika, već će se samo boriti protiv muslimana, a među njima ima mnogo pod-frakcija od kojih su jedni žešći od drugih.

³⁰ El-Buhari, 3/1219, br.3344; i Muslim, 2/741, br.1064, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

Četvrta frakcija: MURDŽIJE, a oni su potpuno suprotni haridžijama. Oni negiraju da su djela sastavni dio imana i govore: „Djela nisu od imana, pa osoba biva mu'minom (potpunim-vjernikom) makar nemala nikakvih djela, pa čak i da ostavi sva djela mi ga smatramo mu'minom!“

Murdžijama su prozvani od riječi *el-irdža'* (ostavljanje), jer djela ostavljaju izvan onoga što nazivaju „imanom“, a njih ima više pod-frakcija:

Prva: **Džehmije** – i oni su najgori od njih – a oni govore: „Iman je sam *ma'rife* (spoznaja postojanja Boga) u srcu!“, pa ako osoba posjeduje spoznaju u srcu smatra se mu'minom makar to ne držala svojim vjerovanjem i ubjeđenjem.

Druga: **Eš'arije**, a to su oni koji kažu: „Iman je vjerovanje u srcu, dok izgovor riječima i djela udovima ne ulaze u iman; dovoljno je samo da osoba vjeruje u srcu.“

Treća: **Keramije**, a to su oni koji kažu: „Iman je samo potvrda jezikom makar osoba ne vjerovala svojim srcem!“

Četvrta: **Murdžijetu-l-fukaha**, a to su oni koji kažu: „Iman je vjerovanje u srcu uz potvrdu jezikom, makar osoba nemala nikakva djela!“

Svi spomenuti se slažu da djela nisu sastavni dio imana, dok imaju različite stavove po pitanju djela udova i riječi jezika.

Dakle, **haridžije** su pretjerali prilikom uvođenja djela u iman govoreći bez ograničenja: „Ko god ostavi djela postao je nevjernik!“, dok su **murdžije** poputno suprotne njima pretjerujući u tome što zanegiraše da su djela sastavni dio imana, govoreći bez ograničenja: „Osoba ne postaje nevjernikom makar ostavila sva djela!“ A što se tiče **ehlu-s-sunneta vel-džema'ata**, a hvala Allahu pripada, njih je On uputio na istinu, baš kao što On Uzvišeni kaže:

... فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۖ وَاللَّهُ يَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

“...i onda bi Allah, voljom Svojom, uputio vjernike da shvate istinu o onome u čemu se razilaziše. A Allah upućuje na Pravi put onoga koga On hoće.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 213)

Tako, **ehlu-s-sunne vel-džema'at** kaže: „Iman je izgovor jezikom, vjerovanje srcem i djelovanje udovima; povećava sa pokornošću, a smanjuje grijешenjem. Ne nestaje u potpunosti sa nestankom bilo kojeg djela neograničeno - kao što kažu haridžije, niti ostaje kada se apsolutno sva djela ostave - kao što kažu murdžije, već postoje djela čije ostavljanje biva kufr, kao što je npr., ostavljanje svih namaza, a postoje djela čije ostavljanje biva veliki grijeh čime se ne postaje nevjernikom.“ Ovo je detaljno pojašnjenje na kojem je **ehlu-s-sunne vel-džema'at**, a hvala Allahu pripada. Ovaj stav objedinjuje između ajeta u kojima se obećava nagrada Džennetom - koje murdžije navode, i ajeta koji spominju prijetnju kazne Vatrom - koju haridžije navode. Tako, **ehlu-s-sunne vel-džema'at** sakuplja sve ajete, one u kojima se obećava nagrada i one u kojima se prijeti kaznom, nakon čega pojašnjavaju jedne sa drugima, ograničavajući jedne sa drugima, ono što je manje jasno vraćajući na ono što je jasno, te djelujući prema svima njima govoreći:

﴿٧﴾ ... آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ...

“...Mi u to vjerujemo; sve je to od našega Gospodara!..” (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

Eto, to bi bile frakcije iz kojih se granaju brojne druge pod-frakcije, a onaj koji želi dublje saznati o njima neka se vrati na knjige koje govore o frakcija, poput:

- *El-Milel ven-Nihal* od Šehrestanija;
- *El-Ferk bejne-l-Firak* od El-Bagdadija;
- *Makalati-l-islamijjine vehtilafi-l-musalline* od Ebu-Hasena el-Eš'arija; i
- *El-Fisal fi-l-milel ve el-ehva' ve en-nehal* od Ibn-Hazma,

jer oni spominju sve ove frakcije, njihove ogranke i pod-frakcije koje se iz njih granaju. Ipak, ja ne volim kada vidim početnike u sticanju znanju kako zalaze u sve ove razlike, a sve kako mu se ubjeđenje nebi poljuljalo, dok nema smetnje da učenjaci čvrsti u znanju to proučavaju.

El-Berberhari kaže: ﴿ **i svaka od njih je u Vatri, osim jedne skupine** ﴾ Svaka od njih zajedno sa njihovim ogrankom će biti u Vatri zbog toga što su slijedili svoje strasti i ostavili ono na čemu su bili Allahov Poslanik, sallallahu

‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, radijallahu ‘anhum, a to je spas. Međutim, to što mi kažemo da će biti u Vatri ne znači da su svi oni nevjernici, već će kazna Vatrom jednom prestati kada su u pitanju veliki grijешnici, jer će takvi biti u Vatri iako nisu bili na kufru, ostajući u Vatri određeni period nakon čega će izaći iz nje. A što se tiče onih čije odstupanje bude *kufir* (nevjerstvo), takvi će vječno ostati u Vatri.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a to su oni koji vjeruju u ono što je sadržano kroz ovu knjigu, čvrsto vjerujući u spomenuto** ﴾ u značenju: kroz ovu knjigu „Šerhu-s-Sunne od imama El-Berbeharija“, a to je ono što je prethodilo u njoj od Kur'ana, sunneta i spomenutih *usula* (temelja) *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. Tako da je ova knjiga baš onakva kako i nosi naziv: Pojašnjenje vjerovanja ehlu-s-sunneta vel-džema'ata izvučenog iz Knjige, sunneta i onoga na čemu su bile prve pohvaljene generacije (*selefi*). ﴿ **bez imalo sumnje i kolebanja u svome srcu.** ﴾ A što se tiče osobe koja vanjštinom izrazi vjerovanje u spomenute temelje dok se koleba ili sumnja svojim srcem, takav neće biti vjernik, već sumnjivac, od kolebljivaca i munafika, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Zato je nužno da vjeruje svojim srcem u ono što govori jezikom od istine.

El-Berbehari, rahimehullah, sa ovim njegovim govorom nije ciljao na pohvalu svoje knjige - kao što spominju neki ljudi - već je ciljao na pohvalu onoga što ona sadrži od temelja ehlu-s-sunneta vel-džema'ata.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Takva osoba je na sunnetu i od spašenih, inšallah.** ﴾ jer onaj koji slijedi Allahovu Knjigu i Poslanikov sunnet, sa ubijedenošću i iskrenim vjerovanjem u svome srcu, takav je od Spašene skupine, jer se govor Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, primjenjuje na njega, tj. govor kada je upitan o Spašenoj skupini, a on odgovorio:

مَنْ كَانَ عَلَيَّ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

“...Oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi!”³¹

I u drugoj verziji:

مَنْ كَانَ عَلَيَّ مِثْلُ مَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي

“...Oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”³²

³¹ Provjera je prethodila.

Tačka 111.

واعلم أن الناس وقفوا عند محدثات الأمور ولم يتجاوزوها بشيء ولم يولدوا كلاما مما لم يجيء فيه أثر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم ولا عن أصحابه لم تكن بدعة .

I znaj da kada bi se ljudi suzdržali od svake novo uvedene stvari, ne ulazeći u nijednu od njih nimalo i ne govoreći o onome o čemu nema nikakve predaje od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti od njegovih ashaba – tada nebi bilo nikakvih novotarija.

Kada bi se ljudi ﴿ **suzdržali od svake novo uvedene stvari** ﴾ u značenju: kada bi se suzdržali od njih i kada nebi ulazili u to, i ograničili na sunnet ne odstupajući od njega i ne zalazeći u novotarije – tada bi postigli spas. Sa druge strane, onaj koji ode mimo sunneta i uvede govor za koji nema dokaza u Allahovoj Knjizi ili Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, sunnetu, tada biva zajedno sa novotarima i zabludjelim frakcijama, neće mu biti spasa osim preko sunneta na kojem nas je ostavio Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji kaže:

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنَّمَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي: كِتَابُ اللَّهِ وَ سُنَّتِي

“Ostavljam vam ono čega, ako ga se budete držali, nećete zalutati nakon mene: Allahovu Knjigu i moj sunnet!”³²

I u drugom hadisu:

تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلَهَا كُنْهَارُهَا لَا يَزِيغُ عَنْهَا إِلَّا هَالِكٌ

“Ostavio sam vas na jasnem bijelom putu, njegova noć je (jasna) kao i dan; sa njega ne odstupa osim uništeni!”³³

Ovo je put spasa: sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i ono na čemu su bili on i njegovih ashabi, a to je sadržano u ovoj knjizi koju komentarišemo - to je pojašnjenje ove stvari.

³² Provjera je prethodila.

³³ Provjera je prethodila. (hasen)

³⁴ Provjera je prethodila. (sahih)

Jačka 112.

واعلم أنه ليس بين العبد وبين أن يكون مؤمناً حتى يصير كافراً؛ إلا أن يجحد شيئاً مما أنزله الله، أو يزيد في كلام الله، أو ينقص، أو ينكر شيئاً مما قال الله عز وجل، أو شيئاً مما تكلم به رسول الله صلى الله عليه وسلم. فاتق الله رحمك الله وانظر لنفسك وإياك والغلو في الدين فإنه ليس من طريق الحق في شيء.

I znaj da ne postoji ništa između roba i njegovog bivanja vjernikom dok ne postane nevjernikom, osim odbijanja nečega što je Allah objavio, ili dodavanja ili oduzimanja od Allahovog govora, ili poricanja bilo čega što je Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, rekao, ili odbijanja nečega što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao. Zato se Allaha boj, Allah ti se smilovao; pazi se svoje duše i pretjerivanja u vjeri, jer to nikako nije od Pravog puta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da ne postoji ništa između roba i njegovog bivanja vjernikom dok ne postane nevjernikom, osim odbijanja nečega što je Allah objavio** ﴾ u značenju: Mnogo je stvari koje ruše islam osobe, tako da osoba može da bude musliman na ispravnom islamu, iskreni vjernik, ali ipak - a mi od Allaha zaštitu tražimo - može da postane otpadnik od vjere kroz činjenje neke od stvari koja ruši islam, a takvih je stvari mnogo, a mogu se sumirati u četiri kategorije:

- riječi,
- djela,
- ubjeđenje i
- sumnja.

Prvo: Izgovorom riječi, a to je izgovor riječi *kufra* (nevjerstva). Ako se izgovore riječi nevjerstva, a osoba na to ne bude prisiljena – tada postaje nevjernikom. On Uzvišeni kaže:

... وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ... ﴿٧٤﴾

"...sigurno su govorili nevjerničke riječi i pokazivali da su nevjernici, nakon što su javno islam bili primili..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 74)

Primjer ovome je također i: dozivanje nekog drugog mimo Allaha ili traženje pomoći od nekog u drugom mimo Allaha u onome što samo On može, poput traženja pomoći od mrtvih i drugih mimo njih. Onaj koji ovo uradi postao je nevjernik zbog dozivanja dovom drugog mimo Allaha. Primjer ovoj vrsti je također i ismijavanje sa Allahovom vjerom, Knjigom ili sunnetom, kao što On Uzvišeni kaže:

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ
كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ... ﴿٦٦﴾

"Ako ih zapitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovom rugali?' Ne ispričavajte se! Jasnno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici..." (Prijevod značenja, Et-Tevbe, 65 - 66)

Stoga, onaj koji se ismijava sa sunnetom ili Kur'anom, takav postaje nevjernikom makar se pritom samo šalio, osim ako je na to bio prisiljen:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ
﴿١٠٦﴾...

"Onoga koji zaniječe Allaha nakon što je u Njega vjerovao - osim ako na to bude primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri..." (Prijevod značenja, En-Nahl, 106)

A onaj koji spomenuto bude izgovorio samovoljno, takav postaje nevjernikom.

Drugo: **Djelom**, a primjer tome je prinošenje žrtve drugom mimo Allahu, zavjetovanje drugom mimo Allahu, činjenje sedžde drugom mimo Allahu, poput sedžde turbetu. Sve spomenuto su djela.

Treće: **Ubjeđenjem srca**, a primjer tome je ubijedenost u ispravnost kufra ili vjerovanje u ispravnost onoga na čemu su nevjernici, poput vjerovanja da je ispravno ono na čemu su Jevreji i kršćani nakon slanja Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Četvrto: **Sumnjom**, a primjer tome je sumnja da li je Kur'an ispravan ili ne, da li je ovaj ajet ispravan ili ne – čime takva osoba postaje nevjernikom, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Ili sumnja u ono što je vjerodostojno prenešeno od hadisa Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Ovo bi bili temelji *riddeta* (otpadništva): riječi, djela, ubjeđenje ili sumnja, iz kojih se granaju ostale stvari koje ruše islam a koje su islamski učenjaci pobrojali. Šejhu-l-islam Muhammed b. 'Abdul-Vehhab ih je sumirao u knjizi u kojoj je spomenuo deset stvari koje ruše islam, a spomenuo je samo one najopasnije i najžešće, dok je takvih stvari mnogo i spominju se u poglavlju „Hukmu-l-murteddi (Propis otpadnika od islama)“ u knjigama islamske jurisprudencije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili dodavanja ili oduzimanja od Allahovog govora** ﴾ Ako osoba doda ajet, pa čak i jedno slovo Allahovom govoru, ili ako oduzme ajet ili makar jedno slovo od Allahovog govora – takva osoba postaje nevjernikom, a mi od Allaha zaštitu tražimo, jer je od onih koji izvrću i mijenjaju Allahov govor. Kur'an je istina i baš onakav kako je i objavljen Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem: nije izvrtan, niti je mijenjan, sačuvan je od strane Uzvišenog Allaha. Niko nije u stanju izmijeniti ga, dok onaj koji to pokuša time postaje nevjernikom i otpadnikom od islama. Kur'an nikada neće biti izmijenjen, čuva ga Uzvišeni Allah.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili poricanja bilo čega što je Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, rekao, ili odbijanja nečega što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao.** ﴾ Ili ako porekne bilo šta iz Kur'ana, tako da kaže: „Ovo nije prikladno za ovo naše vrijeme!“, ili ako za hadis Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: „Ovo je bilo prikladno za davna vremena, ali ne i za ovu našu civilizaciju!“ misleći time da su Kur'an i sunnet samo za protekla vremena, dok nisu prikladni za nas u današnjem vremenu. Ovo je nevjerstvo, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Mnogo je onih koji danas govore: „Šeri'atski propisi nisu prikladni i primjenjivi za ovo vrijeme!“, a ovo je jasno nevjerstvo.

Također, ako je hadis vjerodostojno prenešen od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije ga dozvoljeno kritikovati i reći: „Ovo nije prikladno za ovo vrijeme!“

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zato se Allaha boj** ﴾ u značenju: Boj se Allaha i nemoj da se nešto od spomenutog pojavi kod tebe pa da zbog toga otpadneš od vjere. Boj se Allaha za sebe i nemoj se hvaliti i biti siguran za svoju vjeru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pazi se svoje duše** ﴾ Gledaj sebe a nemoj gledati druge ljude i ono na čemu su oni. Gledaj sebe, baš kao što On Uzvišeni kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ... ﴿١٠٥﴾

"O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!.." (Prijevod značenja, El-Maide, 105)

Nemoj govoriti: „Pa svi ljudi ovako rade!“, već gledaj sebe, spasi sebe. A što se tiče ljudi, ako ne prihvate istinu – napusti ih, a ti ostani čvrsto na istini i nemoj da te obmane ono na čemu su oni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i pazi se pretjerivanja u vjeri** ﴾ Ovo je drugi aspekt, jer osoba može otpasti od vjere na jedan od dva načina:

- Njenim napuštanjem ili napuštanjem nekog njenog dijela iz nekakvog asketizma.
- Pretjerivanjem i dodavanjem na svoj ekstremizam.

Stoga, izlazak iz vjere se događa ili popuštanjem, ili pretjerivanjem, pa je na tebi da budeš umjeren između popuštanja i pretjerivanja, a to je ono na čemu si bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi.

El-guluv (pretjerivanje) može da izvede osobu iz islama, baš kao što se to dogodilo sa haridžijama. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže o njima:

يَرْفُوقُونَ مِنَ الدِّينِ مَرْوَقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَةِ
„...izlaziće iz vjere baš kao što srijela izade iz ulova...!“³⁵

Tako da pretjerivanje/ekstremizam može uzrokovati izlazak iz vjere, a to se događa u sljedećim situacijama i sve shodno stanju dotične osobe:

- ili potpunim izlaskom u nevjerstvo.
- ili djelimičnim izlaskom u nevjerstvo.

Guluv (pretjerivanje) može biti u 'ibadetu, kao što je primjer pretjerivanja kršćana izraženo u monašenju, kao i primjer onih koji su došli Poslaniku,

³⁵ El-Buhari, 3/1219, br.3344; i Muslim, 2/841, br.1064, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

sallallahu ‘alejhi ve sellem, raspitujući se za njegova djela, pa kada su obaviješteni, oni to vidješe nedovoljnim pa rekoše: „Poslaniku su oprosteni i prethodi i budući grijesi, pa mu ne treba više od toga!“ u značenju: nije mu potrebno da radi više od toga. Pa kada Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, saznade za ovo, žestoko se naljuti i obrati riječima:

أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لِلَّهِ، وَإِنِّي أَصَلِّي وَأَنَامُ
„...Tako mi Allaha, ja sam među vama najponizniji pred Allahom i najviše se Allaha bojim, a ja klanjam i spavam...!“

zato što je jedan od njih rekao: „Ja ću (svu noć) klanjati i neću spavati!“ Drugi je rekao: „Ja ću posteti i neću prekidati sa postom!“, tako što će svaki dan posteti. Dok treći reče: „Ja se uopće neću ženiti!“, tako što će se osamiti u celibatu i posvetivši samo 'ibadetu. Na ovo Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče:

أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لِلَّهِ، وَإِنِّي أَصَلِّي وَأَنَامُ، وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ،
 فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي
„...Tako mi Allaha, ja sam najponizniji među vama pred Allahom i najviše Ga se bojim, a ja nekad postim a nekad ne, ja klanjam i spavam, i ja se ženim, pa ko se okrene od moga sunneta – ne pripada mi!“³⁶

A u drugoj predaji se spominje da je jedan od njih rekao: „...i ja neću jesti meso!“, tako da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

وَأَنَا أَكُلُ اللَّحْمِ، وَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي

³⁶ Prenosi se preko Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu, da je rekao: „Tri čovjeka dođoše pred kuću Poslanikovih, sallallahu ‘alejhi ve sellem, žena, zapitkujući o 'ibadetu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Kada behoše obaviješteni oni se počеше ponašati kao da je to nešto malo, tako da rekoše: 'A gdje smo mi u odnosu na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kada je Allah njemu oprostio i prethodne i buduće grijehe!?' – Onda jedan od njih reče: 'Što se mene tiče, ja ću klanjati čitavu noć!' Drugi reče: 'Ja ću posteti i neću uopće prekidati!' Dok treći reče: 'Ja ću se žena kloniti i neću se uopće ženiti!' – Nakon ovoga dođe Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i reče: 'Jeste li vi ti koji su govorili tako i tako...?! A što se mene tiče, tako mi Allaha, ja sam najponizniji među vama pred Allahom i najviše Ga se bojim, a ja nekad postim a nekad ne, ja klanjam i spavam, i ja se ženim, pa ko se okrene od moga sunneta – ne pripada mi!“ El-Buhari, 5/1949, br.5063; i Muslim, 2/1020, br.1401, a ovdje su spomenute riječi koje bilježi El-Buhari.

„...i ja jedem meso, pa ko se okrene od moga sunneta – ne pripada mi!“³⁷

Namjera im je bila lijepa, ali sama namjera nije dovoljna sve dok se ne proprati slijeđenjem; odnosno: **slijeđenje Poslanikovog sunneta uz lijep nijet i namjeru**. A što se tiče lijepog nijeta bez slijeđenja sunneta, to ne koristi.

³⁷ Muslim, 2/1020, br.1401, u hadisu Enesa koji kaže: „Neki od ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, su došli i pitali Poslanikove, sallallahu ‘alejhi ve sellem, žene o njegovim skrivenim djelima, tako da jedan od njih reče: 'Ja se neću ženiti!' Drugi reče: 'Ja neću jesti meso!' A treći reče: 'Ja neću savati na krevetu!' Onda se on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zahvali Allahu i reče: 'Šta je sa nekim ljudima koji govore tako i tako i to i to?! A što se mene tiče, ja klanjam i spavam, i ja nekad postim a nekada ne, i ja se ženima, pa ko odstupi od moga sunneta – ne pripada mi!“

Jačka 113.

وجميع ما وصفت لك في هذا الكتاب فهو عن الله تعالى. وعن رسول الله صلى الله عليه وسلم وعن أصحابه وعن التابعين وعن القرن الثالث إلى القرن الرابع .

I sve što sam ti opisao kroz ovu knjigu jeste od Uzvišenog Allaha, Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ashaba, tabi'ina i treće do četvrtе generacije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I sve što sam ti opisao kroz ovu knjigu jeste od Uzvišenog Allaha** ﴾ Sve što je spomenuto u ovoj knjizi od *usula* (temelja) u vjerovanju, sve je to uzeto iz Kur'ana i sunneta, pisac nije ništa od toga iznio sam od sebe, Allah mu se smilovao. Naprotiv, to je ono na čemu je bio selef ovoga ummeta; u tome nema govora kojeg je iznio sam od sebe, već je samo prenosio ono što je sadržano u Kur'anu, sunnetu i na čemu je bio selef ovoga ummeta. On je samo opisao taj Pravi put, pa ko bude išao njime biće spašen, Allahovom dozvolom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ jer je to ili zasnovano na Plemenitom Kur'anu ili na Poslaničkom sunnetu, tako da je to od Allaha i Njegovog Poslanika.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ashaba, tabi'ina** ﴾ Ono što se spominje u ovoj knjizi je također (stav) od prvih najboljih generacija koje je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pohvalio govorom:

خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

“Najbolja generacija je moja, pa oni nakon njih, a zatim oni nakon njih!”

Prenosilac 'Imran b. Husajn, radijallahu 'anhu, kaže: „Ja ne znam da li je nakon prve generacije spomenuo još dvije ili tri generacije!“³⁸ Nazvani su: *el-najbolja generacija (kurune el-mufaddalete)*, a njih čine ili prve četiri ili prve tri generacije, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam je naredio da ih slijedimo, dok Uzvišeni Allah kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ...

﴿١٠٠﴾

³⁸ Provjera je prethodila. (sahih)

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

Najbolje generacije, tabi'ini i tabi-tabi'ini, su slijedile prvu generaciju muslimana, muhadžire i ensarije:

... بِإِحْسَانٍ ... ﴿١٠٠﴾

“...bi-ihsan (dobra djela čineći)...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

„bi-ihsan“ u značenju: bi-itkan (precizno), tako da se ovdje sa ihsanom ciljalo na preciznost bez pretjerivanja i popuštanja, a oni su to činili na temelju znanja na čemu su oni bili. Eto to se ovdje misli sa *ihsanom*. A koliko je samo ljudi koji tvrde da su na metodologiji selefa, a koji ih ne slijede sa ihsanom, a sve iz razloga što ne poznaju metodologiju selefa, griješeći u tome što misle kako su neke riječi i djela selefi govorili ili praktikovali, tako da to ne rade sa ihsanom. Stoga, ako želiš da slijediš metodologiju selefa, na tebi je da naučiš njihov put, a ova knjiga je od knjiga koja će ti opisati i pojasniti put selefa.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i treće do četvrte generacije.** ﴾ Što su generacije koje je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pohvalio, a to su tri generacije: ashabi, tabi’ini i tabi-tabi’ini, a i četvrta koja dolazi nakon tabi-tabi’ina. I ako budeš računao imame i hafize, naći ćeš ih u ovim generacijama, a među njima su: četvorica priznatih imama i drugi imami svijetle zvijezde, svi oni se nalaze u ovim generacijama. U ovome se ogleda istinitost Poslanikovog, sallallahu ‘alejhi ve sellem, govora kada nas je obavijestio govorom:

خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

“Najbolja generacija je moja, pa oni nakon njih, a zatim oni nakon njih!”

Nastavak tačke 113.

فاتق الله يا عبد الله، وعليك بالتصديق والتسليم والتفويض والرضى بما في هذا الكتاب، ولا تكتم هذا الكتاب أحدا من أهل القبلة فعسى يرد الله به حيرانا عن حيرته، أو صاحب بدعة عن بدعته، أو ضالا عن ضلالتة فينجو به، فاتق الله، وعليك بالأمر الأول العتيق، وهو ما وصفت لك في هذا الكتاب، فرحم الله عبدا، ورحم والديه، قرأ هذا الكتاب، وبثه، وعمل به، ودعا إليه، واحتج به، فإنه دين الله ودين رسول الله صلى الله عليه وسلم.

Boj se Allaha, o, Allahov robe! Povjeruj i pokori se, suzdrži i budi zadovoljan ovim što je u ovoj knjizi. I nemoj da sakriješ ovu knjigu od bilo koga od pripadnika kible, jer možda njenim sebebom Allah povrati zbunjenog iz njegove zbunjenosti, novotara iz njegove novotarije ili zabludjelog iz njegove zablude, te time možda budu spašeni. Zato, boj se Allaha i drži se izvorne vjere, a to je ono što sam ti ja opisao kroz ovu knjigu. I neka se Allah smiluje onoj osobi i njegovim roditeljima koji čitaju ovu knjigu, koji je prosljeđuju drugima, rade po njoj, pozivaju njoj i koriste kao dokaz u vjeri Allahovoj i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Boj se Allaha, o, Allahov robe! Povjeruj i pokori se** ﴾ Na tebi je da vjeruješ a ne da ugoniš u laž bilo šta spomenuto u ovoj knjizi, jer je to derivirano iz Kur'ana i sunneta, pa je na tebi da se tome pokoriš i da se ne ustručavaš oko njenog prihvatanja; da slijediš i da ne budeš nehajan.

El-Berbehari kaže: ﴿ **suzdrži** ﴾ u značenju: nemoj ništa uvoditi od sebe, a ovdje se sa *tefvid* (suzdržavanje) ne misli na *tefvid* na kojeg ciljaju *mufevvide* po pitanju Allahovih svojstava.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i budi zadovoljan ovim što je u ovoj knjizi.** ﴾ od onoga što su temelji *ehlul-sunneta vel-džema'ata*, a ovo nije hvalisanje i pohvala svoje knjige, kao što neki komentatori misle, već je to samo podsticaj drugih u prihvatanju onoga što je u njoj spomenuto; podsticaj da prihvatiš *usule* (temelje) koji su u njoj spomenuti a koji su derivirani iz Kur'ana i sunneta, jer pisac ne iznosi i ne izmišlja ništa sam od sebe.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I nemoj da sakriješ ovu knjigu od bilo koga od pripadnika kible** ﴾ u značenju: promoviraj ovu knjigu i distribuiraj u redove ﴿ **pripadnika kible** ﴾ u značenju: među muslimanima, kako bi se okoristili od nje, jer će to biti slučaj korisnog znanja i međusobnog spajanja na istini. Također je obaveza propagirati korisne i vrijedne knjige, a posebno orginalne izvorne knjige, jer što su bliže izvoru - bliže su istini zbog blizine prvim pohvaljenim generacijama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer možda njenim sebebom Allah povrati zbunjenog iz njegove zbunjenosti** ﴾ Ovo je korist u promoviranju vrijednih knjiga, da Allah povrati zbunjenog iz njegove zbunjenosti ili

zabludjelog iz njegove zablude, jer, postoje neuki ljudi koji kada im se istina pojasi, oni je slijede. Ovakav je slučaj sa osobom koja se okoristi od promoviranja knjiga. A što se tiče devijantnih ljudi koji samo slijede svoje strasti, takvima knjige nimalo neće koristiti, već će im samo povećati pomućenost.

El-Berbehari kaže: ﴿ **novotara iz njegove novotarije ili zabludjelog iz njegove zablude, te time možda budu spašeni.** ﴾ Tako da ćeš i ti uzeti udio u nagradi kroz distribuciju ove i njoj sličnih knjiga. I ovo nije specifično samo za ovu knjigu, već je obaveza propagirati i distribuirati među ljude svaku korisnu knjigu, a posebno knjige o vjerovanju, a ne da se među njima distribuiraju knjige koje zabludjuju i pozivaju u zabludu. Zato ćeš distribuirati ovakve knjige, jer mnogo je ljudi u neznanju, pa kada im se istina pojasi – oni to prihvate i od toga se okoriste.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zato, boj se Allaha i drži se izvorne vjere** ﴾ u značenju: drži se izvorne vjere, a to je ono na čemu je bio Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, njegovi ashabi i prve najbolje generacije. A *el-'atik* znači: *el-kadim* (stara-izvorna). Ovdje imamo upozorenje na ono što se pojavi od zla i fitni, pa ako primijetiš podvajanje i brojne stavove, na tebi je da pogledaš na čemu su bile prve pohvaljene generacije i da se toga držiš, jer to je istina!

El-Berbehari kaže: ﴿ **a to je ono što sam ti ja opisao kroz ovu knjigu.** ﴾ u značenju: ono što je pisac, Allah mu se smilovao, spomenuo od temelja vjerovanja *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* koje je predstavio i u podužem govoru iznio.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I neka se Allah smiluje onoj osobi i njegovim roditeljima koji čitaju ovu knjigu, koji je prosljeđuju drugima, rade po njoj, pozivaju njoj** ﴾ u značenju: ovakve korisne knjige, koje je obaveza propagirati i distribuirati. Onaj koji ih propagira i distribuirati će zbog toga imati udio u nagradi zato što propagira znanje i tako izvodi ljude sa tame na svjetlo. Većina ljudi su zapali u zabludu samo iz razloga što ovakve orginalne izvorne knjige nisu doprle do njih, već do njih dođoše knjige zabludjelih i devijantnih frakcija, a oni mislili da je to istina. A da se samo ovakvim izvornim knjigama dala važnost, pa da se distribuiraju među ljude, tada bi Allah od njih uputio onoga koga On hoće od Njegovih stvorenja.

Neki komentatori su kritikovali pisca, pa rekoše: „Ovo je *tezkiya* (pohvala) svoje knjige!“, a mi na to kažemo: Ne, ovo nije hvaljenje svoje

knjige, već samo podsticaj na pridržavanje metodologije selefa koja je spomenuta u ovoj i drugim sličnim knjigama.

Nastavak tačke 113.

فإنه من استحل شيئاً خلاف ما في هذا الكتاب فإنه ليس يدين لله بدين، وقد رده كله؛ كما لو أن عبداً آمن بجميع ما قال الله عز وجل إلا أنه شك في حرف فقد رد جميع ما قال الله تعالى، وهو كافر؛ كما أن شهادة: أن لا إله إلا الله، لا تقبل من صاحبها إلا بصدق النية وإخلاص اليقين؛ كذلك لا يقبل الله شيئاً من السنة في ترك بعض. ومن ترك من السنة شيئاً فقد ترك السنة كلها فعليك بالقبول. ودع عنك المحك واللجاجة، فإنه ليس من دين الله في شيء، وزمانك خاصة، زمان سوء فائق الله .

Pa onaj koji dozvoli nešto suprotno onome što je spomenuto u ovoj knjizi, takav ne praktikuje Allahovu vjeru i u potpunosti je odbija. I kao što rob koji povjeruje u govor Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, a sumnja u jedan njegov harf - time odbija sav govor Uzvišenog Allaha i biva nevjernikom, isto tako se svjedočenje „La ilahe illallah“ ne prihvata od onoga koji to izgovori, osim kada to učini sa čistom namjerom i iskrenim ubjeđenjem. Također Allah neće prihvatiti ništa od sunneta ako neko odbije bilo koji njegov dio, pa ko odbije jedan dio sunneta - time je odbio sav sunnet. Stoga je na tebi da prihvatiš i sa strane ostaviš raspravu i osporavanje, jer to nikako nije od Allahove vjere; a ovo posebno važi kada je vrijeme u kojem živiš zlo, pa se boj Allaha.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa onaj koji dozvoli nešto suprotno onome što je spomenuto u ovoj knjizi, takav ne praktikuje Allahovu vjeru** ﴾ Ko odstupa od metodologije *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* pojašnjenog u ovoj knjizi i drugim knjigama o ispravnom vjerovanju - ko od te metodologije odstupa – takav je sa sjedbenicima zablude, sa novotarima: mu'tezilama, džehmijama, zabludjelim frakcijama. On Uzvišeni kaže:

... فَمَآذَا بَعَدَ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالُ ... ﴿٣٢﴾

"...Zar poslije Istine ima išta osim zablude?.." (Prijevod značenja, Junus, 32)

Stoga je nužno da osoba prvo spozna istinu na kojoj su bile prve pohvaljene generacije ovoga ummeta, a ne da gleda u različite pravce i govore. Gledat će samo u jednu stvar: na čemu je bio *selef* ovoga ummeta, baš kao što kaže imam Malik, rahimehullah:

„Potonje generacije ovoga ummeta neće ispraviti, osim ono što je ispravilo prvu generaciju!“³⁹

Uzvišeni Allah kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ... ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

I Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ
الْمُهْدِيِّينَ، مَسَكُوا بِهَا وَعَصُوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ
وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ

„...Uistinu onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene. Toga se čvrsto držite i toga se uhvatite kutnjacima, a pripazite se uvedenih stvari u vjeru, jer svaka ta novo uvedena stvar je novotarija, a svaka novotarija je zabluda, i svaka novotarija će u Vatru!“⁴⁰

Stoga, ako nam stvar bude nejasna, a pozivača mnogo, tada je – hvala Allahu – izlaz prisutan, a to je slijeđenje Kur'ana, sunneta i onoga na čemu je bio *selef* ovoga ummeta. Svi ljudi tvrde kako su oni na Kur'anu i sunnetu, ali šta je to čime se mi od njih razlikujemo? Razlika među nama je u tome što mi slijedimo metodologiju selefa, jer je selef razumio Kur'an i sunnet i tim putem išao, pa mi slijedimo *selefu-s-salih*. Eto to je razdvajajući faktor

³⁹ Mnogi prenose ove riječi od imama Malika, a od njih je Eš-Šatibi u El-'Itisam, b. 'Abdul-hadi u Tenkihi-t-tahkik, 2/423, a moguće je i to da je on ovo preuzeo od svoga šejha Vehb b. Kejsana, jer uistinu bilježi b. 'Abdul-Berr u Et-Temhid, 21/10, preko imama Malika da je rekao: „Vehb b. Kejsan je sjedio sa nama i nikada nebi ustao sa sijela dok nam nebi rekao: 'Znajte da potonji dio ovoga ummeta neće ispraviti osim ono što je ispravilo njegov početni dio!'“

⁴⁰ Provjera je prethodila. (sahih)

između nas i sljedbenika zablude i devijanata, djelujući prema riječima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

وَسَقَتَرْتُ هَذِهِ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً. قَالُوا وَمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَنْ كَانَ عَلَيَّ مَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي

“...I ovaj će se ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatru, osim jedna skupina od njih.” – Upitaše: ‘A ko je ta jedna, o, Allahov Poslaniče?’, pa reče: ‘Oni koji budu na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!’⁴¹

Istina je jasna i put je jasan za onoga koji traži spas, a Uzvišeni Allah kaže:

... فَإِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٣﴾
وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمًى ﴿١٢٤﴾

“...Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio Uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko se okrene od Opomene Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti.” (Prijevod značenja, Ta ha, 123 - 124)

El-Berbehari kaže: ﴿ **nešto suprotno onome što je spomenuto u ovoj knjizi** ﴾ u značenju: suprotno *usulima* (temeljima) vjerovanja koji su spomenuti u ovoj knjizi. Znači, pisac ne cilja sa ovim na svoj govor, već na ono što ova knjiga sadrži od Kur'ana, sunneta i govora *selefu-s-saliha*; to je ono što je spomenuto u ovoj knjizi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **takav ne praktikuje Allahovu vjeru** ﴾ jer je takav na metodologiji zabludjelih ljudi. Svaki onaj koji oponira Kur'anu, sunnetu i metodologiji selefa, takav biva na zabludjeloj metodologiji.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I kao što rob koji povjeruje u govor Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, a sumnja u jedan njegov harf** ﴾ Obaveza je vjerovati u kompletan Kur'an i u sav sunnet na kojem su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovih ashabi. A što se tiče onoga koji vjeruje u jedan dio Knjige dok ne vjeruje u preostali – takav se smatra nevjernikom u sav Kur'an, baš kao što On Uzvišeni kaže:

⁴¹ Provjera je prethodila. (hasen)

... أَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۚ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

"...Zar vi u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi negirate?! One od vas koji tako čine na svijetu samo poniženje može stići, a na Sudnjem danu bit će stavljeni na muke najteže! Allah doista ne propušta motriti što vi radite." (Prijevod značenja, El-Bekare, 85)

Stoga, onaj koji iz Kur'ana i sunneta uzima samo ono što se poklapa sa njegovim strastima, dok ostavlja sve ono što je suprotno njegovim strastima, takav je poput jevreja i kršćana. On Uzvišeni kaže:

... أَكَلَمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِمَّا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَقَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

"...I kad god vam je koji Poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se uzoholili, pa ste neke u laž ugonili, a neke ubijali." (Prijevod značenja, El-Bekare, 87)

Ovo je ponašanje nevjernika od jevreja i kršćana, oni su od Poslaniká prihvatili samo ono što se poklapalo sa njihovim strastima, dok bi ono sa čime su Poslanici došli, a što je bilo suprotno njihovim strastima, onda bi to ili u laž ugonili, ili bi Poslanika koji je sa tim došao ubili. Tako su oni ubijali one od Poslanika koje ubiše samo iz razloga što su došli sa onim što oponira njihovim strastima. On Uzvišeni kaže:

... كَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِمَّا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَقَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

"...Kad god bi im koji Poslanik donio ono što nije godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali." (Prijevod značenja, El-Maida, 70)

Ovo je bio njihov put, tako da osoba koja prihvata iz Kur'ana i sunneta samo ono što se slaže sa njegovim strastima i što je podudarno sa njegovom metodologijom i pravcem, dok odbacuje sve što je oprečno njegovim strastima i metodologiji, takav biva poput ovih ljudi: vjeruje u jedan dio Knjige dok negira drugi, pa mu neće koristiti to što djeluje prema jednom njenom dijelu, jer se smatra nevjernikom u sve to.

El-Berbehari kaže: ﴿ **time odbija sav govor Uzvišenog Allaha i biva nevjernikom** ﴾ Onaj koji zanegira makar jedno slovo iz Kur'ana time postaje nevjernikom. Primjer ovome je da osoba kaže za Allahov govor:

ق َ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

"Kaf. Tako Mi Kur'ana, slavnog." (Prijevod značenja, Kaf, 1)

govoreći kako ق (kaf) nije dio Kur'ana, već da je dovoljno samo proučiti: „وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ“ (Vel Kur'ani-l-medžid).

Ili kao kada bi neko samo učio:

هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾

"On je Allah - Jedan!"

dok mi kažemo:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾

"Reci: 'On je Allah - Jedan!'" (Prijevod značenja, El-Ihlas, 1)

Dakle, ako ova osoba kaže kako قُلْ (Reci) nije dio Kur'ana, takav biva nevjernikom, a mi od Allaha zaštitu tražimo, jer odbacuje riječ iz Allahovog govora, makar to bilo samo jedno slovo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **isto tako se svjedočenje "La ilahe illallah" ne prihvata od onoga koji to izgovori, osim kada to učini sa čistom namjerom i iskrenim ubjedenjem.** ﴾

„La ilahe illallah“ je:

- kelimetu-l-ihlas (frazu iskrenosti),
- kelimetu-t-takva (frazu bogobožnosti)
- el-urvetu-l-vuska (čvrsta veza), i
- miftahu-l-dženneh (ključ Dženneta),

a njen izgovor će koristiti samo onome koji ispuni sedam, ili osam, *šartova* (uslova), a koje su islamski učenjaci spomenuli u sljedećem stihu:

„'Ilmun, jekinin, ve ihlasun, ve sidkuke,
me'a mehabbetin vel-inkijadi vel-kabuli!
(Znanje, ubjedenje, iskrenost i istinoljubivost,
uz ljubav, pokornost i prihvatanje!)“

Ovo bi bili sedam uslova...

„Vezide saminuha el-kufranu minke bima
siva el-ilahi mine-l-ešjai' kad eleha!
(*I osmi kao dodatak, a to je tvoja negacija svega što se uzima
kao božanstvo mimo Onoga koji to zaslužuje!*)“

Onaj koji ne ispuni bilo koji uslov od dole spomenutih uslova, neće mu koristiti izgovor „La ilahe illallah“:

Prvi uslov: **El-'Ilm** - znanje njegovog značenja, a oprečno mu je neznanje (*džehl*).

Drugi uslov: **El-Jekin** - ubjeđenje u ono našta ukazuje, a oprečna mu je sumnja (*šekk*).

Treći uslov: **El-Ihlas** - iskrenost, a oprečno mu je da Uzvišenom Allahu smatraš nekog ravnim (*širk*).

Četvrti uslov: **Es-Sidk** - istinoljubivost, a oprečno mu je laganje (*kezibu*) i ugonjenje u laž (*et-tekzib*) onoga našta ukazuje.

Peti uslov: **El-Mehabbe** - ljubav prema onome našta ukazuje od tevhida, a oprečna mu je mržnja (*bugd*) onoga našta ukazuje.

Šesti uslov: **El-'Inkijad** - pokornost onome našta ukazuje, a oprečno mu je okretanje (*el-i'arad*) od onoga našta ukazuje.

Sedmi uslov: **El-Kabul** - prihvatanje onoga našta ukazuje, a oprečno mu je odbijanje (*er-refd*) onoga našta ukazuje.

Osmi uslov: **El-Kufriu bima ju'abedu min duni-llahi** - nevjerovanje u sve ono što se obožava mimo Allaha, a oprečno mu je da se ne negira njihovo nevjerstvo.

Ovo su osam uslova koje mora ispuniti onaj koji izgovori „La ilahe illallah“, tako da to nisu samo riječi na jeziku.

Riječi „La ilahe illallah“ imaju svoje ruknove i svoje šartove, a njegovih ruknova je dva:

Prvi rukn: **En-Nefju** – negacija: La ilahe.

Drugi rukn: **El-Isbatu** – potvrda: illallah.

Negacija neće koristiti ako ne bude uz potvrdu, niti će koristiti potvrda bez negacije. Tako, ako bi rekao: „Allahu ilahu (Allah je Bog)!“ to nebi bilo dovoljno. A i kada bi rekao: „La ilahe (Nema Boga)!“ to bi bila samo negacija, čime bi zanegirao obožavanje bilo koga i pripojen onima koji negiraju da će se iko obožavati, u značenju: ne postoji nijedno božanstvo.

A što se tiče sufija koje govore: „Allah! Allah!“, ili: „Huve! Huve!“, to je ništavan i prazan govor koji ništa ne koristi, već se mora izgovarati: „La ilahe illallah!“, sa negacijom i potvrdom, i to je značenje govora Njega Uzvišenog:

﴿٢٥٦﴾ ... فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنِ بِاللَّهِ ...

"...Onaj ko ne vjeruje u Taguta, a vjeruje u Allaha..!"

(Prijevod značenja, El-Bekare, 256)

Negacija se nalazi u riječima:

﴿٢٥٦﴾ ... فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ ...

"...Onaj ko ne vjeruje u Taguta..!"

dok je potvrda sadržana u riječima:

﴿٢٥٦﴾ ... وَيُؤْمِنِ بِاللَّهِ ...

"...a vjeruje u Allaha..!"

El-Berbehari kaže: ﴿ **Također Allah neće prihvatiti ništa od sunneta ako neko odbije bilo koji njegov dio** ﴾ Baš kao što iman neće biti prihvaćen vjerovanjem u jedan dio Kur'ana dok se u drugi ne vjeruje, makar u pitanju bio jedan ajet ili harf, isto tako se neće prihvatiti iman u sunnet osim sa vjerovanje u sve od njega. Stoga se neće negirati ništa od onoga što je vjerodostojno prenešeno od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer se to zahtijeva svjedočenjem šhadeta da je Muhammed Allahov poslanik: da djeluješ prema sunnetu i da mu se pokoravaš u onome što je naredio, a ostaviš sve što je zabranio. Eto to je ono što je zahtijevano svjedočenjem da je on Allahov poslanik. A što se tiče onoga koji posvjedoči da je on Allahov Poslanik, ali ne vjeruje u ono sa čime je on došao, rekao u hadisu ili ako zanegira dio vjerodostojnog hadisa, a sve iz razloga što se to ne slaže sa njegovim strastima ili se ne poklapa sa njegovom metodologijom – onda je takva osoba nevjernik u Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i takav spada među one o kojima Uzvišeni Allah kaže:

... كَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِمَّا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ قَرِيبًا كَذَبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

"...Kad god bi im koji poslanik donio ono što nije godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali." (Prijevod značenja, El-Maida, 70)

Zato je obaveza vjerovati u sav sunnet: u ono što ti se poklapa sa strastima i u ono što je tome oprečno; u sve, i u ono što se slaže sa tvojom metodologijom i u ono što je oprečno njoj. I također je obaveza da svoju metodologiju zasnuješ na Kur'anu i sunnetu, a ne na temelju strasti, niti na osnovu govora ovoga ili onoga, a niti na sistemu neke stranke ili kakvog džemata. Nemoj je zasnivati na tome, već na osnovu Kur'ana, sunneta i metodologiji *selefu-s-saliha*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa ko odbije jedan dio sunneta** ﴾ Kao što to rade mu'tezile, sljedbenici 'ilmu-l-kelama, koji ne vjeruju u ahad-hadise govoreći: "Oni ne obezbjeđuju znanje!", tako da ne prihvataju ahad-hadise u domenu koji se tiču pitanja vjerovanja, dok uzimaju principe logike i 'ilmu-l-kelama, govoreći: „Logika i 'ilmu-l-kelam obezbjeđuju ubjeđenje, jer su u pitanju razumski dokazi. A što se tiče govora Poslanika, ako je u pitanju ahad-hadis, to ne obezbjeđuje ubijeđenost!“ Hadis - prema njihovom mišljenju - ne pruža ubijeđenost makar taj hadis bio zabilježen u Dva Sahiha, kod El-Buharije i Muslima, što je čista zabluda, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Naprotiv, sve što je vjerodostojno prenešeno od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, to obezbjeđuje i pruža znanje i ubjeđenje, jer:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

"On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje." (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3 - 4)

Spomenuti ljudi svojim odbacivanjem ahad-hadisa, ne prihvatajući ih u domenu pitanja koja se tiču vjerovanja, zapravo odbacuju dio Objave – pa je to zabludjeli put, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **time je odbio sav sunnet.** ﴾ tako da mu neće koristiti ako nešto od toga prihvati sve dok sve ne prihvati. I kaže: ﴿ **Stoga je na tebi da prihvatiš i sa strane ostaviš raspravu i osporavanje** ﴾ El-mumahaleh je: *el-mudžadeleh* (rasprava), a *el-ledžadžeh* je: *el-džidal*

(osporavanje) koje je beskorisno, te dizanje glasa kako bi pobijedio protivnika; to ti neće uopće koristiti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer to nikako nije od Allahove vjere;** ﴾ Rasprava na neistini nije od Allahove vjere. On Uzvišeni kaže:

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ... ﴿٤﴾

"O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju..." (Prijevod značenja, El-Mu'min, 4)

Tako što raspravlja da li je od Allaha ili nije od Allaha? Da li je Kur'an Allahov govor ili nije Allahov govor? Da li je objavljen ili je stvoren? – Sve ovo je rasprava o Knjizi Uzvišenog Allaha i od ništavne rasprave.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ovo posebno važi kada je vrijeme u kojem živiš zlo, pa se boj Allaha.** ﴾ Ovako je bilo u vrijeme pisca, pa šta onda reći za vrijeme nakon njega kada su fitne ožešćale. U njegovo vrijeme - uprkos fitnama - bilo je učenjaka, dok mi vremenom imamo sve manje učenjaka a zala sve više, tako da je opasnost veća u *ahiri-z-zemanu*.

Jačka 114.

وإذا وقعت الفتنة فالزم جوف بيتك، وفر من جوار الفتنة، وإياك والعصبية، وكل ما كان من قتال بين المسلمين على الدنيا فهو فتنة، فاتق الله وحده لا شريك له، ولا تخرج فيها ولا تقاقل فيها، ولا تهوى ولا تشايح ولا تمایل، ولا تحب شيئا من أمورهم، فإنه يقال: من أحب فعال قوم خيرا كان أو شرا كان كمن عمله، وفقنا الله وإياكم لمراضاته، وجنبنا وإياكم معاصيته.

I kada se fitne (smutnje) pojave ostani u svojoj kući i bježi iz komšiluka fitni. Čuvaj se asabijjeta (pristrasnog držanja strane) i bilo kakve borbe između muslimana oko dunjaluka, jer je to fitna. Boj se Allaha, Jedinog, On nema partnera, i nemoj ulaziti u to, nemoj se boriti zbog toga, ne upadaj u to, ne uzimaj stranu i ne naginji nijednoj strani, i nemoj voljeti neku od njihovih stvari, jer je rečeno: „Onaj koji voli djela ljudi, bilo ona dobra ili loša, biće isti kao onaj koji ih čini!“ Neka Allah nas i tebe uputi na ono sa čime je On zadovoljan, a da nas sačuva od nepokornosti Njemu.

El-Berbehari kaže: **﴿ I kada se fitne (smutnje) pojave - ostani u svojoj kući ﴾** Kada nastupe fitne, a to je borba između muslimana, tada ostani u svojoj kući, suzdrži svoje ruke i svoj jezik kako bi ostao siguran. Tako ćeš postupiti ako tvoj izlazak iz kuće neće biti od koristi i kada se od tebe neće ništa prihvatiti – tako da ćeš ostati u svojoj kući. Međutim, ako postoji korist u tvome izlasku iz kuće sa ljudima i miješanjem sa njima, pozivanjem ka Allahu, pojašnjavanjem im istine, kada u tome ima koristi, tada možeš da izađeš i to je ono što se naziva miješanje i udaljavanje od ljudi (*el-ihtilat vel-'uzleh*)“. A šta je bolje od ovoga dvoje: miješanje ili udaljavanje od ljudi? **Mi kažemo:** To ovisi. Ako je u miješanju sa ljudima korist, kada možeš da ih pozivaš ka Allahu i pojašnjavaš im istinu, tada je miješanje sa njima bolje. A ako miješanje sa ljudima i pozivanje ih ne daje nikakvu korist, onda je udaljavanje od njih bolje. Međutim, ovo važi za osobu koja posjeduje znanje. A što se tiče onoga koji ne posjeduje znanje, takav se treba kloniti miješanja u svakom slučaju kako sam nebi bio stavljen na kušnju a on ne opaža i toga nije svjestan – tako da će nezalica ostati u svojoj kući. A što se tiče učenjaka, na njih se odnose detalji koje smo gore spomenuli.

El-Berbehari kaže: **﴿ I čuvaj se asabijjeta (pristrasnog držanja strane) ﴾** u smislu: pristrasnog držanja strane makar bio u zabludi i podržavajući samo svoje mišljenje ili džemat kojem se pripisuješ. Neka ti istina bude namjera i

cilj, bilo da je sa tobom ili sa nekim drugim, sa tvojim džematom ili sa nečijim drugim džematom. Neka ti namjera bude istina, a istina je izgubljena stvar vjernika, gdje god je nađe treba je uzeti. A što se tiče onoga koji se slijepo drži svoga mišljenja i odbija istinu, takav je na neznanju iz vremena džahilijeta, slučaj slijepe pristrasnosti iz vremena džahilijeta i to nije od islama. Dakle, musliman traži i slijedi istinu kod koga god da bila – to je pravi musliman; on svoje strasti usmjerava da slijede ono sa čime je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, došao, baš kao što je došlo u hadisu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zabilježenog u Četrdeset Nevevijeve hadisa, kojeg imam En-Nevevi ocijenjuje vjerodostojnim, a u kojem on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ

*"Niko od vas neće biti potpuni vjernik sve dok njegove strasti ne budu slijedile ono sa čime sam ja došao."*⁴²

Da je ovo istina potvrđuje govor Uzvišenog Allaha:

... كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِمَّا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ قَرِيبًا كَذَبُوا وَقَرِيبًا يَقْتُلُونَ

﴿٧٠﴾

"...Kad god bi im koji poslanik donio ono što nije godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali." (Prijevod značenja, El-Maide, 70)

El-Berbehari kaže: ﴿ **i bilo kakve borbe između muslimana oko dunjaluka, jer je to fitna.** ﴾ Borba između muslimana nije dozvoljena, jer je zabranjeno proliti krv muslimana. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَخْذِ ثَلَاثِ نَفْسٍ بِالنَّفْسِ وَالثَّيْبِ الزَّانِ وَالتَّارِكِ لِدِينِهِ الْمُقَارِفِ لِلْجَمَاعَةِ

*"Nije dozvoljeno proliti krv muslimana, osim u tri slučaja: duša za dušu, nakon što oženjeni i udata počine blud, i otpadnika od vjere koji napusti džema'at."*⁴³

Pa je krv muslimana zaštićena, a također je zaštićena i krv *mu'aheda* (nemuslimana štićenika u islamskoj državi) koji ima ugovor sa vladarem-

⁴² Ocjena je prethodila.

⁴³ El-Buhari, 6/2521, br.6878; i Muslim, 3/1302, br.1676, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu.

muslimana ili nekog pojedinca muslimana koji mu daje sigurnost, čime krv takve osobe biva zabranjena na osnovu ugovora ili davaja sigurnosti. I Uzvišeni Allah kaže:

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ... ﴿٣٣﴾

"I ne ubijajte nikoga koga je Allah zabranio, osim kad pravda zahtijeva!..." (Prijevod značenja, El-Isra, 33)

Duša koju je Allaha zabranio ubiti je:

- duša vjernika,
- duša *mu'aheda* (nevjernika štićenika u islamskoj državi) i
- duša *musteamena* (onoga kojem je pružena sigurnost)

Spomenute duše je Allah zabranio ubiti, pa ih nije dozvoljeno ubiti, osim onda kada islamsko pravo to zahtijeva, a pravo je ono što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pojasnio da se nalazi u jednom od troje:

- *kisas* (odmazda) – duša za dušu;
- nakon što oženjeni ili udata počine blud – kada se kamenuju do smrti;
- otpadnik koji se ubija zbog otpadništva od islama.

Ovo su stvari zbog kojih je dozvoljeno priliti krv muslimana, dok u drugim slučajevima krv muslimana biva zabranjena. Odnosno, iznimci se još može dodati i *bugat* (buntovnik) ili *haridžija* koji su ustali i pobunili se protiv muslimana, kada će se protiv takvih boriti kako bi se spriječilo njihovo zlo, a ne zbog toga što su postali nevjernici. Dakle, boriće se protiv haridžija i buntovnika koji napadaju muslimane, koji dozvoljavaju ono što je zabranjeno, boreći se protiv njih kako bi se spriječilo njihovo zlo. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je naredio borbu protiv njih, a i Uzvišeni Allah je naredio da se borimo protiv buntovnika, pa kaže:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se

borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni, onda ih nepristrano izmirite i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli." (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 9)

Pa nam Allah naređuje da se borimo protiv buntovnika. Također nam i Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naređuje da se borimo protiv haridžija, pa kaže:

فَأَيُّنَا لَقِيْتُمُوهُمْ فَأَقْتُلُوهُمْ

“...Gdje god ih nađete – ubijajte ih...”⁴⁴

Ovo se čini kako bi se odbilo njihovo zlo od muslimana.

Eto to bi bio nužan detalj po pitanju borbe protiv muslimana: osnova je da nije dozvoljeno boriti se, osim kada je u pitanju buntovnik ili zbog pobune na muslimane. Isto važi i onda ako te neki od muslimana napadne u želji da ti oduzme imetak, ubije ili ženu siluje. Tada ćeš ga pokušati zaustaviti na suptilan i blag način, a ako ne budeš mogao drugačije do ubistvom, onda ćeš ga ubiti, jer tada prolijevanje njegove krvi ne povlači za sobom pravnu odgovornost. Znači, krv muslimana postaje dozvoljena zbog napada kojeg učini, bilo to buntovništvom, pobunom ili drumskim razbojništvom – čime krv muslimana postaje dozvoljena, ali ne zato što smatramo da je takav postao nevjernik, već samo kako bi spriječili njegovu zlo od dotičnog muslimana, od onoga što se ne smije narušiti ili nečijeg imetka. Pa nemoj dozvoliti da ti neko oduzme tvoj imetak, zaustavi ga, makar to moralo da bude i ubistvom. Također ovo važi i za agresiju protiv muslimana ili njihove sigurnosti tako što se presretaju na drumovima, buntovništvom ili pobunom na muslimane.

El-Berbehari kaže: ﴿ **oko dunjaluka, jer je to fitna.** ﴾ u značenju: kada borba između muslimana bude zbog dunjaluka, a ne braneći sigurnost, svetost muslimana ili njihov imetak, već samo radi pljačke i oduzimanja imetka. Stoga, ako se muslimani bore zbog imetka, onda i ubica i ubijeni bivaju u Vatri. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

إِذَا تَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا قَاتِلًا وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ

⁴⁴ El-Buhari, 3/1321, br.5057; i Muslim, 2/746, br.1066, u hadisu Sulejd b. Gafele preko 'Alije, radijallahu 'anhu.

“Kada se dvojica muslimana suoče sa sabljama – i ubica i ubijeni će u Vatri!”

Tada upitaše: „Shvatamo zašto ubica, ali zašto i ubijeni?“, tj., zašto bi i ubijeni bio u Vatri - našta on reče:

إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ
„Jer je i ovaj težio da ubije svoga druga!“⁴⁵

Namjera mu je bila da ubije svoga druga samo da je to bio u stanju, tako da će i on biti u Vatri - a mi od Allaha zaštitu tražimo - a sve na osnovu njegove namjere i smatranja da je dozvoljeno priliti krvi svoga brata – tako da će ući u Vatru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i nemoj ulaziti u to, nemoj se boriti zbog toga** ﴾ u značenju: u fitne.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ne ulazi u to, ne uzimaj stranu i ne naginji nijednoj strani** ﴾ Nemoj uzimati stranu u borbi među muslimanima, nemoj pomagati, podržavati i braniti nijednu od strana, jer ćeš učestvovati zajedno sa njima ako ih budeš branio, ili ako neki od stavova budeš proglasio ispravnim, makar i ne učestvovao direktno sa njima, jer ćeš imati udio u njihovom grijehu, uvredama i nepravdi. Tako danas imamo one koji podržavaju one koji izvode bombaške napade i koji pozivaju uništenju, a sve to nazivaju džihadom na Allahovom putu, tako da ubijaju muslimane i nemuslimane koji su pod zaštitom islamske države, uzrokujući uništenje i uzburku među muslimanima, braneći ih govorom: “Ovo je džihad na Allahovom putu!” Zato i za takve važi isti propis, a mi od Allaha zaštitu tražimo, jer ih pomažu i njihov put smatraju ispravnim, tako da je ovo izuzetno opasna stvar. Znači, ti možeš učestvovati sa njima iako ne nosiš oružije zajedno sa njima, a sve zbog činjenice što ih pomažeš i njihov put proglašavaš ispravnim; a još je gore od toga što njihov put proglašavaš džihadom na Allahovom putu!

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je rečeno: „Onaj koji voli djela ljudi, bilo ona dobra ili loša, biće isti kao onaj koji ih čini!“** ﴾ Onaj koji voli djela ljudi biva isti kao i oni koji ih čine, pa ako je dobro - onda će zadobiti njihovu

⁴⁵ El-Buhari, 1/20, br.31; i Muslim, 4/2213, br.2888, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu 'anhu.

nagradu, a ako je zlo – onda će snositi grijeh kojeg i oni snose, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Zato je rečeno da onaj koji želi da bude poput učenjaka koji ljude podučava dobru, da će dobiti nagradu koju i učenjak dobije, a onaj koji bude želio da bude kao bogataš koji udjeljuje na Allahovom putu, da će zadobiti nagradu koju dobije taj bogataš, a sve je to zbog njegove namjere. Isto važi i za suprotno, onaj koji želi biti poput kriminalca, poput onih koji čine grijehe, takav će imati udio sa njima u grijehu, ili od onih koji podržava njihov stav i proglašava ga ispravnim, takav će biti poput njih makar i ne činio njihova djela, a sve zato što proglašava njihove stavove ispravnim i naginje njima.

Stoga, osoba treba da se pripazi da u tim fitnama i zbrkama ne bude uništena a da to i ne uvidi, i da ne govori, osim dobro, ili neka šuti!

Jačka 115.

وأقل من النظر في النجوم، إلا ما تستعين به على مواقيت الصلاة، واله عما سوى ذلك، فإنه يدعو إلى الزندقة .

I u zvijezde gledaj samo malo, onoliko koliko će ti biti dovoljno da vidiš je li došlo vrijeme namazu, a kloni se drugačijeg gledanja mimo toga, jer vodi u otpadništvo.

Gledanje u zvijezde je podijeljeno u dvije vrstama:

Prva vrsta: Ono što se naziva *'ilm et-te'sir* (znanje o uticajima nebeskih tijela), što je gledanje u svrhu zaključivanja šta će se događati na zemlji, kao što je puhanje vjetrova, padanje kiše, nastup bolesti, smrti ili rađanja ovoga ili onoga – i ovo je zabranjena astrologija. Ovo je djelo koje je praktikovao Nimrudov narod, oni koji su obožavali idole praveći ih prema izgledu planeta, nakon čega bi ih obožavali, jer su vjerovali kako zvijezde imaju uticaj na događaje na zemlji, a oni to nisu pripisivali Uzvišenom Allahu. Tako su pravili likove prema njihovom obliku i počeli bi ih obožavati pored Allaha, zbog čega je Allah poslao Svoga prijatelja, Ibrahima, 'alejhi-s-selama, koji ih je opovrgao pozivajući u vjerovanje u Allahovu jednoću u pravu na obožavanje (*tevhid*). On Uzvišeni kaže:

إِذْ قَالَ لِأَيِّهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

„Kad on ocu svome i narodu svome reče: 'Kakvi su ovo kumiri kojima ste u obožavanju posvećeni?'"

(Prijevod značenja, El-Enbija, 52)

Ovo je astrologija koja je haram, kufr i širk, a *et-tendžim* (astrologija) je, kao što kaže šejhu-l-islam Ibn-Tejmije:

„Određivanje događaja na zemlji zaključujući na osnovu kretanja planeta.“⁴⁶

Ovo je zabranjena astrologija, a ovo je danas prošireno u nekim magazinima i novinama koji nisu vjerski orijentisani na stranicama o astrologiji, horoskopima, čitanju sa dlana, gledanju iz fildžana, isl... Sve to su djela šejtana i trikovi mađioničara, što je nevjerstvo u Uzvišenog Allaha, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

⁴⁶ Medžmu'-l-Fetava, 35/192.

Druga vrsta: To je ono što se naziva *'ilm et-tesjir* (znanje o položaju nebeskih tijela), poput spoznaje faza kroz koje mjesec prolazi, kretanje sunca tokom jedne godine, a sve u svrhu spoznaje određenih vremena, poput: vremena sjetve i žetve, kada je vrijeme nekog namaza - podne je tad i tad a ikindija tad i tad - i u ovome nema smetnje. On Uzvišeni kaže:

﴿٥﴾ ... وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ ...

"...i položaje mu odredio..." (Prijevod značenja, Junus, 5)

tj., mjesecu:

﴿٥﴾ ... لَتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ...

"...da biste znali broj godina i računanje..." (Prijevod značenja, Junus, 5)

I kaže:

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً
لَّتَبْتَغُوا فُضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ
فَصَلَّنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

"I Mi smo noć i dan kao dva znamenja učinili: znamenje za noć smo uklonili, a znamenje za dan smo vidnim učinili kako biste mogli da tražite od Gospodara svoga blagodati i da biste broj godina znali i da biste vrijeme računali i sve smo potanko objasnili." (Prijevod značenja, El-Isra, 12)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ ۖ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ ... ﴿١٨٩﴾

„Pitaju te o mlađacima. Reci: "Oni su ljudima oznake za vrijeme i hadždž..." (Prijevod značenja, El-Bekare, 189)

Stoga, nema smetnje u *'ilm et-tesjir*, jer je u ovome korist i u tome nema nekog neispravnog uvjerenja. A što se tiče znanja o uticajima nebeskih tijela (*'ilm et-te'sir*), što je korišćenje zvijezda kao dokaza za nešto mimo ovog što smo gore spomenuli, onda je to haram i širk. Korišćenje toga kao dokaza nečije sreće ili nesreće, dobra i zla – sve je to širk Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom, zbog čega **Katade** kaže:

“Allah je zvijezde stvorio zbog troje:

- kao ukras nebu,

- kao projekte kojima se šejtani gađaju i
- kao znakove kojima se orijentiše na putovanju.

A ko bude tražio u njima nešto drugo mimo spomenutog: zalutao je, izgubio udio u dobru i upustio u ono o čemu nema znanje!⁴⁷

Stoga, Allah je stvorio zvijezde zbog tri koristi:

Prva korist: Kao ukras nebu. On Uzvišeni kaže:

... وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا مِصَابِيحَ ﴿١٢﴾

"...A nebo najbliže sjajnim smo zvijezdama ukrasili..."

(Prijevod značenja, Fussilet, 12)

Druga korist: Kao projekte kojima se šejtani gađaju. On Uzvišeni kaže:

إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَّ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

"A onoga (šejtana) koji kradom prisluškuje stiže svjetlica vidljiva." (Prijevod značenja, El-Hidžr, 18)

Treća korist: Kao znakove kojima se orijentiše na putovanju. On Uzvišeni kaže:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ ... ﴿٩٧﴾

"On vam je stvorio zvijezde da se po njima u mraku upravljate, na kopnu i moru..." (Prijevod značenja, El-En'am, 97)

Ovo bi bile koristi od zvijezda, a što se tiče onoga koji vjeruje da oni imaju utjecaj na događaje, te da rađanje te i te zvijezde ukazuje da radost, dok rađanje neke druge ukazuje na nesreću – to je uistinu *kufir* (nevjerstvo) u Uzvišenog Allaha. On Uzvišeni kaže:

فَلَا أَقْسَمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

⁴⁷ Bilježi ga u prekinutoj formi El-Buhari, 3/1168, a povezano Ibn-Džerir et-Taberi u svome Tefsiru, 14/19, 29/3; Ibn ebi-Hatim u svome Tefsiru, br.16536; Ebu-Šejh u El-'Uzmah, 4/1226; El-Hatib u Kitabu-n-Nudžum, str.185-186; El-Hafiz Ibn-Hadžer Teglik et-Ta'liki, 3/489; 'Abd b. Humejd, 'Abdur-Rezzak, Ibn-Munzir, El-Hatib u Kitabu-n-Nudžum, kao što stoji u Ed-Duri el-Mensuri, 3/328.

﴿٧٩﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ أَقْبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْذِبُونَ ﴿٨٢﴾

"I kunem se mjestima postepenog spuštanja Kur'ana, a to je, da znate, zakletva velika! - On je, zaista, Kur'an plemeniti u Knjizi brižljivo čuvanoj. Dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti! On je objava od Gospodara svjetova, pa kako ovaj govor omalovažavate i umjesto zahvalnosti što vam je opskrba darovana, vi u njega ne vjerujete?" (Prijevod značenja, El-Vakia, 75 - 82)

tj., *rizk* (opskrbu) pripisuju zvijezdama, njihovom rađanju i nestajanju.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je predvodio ashabe na sabah-namazu, na Hudejbiji blizu Mekke, a preko noći je pala kiša, pa se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, okrenu ka ljudima nakon namaza, kao što se spominje u hadisu-kudsijj: "Uzvišeni Allah je rekao:

أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ بِنُوءٍ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ
„Osvanu moji robovi, neki kao vjernici, a drugi kao nevjernici. Onaj koji kaže: 'Pala nam je kiša Allahovom dobrotom i milošću!', takav je vjernik u Mene a nevjernik u zvijezde. A onaj koji kaže: 'Pala nam je kiša zbog te i te zvijezde!', takav je nevjernik u Mene a vjernik u zvijezde!"⁴⁸

Stoga, kiša ne pada utjecajem neke zvijezde, njenim rađanjem ili gašenjem, već je jedino Uzvišeni Allah taj koji spušta kišu. On je spušta dole: spušta, šalje i zadržava ako hoće. On Uzvišeni kaže:

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

"I On je Onaj Koji spušta kišu kad oni izgube svaku nadu i rasprostire milost Svoju; On je zaštitnik pravi i jedini dostojan hvale." (Prijevod značenja, Eš-Šu'ra, 28)

⁴⁸ El-Buhari, br.846; i Muslim, br.71, u hadisu Zejd b. Halida, radijallahu 'anhu.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۚ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۚ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

"Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u matericama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten." (Prijevod značenja, Lukman, 34)

Pet stvari ne zna niko mimo Allaha, a od toga je spuštanje kiše. To samo Uzvišeni Allah zna, pa onaj koji to pripiše drugom mimo Allahu time biva mušrikom.

Jačka 116.

وإياك والنظر في الكلام، والجلوس إلى أصحاب الكلام.

I čuvaj se gledanja u 'ilmu-l-kelam (apologetiku) i sjedenje sa sljedbenicima 'ilmu-l-kelama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I čuvaj se gledanja u 'ilmu-l-kelam (apologetiku)** ﴾ Obaveza je djelovati prema Kur'anu, sunnetu i onome na čemu je bio *selefu-s-salih* ticalo se to vjerovanja, djelovanja ili ponašanja. To je ispravna metodologija. A ko ostavi metodologiju *selefu-s-saliha* po pitanju vjerovanja i drugog mimo toga, pa ode učenjacima 'ilmu-l-kelama koji pitanja vjerovanja uzimaju iz pravila logike, argumentacije, uvodnih postavki i zaključaka, koje oni nazivaju „razumskim dokazima“, takav je zalutao u svome vjerovanju i derivaciji dokaza.

Allah nam je dovoljno dao pa nam 'ilmu-l-kelam i drugo od onoga što nije objavljeno Poslaniku od Kur'ana i sunneta nije potrebno. Stoga, nema dobra osim u Kur'anu i sunnetu, a posebno to važi za pitanja vjerovanja, što je temelj i osnova. Mi naše vjerovanje ne temeljimo na drugom mimo dokaza Kur'ana i sunneta, a ne izgrađujemo ga na osnovu pravila logike i 'ilmu-l-kelama.

Dobro su poznate izjave islamskih učenjaka o 'ilmu-l-kelamu i učenjacima 'ilmu-l-kelama, tako da je imam Eš-Šafi'i, rahimehullah, rekao:

„Moj propis za sljedbenike 'ilmu-l-kelama je da budu udarani palminom toljagom i cipelama (kao vid poniženja), te da budu vođeni kroz plemena i da se govori: 'Ovo je kazna onome koji se okrene od Kur'ana i sunneta i uzme 'ilmu-l-kelam!“⁴⁹

'Ilmu-l-kelam je osuđen i prve pohvaljene generacije su na njega žestoko upozorile, te da se to ne uzima metodologijom prilikom prihvatanja pitanja vjerovanja ostavljajući Kur'an i sunnet, kao što rade oni koji govore o *el-džizmu* (tijelu), *el-dževheru* (atomu), i sličnom tome, te koji govore: „Potvrda Allahovih svojstava za osobom povlači *tedžsim* (pripisivanje Allahu tijela), a tijela međusobno slič!“ Zato oni negiraju Allahova imena i svojstva bježeći

⁴⁹ Bilježi El-Herevi u Zemu-l-Kelam, 4/246, br.708.

od toga da Ga opišu tjelesnim – kako su to oni umislili – pa govore: „El-džism je nešto što je komponovano od *el-dževahir el-faredijje* (atomâ), a atom je dio koji se ne može dijeliti (prema njihovom stavu). *El-'ard* je ne-esencijalna karakteristika koja postoji sa nečim drugim, dok je *džism* nešto što postoji samo po sebi.“ Eto tako su oni svoje vjerovanje zasnovali na osnovu definicija *el-džisma*, *el-'arda* i drugim umišljenim idejama dok ostaviše Kur'an i sunnet. Ovo je jasna zabluda, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Nijedan musliman se ne zanosi znanjem o polemici ostavljajući sa strane okupiranje sa Kur'anom i sunnetom, osim onaj kojeg Uzvišeni Allah u zabludi ostavi. Prve pohvaljene generacije ovoga ummeta su se držale Kur'ana i sunneta sve dok se knjige (logike i filozofije) Rimljana (i Grka) nisu prevele na arapski jezik u vrijeme vladavine El-Me'muna, nakon čega se pojaviše: *'ilmu-l-mantik* (nauka o logici), *'ilmu-l-džedl* (nauka o polemici), tako da se zlo pojavi od njih. Eto zato mnogi od njih zasnovaše svoje vjerovanje na temelju nauke o polemici i logici.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i sjedenje sa sljedbenicima 'ilmu-l-kelama.** ﴾ Pričuvaj se učenja *'ilmu-l-kelama* i gledanja u to kako nebi bio stavljen na kušnju zbog toga i kako te to nebi zadivilo. Također se pričuvaj i sjedenja sa učenjacima *'ilmu-l-kelama*, već sjedi sa sljedbenicima hadisa i ulemom, a sve kako prvi nebi imali efekta na tebe udaljavajući te od znanja o Kur'anu i sunnetu.

Sjedenje sa lošim ljudima ima efekat na osobu, zbog čega on, sallallahu 'alejhi ve sellem, opisuje dobrog čovjeka poredeći ga sa prodavcem mirisa, pa kaže:

فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْدِثَكَ

“Prodavac mirisa će ti ili ponuditi...”

u značenju: daće ti miris:

وَأِمَّا أَنْ تَتَّبَعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً

“...ili ćeš kupiti od njega ili ćeš osjetiti lijep miris od njega...”

u značenju: sve dok budeš sjedeo sa njim.

Nakon čega on, sallallahu 'alejhi ve sellem, daje primjer za lošeg čovjeka, poredeći ga sa kovačem, za kojeg reče:

إِمَّا أَنْ يَحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا حَبِيبَةً

“Ili će ti izgorjeti odjeću, ili ćeš od njega osjetiti loš miris.”⁵⁰

Ovo bi bio primjer sjedenja sa dobrim i lošim društvom, a sljedbenici *'ilmu-l-kelama* su od lošeg društva, pa ne sjedi sa njima jer će ti samo pokvariti vjerovanje i udaljiti od Allahove Knjige i sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

⁵⁰ El-Buhari, 2/741, br.2101; i Muslim, 4/2026, br.2628, u hadisu Ebu-Muse el-Eš'arija, radijallahu 'anhu, a ovdje su spomenute riječi kod Muslima.

Čačka 117.

وعليك بالآثار وأهل الآثار، وإياهم فاسأل، ومعهم فاجلس، ومنهم فاقبَس .

Drži se predaja i hadiskih učenjaka; njih pitaj, sjedi sa njima i od njih uzimaj.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Drži se predaja** ﴾ u značenju: hadisa ﴿ **hadiskih učenjaka** ﴾ a značenje riječi: ﴿ **‘alejke** ﴾ je: *ilzem* (drži se, brini), kao što stoji u riječima Uzvišenog Allaha:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ... ﴿١٠٥﴾

"O vjernici, brinite se o sebi..." (Prijevod značenja, El-Maide, 105)

u značenju: *el-zemuha* (brigu na to usmjeri).

El-Berbehari kaže: ﴿ **njih pitaj** ﴾ On Uzvišeni kaže:

... فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

"...pitajte sljedbenike Knjige ako vi ne znate." (Prijevod značenja, En-Nahl, 43)

u značenju: ispravne učenjake koji su bili među kršćanima i jevrejima, te učenjake iz ovoga ummeta – njih treba da pitate.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sjedi sa njima i od njih uzimaj.** ﴾ Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

"Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne prijeđu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi sa zulumćarima kad se sjetiš." (Prijevod značenja, El-En'am, 68)

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ ... ﴿١٤٠﴾

„On vam je već u Knjizi objavio: "Kada čujete da se Allahove riječi poriču i da im se izruguje, ne sjedite s

njima dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao oni..." (Prijevod značenja, En-Nisa, 140)

Stoga, ako bi sjedeo sa njima bio bi baš kao i oni, tako da se osoba mora pripaziti od sjedenja sa lošim ljudima i zabludjelim učenjacima, dok će sjediti samo sa nosiocima znanja, nosiocima ispravnog vjerovanja i metodologije; pred njima će sjediti i od njih se okorištavati.

Jačka 118.

واعلم أنه ما عبد الله بشيء يمثل الخوف من الله سبحانه، وطريق الخوف، والحد والحياء من الله تبارك وتعالى .

I znaj da se Allah ne obožava na način straha od Uzvišenog Allaha; na način straha⁵¹, opreza, zebnje i stida pred Allahom, Uzvišenim i Veličanstvenim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da se Allah ne obožava na način straha od Uzvišenog Allaha** ﴾

‘Ibadet počiva na troje:

- el-hauf (strah)
- er-redža’ (nada) i
- el-mehabbah (ljubav).

Stoga, ‘ibadet Uzvišenom Allahu neće se smatrati ispravnim osim sa postojanjem spomenutog, straha od Uzvišenog Allaha i nade u Njegovu milost. Neće postojati samo strah do stepena da se izgubi nada u Allahovu milost, niti će postojati samo nada do stepena da se osjetiš sigurnim od Allahove spletke, a neće biti ni samo ljubavi bez straha i nade. Naprotiv, ovo troje su nužni: strah, nada i ljubav prema Uzvišenom Allahu, zbog čega je rečeno:

„Ko obožava Allaha samo iz straha – taj je haridžija...”

jer je to put haridžija koji preferiraju tekstove *ve’ida* (prijetnje kaznom):

...Ko Ga obožava samo iz nade – taj je murdžija...

jer je to put murdžija, onih koji ne strahuju od Allaha, već se samo oslanjaju na nadu, a Uzvišeni Allah kaže:

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

"Zar oni mogu biti sigurni od Allahove obmane? Allahove obmane ne boji se samo narod kome propast predstoji." (Prijevod značenja, El-E'araf, 99)

⁵¹ U manuscripti Er-Radadija stoji: „وطريق الخوف والحزن” (na način straha, tuge)“

|| ...Ko Ga obožava samo iz ljubavi – taj je sufija...“⁵² ||

jer sufije govore: „Mi ne obožavamo Allaha nadajući se Njegovom Džennetu, niti Ga obožavamo iz straha od Njegove Vatre, već Ga obožavamo čisto iz ljubavi prema Njemu!“⁵³, a ovo je zabluda!

Dakle, obožavanje Allaha mora biti uz: strah, nadu i ljubav.

El-Berbehari kaže: ﴿ **na način straha, opreza, zebnje i stida pred Allahom, Uzvišenim i Veličanstvenim.** ﴾ tj., drži se stida od Allaha, a stid od Allaha je da te On ne vidi na djelima nepokornosti prema Njemu. Tebe je strah od stvorenja kada te vide da radiš nešto što čovjeku ne priliči da radi, pa šta reći kada se ne stidiš od Allaha da te vidi u nepokornosti Njemu?! Uistinu je to čudna stvar kod ljudi, baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا
يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

"Oni se kriju od ljudi, a ne kriju se od Allaha, a On je s njima i kada noću smišljaju riječi kojima On nije zadovoljan! A Allah, doista, obuhvaća sve što oni rade!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 108)

Stoga je na tebi da se prvo stidiš od Uzvišenog Allaha i da ostaviš grijeha prema Njemu, jer te On vidi.

⁵² Pogledaj: Medžmu'-l-Fetava, 15/21; Šerh 'Akidetu-t-Tahavijje li Ibn ebi-l-'Izz, str.372.

⁵³ Pogledaj: Medaridžu-s-Salikin, 2/76 i ono što dolazi nakon toga.

Jačka 119.

واحذر أن تجلس مع من يدعو إلى الشوق والمحبة، و من يخلو مع النساء وطريق المذهب، فإن هؤلاء كلهم على ضلالة .

I čuvaj se sjedenja sa onima koji pozivaju žudnji i ljubavi, onima koji se osamljuju sa ženama i čiji pravac je neki od tarikata, jer su svi oni u zabludi.

El-Berbehari kaže: **Čuvaj se sjedenja sa onima koji pozivaju žudnji i ljubavi** » a to rade sufije. Pa, nakon što nas je pisac upozorio na sjedenje sa sljedbenicima *'ilmu-l-kelama*, on nas upozorava na još jednu zabludjelu frakciju, a to su sufije, oni koji Allaha obožavaju sa novotarijama i novinama ubačenim u vjeru za koje Allah nije dao dokaza. Oni su ostavili sunnet ne pridajući mu nimalo pažnje i ne pridajući pažnju traženju znanja. Naprotiv, oni upozoravaju na traženje znanja govoreći: “Sticanje znanja će te preokupirati na putu spominjanja Allaha; udaljit će te od obožavanja Allaha!” Ovo je čista zabluda, jer obožavanje Allaha i Njegovo veličanje (*zikr*) neće biti ispravni, osim ako budu učinjeni na način propisan u Kur'anu i sunnetu, a to se može postići samo sticanjem znanja. Zato su spomenuti zalutali, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Ovako su se oni odrekli od znanja i učenja, govoreći ljudima: “Zaposlite se sa zikrom i 'ibadetom!”, a ovo nije ništa drugo do očita zabluda, jer 'ibadet i zikr Allahu će biti ispravni samo kada budu zasnovani na ispravnom znanju i slijeđenju Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Dočim, ako budu učinjeni na osnovu nečeg drugog mimo znanja i slijeđenja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tada će to biti očita zabluda. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

“Ko uradi djelo koje nije od naše vjere – to mu se odbacuje!”⁵⁴

A kako ćemo znati da je neka stvar oprečna sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, osim sticanjem znanja?!

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

⁵⁴ Muslim, br.1718; i El-Buhari, 2/753, br.2675, u prekinutoj formi u hadisu 'Aiše, radijallahu ‘anha.

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”⁵⁵

A kako ćeš znati da je nešto uvedeno u vjeru, osim nakon što to staviš na vagu sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem? Zbog toga je nužno da stičeš znanje, to dolazi na prvom mjestu, a ne da odbacuješ znanje i sticanje znanja.

Zapravo, sticanje znanja je bolje od dobrovoljnih djela, tako da je osoba koja sjedi i stiče šeri'atsko znanje bolja od osobe koja klanja dobrovoljni namaz čitavu noć! A zašto? Pa iz razloga što će takav obožavati Allaha sa znanjem i jasnom spoznajom, a također iz razloga što učenjak koristi i sebi i drugima, dok pobožnjak koji noću klanja a danju posti, time koristi samo sebi, ali ne i drugima, pa je njegova korist ograničena samo na njega. Zato, ako budeš sticao znanje, tada ćeš koristiti sebi i drugima, zbog čega je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

فَضَّلَ الْعَالِمُ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلَ الْقَمَرَ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ

“Vrijednost učenjaka u poređenju sa pobožnjakom je kao vrijednost mjeseca u poređenju sa drugim zvijezdama!”⁵⁶

Jer mjesec sija nad stvorenjima pa jahač može slobodno jahati dok odsjaj traje, tako da je Allah u njemu dao razne plodove i predivne koristi. A što se zvijezda tiče, one sijaju samo za sebe i njihov je sjaj ograničen samo na to. Takav je primjer sa pobožnjakom koji obožava Allaha na istini, a šta onda reći za pobožnjaka koji Allaha obožava na neznanju, tako da mu ‘ibadet može biti zabluda i odbačen. Stoga je obaveza sticati znanje i učiti, a nemoj da te obmanu oni koji ljude ohrabruju na *zikr*, *hurudž* (izlazak u da'vu na određeni period smatrajući to džihadom), noćni namaz i post, dok ih udaljavaju od sticanja znanja u džamijama sjedeći pred učenjacima.

⁵⁵ El-Buhari, br.2550; i Muslim, br.1718, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

⁵⁶ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/196; Ed-Darimi u Sunenu, 1/110, br.342; Ebu-Davud u Sunenu, 3/317, br.3641; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/48, br.2682; Ibn-Madže u Sunenu, 1/81, br.223; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/189, br.88; Et-Tahavi u Šerh Muškilu-l-Easar, 3/10, br.982, i drugi u hadisu Ebu-Derde, radijallahu 'anhu, kojeg je hasenom ocijenio Hamza el-Kinani, dok su ga sahihom ocijenili Ibn-Hibban i Et-Tahavi. (Šejh El-Albani kaže da je hasen bi-gajrihi u Sahih et-Tergib, br.17.)

El-Berbehari kaže: ﴿ **onima koji se osamljuju sa ženama** ﴾ Ovo se odnosi na neke sufije koji se ne udaljavaju od harama govoreći: “Nama ovo nije grijeh, jer smo mi spoznali Allaha (*el-'arifine billah*)!”, ohalaljujući sebi grijeh, govoreći: “Za nas nema više zabrana, niti obaveza, jer smo mi dosegli do Allaha i nismo više obavezni da Ga obožavamo!” Zato oni praktikuju homoseksualizam, blud i gledaju u ono što je zabranjeno, govoreći: “Nama ovo nije grijeh, jer mi samo gledamo u Allahova znamenja!” Tako im je to šejtan sve lažno uljepšao, pa se osamljuju sa golobradim mladićima, čime zlo poteče od njih. Oni tvrde da su oni Allahove evlije i da nema smetnje u onome što rade, pa pogledaj kako rob može doći do ovako niskog stepena, a mi od Allaha zaštitu tražimo, pa nemoj sjediti sa takvim ljudima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i čiji pravac je neki od tarikata** ﴾ To su *tarikati* kojeg sufije slijede, govoreći: “Uzmi sebi nekog šejha...” misleći na šejhove nekog od tarikata, kako bi bio u njegovim rukama: “...jer onaj koji nema šejha, šejh mu je šejtan!” Po njima ti moraš slijediti nekog šejha i dati mu prisegu (*bej'u*) da nećeš odstupiti od toga tarikata. Stoga je na tebi da ih se pripaziš, jer oni ljude pozivaju udaljavanju od Allahove vjere ka šejtanovoj vjeri, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer su svi oni u zabludi.** ﴾ Ovakve sufije na osnovu ovoga na čemu su njihov obični puk, učenjaci, duhove vođe i šejhovi, svi su oni u zabludi, izuzev onoga koji djeluju prema Poslanikovom sunnetu, jer je samo takav na istini.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Jačka 120.

أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى دَعَا الْخَلْقَ كُلَّهُمْ إِلَى عِبَادَتِهِ، وَمَنْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ بِالْإِسْلَامِ تَفَضُّلاً مِنْهُ .

I znajte da je Uzvišeni Allah pozvao sva stvorenja da Ga obožavaju, nakon čega je sa islamom blagoslovio koga je On htio iz Njegove dobrote.

El-Berbehari kaže: ﴿ **znajte** ﴾ tj., o muslimani, o sticatelji znanja, prihvatite činjenicu da je Uzvišeni Allah stvorio sva stvorenja kako bi Ga obožavali. On Uzvišeni kaže:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

„Džine i ljude sam stvorio samo zato da Meni u 'ibadetu budu.“ (Prijevod značenja, Ez-Zarijat, 56)

Ovo je iz aspekta informisanja, a što se tiče aspekta naređivanja, On Uzvišeni kaže:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

"O ljudi, budite u 'ibadetu Gospodaru svome, Koji je stvorio vas i one prije vas, da biste bili bogobojažni. Koji vam je Zemlju posteljom, a nebo zdanjem učinio; Koji s neba spušta kišu i s njom izvodi plodove, opskrbu vašu. Zato ne činite druge Allahu ravnim - a vi znate!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 21 - 22)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ ۖ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

"O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista je potres Smaka svijeta stvar velika!" (Prijevod značenja, El-Hadždž, 1)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾

„O ljudi, Allahovo obećanje je, zaista, istinito, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zavara i neka vas obmanjivač - šejtan o Allahu ne zavara.“ (Prijevod značenja, Fatir, 5)

Tako da je u ovome obraćanje čitavom čovječanstvu, vjernicima i nevjernicima, džinnima i ljudima, da samo Allaha obožavaju i da ne upućuju 'ibadet nikome mimo Njega, jer nema Gospodara mimo Uzvišenog Allaha. U Mekkanskim surama se obično spominju riječi: „O, ljudi!“, dok se u Medinskim češće nalaze riječi: „O, vjernici!“, iako se nekada u Mekkanskim i Medinskim surama može naći i drugo mimo ovoga, ali je ibret i pouka u onome što se češće spominje. Stoga, ovaj poziv jasno ukazuje da nije dozvoljeno uputiti 'ibadet drugom mimo Uzvišenom Allahu, a Uzvišeni Allah je to naredio čitavom čovječanstvu i zbog toga ih je stvorio, tako da niko od meleka, Vjerovjesnika, evlija, dobrih pobožnih ljudi, džinna, ljudi, niti iko drugi od stvorenja, ne zaslužuje 'ibadet, već je 'ibadet samo Allahovo pravo kod svih stvorenja!

Dakle, poziv u obožavanje samo Allaha je općenit: oni koji se odazovu smatraju se elitom među stvorenjima, dok se većina njih okrećenje od obožavanja samo Allaha. Samo mala skupina obraća pažnju na poziv i ovu stvar, odazivajući se naredbi Allaha; njih je Uzvišeni Allah uputio i uspjeh im podario zbog njihovog usmjeravanja i slušanja Allahovog poziva. Zato, uzrok je od roba, dok je uspjeh od Allaha, a uspjeh od Allaha dolazi kao rezultat zasnovan na uzrocima koji dođu od roba. Pa, ako rob iznese uzroke – Allah ga uputi i olakša mu. On Uzvišeni kaže:

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنِيَرِهِ لِلْيسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنِيَرِهِ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾

"Vaš trud je, zaista, različit, onome koji udjeljuje i bogobožazan, i ono najljepše smatra istinitim, njemu ćemo put dobra olakšati; a onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim, i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo put zla olakšati.“ (Prijevod značenja, El-Lejl, 4 - 10)

Dakle, uputa je uzrok, a i zabluda je uzrok, a oboje dolaze od roba, tako da je obaveza na ovo se usmjeriti, jer postoje oni koji govore: „Ako mi bude određeno da budem upućen - biću od upućenih, a ako mi je određena zabluda - biću u zabludi!“, a ovo je neispravan govor i pokušaj pravdanja sa kaderom. Ova osoba zaboravlja da iznošenje uzroka dolazi od njega samog, tako da nikada neće postići uputu bez uzroka koji tome vodi. Ako želiš da imaš djecu, onda se moraš oženiti i izvršiti uzroke koji tome vode, a ako

ostaneš sam, ne ženeći se, onda ti djeca neće sama doći. Isti je slučaj sa opskrbom; ako bi ti sjedeo, ništa ne radeći, oslanjajući se samo na kader – onda ti ništa samo doći neće. Međutim, ako ustaneš i radiš, te poduzmeš uzroke i tražiš opskrbu, onda će ti Allah olakšati put do nje. Ptice i druge životnje ne ostaju u svojim gnijezdima i staništima, već ujutro izlaze u potragu praznih stomaka a vraćaju se uveče punih.⁵⁷ Znači, izlaze da traže opskrbu. Stoga, uzroci dolaska do opskrbe se moraju iznijeti, a isto je i sa uputom koja ti neće doći bez prethodnog iznošenja uzroka koji tome vode. Isti slučaj je i sa zabludom koja te neće zadesiti osim uzrokom koji dođu sa tvoje strane, jer Allah nikome nepravdu ne čini. Zato, onaj koji želi dobro – Allah će mu olakšati dolazak do dobra i prsa će mu za to otvoriti, a onaj koji želi zlo – Allah će mu olakšati dolazak do zla i za to ga pripremiti kao naknada za njegovo naganjanje i želju za tim. Stoga, rob na ovo mora obratiti pažnju, jer je to izuzetno važno za njega, pa se uzroci moraju iznijeti u svim pitanjima, a od toga su iman i uputa, te ulazak u Džennet i Vatru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **nakon čega je sa islamom blagoslovio koga je On htio iz Njegove dobrote.** ﴾ tj., onoga kojeg Uzvišeni Allah blagoslovi sa islamom. Međutim, ovo ima svoje uzroke, a i lišavanje od toga ima svoje uzroke koje rob iznosi, tako da osoba na ovo mora obratiti pažnju, a ne da se kaderom pravda kao mušrici koji govore:

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
﴿١٤٨﴾ ...

„Mnogobošci će govoriti: "Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili..." (Prijevod značenja, El-En'am, 148)

Ovo je pravdanje kaderom na način kako se i Iblis pokušao opravdati, kada reče:

⁵⁷ Ovo je spomenuto u hadisu Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu, koji kaže: „Kaže Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Kada biste se istinski oslonili na Allaha, On bi vas opskrbio kao što opskrbi ptice; one ujutru polaze praznih stomaka a uveče se vraćaju punih.'“ Zabilježili su ga Et-Tajalisi u Musnedu, br.10, 139; Ibnu-l-Mubarek u Ez-Zuhd, br.559; imam Ahmed u El-Musnedu, 1/20, 30; 'Abd b. Humejd u Musnedu, br.10; Et-Tirmizi u Sunenu, br.2344; Ibn-Madže u Sunenu, br.4161, i drugi. Sahihom su ga ocijenili El-Hakim, br.7894, i Ibn-Hibban, br.730.

قَالَ قِمَاً أَغْوَيْتَنِي ... ﴿١٦﴾

"E zato što si odredio pa sam u zabludu pao" - reče..."

(Prijevod značenja, El-E'araf, 16)

Iblis se pravdao kaderom a zaboravio da se on sam uzoholio nad naredbom Uzvišenog Allaha. Pa, na osnovu čega ga je Allah u zabludi ostavio? – Uistinu je to bilo na osnovu uzroka, što je bilo odbacivanje da se pokori, čime postade od nevjernika. Odbio je da se pokloni (Ademu), jer mu je to Uzvišeni Allah naredio, tako da u tome nije imao nikakvog opravdanja; dokaz nad njim je uspostavljen, pa je bijedno stanje stekao samo uzrokom svoje nepokornosti.

Jačka 121.

والكف عن حرب علي ومعاوية وعائشة وطلحة والزبير رحمهم الله أجمعين، ومن كان معهم
تخاصم فيهم، وكل أمرهم إلى الله تبارك وتعالى، فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: { إ
وذكر أصحابي، وأصهاري، وأختاني } وقوله: { إن الله تبارك وتعالى نظر إلى أهل بدر فقال: اعمل
. {

I nemoj ništa govoriti po pitanju borbe između Alije i Mu'avije, 'Aiše, Talhe i Ez-Zubejra, Allah im se svima smilovao, i onima koji su bili sa njima. Nemoj se oko toga prepirati i njihovu stvar prepusti Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom, jer Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {"Čuvaj se govora o mojim ashabima, mojim srodnicima i tazbini."} ⁵⁸ I kaže: {"...Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, je pogledao borce na Bedru i rekao: 'Radite šta god hoćete, Ja sam vam već oprostio!'"} ⁵⁹

El-Berbehari kaže: ﴿ **I nemoj ništa govoriti po pitanju borbe između Alije i Mu'avije, 'Aiše, Talhe i Ez-Zubejra, Allah im se svima smilovao** ﴾ Ovo je veliki *usul* (temelj) koji se tiče obaveze muslimana spram ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, muhadžira i ensarija, onih koji su pomogli, branili i borili se uz Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, te trošili imetak na tome putu. Onih koji su napustili svoje domove i svoj vatan slijedeći Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zbog toga oni imaju veliku vrijednost koju niko mimo njih nema, tako da su oni najbolja generacija, baš kao što je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ
"Najbolja generacija je moja, pa oni nakon njih, a zatim
oni nakon njih!" ⁶⁰

Tako da su ashabi najbolja generacija zbog druženja (*suhbeta*) sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, i zbog njihovog pomaganja, propagiranja i prenošenja islama onima koji su došli nakon njih iz ummeta.

⁵⁸ (Sve predaje sa sličnim riječima nisu vjerodostojne, kao što kaže šejh El-Albani na različitim mjestima; pogledaj: Ed-Da'ifah, br.3601.)

⁵⁹ (El-Buhari, br.3007; i Muslim, br.2494, u hadisu 'Alije, radijallahu 'anhu.)

⁶⁰ El-Buhari, br.3450; i Muslim, br.2535, u hadisu 'Imrana b. Husajna, radijallahu 'anhu.

Sa time su oni dostigli ovaj stepen kojeg niko sa njima ne dijeli, zbog čega ih Uzvišeni Allah hvali i zadovoljan je njima spominjući ih kao takve na brojnim mjestima u Časnom Kur'anu. On Uzvišeni kaže:

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ
بِهِمْ رءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَقُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ مِمَّا رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ
اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
﴿١١٨﴾

"Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima Blag i Milostiv. A i onoj trojici koja su bila izostala i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim, kada su vidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i Milostiv je." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 117 - 118)

Nakon čega reče:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"O vjernici, boj te se Allaha i budite s onima koji su iskreni." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 119)

Sa „onima koji su iskreni“ – a ko su oni? To su ashabi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. On Uzvišeni kaže:

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢٠﴾

"Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje

će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom." (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رَحِمَاءُ بَيْنَهُمْ ۚ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا ... ﴿٢٩﴾

"Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine..." (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Sve ovo se tiče Poslanikovih ashaba.

I On Uzvišeni dalje kaže kada spominje ratni plijen u Suri El-Hašr:

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رَسُولَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾
مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ
وَمَا آتَاكُمُ الرُّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يُبْتَغَىٰ فَرَضٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

"A vi niste kasom tjerali konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku Svome, nego, Allah prepušta vlast poslanicima Svojim nad onima kojima On hoće, Allah sve može. Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku Njegovu, i bližnjima njegovim, i siročadi, i siromašnim, i putnicima - namjernicima - da ne bi prelazio samo iz

ruku u ruke bogataša vaših; ono što vam Poslanik kao nagradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite, i bojte se Allaha jer Allah, zaista, žestoko kažnjava. I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu dobrotu i zadovoljstvo steći, i Allahu i Poslaniku Njegovu pomažu, to su, zaista, pravi vjernici." (Prijevod značenja, El-Hašr, 6 - 8)

nakon čega spominje ensarije, pa kaže:

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

"I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se ušćuvaju lahkosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjeti. Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.'" (Prijevod značenja, El-Hašr, 9 - 10)

Ovo je stav muslimana spram ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tako da oni govore:

... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا ... ﴿١٠﴾

"...Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima..." (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

Izraz *el-gillu* znači: *el-bugd* (mržnja):

... رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

"...Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv."

(Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

I u sunnetu također postoje brojni hadisi, a od njih je govor:

لَا تَسْبُوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مَدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيقَهُ

*"Nemojte vrijeđati moje ashabe, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to ne bi doseglo stepen pregršti kojeg su oni udijelili, pa čak ni pola od toga."*⁶¹

Kada bi neka osoba došla nakon ashaba, makar bio u pitanju neki od tabi'ina, pa udijelila sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, tražeći time Allahovo lice, to nebi doseglo stepen pregršti kojeg je udijelio neki od ashaba, bilo u ječmu ili datulama, pa čak ni pola pregršti. Stoga, brdo zlata udijeljeno od nekog drugog mimo ashaba manje je u stepenu u odnosu na ono što je neki od njih udijelio u pregršti. A zašto? Pa, zbog njihove vrijednosti, Allah svima njima bio zadovoljan.

Stoga, stav muslimana spram ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, je sljedeći:

- mora im se iskazati poštovanje,
- moliti Allaha da bude njima zadovoljan,
- uzimati ih kao uzore koji se slijede i slijediti njihov put, i
- braniti njihovu čast.

Ovo je stav muslimana po pitanju ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Pored toga, njihovo voljenje je dio voljenja Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem; pa onaj koji voli Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, takav treba da voli njegove ashabe, a onaj koji mrzi ashabe – takav mrzi i Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ أَحَبَّهُمْ فَحُبِّي أَحَبَّهُمْ

⁶¹ El-Buhari, 3/1343, br.3673; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

„Onaj koji njih voli voli ih zbog mene!”⁶²

A što se tiče teme na koju pisac ukazuje, da se ne zalazi u ono što se dogodilo između ashaba, onda: ashabi, kao i drugi ljudi, mogu pogriješiti, međutim, namjera je ashaba je zasigurno bila čista – željeli su samo dobro i cilj im je bio pohvalan – i niko sa trunkom imana u svome srcu neće sumnjati da je to tako, niti će optužiti ikoga od njih. Međutim, kada fitna nastupi, a u fitnama niko nije slobodan od djelovanja - a mi Allaha molimo za mir i sigurnost od fitni - kada se fitna u to vrijeme proširi sebecom prikrivenog jevreja 'Abdullaha b. Sebe', koji je vanjštinom prikazivao islam, on počne blatiti halifu Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Osmana, radijallahu 'anhu, napadajući ga, pa se pobunjenici i oni željni zla i anarhije okupiše oko njega, a u svakom vremenu postoje ljudi poput njih koji se okupljaju oko takvih ljudi koji će ih voditi u zlu, osim onih kojima se Uzvišeni Allah smiluje, a sve iz razloga što takvi vole urnebes, metež, probleme, govor protiv vladara, kvarenje stanja i uzrokovanje podavanja. Sve se ovo može naći među ljudima. Pa kada takvi nađu onoga koji ovome poziva, oni se oko njega okupe, a ko se sa takvim okupi - okupi se, a muslimani su bili jedan ummet pod jednim halifom, Osmanom, radijallahu 'anhu, trećim pravednim halifom. Tako je ovaj zlobnik imo uticaj na ove ljude, a konačnica toga je bila ubistvo Osmana, radijallahu 'anhu, halife Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, vođe pravovjernih i trećeg pravednog halife. I kada ubiše Osmana, fitna buknu među muslimanima, oni se razbjesneše jedni na druge zbog Osmanovog ubistva tražeći osvetu nad onima koji ga ubiše. Time nastupi Bitka na Kamili između ashaba: onih koji su tražili odmazdu nad Osmanovim ubicama i onih koji izadoše iz Medine. Prva skupina je, nakon što je Osmanovom smrću prisega na vjernost data vodi pravovjernih Aliji b. ebi-Talibu, radijallahu 'anhu, četvrtom pravednom halifi, zahtijevala od Alije da primijeni kaznu odmazde nad Osmanovim

⁶² Prenose ga brojni ashabi: a od njih je 'Abdullah b. Mugaffel, radijallahu 'anhu, a tu predaju bilježe imam Ahmed u El-Musnedu, 4/87, 5/84; El-Buhari u Tarihu-l-Kebir, 5/131; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/696, br.3862. Sahihom je ocijenio Ibn-Hibban, 1/244, br.7256. Također je prenosi i Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, kojeg bilježi Et-Taberani u Mu'džemu-l-Evsat, 1/298, br.999, a za kojeg El-Hejsemi kaže u Medžmu'-z-Zevaid, 10/39: „Prenosioci su sahih, mimo Ahmeda b. Hatima koji je sikat (povjerljiv).“ (Šejh El-Albani u provjeri Et-Tirmizija kaže da je predaja da'if, kao i u Ed-Da'ifah, br.2901, zbog tabi'ina 'Abdur-Rahmana b. Zijada koji nije poznat).

ubicama. Tako ashabi koji izadoše iz Medine, a među njima je bila Majka vjernika, Aiša, radijallahu 'anha, počese da pregovaraju sa Alijom, radijallahu 'anhu, o predaji Osmanovih ubica. Međutim, Alija nije bio u stanju da im ih preda, jer su se ubice skrivale u njegovoj vojsci, praveći fitnu, zbog čega su Alija i njegova braća Talha i Ez-Zubejr, kao i Aiša i oni koji su izašli iz Medine, ostali kampujući jednu noć u primirju. Ali, kada Osmanove ubice uvidješe da nastade primirje između ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i da se borba zaustavi, tada oni rasplamsaše fitnu i pokrenuše borbu, čarke i galamu u vojsci, zbog čega ashabi pomisliše da je nastupila borba. Tako ova stvar rezultira Bitkom na Kamili iako niko od ashaba to nije želio, već su samo ubice Osmana, radijallahu 'anhu, ti koji su htjeli da dođe do borbe. Eto tako u ovoj borbi poginuše oni koji poginuše i tako ova stvar skonča.

Nakon ovoga Mu'avija b. ebi-Sufjan, radijallahu 'anhuma, ustade u Šamu, a sa njim su bile Šamlije, zahtijevajući da im se Osmanove ubice predaju kako bi se nad njima izvršila odmazda. Međutim, zabludjela skupina izvede skovani plan i varku, time napravivši razdor, pa tako nastupi Bitka na Siffinu između 'Alije i Mu'avije, a pokrenuli su je isti oni zabludjeli i devijantni koji su započeli čitavu fitnu među muslimanima. Tako ova stvar skonča 'Alijinim ubistvom od strane haridžija, onih koji se pobuniše protiv Osmana, pridružujući se kasnije 'Aliji koštajući ga tako glave. Njihova namjera nije bila pravda i poštenje, već im je namjera bila mržnja i osveta. Pored 'Alije, radijallahu 'anhu, htjeli su da ubiju i Mu'aviju i 'Amra b. el-'Asa, ali Allah sačuva u životu Mu'aviju i 'Amr b. el-'Asa, dok Njegova odredba bi da 'Alija, radijallahu 'anhu, bude ubijen kao šehid.

Stoga je obaveza na muslimanima da se suzdrže od govora o ovim stvarima i da u to ne zalaze, te da o tome ne govore osim iz aspekta traženja im opravdavanja i oprosta od Allaha za ashabe Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, spoznavši da su ashabi bili mudžtehidu koji su tražili ispravan propis; jedni su u tome pogodili istinu – zašta će imati dvije nagrade, dok su drugi promašili - zašta će biti nagrađeni sa jednom nagradom. Uistinu oni posjeduju veliku vrijednost koja nadmašuje sve što se moglo pojaviti sa njihove strane od grešaka, a sve iz razloga što su bili društvo i drugovi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, baš kao što je spomenuto u hadisu:

أَنَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اْعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ، فَقَدْ عَفَرْتُ لَكُمْ

„Uistinu je Allah pogledao borce na Bedru i rekao: 'Radite šta hoćete, Ja sam vam već oprostio!'“⁶³

Tako da im je oprošteno u svakom slučaju; oprošteno je onima koji nisu pogriješili i onima koji su pogriješili, jer oni koji su od njih pogriješili to nisu uradili namjerno, već na osnovu idžtihada težeći ispravnom postupku. Zato je obaveza na muslimanima da u ovo nikada ne zalaze i da ne proglašavaju neispravnim bilo koga od ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, već da im traži opravdanje i da moli Allaha da im oprost i da im se smiluje, jer su oni od onih za koje On Uzvišeni kaže:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

"A oni koji se ušćuvaju lahkivosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjati. Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprost i nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.'" (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

Međutim, pojavile su se neke kasete na kojima nekih neukih ljudi govore o ovim događajima i onome što se dogodilo između ashaba, prikazujući ih na video snimcima koji kruže među ljudima, a takvi su:

- ili neznalice koje nisu učile ispravno vjerovanje,
- ili oni koji imaju lošu namjeru želeći da propagiraju mržnju prema ashabima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Zbog toga se muslimani trebaju sačuvati ovih video snimaka i njima sličnih stvari, a također i od ši'itskih spletki i njihovog vrijeđanja ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tražeći im mahane. Uistinu muslimani toga moraju biti svjesni kako nebi postali od uništenih, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

⁶³ (El-Buhari, br.3007; i Muslim, br.2494, u hadisu 'Alije, radijallahu 'anhu.)

Tačka 122.

فقد ضمنه، لا يحل لأحد أن يأخذ منه شيئاً إلا بإذنه، فإنه عسى أن يتوب هذا فيريد أن يردّه على

I znaj, Allah ti se smilovao, da je imetak muslimana zabranjeno uzeti, osim onoga što ti on dobrovoljno da. A ako čovjek posjeduje imetak zarađen na zabranjen način, onda je on sam odgovoran za to. Drugima nije dozvoljeno da mu išta od toga uzmu bez njegovog dopuštenja, jer se on možda pokaje i poželi da to vrati pravom vlasniku, dok bi mu ti oduzeo nešto zabranjeno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj, Allah ti se smilovao, da je imetak muslimana zabranjeno uzeti, osim onoga što ti on dobrovoljno da.** ﴾ Jedan vid poštovanja koje se iskazuje prema muslimanima je: smatranje njihove krvi, imetka i časti svetim. Svaki onaj koji prihvati islam, time je sačuvao svoju krv, imetak i čast. Stoga, nije dozvoljeno napadnuti muslimana, kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ

“Svi muslimani su zabranjeni drugim muslimanima u njihovoj krvi, imetku i časti.”⁶⁴

I također je rekao prilikom Oproštajnog govora:

فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ كَحَرَمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا

“Vaša krv, imetci i čast su vam međusobno zabranjeni baš kao što je svet ovaj vaš dan...”

tj., Kurban-Bajram:

فِي شَهْرِكُمْ هَذَا

“...u ovom vašem mjesecu...”

tj., mjesecu Zu-l-Hidždže:

فِي بَلَدِكُمْ هَذَا

“...u ovoj vašoj zemlji...”

⁶⁴ Muslim, 4/1986, br.2564, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

a to je Časna Mekka.⁶⁵

Tako da su krv, imetak i čast muslimana zabranjeni, pa nije dozvoljeno napadnuti na imetak muslimana, niti ga oduzeti, osim onoga što ti musliman dobrovoljno da. A ako ti on dozvoli da uzmeš nešto od njegovog imetka, tada ti je to dozvoljeno. Dočim, oduzimanje na silu, bez njegove dozvole, grabljenjem, krađom ili prevarom, sve je to zabranjeno baš kao što su njegova krv i imetak zabranjeni, kao što se spominje u govoru Njega Uzvišenog:

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ ... ﴿١٨٨﴾

"Ne jedite imovinu drugoga na nepošten način..."

(Prijevod značenja, El-Bekare, 188)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ ... ﴿٢٩﴾

"O vjernici, jedni od drugih na nedozvoljen način imanja ne prisvajajte, osim trgovinom uz obostrani pristanak..." (Prijevod značenja, En-Nisa, 29)

Mnogi muslimani ne paze na ovo pa ili ubiju brata muslimana kako bi mu oduzeo imetak, ili mu ga oduzme krađom, drumskim razbojništvom, prevarom ili obmanom prilikom trgovine, ne obazirući se na spomenuto, uzimajući imetak svoga brata nepravedno kada mu ga ovaj nije dao dobrovoljno. Sve je ovo strogo zabranjeno i jedan od velikih grijeha.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako čovjek posjeduje imetak zarađen na haram način, onda je on sam odgovoran za to.** ﴾ Ako na bilo koji nepravedan spomenuti način oduzme imetak svoga brata, tada biva odgovoran za to sve dok ga ne vrati onome kome pripada, jer ono što se nepravedno oduzme - mora se vratiti njegovom vlasniku prije smrti. U suprotnom, ovaj kojem je nepravda učinjena ima pravo na osvetu na Sudnjem danu, tako što će mu oduzeti od njegovih dobrih djela kada mu možda ne ostavi nijedno dobro djelo, a možda će čak i svoja loša djela natovariti na onoga koji mu je nepravdu učinio i zbog tih grijeha bude bačen u Vatru, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Stoga ćeš za imetak muslimana, bilo da mu to oduzmeš ili ga prilikom trgovine obmaneš, ili mu na silu oduzmeš i ukradeš, biti

⁶⁵ El-Buhari, 1/30, br.67; i Muslim, 3/1305, br.1679, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu ‘anhu.

odgovoran; to ćeš morati vratiti ili na dunjaluk ili na ahiret, pa obrati pažnju. Za takve stvari ćeš biti odgovoran i to se kad-tad mora vratiti, ili na dunjaluku ili na ahiretu, a lakše je da vratiš na dunjaluku nego da ga vraćaš na ahiretu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer se on možda pokaje i poželi da to vrati pravom vlasniku, dok bi mu ti oduzeo nešto zabranjeno.** ﴾ Nije dozvoljeno da uzmeš ništa od onoga što znaš da je *haram* (zabranjeno), jer bi to bio vid zarade haram imetka iz više aspekata:

Prvi: Ti znaš da je to haram. Pa, kako ćeš to smatrati halalom a ti znaš da je haram i da ta osoba nije njen pravi vlasnik.

Drugi: Ako se taj nepravедnik pokaje i poželi da vrati taj imetak, a ti mu to oduzeo, tada neće biti u stanju vratiti ga.

Treći: Ti ćeš biti sudjeonik sa njim u tome zločinu i nepravdi.

Jačka 123.

نفسه، ولا تقول: اترك المكاسب وأخذ ما أعطوني لم يفعل هذا الصحابة، ولا العلماء إلى زماننا ه
ﷺ: كسب فيه بعض الدنيا خير من الحاجة إلى الناس.

Vidovi zarade koje u vanjštini vidiš ispravnim su dozvoljeni, osim onoga čija se oštećenost ispostavi. A ako je oštećeno, uzimaj od toga iskvarenog samo onoliko koliko je dovoljno da održiš sebe, a nemoj govoriti: „Ostaviću zarađivanje i uzimat ću što mi ljudi udijeje.“ Tako nisu postupali ashabi, niti islamski učenjaci sve do današnjeg vremena. I Omer b. el-Hattab, radijallahu 'anhu, je rekao: „Bolje je zarađivati poslom u kojem se isprljaš nego da zavisíš od ljudi!“⁶⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **Vidovi zarade koje u vanjštini vidiš ispravnim su dozvoljeni** ﴾ Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ، وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى
الْمُشَبَّهَاتِ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرَضَهُ

„Uistinu je halal jasan, i haram je jasan, dok su između toga dvoje sumnjive stvari koje mnogi ljudi ne prepoznaju. Onaj koji se usćuva od sumnjivih stvari – saćuvaće svoju vjeru i ćast!“⁶⁷

Ono što je halal i jasno treba se uzeti, jer je osnova po pitanju trgovine dozvola, osim onoga što je jasno zabranjeno.

Također je i haram jasan. On Uzvišeni kaže:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنَزِيرِ وَمَا أِهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ... ﴿٣﴾

„Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ona životinja koja je zaklana u nećije drugo a ne u Allahovo ime...“ (Prijevod znaćenja, El-Maide, 3)

⁶⁶ Kaže šejh Er-Radadi: Predaju prenosi Veki'a b. el-Džerrah, kao što stoji u Kanzu-l-'Ummal, 4/122, kao i Ibnu-l-Dževzi u Menakib Omer, str.194.“

⁶⁷ El-Buhari, 1/28, br.52; i Muslim 3/1219, br.1599, u hadisu En-Nu'mana b. Bišra, radijallahu 'anhu.

Također su i kocka i vino zabranjeni shodno Kur'anskom tekstu, kao i krađa, uzurpiranje i oduzimanje tuđeg imetka. Ove zabrane su jasne. Međutim, sumnjive stvari su te za koje se ne zna da li su halal ili haram zbog kontradiktornih dokaza koji to spominju, pa se osoba od toga treba suzdržati dok mu ne postane jasno. Ovo je princip kojeg spominju Uzvišeni Allah i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i on je jasan i jednostavan, a ovo je značenje govora pisca: ﴿ **osim onoga čija se oštećenost ispostavi.** ﴾

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako je oštećeno, uzimaj od toga iskvarenog samo onoliko koliko je dovoljno da održiš sebe** ﴾ Ovo je pitanje *darure* (nužde). Ako osoba strahuje da će umrijeti ako ne bude jela, onda će jesti ono što posjeduje kako bi preživjela makar pojela tuđ imetak, haram imetak, mrcinu, isl... To će jesti jer je u stanju nužde, ne dozvolivši da od gladi umre. Uzvišeni Allah kaže:

إِمَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعِيرَ اللَّهِ ۖ
فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾
"On vam doista zabranjuje: strv, krv, svinjsko meso i
ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a
ne u Allahovo. A onome koji bude primoran bez svoje
želje i pohlepe, nije mu grijeh. Allah doista prašta i
milostiv je." (Prijevod značenja, El-Bekare, 173)

Pa ćeš od haram imetka uzeti samo onoliko koliko će te održati u životu dok ćeš ostalo ostaviti. Uzvišeni Allah kaže:

... وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ إِلَيْهِ ... ﴿١١٩﴾
„...kad vam je On objasnio šta vam je zabranio - osim
kad ste prisiljeni...” (Prijevod značenja, El-En'am, 119)

Tako da nema zabrane dok traje stanje nužde.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a nemoj govoriti: „Ostaviću zarađivanje i uzimat ću što mi ljudi udijele.”** ﴾ Neki ljudi mogu reći: “Ja se oslanjam na Allaha pa ću sjediti i svoje vrijeme u obožavanju Allaha i traganju za znanjem provoditi, dok će mi ljudi opskrbu udjeljivati!” Ovo nije dozvoljeno, već ćeš tragati za opskrbom koja će biti dovoljna za tebe, tvoju suprugu, djecu i pokućanstvo. Ti moraš tragati za opskrbom i to je vid 'ibadeta! Stoga, nemoj sjediti i čekati na sadaku ljudi, već si obavezan da tragaš za opskrbom. Uzvišeni Allah kaže:

... وَتَرَوُوهَا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ... ﴿١٩٧﴾

"...Za put se opskrbite, a najbolja je opskrba bogobožnost..!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 197)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako nisu postupali ashabi, niti islamski učenjaci sve do današnjeg vremena.** ﴾ Sjedjenje i čekanje opskrbe, ne tragajući za njom, je stvar koju nije praktikovao niko od ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a oni su bili najpobožniji ljudi. Naprotiv, oni su bili najponizniji Allahovi robovi a radili su i privređivali: neki kao farmeri, a drugi kao trgovci, kupujući i prodavajući. Među njima su bili Ebu-Bekr, Zubejr b. el-'Avam, 'Abdur-Rahman b. 'Avf i Osman b. Affan. Posjednici imetka su se bavili trgovinom a bili su najbolji među ashabima, i trošili su na Allahovom putu i borce opremali ulažući svoj imetak. Oni nisu ostavljali traganje za opskrbom.

Ebu-Bekr se bavio trgovinom, kupovinom i prodajom, te tako pomagao Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od kada ga ja Allah zadužio Objavom u Mekki. On, radijallahu 'anhu, ga je pomagao svojim imetkom, sa dobro poznatim donacijama. On je hranio potrebne, otkupljivao kažnjavane robove i oslobađao ih ropstva, kao što je to bio slučaj sa Bilalom i drugim ashabima. On nije ostavio trgovinu i govorio: „Ja ću sjediti i Allaha obožavati, ja sam ashab Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem!“

El-Berbehari kaže: ﴿ **Bolje je zarađivati poslom u kojem se isprljaš od toga da zavisiš od ljudi!** ﴾ Bolje ti je da radiš i na sebe trošiš zarađujući poslom u kojem se isprljaš, kao što je primjer zarađivanjem tako što ljudima radiš *hidžamu* (vadiš krv u kupice), nego li da prosiš i moliš od ljudi.

Tačka 124.

I pet fard-namaza je dozvoljeno da klanjaš za svakim onim za kojim klanjaš, ali ne i za džehmijjom, jer su oni negatori svih Allahova imena i svojstava (mu'attile). A ako ipak budeš klanjao za takvim, obnovićeš taj namaz. Ako je imam na džumi-namazu džehmija, a on je vladar, tada klanjaj za njim, s tim da ćeš taj namaz obnoviti⁶⁸. A ako je tvoj imam sljedbenik sunneta, bez obzira bio on vladar ili ne, ti klanjaj za njim i ne obnavljaj namaz.

El-Berbehari kaže: « **I pet fard-namaza je dozvoljeno da klanjaš za svakim onim za kojim klanjaš** » Ovo je pitanje *imameta* (predvođenja u namazu). Ko je taj čiji imamet je ispravan, a ko onaj kojem imamet nije ispravan?

Prvo: Ako je u pitanju imam koji je vladar-muslimana, tada se za njim klanja ne gledajući ušta je zapao od grijeha i oponiranja istini sve dok time ne izlazi iz Allahove vjere, što smo već spominjali. Ovako se postupa iz razloga što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio da se klanja za njima kako bi se očuvalo jedinstvo i izbjeglo podvajanje. Stoga, bez obzira šta bilo pri njemu od grijeha i djela nepokornosti sve dok to ne doseže stepen velikog *kufra*, za njim se i dalje klanja kako bi se očuvalo jedinstvo. Ovo posebno važi po pitanju obavljanja džume i bajram namaza, a također i pet fard-namaza. Međutim, ako je vladar od *džehmijja*, tada ćeš klanjati za njim, ali ćeš taj namaz (kasnije) obnoviti.

Drugo, ako je imam *fasik* (veliki grijешnik), a nije u pitanju vladar-muslimana, onda oko ovog pitanja postoji razilaženje među islamskim učenjacima na dva stava:

Prvi govor je da neki učenjaci za takvu osobu postavljaju uslove *adaleta* (pravednosti-pravičnosti), tako da nije dozvoljeno klanjati za *fasikom*

⁶⁸ Ovo je prenešeno od 'Abdullaha koji to prenosi kao riječi svoga oca imama Ahmeda b. Hanbela u Es-Sunne, 4-5.

koji čini veliki grijeh koji je na manjem stepenu od širka. Ovi učenjaci kažu da se za takvom osobom ne klanja, jer nije pravičan i ne smije se uzimati za imama u namazu.

Drugi govor je da, sve dok je takva osoba musliman čiji namaz je sam po sebi ispravan, onda je ispravno klanjati iza njega. Stoga, trebaš klanjati za svakim muslimanom pa čak i da pri sebi ima velikih-grijeha koji nisu širk i kufr. Za takvim se treba klanjati i ovo je stav koji se nazire iz govora pisca.

Tačka 125.

وَالْإِيمَانُ بِأَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَحِمَهُمُ اللَّهُ عَلَيْهِمَا فِي حَجْرَةٍ عَائِشَةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَتِ الْقَبْرَ فَالتَّسْلِيمَ عَلَيْهِمَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاجِبٌ .

I vjeruj da su Ebu-Bekr i Omer, Allah im se obojici smilovao, zakopani zajedno sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, u 'Aišinoj sobi. Pa ako dođeš do njihovog kabura obaveza ti je da im nazoveš selam nakon što poselamiš Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.⁶⁹

El-Berbehari kaže: ﴿ **I vjeruj da su Ebu-Bekr i Omer, Allah im se obojici smilovao, zakopani zajedno sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, u 'Aišinoj sobi.** ﴾ Kada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, preselio, ljudi se razidoše oko toga gdje će biti ukopan: da li da ga ukopaju zajedno sa drugim ashabima u muslimansko groblje El-Bekija ili na neko drugo mjesto? Nakon toga im se spomenu hadis Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

أَنَّ النَّبِيَّ يَدْفَنُ حَيْثُ يَمُوتُ

„Poslanik se ukopava tamo gdje preseli!“⁷⁰

čime se riješi ovo pitanje, pa ga ukopaše pored kreveta na kojem je preselio, sallallahu 'alejhi ve sellem, u sobi Majke vjernika, 'Aiše, radijallahu 'anha, jer je zadnju bolest u njoj proveo.

Drugi aspekt: Da mu je grob podignut i da je zakopan u El-Bekiji, to bi povelu ka ekstremizmu i ljudi bi se okupljali na njegovom kaburu, tako da su ga zakopali u njegovoj kući kako bi ga toga sačuvali. Zbog toga je 'Aiša rekla, kada je spominjala hadis u kojem se navodi zabrana pretjerivanja po pitanju grobova i da su Jevreji i kršćani pretjerivali u tome uzimajući ih za idole:

فَلَوْلَا ذَلِكَ أَزْرَرَ قَبْرَهُ غَيْرَ أَنَّهُ حُشِيَ أَنْ يَتَّخَذَ مَسْجِدًا

⁶⁹ Nazivaš im selam onako kao što nazivaš kada posjećuješ grobove muslimana. (nap.prev.)

⁷⁰ Et-Tirmizi u Sunenu, 3/338, br.1018; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 14/48, br.3832, u hadisu Ebu-Bekra es-Sidika, radijallahu 'anhu, koji je rekao: „Čuo sam nešto od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, što neću zaboraviti!“ nakon čega reče: „Allah ne uzima dušu Svome Poslaniku, osim na mjestu gdje voli da bude ukopan.“

„Da nije toga, njegov kabur bi bio na vidno mjesto, ali je postojala strah da se to ne uzme mesdžidom (mjestom gdje će se namaz obavljati)!“⁷¹

Tako ona pojasni mudrost u njegovom ukopavanju u njegovoj, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kući, a kuća je bila izvan džamije, jer Poslanikov stan je van džamije sa njene istočne i sjeverne strane. Tako je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ostao ukopan u svojoj kući koja je bila izvan džamije sve dok El-Velid b. 'Abdul-Melik nije poželio da proširi džamiju, time uključivši njegov stan u sklopu džamije ne izmijenivši ništa drugo. U sklopu džamije je uključen samo zbog proširivanja džamije, dok je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u svakom slučaju ostao unutar svoga stana; uvijek će biti unutar stana a ne unutar džamije.

Nakon što preseli Ebu-Bekr, radijallahu ‘anhu, ljudi ga ukopaše pored Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, iza njegovih leđa iz poštovanja prema njemu, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a sve iz razloga što mu je bio neodvojivi drug tokom života, pa ga tako pored njega ukopaše, radijallahu ‘anhu.

U međuvremenu, 'Aiša izrazi želju da i nju (kada preseli) zakopaju u njenoj sobi pored svoga supruga, Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a i pored njenog oca. Ali, Omer, radijallahu ‘anhu, zatraži njenu dozvolu iz ljubavi prema Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i Ebu-Bekru da on bude ukopan pored njih, što mu ona, radijallahu 'anha, dozvoli i dade mu prednost nad sobom. Tako, nakon što Omer, radijallahu ‘anhu, preseli, ljudi ga ukopaše iza Ebu-Bekra, radijallahu ‘anhu, u istoj sobi.

Znači, u 'Aišinoj sobi sada imamo tri kabura: Poslanikov, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji je najbliži kibli, zatim Ebu-Bekrov kabur, a onda Omerov. A kada je 'Aiša preselila, nju ukopaše u El-Bekiji zajedno sa ostalim ashabima, radijallahu 'anhum.

Obaveza je vjerovati u spomenuto, jer u poznavanju toga gdje su ukopani Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i ostali ashabi ima koristi za muslimane u tome što će im nazivati selame, posjećivati i nazivati selam Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovim dvojici drugova, time uzimajući nagradu; nagradu posjećivanja i selamljenja.

⁷¹ El-Buhari, 1/468, br.1390; i Muslim, br.1/376, br.529.

El-Berbehari kaže: **﴿ Pa ako dođeš do njihovog kabura obaveza ti je da im nazoveš selam nakon što poselamiš Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. ﴾** Ovo je mudrost koja se krije u poznavanju gdje su ukopani Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegova dva druga, Ebu-Bekr i Omer, radijallahu 'anhuma. Korist je dakle u nazivanju im selama. Zato, kada dođeš u Poslanikovu džamiju i otklanjaš namaz, treba da odeš i nazoveš selam Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovim drugovima time uzimajući nagradu.

Posjeta Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovim dvojici drugova biva samo iz razloga kako bi ih poselamio i zamolio Allaha da oprostí njegovim drugovima, a ne nikako kako bi tu tražio bereket ili od Poslanika molio ispunjenje potreba, kao što to čine neki zabludjeli ljudi – oni koji time vrijeđaju Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Naprotiv, posjeta je samo zbog selamljenja.

Pored spomenutog, znaj da ih selami samo onaj koji dođe sa putovanja, nebitno bio stanovnik Medine ili iz nekog drugog mjesta. Onaj koji dođe sa putovanja treba da ih poselami prvi put kada uđe u džamiju nakon putovanja, a neće ponavljati selam svaki put što uđe u Poslanikovu džamiju, jer tako nisu postupali ashabi, radijallahu 'anhum, zbog Poslanikovog govora:

لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيْدًا

„Nemojte moj kabur uzimati 'id-om!“

tj., mjestom gdje se vraćate, jer riječ 'id označava ono što se uzme običajem i što se ponavlja. Stoga se to neće uzeti navikom pa kada god se uđe u Poslanikovu džamiju da se ide na njegov kabur i da se naziva selam njemu i njegovim drugovima. Takva bi praksa bila novotarija, sredstvo koje vodi širku i vid uzimanja njegovog kabura 'id-om. Naprotiv, selam će im nazivati samo onaj koji dođe sa putovanja.

Kada se Ibn-Omer, radijallahu 'anhuma, vratio sa putovanja, on bi došao pored kabura, okrenu se prema Poslaniku i rekao:

„Es-selamu 'alejke, ja Resulullah, ve rahmetullahi ve berekatuhu!“

Zatim bi se malo pomjerio prema istoku sa njegove desne strane i rekao:

„Es-selamu 'alejke, ja Eba-Bekrin es-Siddike, ve rahmetullahi ve berekatuhu!“

Zatim bi se još malo pomjerio nadesno i rekao:

„Es-selamu 'alejke, ja 'Umeru ibne-l-Hattabi, ve rahmetullahi ve berekatuhu!“

A nakon toga bi otišao⁷². A ako bi želio da dovi, on bi odstupio, okrenuo se prema kibli i molio Allaha, a u tome se nije okretao prema kaburu već prema kibli.

⁷² Zabilježili 'Abdur-Rezzak u El-Musanefu, 3/576, br.6724; Ibn ebi-Šejbe u El-Musanefu, 3/28, br.11793; i El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 5/245.

Šačka 126.

Pozivanje na dobro i odvrćanje od zla je obaveza, osim onoga od čije se sablje ili batine bojiš.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ
„Ko vidi neko zlo neka ga promijeni rukom, a ako ne može
onda jezikom, a ako ni tako ne može neka prezre svojim
srcem...!“⁷³

Ovo je spomenuto i u Kur'anu. On Uzvišeni kaže:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

"I neka među vama bude grupa ljudi koja na dobro poziva i naređuje dobro i odvrća od zla. To su oni koji su spašeni!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 104)

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

"A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju, i namaz obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. Allah je, doista, Silan i Mudar."

(Prijevod značenja, Et-Tevba, 71)

A što se tiče munafika, kako muškaraca tako i žena, oni postupaju suprotno spomenutom: naređuju zlo a odvrćaju od dobra, Allaha da nas toga sačuva!

On Uzvišeni kaže:

⁷³ Muslim, 1/69, br.49, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ... ﴿٦٧﴾

"Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: Traže da se čine nevaljala djela, a odvrćaju od dobrih, i ruke su im stisnute..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 67)

„i ruke su im stisnute“ u značenju: ne daju sadaku i ne udjeljuju na Allahovom putu. Oni ne ispružaju svoje ruke udjeljujući sadaku i čineći dobro, jer ne vjeruju istinski u Allaha i zato što im je imetak draži od svega! A što se tiče muškaraca i žena vjernika, oni obavljaju namaz, daju zekat i pokoravaju se Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naređujući dobro a odvrćajući od zla. Oni ovo čine kako bi se vjera uspostavila i društvo očistili od korupcije.

I nije dovoljno da osoba kaže: „Ja sam odgovoran samo za sebe!“, pa da misli samo na sebe a da druge ljude ostavi u stanju u kakvom jesu, već mu je obaveza druge ljude ispravljati onoliko koliko može, jer je to dio iskrenog savjeta i dio želje za njihovim lijepim stanjem. Stoga, obaveza ti je prema svome bratu da mu naređuješ dobro i da ga odvrćaš od zla. I od njegovog prava kod tebe je da ga podstakneš na činjenje dobra kada primijetiš da popušta u izvršenju obaveznih-djela, a da ga upozoriš na zlo ako vidiš da je zapao u grijeh. Nemoj ga ostaviti uništenju kada si u stanju da mu pomogneš da se ispravi.

Ova stvar nije kao što licemjeri i pokvarenjaci govore da naređivanje na dobro i odvrćanje od zla spada u domen miješanja u privatni život i glumljenje njihovog staratelja, kao što se to danas piše u raznim časopisima isl... Uistinu je to govor zabludjelih ljudi i licemjera. A što se tiče vjernika, oni ove stvar smatraju dijelom iskrenog savjeta svojoj braći i odvrćanja sa onoga što šteti na ono što im koristi, sa tame na svjetlo. Uzvišeni Allaha kaže:

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾
"Samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje." (Prijevod značenja, El-'Asr, 3)

Mudri Lukman je rekao:

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصِرْ عَلَىٰ مَا
أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

„O sinko moj, obavljađ namaz i traži da se čine dobra
djela, a odvrćađ od hrđavih i strpljivo podnosi ono
što te zadesi - to doista, u istinske postupke spada.“

(Prijevod značenja, Lukman, 17)

Ovaj ajet je poput Sure El-'Asr, govori o tome da osoba poziva na dobro, odvrća od zla i da bude strpljiva na iskušanjima koja ga zadesi na tome putu, jer je to Allahov put. Biće nagrađen od Uzvišenog Allaha na iskušanjima koja ga budu zadesila.

Poznato je da su oni koji naređuju dobro i odvrćaju od zla teret mnogim ljudima koji ih napadaju riječima, ogovaranjem i potvorama. Vrijeđaju ih i zlostavljaju, ali su oni opet strpljivi na tome jer su na Allahovom putu, u pokornosti Allahu i čuvanju svoje braće. Nisi ispunio pravo iskrenog savjeta ako ostaviš svoju braću u neizvršavanju obaveza i zapadanju u zlo ako si u stanju da ih upozoriš i uputiš. To bi bio vid zapostavljanja njihovog prava koje imaju kod tebe, već ti trebaš da im želiš dobro i spas. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

„Niko od vas neće biti istinski vjernik sve dok svome bratu
ne bude želio što želi sebi!“⁷⁴

Pa ako sebi želiš dobro i spas, onda to trebaš željeti i svome bratu. Trebaš mu narediti dobro i upozoravati ga, ali na način kao što je to rekao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisu:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ

„Ko vidi neko zlo neka ga promijeni rukom...!“⁷⁵

Ako je u stanju da ga promijeni rukom, kao što je to slučaj sa vladarem ili njegovim podanicima, šeri'atskim nadzornicima, kojima on naredi da mijenjaju zlo svojom rukom, onda će takve osobe promijeniti i ukloniti to zlo svojom rukom. Isto važi i za vlasnika kuće, on ima vlast nad onima koji

⁷⁴ El-Buhari, 1/14, br.13; i Muslim, 1/67, br.45, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu.

⁷⁵ Muslim, 1/69, br.49, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

žive pod njegovim krovom jer je on staratelj ukućanima i Allah će ga o njima pitati. On Uzvišeni kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ... ﴿٦٦﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti..." (Prijevod značenja, Et-Tahrim, 6)

Stoga, ti si odgovoran za članove svoje porodice.

Međutim, ako ne možeš to učiniti rukom, nemaš neku važnu ili ograničenu vlast, onda ćeš zlo zabraniti svojim jezikom pojašnjavajući da je dotična stvar zabranjena, grijeh i da nije dozvoljena. To ćeš pojašnjavati na skupovima, hutbama, predavanjima i nasamo u tajnosti u četiri oka. Dakle, pojasnićeš mu. A ako pored toga tvoji savjeti i upozorenja ne urode plodom, onda ćeš obavijestiti o njemu onoga koji ima vlast koji će to ukloniti svojom rukom; upozorićeš šeri'atske nadzornike, odgovorne službe i vladara. Eto to bi bio vid zabranjivanja zla jezikom.

A ako ne budeš u stanju da upozoriš svojim jezikom, kao u slučaju kada si u tome spriječen, onda ćeš to prezreti svojim srcem ne prihvatajući to zlo. Zabrani to svojim srcem, udalji se sa skupova zla i onih koji ga šire, nemoj sjediti sa njima kako bi se sačuvao.

Eto to bi bili stepeni pozivanja u dobro i odvrćanja od zla, a što je spomenuto u govoru Uzvišenog Allaha:

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ... ﴿١٦﴾

"Pa Allaha se bojte koliko god možete..." (Prijevod značenja, Et-Tegabun, 16)

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ... ﴿٢٨٦﴾

"Allah ni jednu osobu ne opterećuje preko mogućnosti njene..!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 286)

Ako budeš slijedio spomenute korake, sprječavat ćeš zlo i bićeš sačuvan. Ali ako ne budeš sprječavao zlo svojom rukom, niti jezikom, to će biti znakom odsutnosti imana, kao što Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةٌ خَرْدَلٍ

„....a nakon toga neće imati imana ni koliko je zrno gorušice!“

Osoba koja ne zabranjuje zlo svojim srcem, takva osoba u osnovi nema imana, pa je nužno prezreti zlo. Međutim, to će se činiti po redosljedu kojeg je spomenuo Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem. I niko se ne može pravdati u tome koristeći se ajetom:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ... ﴿١٠٥﴾

"O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!.." (Prijevod značenja, El-Maida, 105)

Neki ljudi misle da ovaj ajet ukazuje da zabranjivanje zla nije nužno i da ako je osoba sama po sebi ispravna, da nema nikakve obaveze prema drugim ljudima, tako da neće zabranjivati zlo i neće naređivati dobro. Naprotiv, to je suprotno Kur'anu i sunnetu. Spomenuti ajet ne znači ovo što spomenuti sugerišu, baš kao što je to pojasnio Ebu-Bekr, radijallahu ‘anhu, kada je o njemu upitan, našta on reče: „I ja sam isto pitao Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pa mi je rekao:

كَلَّا وَاللَّهِ لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَتَأْخُذَنَّ عَلَىٰ يَدِي السَّيْفِ، وَلَتَأْطُرَنَّهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْرًا، وَلَتَقْصُرَنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قَصْرًا
„Tako mi Allaha! Obaveza ti je da pozivaš na dobro i odvraćas od zla, zadržati ruku nepravедnika i navoditi ga na pravedno djelo i čvrsto ga uputiti na ispravno...!“⁷⁶

Dakle, spomenuti ajet znači da ako budeš naređivao dobro i odvraćao od zla, pa ti se na taj tvoj poziv ljudi ne odazovu, onda se samo brini o sebi. A nemoj reći: „Ja sam kao i drugi ljudi...“ ili „Svi ljudi ovo rade!“ Naprotiv, naređuj dobro i odvraćaj od zla, a ako to ne budu prihvatili od tebe onda ne zapostavljaj ništa od svoje vjere, laskajući ljudima i slijedeći ih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **osim onoga od čije se sablje ili batine bojiš.** ﴾ Kada se budeš bojao da ćeš svojim zabranjivanjem zla biti ubijen ili

⁷⁶ Ahmed u El-Musnedu, 1/391; Ebu-Davud u Sunenu, 4/121, br.4336; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/252, br.3047; Ibn-Madže u Sunenu, 2/1327, br.4006; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 10/93. Et-Tirmizi kaže: „Hasen-garib.“ Et-Tahavi ga je ocijenio vjerodostojnim u Šerh Muškilu-l-E'asar, 3/205.

napadnut, onda ćeš preći na drugi stepen, što je pojašnjavanje jezikom. A ako se budeš bojao pojašnjavanja jezikom, onda pređi na treći stepen, a u tome te niko ne može spriječiti. Niko te ne može spriječiti da prezreš svojim srcem ono što ne valja jer niko mimo Uzvišenog Allaha ne zna šta je u tvome srcu.

Jačka 127.

م على عباد الله أجمعين .

I selami svakog ko obožava samo Allaha.

Jedno od prava koje muslimani imaju jedni prema drugima jeste nazivanje selama jedni drugima. Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

"Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili pozdrav uzvratite, jer Allah doista sve obračunava!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 86)

... فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ ... ﴿٦١﴾

"...A kad ulazite u kuće, vi ukućane njene pozdravite pozdravom..." (Prijevod značenja, En-Nur, 61)

tj., trebaju jedni druge selamiti, jer su vjernici poput jedne duše i tijela.

I selam će biti pozdrav vjernika na Danu susreta sa Uzvišenim Allahom:

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ... ﴿٤٤﴾

„A na Dan kad Ga oni susretnu, On će ih pozdraviti sa: 'Selam vama!'..." (Prijevod značenja, El-Ahzab, 44)

Uzvišeni Allah će ih selamiti i oni će čuti Njegov glas i selam, pa će Mu oni odgovoriti i poselamiti Ga sa riječima:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ

„Allahu naš, Ti si Es-Selam i od Tebe je selam!“

Također će i džennetlije selamiti jedni druge ovim pozdravom, a oni se i na ovome svijetu pozdravljaju sa selamom.

Širenje selama je jedan od uzroka ulaska u Džennet sa selamom, tj., u miru, kao što se spominje u hadisu:

أَنْ مَنْ أَطْعَمَ الطَّعَامَ، وَأَفْشَى السَّلَامَ، وَصَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامَ؛ دَخَلَ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

„Onaj koji hrani potrebne, širi selam i obavlja dobrovoljni-namaz kada drugi spavaju – ući će u Džennet sa selamom!“⁷⁷

Dakle, preporučeno je širiti selam među muslimanima, a značenje selama je dova za muslimane da budu sigurni. Također je rečeno i da znači: „Allahovo ime sa tobom!“ jer je Es-Selam jedno od Allahovih imena, pa kada kažeš: „Es-selamu 'alejkum!“ to biva u smislu: Allahovo ime sa tobom⁷⁸, a On Uzvišeni je Es-Selam. Stoga je ovo veličanstvena rečenica koja se širi među muslimanima.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا . أَوَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

„Nećete ući u Džennet sve dok ne budete istinski vjerovali, a nećete istinski vjerovati sve dok se međusobno ne budete voljeli. Zar da vas ne obavijestim o nečemu, ako ga se budete držali, voljećete se? Širite selam međusobno!“⁷⁹

⁷⁷ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/451; Et-Tirmizi u Sunenu, 4/652; Ed-Darimi u Sunenu, 1/405, br.1460; Ibn-Madže u Sunenu, 1/423, br.1334; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajn, 3/13; i Ed-Dija'u el-Makdisi u El-Muhtare, 9/431-433, i drugi u hadisu 'Abdullaha b. Selama koji kaže: „Kada je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, došao u Medinu, ljudi mu požuriše i počеше govoriti: 'Došao je Allahov Poslanik! Došao je Allahov Poslanik! Došao je Allahov Poslanik!' Tako sam i ja sa ostalim ljudima ljudima došao do njega i kada izbliza ugledah lice Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, vidjeh da to nije lice lažova. A prva stvar koju nam je spomenuo bila je: 'O, ljudi! Širite selam, hranite druge i klanjajte dok drugi ljudi spavaju – ući ćete u Džennet sa selamom!“ Et-Tirmizi kaže: „Ovaj hadis je hasen-sahih!“ Vjerodostojnim ga je ocijenio El-Hakim prema šartovima El-Buharije i Muslima, a Ez-Zehebi se sa tim složio.

⁷⁸ El-Kadi Ijad u svome Komentaru na Sahih Muslima kaže da pozdrav sa selamom znači: „Neka je Allahovo ime sa tobom!“, tj. neka te On štiti i čuva, baš kao što se kaže: „Allah neka je sa tobom!“ ili: „Neka ti Allah bude pratioc!“ Također spominje da je Es-Selam jedno od imena Uzvišenog Allaha i znači: čist od svakog vida manjkavosti i nedostatka, a rečeno je i da znači: Onaj koji Svoje robove čuva i štiti, a također i: Onaj koji pozdravlja Svoje robove u Džennetu, i još je rečeno da je to: Onaj koji štiti Svoje robove od ahiretske-kazne. (nap.prev.)

⁷⁹ Muslim, 1/74, br.54, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

Stoga, širenje i razmjena selama pobuđuje međusobnu srčanu ljubav. I ako bi te neki musliman sreo i nebi ti selam nazvao, tada bi ti se u srcu javilo nešto protiv njega pa bi pomislio: „Zašto me ovaj nije poselamio?!“ Ali, ako bi ti nazvao selam, nestalo bi ono što ti se u srcu pojavilo; prema njemu bi zauzeo prijateljski odnos i volio bi ga. Ovo potvrđuje govor Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

أَوَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

„...Zar da vas ne obavijestim o nečemu, ako ga se budete držali, voljećete se? Širite selam međusobno!“

Stoga, širenje selama sa sobom nosi neizmjeran efekat na duše muslimana. I treba da znaš da nije dovoljno samo reći: „Hajjakallah (Allah te poživio)!“ ili: „Kejfe esbehte? (Jesil se naspavao?)“ ili: „Kejfe emsejte? (Kako predani?)“, već su ovakve rečenice samo dopuna na selam. Ako kažeš: „Es-selamu 'alejkum!“ nakon toga možeš dodati: „Šta radiš?“, „Naspavao?“, isl...

Pored spomenutog, nije dovoljno pozdraviti se samo gestom podižući ruku, jer je to pozdrav jevreja⁸⁰, već podizanjem ruke možeš pozdraviti samo onoga koji je daleko od tebe, kada mu svakako riječima nazoveš selam (nebitno što te ne čuje) i onda pokažeš rukom ukazujući mu da njega selamiš kako bi ti uzvratio na selam.

⁸⁰ En-Nesai bilježi u Es-Sunenu-l-Kubra, 6/92, br.10172, u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: „Nemojte se pozdravljati kao što to čine kršćani i jevreji, a oni se pozdravljaju dlanovima, glavama i išaretima!“ El-Hafiz kaže u Fethu-l-Bari, 11/14: „Bilježi ga En-Nesai sa dobrim lancem prenosilaca!“ (Šejh El-Albani je ovaj hadis ocijenio sahihom u Sahihu-l-Džami', br.7801.)

Jačka 128.

ومن ترك صلاة الجمعة والجماعة في المسجد من غير عذر فهو مبتدع، والعذر: كمرض لا طاقة له بالخروج إلى المسجد، أو خوف من سلطان ظالم، وما سوى ذلك فلا عذر لك .

Ko ostavi klanjanje džume i džematile namaza u džamiji bez validnog opravdanja - novotar je. Opravdanje mu može biti bolest pri kojoj ne može da dođe do džamije ili strah od vladara-zulumćara, a sve mimo toga nije opravdanje.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko ostavi klanjanje džume i džematile namaza u džamiji bez validnog opravdanja - novotar je.** ﴾ Jer se time izolirao od zajednice muslimana, a odvajanje i izolacija od zajednice muslimana je novotarija. Muslimanima je obaveza da klanjaju namaz u džematu, a od njih je najizraženija obaveza džuma-namaz. Stoga, mMuslimanima je obaveza da obavljaju džumu-namaz i ostale džematile nemaze zajedno sa ostalim muslimanima, a ne da se izoliraju od zajednice muslimana prilikom obavljanja džematile i džuma-namaza jer je klanjanje u džematu obaveza.

Džematile-namaz je obaveza svakom muslimanu, pa onaj koji ga ostavi biva griješan. Naprotiv, biće zbog toga kažnjen, jer Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ سَمِعَ النَّدَاءَ فَلَمْ يَجِبْ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عَذْرٍ. قِيلَ: وَمَا الْعَذْرُ؟ قَالَ خَوْفٌ أَوْ مَرَضٌ
“Ko čuje poziv za namaz i ne odazove se – nema mu namaza, osim ako ima validno opravdanje.” - Upitaše: ‘A šta je opravdanje?’ - Reče: ‘Strah ili bolest!’”⁸¹

I kada je slijepac došao Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i obavijestio ga o svome stanju i poteškoći odlaska u džamiju, te da nema vodiča koji bi ga odveo, tražeći od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, olakšicu da klanja u svojoj kući. Na ovo ga Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upita: „Da li čuješ

⁸¹ Ebu-Davud u Sunenu, 1/151, br.551; Ed-Darekutni u Sunenu, 1/420; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajn, 1/245; El-Bejheki, 3/75, u hadisu Ibn-'Abbasa, radijallahu 'anhuma. Također ga bilježe i Ibn-Madže, 1/260, br.793; Ibn-Hibban u Sahihu, 5/451, br.2064, a Ed-Dija' ga ocijenio sahihom u El-Muhtare, 10/239-241, sa riječima: “Ko čuje poziv za namaz i ne odazove mu se – nema mu namaza, osim ako ima validno opravdanje.” (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Ibn-Madže, br.652.)

poziv za namaz?“ - Odgovori: „Da!“ - Na ovo mu Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: „Onda se odazovi!“⁸²

Osoba koja čuje poziv za namaz neće odustati od njega. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

مَنْ سَمِعَ النَّدَاءَ فَلَمْ يَجِبْ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ

“Ko čuje poziv za namaz i ne odazove se – nema mu namaza, osim ako ima validno opravdanje.”

u značenju: namaz mu je neispravan. Jedni učenjaci kažu da riječi „*nema mu namaza*“ označavaju negaciju validnosti namaza, dok drugi kažu da označavaju negaciju potpunosti namaza, pa je u pitanju negacija potpunosti. Međutim, vanjština hadisa ukazuje da mu namaz nije ispravan, osim ako ima validno opravdanje, pa je u ovome dokaz obaveznosti džematile-namaza u džamiji onda kada se ezan prouči.

Također, 'Abdullah b. Mes'ud, kaže:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ غَدًا مُسْلِمًا فَلْيُحَافِظْ عَلَى هَؤُلَاءِ الصَّلَوَاتِ حَيْثُ يَنَادِي بِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُنَنَ الْهُدَى وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هَذَا الْمُتَخَلِّفُ فِي بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ وَمَا مِنْ رَجُلٍ يَتَطَهَّرُ فَيُحَسِّنُ الطَّهَوْرَ ثُمَّ يَعْبُدُ إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ هَذِهِ الْمَسَاجِدِ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا حَسَنَةً وَيَرْفَعُهُ بِهَا دَرَجَةً وَيَحُطُّ عَنْهُ بِهَا سَيِّئَةٌ وَلَقَدْ رَأَيْنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا إِلَّا مُنَافِقٌ مَعْلُومُ النِّفَاقِ وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُؤْتَى بِهِ يَهْدَى بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يُقَامَ فِي الصَّفِّ .

„Ko želi da sretne Uzvišenog Allaha kao musliman neka čuva ove namaze kada se ezan za njih prouči, jer je Allah propisao uputu našem Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a oni su dio te upute. Kada biste namaze obavljali kao čovjek koji ostane u svojoj kući, time bi ostavili sunnet vašeg Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a ako ostavite njegov sunnet – zalutali ste! Zasigurno vam kažem, onaj među nama koji ih je ostavljao smatrali smo ga munafikom čiji je nifak dobro poznat. Mi bi dovodili čovjeka, naslonjenog na dvojicu, sve dok tako nebi stali u saff!“⁸³

⁸² Muslim, 1/452, br.653, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

⁸³ Muslim, 1/453, br.654, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Eto tako su se ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, odnosili prema džematile-nemazu. Čak bi bio doveden i bolesnik koji nebi bio u stanju da sam dođe do džamije, podržan dvojicom koji bi ga pomogli da stane u saff, a sve zbog toga što su znali da je džematile-namaz obavezan.

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je one koji odustaju od namaza u džematu opisao kao licemjere, pa kaže:

نَ أَثْقَلَ صَلَاةً عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ

„Najteži namaz za licemjere su jacija i sabah namaz...!“⁸⁴

I Uzvišeni Allah potvrđuje da oni koji dolaze na namaz u džamiju posjeduju iman, pa kaže:

إِنَّمَا يَعْزَمُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ ... ﴿١٨﴾

"Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 18)

Dakle, džematile-namaz ima izuzetno veliku važnost, tako da osoba nebi smjela da bude lijena po pitanju njegovog obavljanja, niti će obraćati pažnju na one koji obeshrabruju ljude da u tome pitanju budu hlabavi, jer: Zašto se uopće prave džamije?! Da džematile-namaz nije obavezan zašto bi se džamije uopće pravile? Zašto bi se novac na njih trošio, a imam i mujezin u njima određivali? Da li je zbog toga što je to djelo samo dobrovoljni sunnet? Naravno da ne! Sve ovo nam ukazuje da je džematile-namaz obavezan, jer se džamije ne prave zbog nečega što je samo dobrovoljni sunnet, već se one grade zbog nečega što je obaveza! Nužno je obratiti pažnju na spomenuto, a ne da se uzima mišljenje onih koji zastupaju stav suprotan dokazima, sakupljajući ih i govoreći: „Evo ovo su stavovi učenjaka!“ Na to mi kažemo: Govor učenjaka nekada bude tačan a nekad netačan, dok je obaveza slijediti dokaz a ne govor ljudi!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko ostavi klanjanje džume** ﴾ Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

⁸⁴ El-Buhari, 1/234, br.626; i Muslim, 1/451, br.651, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثَ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ

„Ko propusti tri džume zbog nehajnosti – Allah će mu srce zapečatiti!“⁸⁵

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, također kaže:

لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وُدِّهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتَمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ

„Ili će ljudi prestati da izostavljaju džumu-namaz ili će im Allah zapečatiti srca njihova pa će postati od nemarnih!“⁸⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **Opravljanje mu može biti bolest** ﴾ baš kao što se spominje na kraju hadisa:

“...bolest ili strah!”

Odnosno, bolest koja osobu sprječava od odlaska u džamiju, ili ona zbog koje se boji da mu se bolest ne pogorša ili da će biti izložen nečemu što će mu bolest samo povećati, ili zbog straha od neprijatelja ili kakve divlje zvijeri. Ovdje se u obzir uzima stvarni opravdani strah a ne kukavičluk; stvarni strah na putu na kojem ga neprijatelj može presresti ili ga na njemu divlja zvijer napasti. Eto takva osoba ima validno opravdanje da klanja u svojoj kući, dok onaj koji je siguran i zdrav nema opravdanja.

⁸⁵ Ahmed u El-Musnedu, 3/424; Ed-Darimi u Sunenu, 1/444; Ebu-Davud, 1/277; Et-Tirmizi, 2/373, br.500, koji ga ocjenjuje hasenom; Ibn-Madže ga ocjenjuje hasenom, 1/357, br.1125; En-Nesai, 3/88, br.1369; Ibnu-l-Džarud u El-Munteka, 1/18, br.288; Ibn-Huzejme u Sahihu, 3/176, br.1857; Ibn-Hibban u Sahihu, 7/26, br.2786; El-Hakim u El-Mustedreku, 1/415, i drugi u hadisu Ebu-Dž'ada el-Damrija. Et-Tirmizi kaže: „Hadis je hasen!“ En-Nevevi kaže u Hulasatu-l-Ahkam: „Lanac prenosilaca mu je hasen!“ El-Hakim kaže: „Vjerodostojan prema šartovima Muslima!“ a sa ovim se i Ez-Zehebi složio. (Šejh El-Albani kaže da je hasen-sahih u Sahih Et-Tirmizi, br.500.)

⁸⁶ Muslim, 2/591, br.865, u hadisu 'Abdullaha b. Omera i Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Jačka 129 i 130.

ومن صلى خلف إمام فلم يقتد به فلا صلاة له .

Onaj koji klanja iza imama ne slijedeći ga – nema mu namaza.

Naređivanje na dobro i odvrćanje od zla se vrši: rukom, jezikom i srcem, a ne sabljom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji klanja iza imama ne slijedeći ga - nema mu namaza.** ﴾ Ovo je iz razloga što time oponira govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

إِمَامًا جَعَلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ

“Imam je postavljen da bi se slijedio!”⁸⁷

U današnjem vremenu novotari i oni željni proglašavanja muslimana nevjernicima ne obavljaju namaz sa muslimanima, a ako ipak dođu u džamiju, oni klanjaju samostalno. Ovo je novotarija! Ti svoj namaz treba da obavljaš sa ostalim muslimanima i da imaš lijepo mišljenje o njima, a nemoj loše misliti o džamijskim imamima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Naređivanje na dobro i odvrćanje od zla se vrši: rukom, jezikom i srcem, a ne sabljom.** ﴾ Već je prethodilo pojašnjenje o naređivanju na dobro i odvrćanju od zla, te da to ovisi od mogućnosti osobe. A što se tiče govora imam El-Berbeharija: ﴿ **a ne sabljom.** ﴾ ovo znači da nije dozvoljeno dizati oružanu pobunu protiv (griješnog) vladara-muslimana govoreći: “Ovo je vid naređivanja na dobro i odvrćanja od zla!” Uistinu je to stav haridžija i mu’tezila, koji dižu ustanke protiv vladara-muslimana govoreći: “Ovaj vladar je veliki-griješnik i ovo što mi činimo je vid zabranjivanja zla!” Međutim, ovo njihovo djelo je samo po sebi zlo, jer je dizanje pobune protiv vladara-muslimana u osnovi zlo zato što je to vid nepokornosti prema Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i zbog velike štete koja u tome postoji od prolijevanja muslimanske krvi, rušenja njihove sigurnosti i podvajanja; velikih zala koja su gora od strpljenja na njegovom grijehu i grešci. Njegov grijeh i greška samo njemu pripadaju, dok pobuna protiv njega za sobom donosi brojne štete muslimanima. Pobuna

⁸⁷ El-Buhari, 1/139, br.371; i Muslim, 1/308, br.411, u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu.

protiv validne vlasti je put mu'tezila i haridžija, a mu'tezile imaju pet temeljnih principa koje slijede:

Prvi: *El-Emr bi-l-ma'ruf ve en-nehj 'ani-l-munker* (Naređivanje na dobro i odvrćanje od zla); a oni sa ovim misle na pobunu protiv (griješnog) vladara-muslimana govoreći kako je to vid naređivanja dobra i odvrćanja od zla.

Drugi: *Et-Tevhid* (Allahova jednoća); a sa ovim oni misle na negaciju Allahovih imena i svojstava, jer - kako su to oni umislili - pripisivanje Allahu imena i svojstava jeste širk!

Treći: *El-'Adl* (Pravda); a sa ovim oni misle na negiranje kadera, tako da govore: "Kada bi Allah kažnjavao zbog grijeha kojeg je On odredio – On bi prema ljudima nepravedan bio!"

Četvrti: *El-Menzile bejne el-menziletejn* (Stanje između dva stanja); a sa ovim oni ciljaju na to da počinio velikog-grijeha nije niti nevjernik niti musliman, već je između ta dva stanja.

Peti: *Infazu-l-ve'id* (Izvršenje prijetnje kaznom); a sa ovim oni ciljaju na proglašavanje nevjernicima onih koji učine veliki grijeh koji nije na stepenu širka.

Tačka 131.

بِ

Nevin musliman je onaj koji vanjštinom ne pokazuje znake nečeg sumnjivog.

Osnova kod muslimana je 'adalet (pravičnost i povjerljivost), pa nemoj loše misliti o svome bratu muslimanu. Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا ... ﴿١٢﴾

"O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka su sumnjičenja, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge!.." (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 12)

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ

„Klonite se sumnjičenja jer je sumnjičenje najneistinitiji govor...!“⁸⁸

tj. neosnovana-sugestija koja se na umu pojavi, pa zato traži utočište kod Allaha i imaj lijepo mišljenje o svojoj braći muslimanima. Međutim, ako zasigurno saznaš da je tvoj brat musliman upao u nešto loše, onda ga nasamo posavjetuj i to mu prekrij. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

وَمَنْ سَرَّ مُسْلِمًا، سَرَّهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

„...I ko sakrije (greške) muslimana Allah će njemu sakriti na dunjaluku i ahiretu!“⁸⁹

A nemoj ga otkrivati i spominjati na sijelima, već ga nasamo savjetuj dok ga prekrivaš.

⁸⁸ El-Buhari, 5/1976, br.6849; i Muslim, 4/1985, br.2563, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

⁸⁹ El-Buhari, 2/862, br.2310; i Muslim, 4/1996, br.2580, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

Jačka 132.

وكل علم إدعاه العباد من علم الباطن لم يوجد في الكتاب و السنة، فهو بدعة وضلالة، ولا ينبغي

Novotarija i zabluda je sve što neki pobožnjaci tvrde da je 'ilmu-l-batin (tajno znanje) koje nije spomenuto u Kur'anu i sunnetu. Nikome nije dozvoljeno da radi po tome, niti da druge poziva u to.

Ilmu-l-batin (tajno znanje) je znanje koje zastupa frakcija *batinijja-ismailijja* i druge pored njih. Oni govore kako kur'ansko-hadiski tekstovi imaju svoje vanjštinsko i skriveno značenje: skriveno značenje poznaju samo njihove vođe, dok je običnim masama poznato samo vanjštinsko značenje. Oni kažu kako *salah* (namaz) označava dovu, pa kada neko uputi neku dovu time je obavio namaz, a ne kažu da se time misli na obavljanje pet obaveznih-namaza, niti na obavljanje dobrovoljnih-namaza. Oni također govore kako zekat označava čišćenje i čistoću duše, a ne zekat koji se izdvaja na imetak. Za post govore da označava skrivanje njihovih tajni i njihovog pravca. Zbog ovoga oni pozivaju tajnim organizacijama. Oni također govore kako hadždž označava posjetu njihovim šejhovima, a ne obilazak Allahove Kuće (Ka'be) kako bi se obavili hadždž ili 'umra.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Novotarija i zabluda** ﴾ u značenju: govor o skrivenom znanju je: novotarija uvedena u vjeru i zabluda suprotna istini. Znanje se stiče samo njegovim uzimanjem od istinskih učenjaka, zbog čega Ibnu-l-Kajjim kaže:

“Neznanje je bolest koja ubija,
a lijek joj je u dvjema stvarima koje se prepliću:
kur'ansko-hadiski tekstovi i doktor od istinskih učenjaka.”⁹⁰

Eto to je znanje, a znanje nisu sufijski *zevk* (iskustvo) i *ilham* (nadahnuće), niti *'ilmu-l-batin* (tajno znanje) kako *batinije* govore. Naprotiv, znanje je samo ono što je došlo od Uzvišenog Allaha, Njegovog Poslanika i ono što su Poslanikovi ashabi rekli. To je znanje, a drugo mimo toga je neznanje i zabluda a ne znanje i uputa.

⁹⁰ El-Kafijah fi el-intisar lil Firkati-n-Nadžijeh, 2/383 – sa komentarom Ibn-'Ise).

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nikome nije dozvoljeno da radi po tome, niti da druge poziva u to.** ﴾ Naprotiv, obaveza je biti oprezan prema ovome, jer je to dio sufijskog duševnog putovanja i njihov izdanak. Oni smatraju da se znanje ne nalazi u Kur'anu i sunnetu, već kažu da to dvoje čine ono što obične mase i neznalice nazivaju šeri'atskim znanjem, dok suštinsko znanje posjeduju samo oni koji su istinski spoznali Allaha.

Jačka 133.

وَأَيُّ امْرَأَةٍ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِرَجُلٍ فَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لَهُ. يَعَاقِبَانِ إِنْ نَالَ مِنْهَا شَيْئًا، إِلَّا بَوَلِيٍّ وَشَاهِدَيْنِ ع

Žena koja sama sebe uda za muškarca, takva mu žena nije dozvoljena. Oboje će biti kažnjeni ako on bude imao bilo šta sa njom, osim uz pristanak njenog staratelja, dva pravedna svjedoka i bračnog poklona.

Brak je validan samo ako se ispune uslovi za brak, a jedan od njih je: pristanka staratelja mlade koji je daje za brak, a staratelj je muškarac iz njene bližnje rodbine. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍِّّ وَشَاهِدَيْنِ عَدْلٍ

„Nema braka osim uz pristanak staratelja i dva pravedna svjedoka!“⁹¹

Stoga, nije dozvoljeno da žena sama sebe uda. Naprotiv, njen staratelj je mora dati za brak. A ako žena samu sebe uda, taj brak je nevalidan i to je stav izrazite većine islamskih učenjaka. A što se tiče hanefijskog mezheba, po njemu je dozvoljeno da žena uda samu sebe, pa dozvolja staratelja po njima nije uslov validnosti braka. Međutim, ovaj njihov stav je oprečan dokazima i onome na čemu je izrazita većina islamskih učenjaka. Ovo je zbog činjenice što žene mogu biti manjkave i može se vezati za muškarca koji njoj i njenoj porodici ne priliči, a sve iz razloga što su one emocionalne i brze u odluci, zbog čega se ova stvar vraća njenom staratelju. Uzvišeni Allah se obraća muškarcima da oni udaju žene, pa kaže:

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ ... ﴿٣٢﴾

"Udavajte neudate i ženite neoženjene..." (Prijevod značenja, En-Nur, 32)

Ovdje je obraćanje muškome rodu; On Uzvišeni upućuje muškarce da udaju one žene koje nemaju muževe. I u hadisu se kaže:

لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍِّّ وَشَاهِدَيْنِ عَدْلٍ

⁹¹ Imam Ahmed u El-Musnedu, 4/394, br.413; Ebu-Davud, br.2085; Et-Tirmizi, 1/203-204; Ed-Darimi, 1/137; Et-Tahavi u Šerh Me'ani-l-Asar, 2/5, u hadisu Ebu-Muse el-Eš'arija, radijallahu ‘anhu.

„Nema braka osim uz pristanak staratelja i dva pravedna svjedoka!”⁹²

A u drugom hadisu se kaže:

أَمَّا امْرَأَةٌ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ مَوْلِيهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ " . ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
„Žena koja se uda bez dozvole njenog staratelja - brak joj je nevalidan, nevalidan, nevalidan!”⁹³

Staratelj ima ulogu njenog zaštitnika i čuvara od prevare. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, se obratio starateljima sa riječima:

إِذَا أَتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَآمَانَتَهُ فَانْكِحُوهُ
„Ako vam dođe (u prošnju) onaj čijom vjerom i emanetom ste zadovoljni - oženite ga!”⁹⁴

Allah zabranjuje starateljima da sprječavaju svoje štićenice od prikladnog bečara sa kojim je ona zadovoljna. Međutim, nije dovoljno da samo ona bude zadovoljna njime, već i on mora biti prikladan za nju. Ove dvije stvari su nužne: on mora biti prikladan za nju, a ona njime zadovoljna. Prikladnost nije poznata osim muškarcima, ljudima sa dubokim shvatanjem, a žene to ne mogu spoznati jer su one emocionalne i manjkavog razuma.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Žena koja sama sebe uda za muškarca** ﴾ Privilegija da žena samu sebe uda za muškarca je podarena samo Allahovom Poslaniku Muhammedu, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah kaže:

... وَأَمْرًا مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ... ﴿٥٠﴾

„...i ženu - vjernicu koja sebe pokloni Vjerovjesniku, ako Vjerovjesnik hoće da se njome oženi, samo tebi, a ne ostalim vjernicima..!” (Prijevod značenja, El-Ahzab, 50)

⁹² Imam Ahmed u El-Musnedu, 4/394, br.413; Ebu-Davud, br.2085; Et-Tirmizi, 1/203-204; Ed-Darimi, 1/137; Et-Tahavi u Šerh Me'ani-l-Asar, 2/5, u hadisu Ebu-Muse el-Eš'arija, radijallahu ‘anhu.

⁹³ Imam Ahmed u El-Musnedu, 6/47; Ebu-Davud, br.2083; Et-Tirmizi, br.1/204; Ed-Darimi, 2/137; Et-Tahavi u Šerh Me'ani-l-Asar, 2/4, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

⁹⁴ Ibn-Me'in u Et-Tarih, 3/40; El-Buhari u El-Kuna, 1/26, br.206; b. ebi-'Asim, u El-Ehad ve el-Musani, 2/351; Et-Tirmizi u Sunenu, 3/395, br.1085; Ed-Davlabi u El-Kuna, 1/701, br.159. Et-Tirmizi kaže: „Hadis je hasen-garib!”

Ovo je zbog činjenice što je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, staratelj čitavog ummeta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oboje će biti kažnjeni ako on bude imao bilo šta sa njom** ﴾ Ako se žena uda za muškarca bez dozvole njenog staratelja, njih dvoje će se rastaviti i oboje će se kazniti jer je u pitanju nevalidni bračni ugovor.

Jačka 134.

وإذا رأيت الرجل يطعن على أحد من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم، فاعلم أنه صاحب
 ؛ ل رسول صلى الله عليه وسلم ﷺ { ي
 علم النبي صلى الله عليه وسلم ما يكون منهم من الزلزل بعد موته، فلم يقل فيهم إلا خيرا، وقال :
 {ذروا أصحابي، لا تقولوا فيهم إلا خيرا} ولا تحدث بشيء من زللهم، ولا حربهم، ولا ما غاب عنك

Ako vidiš osobu koja kritikuju ashabe Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i radijallahu anhum, znaj da je u pitanju sljedbenik strasti i pokvarenog govora, jer Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {„Kada se moji ashabi spomenu - suzdržite se.“} ⁹⁵ Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je znao da će među njima biti grešaka nakon što on preseli, ali je ipak o njima govorio samo lijepo. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, je također rekao: {„Ostavite moje ashabe i o njima govorite samo lijepo.“} ⁹⁶ Nemojte govoriti o njihovim pogreškama, međusobnim borbama i onome o čemu nemate znanje. Nemoj slušati ako neko počne pričati o tome, a ako budeš slušao onda ti srce neće ostati sigurno.

Od znakova zabludjelih ljudi i licemjera je kritikovanje ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer ih mrze, a njih mrzi samo licemjer koji vanjstinom pokazuje islam dok u srcu krije nevjerstvo. Ovo je iz razloga što je njihovo voljenje od imana, a mržnja od licemjerstva⁹⁷, kao što se spominje

⁹⁵ Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, 10/198; Ebu-Nu'ajm u Hilijetu-l-Evlja, 4/108, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu. Hafiz El-'Iraki kaže u Tahridž el-Ihja, 1/50: „Zabilježio ga je Et-Taberani preko Ibn-Mes'uda sa hasen lancem prenosilaca!“

⁹⁶ Nisam našao ko ga bilježi sa ovim riječima, ali imam Ahmed bilježi u El-Musnedu, 3/266; En-Nesai u El-Kubra, 6/271. br.10943; El-Bezzar u Musnedu, br.2779 – Kešf el-Estar, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: „Ostavite moje ashabe meni!“ El-Hejtemi kaže u Medžmu'-z-Zeva'id, 10/15: „Zabilježio ga je Ahmed a prenosio su mu vjerodostojni!“

⁹⁷ El-Buhari, 3/1379, br.3573; Muslim, 1/85, br.74, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: „Voljenje ensarija je znak imana a njihova mržnja znak licemjerstva!“ Bilježi El-Buhari, 3/1379, br.3572; i Muslim, 1/85, br.75, u hadisu El-Bera', radijallahu 'anhu, koji kaže da je čuo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da kaže: „Ensarije voli samo vjernik, a mrzi ih samo licemjer! Ko ih voli - njega Allah voli, a ko ih mrzi - takvog Allah mrzi!“

u hadisu, a sve iz razloga što su oni drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je naredio da se prema njima lijepo ophodimo i zabranio njihovo vrijeđanje. Oni su ti koji su pomogli Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem; oni su hidžru sa njim učinili, oni su ga prihvatili i utočište mu pružili. Muhadžiri se zovu oni koji su sa njim hidžru učinili, a ensarije su oni koji ga prihvatiše i utočište mu pružiše. Dakle, nužno je voljeti ih, hvaliti i na njih sviđa se ugledati.

Stoga, onaj koji ih kritikuje i vrijeđa, takav time pokazuje da ne voli Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer da voli Allahovog Poslanika on bi volio njegove ashabe. Zbog toga ih mrzi samo onaj koji mrzi Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a ko mrzi Allahovog Poslanika taj je nevjernik!

El-Berbehari kaže: ﴿ **znaj da je u pitanju sljedbenik strasti i pokvarenog govora** ﴾ u značenju: Ko god vrijeđa ashabe takav je samo sljedbenik strasti. Uzvišeni Allah kaže:

... وَمَنْ أَضَلَّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغْيَ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

„...a ko je dalje zalutao od onoga koji slijedi svoju strast, a ne Allahovu uputu?!.“ (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

Takav je sljedbenik novotarije i licemjer; svako zlo se u njemu našlo. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

إِذَا ذُكِرَ أَصْحَابِي فَأَمْسِكُوا

„Ako se moji ashabi spomenu - suzdržite se!“

Obaveza je šutati po pitanju ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i o njima govoriti samo dobro i lijepo, te ih hvaliti a ne zalaziti u ono što se među njima desilo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je znao da će među njima biti grešaka nakon što on preseli, ali je ipak o njima govorio samo lijepo.** ﴾ Nepogrešivost se nalazi u konsenzusu ashaba, pa ako se oni slože oko neke stvari – njihovo slaganje je nepogrešivo i ekslicitan dokaz. Međutim, ako se razidu, onda osoba uzima ono što je od toga podržano jačim dokazom.

Pojedinačno, ashabi nisu nepogrešivi, već se greške mogu javiti od svakog od njih, ali je Uzvišeni Allah njima oprostio i uzdigao ih sa stepenom *suhbeta* (druženja sa Poslanikom). Stoga, pri njima je posebna vrijednost

koja će prekriti onu grešku koja potekne od strane bilo kojeg od njih, a to biva iz sljedećih razloga:

Prvi: Zato što je u pitanju mudžtehidi koji nije želio da pogriješi. Takav je samo uložio napor u traganju za istinom ali je nije dosegao, kada će zbog njegovog truda biti nagrađen, dok mu se greška oprašta.

Drugi: Pri njima je posebna vrijednost koja prekriva grešku koja potekne od bilo kojeg od njih, jer je Allah njima zadovoljan i On je pogledao u učesnike na Bedru i rekao:

اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ

„...Radite šta god želite Ja sam vam oprostio!“⁹⁸

Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ... ﴿١٨﴾

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli..." (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ ... ﴿١١٧﴾

"Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 117)

Ovo je uopćeno; Allah im je oprostio. I On Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

"One od vas koji su uzmakli na dan kada su se dvije skupine sukobile, doista je šejtan naveo da posrnu zbog nečeg od onoga što su prije zaradili! A Allah im je već oprostio, jer Allah prašta i blag je!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 155)

Njima je oprošteno pa se zato neće nikako kritikovati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je znao da će među njima biti grešaka** ﴾ Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je od gajba znao samo ono što bi mu Uzvišeni Allah pokazao, tako da riječi

⁹⁸ El-Buhari, 3/1095, br.2845; i Muslim, 4/1942, br.2494, u hadisu 'Alije, radijallahu 'anhu.

pisca: ﴿ **je znao** ﴾ znače: na osnovu onoga o čemu ga je Allah obavijestio, tako da on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

قَائِلُهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي

„...Uistinu onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene..!“⁹⁹

Allah ga je obavijestio da će nastati podvajanje, nakon čega nas Poslanik posavjetovao kako ćemo postupiti u vremenu podvajanja i čega ćemo se držati. Kada bi se ashabi u nečemu razišli, oni bi se vratili na Kur'an i sunnet, tako da bi se time završilo njihovo razilaženje i tako bi se vratili na istinu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ali je ipak o njima govorio samo lijepo.** ﴾ Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ih je hvalio iako je znao šta će se među njima dogoditi nakon njegove smrti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On, sallallahu 'alejhi ve sellem, je također rekao: {„Ostavite moje ashabe i o njima govorite samo lijepo.“}** ﴾ u značenju: ostavite kritikovanje mojih ashaba; o njima govorite samo lijepo i dobro. A eksplicitnije i vjerodostojnije je ono što je spomenuto u hadisu:

لَا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مَدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ

“Nemojte vrijeđati moje ashabe, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to ne bi doseglo stepen pregršti kojeg su oni udijelili, pa čak ni pola od toga.”¹⁰⁰

Stoga, malo djelo jednoga od njih je teže na vagi i bolje od mnogo djela onih koji dođu nakon njih, a sve zbog njihovog prednjačenja u islamu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemojte govoriti o njihovim pogreškama, međusobnim borbama i onome o čemu nemate znanje.** ﴾ Nemojte

⁹⁹ Provjera je prethodila.

¹⁰⁰ El-Buhari, 3/1343, br.3470; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu ‘anhu.

govoriti o onome što se dogodilo među njima, osim ako želite da ih opravdate.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemoj slušati ako neko počne pričati o tome, a ako budeš slušao onda ti srce neće ostati sigurno.** ﴾ Nemojte slušati one koji kritikuju ashabe na svojim sijelima i predavanjima, niti sjedeti na bilo kojem mjestu gdje se ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kritikuju. Nemojte prisustvovati takvim okupljanjima, niti nastavljati o tome slušati. Naprotiv, udaljite se i distancirajte od takvih ljudi kako vam ništa od toga nebi srce uznemirilo pa da vrijeđate i zamrzite ashabe Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i tako budete uništeni!

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Jačka 135 i 136.

وإذا سمعت الرجل يطعن على الآثار أو يرد الآثار أو يريد غير الآثار فاتهمه على الإسلام، ولا تشك أنه

واعلم أن جور السلطان لا ينقص فريضة من فرائض الله التي افترضها على لسان نبيه صلى الله عليه وسلم، جوره على نفسه، وتطوعك وبرك معه تام إن شاء الله تعالى، يعني الجماعة والجمعة معهم، والجهاد معهم، وكل شيء من الطاعات فشاركهم فيه فلك نيتك .

I ako čuješ osobu kako kritikuje, odbija ili teži nečemu drugom mimo predaja – posumnjaj u njegov islam. Ne sumnjaj da je u pitanju sljedbenik strasti i novotarija.

I znaj da tiranija vladara-muslimana ne umanjuje nešto od onoga što nam je Allah učinio obavezom na jeziku Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, spram njega. Njegova tiranija se obija samo njemu o glavu, dok su tvoja djela pokornosti i činjenje dobrih djela uz lijepo ponašanje prema njemu kompletna, inšallah. Proprati sa takvima svako dobro djelo, kao što su džematile-namazi i džuma-namaz, jer ti imaš poseban nijet u svemu tome.

Pojašnjenje i komentar ove teme je prethodio te nema potrebe za ponavljanjem.

Jačka 137.

وإذا رأيت الرجل يدعو على السلطان؛ فاعلم أنه صاحب هوى، وإذا سمعت الرجل يدعو للسلطان بالصلاح فاعلم أنه صاحب سنة إن شاء الله؛ لقول الفضيل بن عياض: لو كان لي دعوة مستجابة ما قيل له: يا أبا علي فسر لنا هذا، قال: إذا جعلتها في نفسي لم تعدني، وإذا جعلتها في السلطان صلح، فصلح بصلاحه العباد والبلاد.
فأمرنا أن ندعو لهم بالصلاح، ولم نؤمر أن ندعو عليهم وإن جاروا وظلموا؛ لأن جورهم وظلمهم على
ين .

Ako vidiš osobu koja dovi protiv vladara-muslimana, znaj da je u pitanju sljedbenik strasti. A ako vidiš osobu koja dovi za uputu vladara-muslimana, znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta, inšallah, kao što kaže Fudajl b. Ijad: “Kada bi imao dovu koja mi se prima, uputio bi je za vladara-muslimana!” - Upitaše ga: „O, Ebu-'Ali, pojasni nam to?!“ - Reče: „Kada bi dovio samo za sebe, to bi obuhvatilo samo mene, ali kada bi dovio za vladara-muslimana, to bi ispravilo njega, a time i ostali narod i na zemlji bi nastao red!“ Naređeno nam je da dovimo za njih da budu upućeni, a nije nam naređeno da dovimo protiv njih, makar tlačili i ugnjetavali, jer se ta tiranija i ugnjetavanje obija njima o glavu, dok je njihova pravednost i za njih i za muslimane.

Ovo je govor prenešen od prvih pohvaljenih generacija:

„Ako vidiš osobu koja dovi protiv vladara-muslimana, znaj da je u pitanju sljedbenik strasti!“

Spomenuto bi bio pravac haridžija i mu'tezila, jer oni dove protiv vladara-muslimana, dok je obaveza suprotno tome: doviti za njihov uspjeh i ispravnost, jer u njihovom ispravljanju leži dobrobit islama i muslimana. Stoga, ako budete doveli za njih, time dovite i za muslimane, jer se u vladarevoj pravednosti nalazi dobrobit onih koji žive pod njegovom vlašću. Eto to je metodologija prvih pohvaljenih generacija: upućivanje dove za pravednost vladara-muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako vidiš osobu koja dovi za uputu vladara-muslimana, znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta, inšallah** ﴾ Kada vidiš one koji dove da vladari budu ispravni, znaj da su u pitanju sljedbenici

sunneta, jer je to uputa prvih pohlaavljenih generacija po pitanju vladara-muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **kao što kaže Fudajl b. Ijad** ﴾ Fudajl b. Ijad je jedan od velikih islamskih učenjaka, pobožnjaka i zahida. Ovo je njegov govor: “Kada bi imao dovu koja mi se prima, uputio bi je za vladara-muslimana!”

Ovo je vid iskrenog savjeta djelujući prema govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

الدِّينُ النَّصِيحَةُ

„Vjera je iskren savjet!“

Upitaše: „A kome, o, Allahov Poslaniče?“ – Pa reče:

لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ

„Allahu, Njegovim Knjigama, Njegovim Poslanicima, vladarima-muslimana i običnom muslimanskom puku!“¹⁰¹

Tako da je vid iskrenog savjeta prema vladarima-muslimana doviti za njihovu ispravnost, dok je vid njihovog obmanjivanja u tome da doviš protiv njih!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Naređeno nam je da dovimo za njih da budu upućeni, a nije nam naređeno da dovimo protiv njih, makar tlačili i ugnjetavali** ﴾ Ovo je iz razloga što je dova protiv njih vid dove protiv muslimana, jer ako se stanje pogorša i vlast se sruši, to dovodi do prolijevanja krvi, haosa, širenja zala i ukidanja propisanih kazni; tako da u tome imamo brojna zla.

U današnjem vremenu, kada neki ljudi dove za vladare-muslimana bivaju optuživani za ulizivanje od sljedbenika strasti koji pripadaju raznim frakcijama i haridžijama. Stoga je govor imama El-Berbeharija primjenjiv za takve i oni su ti koji su oprečni sunnetu i smatraju se sljedbenicima strasti, pa se na ovo mora obratiti pažnja!

¹⁰¹ Muslim, 1/74, br.55, u hadisu Et-Temima ed-Darija, radijallahu ‘anhu.

Jačka 138.

ولا تذكر أحدا من أمهات المؤمنين رضي الله عنهن إلا بخير .

Mi ne govorimo ništa o Majkama vjernika, radijallahu 'anhunne, osim dobro.

Majke vjernika su žene Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Njih je Uzvišeni Allah nazvao Majkama vjernika u Kur'anskom ajetu:

النَّبِيِّ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ... ﴿٦٦﴾

"Vjerovjesnik je preči vjericima nego oni sami sebi, a žene njegove su - kao majke njihove..." (Prijevod značenja, El-Ahzab, 6)

u značenju: majke su im u smislu njihovog uvažavanja, poštovanja i zabrane njihovog ženjenja nakon Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a one im nisu majke u smislu srodstva. Naprotiv, to je u smislu njihovog poštovanja i uvažavanja. Oni imaju pravo majki kod vjernika jer su Poslanikove žene; pa ih je obaveza voljeti, uvažavati i ne omalovažiti nijednu od njih.

Jedino šiije-rafidije vjeruju da se neke Poslanikove žene trebaju omalovažavati, a ta stvar za osobom povlači optužbu na Allaha da je za Svoga Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, izabrao žene koje mu ne priliče. Pored toga, u tome je optužba Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je za vjernike izabrao majke koje im ne dolikuju. Uistinu je ovo nevjerstvo u Uzvišenog Allaha!

Jačka 139.

وإذا رأيت الرجل يتعاهد الفرائض في جماعة مع السلطان وغيره، فاعلم أنه صاحب سنة إن شاء الله تعالى، وإذا رأيت الرجل يتهاون بالفرائض في جماعة وإن كان مع السلطان، فاعلم أنه صاحب هوى .

Ako vidiš čovjeka koji rodovno obavlja obavezne-namaze u džematu sa vladarem-muslimana i drugima, znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta, inšallah. A ako vidiš čovjeka koji izbjegava namaz u džematu, makar i bio uz vladara, znaj da je u pitanju sljedbenik strasti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako vidiš čovjeka koji rodovno obavlja obavezne-namaze u džematu sa vladarem-muslimana i drugima, znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta, inšallah.** ﴾ u značenju: ako vidiš čovjeka koji redovno obavlja obavezne-namaze u džematu sa vladarem i drugima, to biva dokazom da je u pitanju sljedbenik sunneta i posjednik imana. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّمَا يَغْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ ... ﴿١٨﴾

"Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji namaz obavljaju i zekat daju..."

(Prijevod značenja, Et-Tevba, 18)

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je za osobu čije je srce vezano za džamiju rekao da će biti jedan od onih koje će Allah počastiti hladom na Sudnjem danu:

وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ

„...i čovjek čije je srce bilo vezano za džamiju.“¹⁰²

Stoga, redovnost u džamiji kako bi obavljao namaz u džematu jeste znak imana i ehlu-s-sunneta. A što se tiče osobe koja ne obavlja namaz u džematu i smatra da muslimani koji to rade nisu na istini, te da namaz za njima nije ispravan – takav uistinu podvaja muslimansku zajednicu i oponira Uzvišenom Allahu i muslimanima. Zato ćeš ti vidjeti kako sljedbenici devijantnih ideologija ne idu u džamiju i ne obavljaju namaz sa ostalim muslimanima. Zapravo, neki od njih namaz za tim muslimanima smatraju

¹⁰² El-Buhari, 1/234, br.629; i Muslim, 2/715, br.1031, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

neispravnim, što je znak zla, devijacije, neispravnog uvjerenja i podvajanja. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
نُؤَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

"A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem, a loše je to stjecište!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 115)

Tako da je obaveza da musliman bude sa ostalim muslimanima. Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"O vjernici, boj te se Allaha i budite s onima koji su iskreni." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 119)

Musliman treba da bude sa ostalim muslimanima, a ne smije se udaljiti i izolirati; ne smije da bude sa grupom koja se odvojila i izolirala od ostalih muslimana. To je znak strasti, zla, neispravne ideologije i devijacije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako vidiš čovjeka koji izbjegava namaz u džematu, makar i bio uz vladara, znaj da je u pitanju sljedbenik strasti.** ﴾ Ako vidiš čovjeka koji je napustio klanjanje u džematu, onda:

- ako je napustio zajedno sa vladarem - smatra se sljedbenikom strasti, ili je *mu'tezila* ili *haridžija* koji muslimane proglašava nevjernicima zbog velikog grijeha (koji nije širk);
- a ako se izolira i ne klanja u džematu mimo vladara-muslimana - onda je u pitanju licemjer, jer Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

نَ أَثْقَلَ صَلَاةً عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ

„Najteži namaz za licemjere su jacija i sabah namaz..!“¹⁰³

Pa je Poslanik rekao da je napuštanje namaza licemjerstvo. Zapravo, 'Abdullah b. Mes'ud, radijallahu 'anhui, je rekao: „Sa sigurnošću tvrdim da ih je ostavljao samo licemjer koji je bio dobro poznat po svome licemjerstvu!“

¹⁰³ Provjera je prethodila. (sahih)

Ovo biva dokazom da se osoba koja ostavlja namaz u džematu bez validnog opravdanja smatra licemjerom, jer to rade licemjeri, a posebno (u tadašnje vrijeme) noću, jer tada to drugi neće primijetiti, dok bi danju dolazili u džemat kako bi ih ljudi vidjeli i kako bi pred njima (vanjštinom) prikazivali djela dok su (u srcu) krili nevjerstvo.

Jačka 140.

والحلال ما شهدت عليه وحلفت عليه أنه حلال وكذلك الحرام، وما حاك في صدرك فهو شبهة .

I halal (dozvoljeno) je ono zašta svjedočiš i zašta se zaklinješ da je halal. A isto važi i za haram (zabranjeno). A ono što ti unosi uznemirenost u srce - to je nešto sumnjivo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I halal (dozvoljeno) je ono zašta svjedočiš i zašta se zaklinješ da je halal.** ﴾ Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ بَيْنٍ وَالْحَرَامَ بَيْنَ بَيْنٍ، وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ

„Uistinu je halal jasan, i haram je jasan, dok su između toga dvoje sumnjive stvari...!“¹⁰⁴

Postoji halal, i oko toga čovjek nema sumnju, a postoje i haram stvari, i oko njih čovjek nema sumnju, ali postoji i treća vrsta: sumnjive stvari, zašta se ne zna da li su halal ili haram, a što je poznato samo islamskim učenjacima, dok obični muslimani to ne poznaju. Po pitanju ovakvih stvari od tebe se traži da ih se kloniš sve dok se njihova stvarnost ne pojašni. Stoga, ti prihvataš ono što je halal, a kloniš se onoga što je haram. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

إِنَّمَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ

„...griješ je ono što ti srce uznemiri i zašta nebi volio da ti ljudi saznaju!“¹⁰⁵

Tvoje srce se uznemiri kada su takve stvari u pitanju, a to što ti se srce uznemiri je znak da se radi o sumnjivoj stvari, pa se od tebe zahtijeva da to i ostaviš (dok ne provjeriš).

El-Berbehari kaže: ﴿ **I halal (dozvoljeno) je ono zašta svjedočiš i zašta se zaklinješ da je halal.** ﴾ u značenju: srce ti to olahko prihvata i nemaš nikakve sumnje oko toga do stepena da se možeš zakleti da je halal, jer je jasna stvar, baš kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ بَيْنٍ

„Uistinu je halal jasan...!“

¹⁰⁴ Provjera je prethodila. (sahih)

¹⁰⁵ Muslim, 4/1980, br.2553, u hadisu En-Nevvasa b. Sim'ana, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A isto važi i za haram (zabranjeno).** ﴾ I također, haram je ono našta kur'ansko-hadiski tekst jasno ukazuje da je zabranjeno, poput strvine, alkohola i svinjskog mesa. Ovo su jasni harami jer ih je Uzvišeni Allah zabranio.

Jačka 141.

والمستور من بان ستره، والمهتوك من بان هتكه .

I nevin je onaj koji je na javi nevin, a nečastan onaj koji to javno pokazuje.

Osnovi kod muslimana je da su pravedni i dobri pa nemoj o njima loše pretpostavljati. Zbog toga Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

„Kad su licemjери i oni bolesna srca govorili: 'Allah i Poslanik Njegov su nas samo obmanjivali kad su nam obećavali!'“ (Prijevod značenja, El-Ahzab, 12)

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ

„Klonite se sumnjičenja jer je sumnjičenje najneistinitiji govor...!“¹⁰⁶

Stoga, o muslimanima mislite samo lijepo sve dok vanjstinom ne pokažu suprotno tome. A kada saznaš za njegovu grešku trebaš je sakriti:

وَمَنْ سَرَّ مُسْلِمًا، سَرَّهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

„...I ko sakrije (greške) muslimana Allah će njemu sakriti na dunjaluku i ahiretu!“¹⁰⁷

Međutim, ti ćeš ga savjetovati dok mu prekrivaš greške i dok ga ne sramotiš. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

"One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine, čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate." (Prijevod značenja, En-Nur, 19)

¹⁰⁶ Provjera je prethodila. (sahih)

¹⁰⁷ Provjera je prethodila. (sahih)

Tačka 142.

وإذا سمعت الرجل يقول: فلان ناصبي؛ فاعلم أنه رافضي، وإذا سمعت الرجل يقول: فلان مشبه أو فلان يتكلم بالتشبيه؛ فاعلم أنه جهمي، وإذا سمعت الرجل يقول: تكلم بالتوحيد واشرح لي التوحيد؛ فاعلم أنه خارجي معتزلي، أو يقول: فلان مجبر أو يتكلم بالإجبار أو يتكلم بالعدل؛ فاعلم أنه قدري؛
ما

Ako čujete da neko govori: „Taj i taj je nasibija!“ znajte da je taj koji tako priča šiija-rafidija. I ako čuješ nekoga kako govori: „Taj i taj je mušebbiha“, ili: „Taj i taj govori sa tešbihom!“, posumnajte u toga koji tako priča i znajte da je džehmijja. I ako čujete čovjeka koji govori: „Izrazi mi svoj tevhid!“, ili: „Pojasni mi svoj tevhid!“, znaj da je onaj koji tako priča haridžija, mu'tezila. A ako neko govori: „Taj i taj je mudžbir!“, ili ako govori o idžbaru i 'adlu, znaj da je takav koji tako priča kaderija. Ovo je iz razloga što su sva ova imena uvedena od strane novotara.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako čujete da neko govori: „Taj i taj je nasibija!“** ﴾ Navasib su oni koji mrze *ehli-bejt*, tako da šiije optužuju ehlu-s-sunnet kako su oni ti koji mrze ehli-bejt, a ko mrzi ehli-bejt taj je nasibija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **znaj da je taj koji tako priča šiija-rafidija.** ﴾ jer je to metodologija šiija-rafidija do stepena da su ashabe prozvali nasibijama, jer – kako su to oni umislili – ashabi mrze ehli-bejt i preuzeli su im hilafet! Eto tako oni govore, Allah ih unakazio!

Stpga, oni koji za ashabe ili za ehlu-s-sunnet govore da su nasibije, to biva znakom da su takvi od šiija-rafidija. Ehlu-s-sunnet ne mrze ehli-bejt, već ih vole i poštuju, te uvažavaju savjet kojeg je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao o njima, ali oni ne pretjeruju u tome kao što su to uradile šiije-rafidije uzimajući ih kao Gospodare mimo Allaha, smatrajući kako su oni nepogrešivi-bezgrešni, ušta šiije vjeruju po pitanju njihovih imama govoreći da su njihovi imami nepogrešivi-bezgrešni (*el-eimmete-l-ma'sumin*)!

Ehlu-s-sunne vel-džema'at ne vjeruje da su ehli-bejt nepogrešivi-bezgrešni i ne pretjeruju po pitanju njih, već im daju njihovo pravo u tome da ih vole zbog rodbinstva sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, i zbog njihovog imana. Vole ih zbog dvoja: zbog imana i zbog rodbinstva sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem. A što se tiče onih koji su u rodbinstvu sa

Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ali nisu vjernici – oni takve ne vole. Ebu-Leheb je bio amidža Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i biće stanovnik Vatre jer samo rodbinstvo sa njim nije dovoljno ako nije od vjernika!

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ako čuješ nekoga kako govori: “Taj i taj je mušebbiha!”, ili: “Taj i taj govori sa tešbihom!”, posumnajte u toga koji tako priča i znajte da je džehmija.** ﴾ Ovo je iz razloga što džehmije, mu'tezile, eš'arije i maturidije smatraju da je potvrđivanje Allahovih imena i svojstava *tešbih* (usporedba Allaha sa stvorenjima), zbog čega oni sljedbenike sunneta proglašavaju i nazivaju mušebbihama, jer sljedbenici sunneta potvrđuju sva Allahova svojstva, ili ih nazivaju mudžessimama (onima koji Allaha opisuju tjelesnim) zato što – kako su to oni umislili – potvrda Allahovih svojstava za sobom povlači *džismijet* (pripisivanje Mu tjelesnih svojstava) i svojstava koja liče na tjelesna. Eto to je njihova doktrina! Stoga, ako čuješ onoga koji ovako govori i koji priča: „Taj i taj je mušebbiha!“ ili „Taj i taj je mudžesima!“ znaj da je takav koji to govori džehmija, mu'tezila ili neko ko spada u njihove pod-frakcije, jer oni vjeruju da je potvrda Allahovih svojstava *tešbih* i *tedžsim*!

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ako čujete čovjeka koji govori: “Izrazi mi svoj tevhid!”, ili: “Pojasni mi svoj tevhid!”, znaj da je onaj koji tako priča haridžija, mu'tezila.** ﴾ Ovo je iz razloga što je „tevhid“ jedan od temelja kod mu'tezila, a oni sa time misle na: negiranje Allahovih imena i svojstava! Oni smatraju da je potvrđivanje Allahovih svojstava zapravo širk, dok je negiranje Allahovih svojstava zapravo tevhid. A nemoj misliti da je pisac sa ovima izražavanjem ciljao na tevhid u smislu: obožavanja samo Allaha Jedinog. Naprotiv, on je sa ovim izražavanjem mislio na negaciju Allahovih svojstava, jer je - prema stavu mu'tezila - potvrdio Allahovih svojstava zapravo širk! Zbog toga, iz ovog njihovog stava, ispada da je Kur'an došao sa pozivom u širk, jer se u njemu potvrđuju Allahova imena i svojstva! Znači, to bi bila namjera iza El-Berbeharijevog govora, Allah mu se smilovao; on je sa ovim ciljao na „tevhid“ shvaćen prema pravcu mu'tezila. A što se tiče tevhida shvaćenog prema pravcu *ehlul-s-sunneta vel-džema'ata*, onda je to: upućivanje 'ibadeta samo Allahu. Zato, ako budeš pitao nekog da ti pojasni tevhid u ovome smislu – obožavanja samo Allaha a negiranja širka – onda u tome nema nikakve smetnje. Čak šta više, to je pohvalna stvar koja se zahtijeva.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako neko govori: „Taj i taj je mudžbir!“, ili ako govori o idžbaru i 'adlu, znaj da je takav koji tako priča kaderija.** ﴾ Nadalje, od *usula* (temelja) mu'tezila je i: el-'adl (pravda) što je kod njih: negiranje kadera, tako da oni kažu: „Kada bi mi potvrdili kader, mi bismo time rekli da je Allaha nepravedan, jer bi On ljude kažnjavao za ono što im je prethodno odredio!“ **Mi na ovo kažemo:** Allah ljude ne kažnjava zbog kadera, već ih kažnjava zbog njihovih djela, nevjerstva i širka, a ne zato što im je On odredio spomenuto. On ih samo kažnjava rezultatom njihovih djela, širka i grijeha. Stoga, kazna biva zbog djela a ne zbog kadera! Allah ne naknađuje ljude zato što im je On odredio nevjersto sve dok oni sami to ne počine, a isto važi i za naknadu zbog vjerovanja. Također, On nikoga ne kažnjava zbog odredbe da će počiniti grijeha sve dok oni sami ne počine te grijeha i uzroke koji dovode do kazne!

Stoga, nagrada i kazna su zbog djela ljudi a ne nikako zbog kadera! I zato, ako vidiš čovjeka da govori: „Taj i taj je džebrija!“, znaj da je onaj koji tako priča mu'tezila, jer mu'tezile govore da ljudi imaju slobodu i da oni sami stvaraju svoja djela, a nije im to ništa određeno! Oni kažu da ljudi sve čine sami od sebe bez da je to određeno od strane Allaha. Oni džebrijom nazivaju svakog onoga koji kaže da su djela ljudi zasnovana na kaderu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovo je iz razloga što su sva ova imena uvedene od strane novotara.** ﴾ To su uvele šiije, džehmije i mu'tezile. A što se tiče ehlu-s-sunneta, oni u spomenute stvari ne ulaze osim na način kako to govore Kur'an i sunnet. Oni potvrđuju Allahova imena i svojstva, a također i kader – u sve to vjeruju. Oni ne kažu da su ljudi primorani na djela, niti da im Uzvišeni Allah čini nepravdu. Oni također ne govore da je potvrda Allahovih svojstava zapravo širk i tešbih, već je to govor novotara!

Tačka 143.

قال عبد الله بن المبارك رحمه الله تعالى: لا تأخذوا عن أهل الكوفة في الرقص شيئا، ولا عن أهل الشام في السيف شيئا، ولا عن أهل البصرة في القدر شيئا، ولا عن أهل خراسان في الإرجاء شيئا، ولا عن أهل مكة في الصرف شيئا، ولا عن أهل المدينة في الغناء، لا تأخذوا عنهم في هذه الأشياء شيئا.

'Abdullah b. el-Mubarek kaže: „Nemojte od Kufljana uzimati ništa od rafda (tj. stavova šiija-rafidija), niti išta od Šamlija o korišćenju sablje, niti išta od Basrijaca po pitanju kadera (određenja), niti išta od Horasanaca od irdža'a (tj. stavova murdžijja), niti išta od Mekkelija po pitanju mijenjanja novca, niti išta od Medinlija vezano za muziku; ništa od spomenutog ne uzimajte od spomenutih!“

Govor 'Abdullaha b. el-Mubareka: ﴿ **Nemojte od Kufljana uzimati ništa od rafda (tj. stavova šiija-rafidija)** ﴾ je izrečen zato što je (tada) većina šiija bila iz Kufe, pa zato kaže da se ne uzima ništa od njihovog vjerovanja kao što je omalovažavanje i vrijeđanje ashaba, a niti od njihovog pretjeranog uzdizanja *ehli-bejta*.

Zatim kaže: ﴿ **niti išta od Šamlija o korišćenju sablje** ﴾ Iz ovog govora pisca se uviđa da je većina haridžija bila iz Šama, tako da govor ﴿ **o korišćenju sablje** ﴾ znači: od stavova ustanka protiv vladara-muslimana i borbe protiv muslimana. Međutim, ovo je upitno, jer su haridžije bile u Iraku a ne u Šamu, ali je možda sa ovim ciljao na njihov rat protiv 'Alije, radijallahu 'anhu.

Zatim kaže: ﴿ **niti išta od Basrijaca po pitanju kadera (određenja)** ﴾ Jer je stav o 'itizalu, tj. stav mu'tezila, nastao u Basri, a i zato što je sufizam nastao u Basri.

Zatim kaže: ﴿ **niti išta od Horasanaca od irdža'a (tj. stavova murdžijja)** ﴾ zato što je stav murdžija nastao u Horasanu, predjelu Persije. To je širok predio gdje je bilo učenjaka, velikog hajra i lijepog običaja, ali je stav murdžija odatle potekao. *El-'Irdža* znači: isključenje djela iz suštine imana, tako da su rekli da djela nisu sastavni dio imana. Po njima je osoba vjernik potpunog imana makar ne činila nijedno djelo sve dok vjeruje svojim srcem, dok neki od njih kažu da pored vjerovanja srcem mora postojati i izražavanje vjerovanja jezikom, dok neki od njih smatraju da ne mora ni srcem vjeovati već je dovoljno da samo spozna da Allah postoji –

takav je za njih vjernik potpunog imana! Sve murdžije su stava da djela nisu sastavni dio imana! Po njima je osoba vjernik makar ne činila nijedno djelo. Eto to je vjerovanje murdžija, što je neispravno i netačno uvjerenje jer je iman: izgovor jezikom, vjerovanje srcem i djelovanje udovima. Iman je sastavljen iz spomenute tri komponente, pa onaj koji samo povjeruje srcem ali to ne izrazi svojim jezikom – takav ima status nevjernika, jer su oni znali da je Muhammed, sallallahu ‘alejhi ve sellem, Allahov poslanik, kao što su to znali Jevreji i kršćani, koji - iako su to spoznali i znali u srcu - nisu izrazili jezikom! Neki od njih kažu da je dovoljan samo izgovor jezikom iako srcem osoba nije ubijeđena. Ovaj stav implicira da su munafici zapravo vjernici, dok je Uzvišeni Allah negirao da oni posjeduju iman, pa kaže:

... يَقُولُونَ بِاللَّسْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ... ﴿١١﴾

"...Oni govore jezikima svojim ono što nije u srcima njihovim..." (Prijevod značenja, El-Feth, 11)

Zatim kaže: ﴿ **niti išta od Mekkelija po pitanju mijenjanja novca** ﴾ *Es-sarf* je: razmena novca za novac, jer su oni u tome popuštali.

I na kraju kaže: ﴿ **niti išta od Medinlija vezano za muziku** ﴾ jer je među Medinlijama bilo onih koji su dozvoljavali muziku ne smatrajući da u tome ima nečeg lošeg.

Stoga, ništa se od spomenutog neće uzimati od spomenutih!

Jačka 144.

Ako vidiš čovjeka da voli Ebu-Hurejru, radijallahu 'anhu, Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu, i Usajda b. Hudajra, radijallahu 'anhu¹⁰⁸ znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta, inšallah. I ako vidiš čovjeka da voli Ejjuba¹⁰⁹, Ibn-'Avna¹¹⁰, Junusa b. 'Ubejda¹¹¹, 'Abdullaha b. Idrisa el-Avdija¹¹², Ša'bija¹¹³,

¹⁰⁸ Vidi njihove biografije po spomenutom redosljedu u El-Isabeh fi Temjiz Esma' es-Sahabah, 1/7; 126/425; i 1/83.

¹⁰⁹ Ejjub b. ebi-Temimeh Kejsan es-Sihtijani, Ebu Bekr el-Basri. Sikah, sebt, hudždžeh, od velikih islamskih pravnikâ i pobožnjaka. Preselio je 131 h.g., u 65 godini. Pogledaj: Tegrib et-Tehzib, str.117.

¹¹⁰ 'Abdullah b. 'Avn b. Artaban ebu-'Avn el-Basri. Sikah, sebt, plemeniti savremenik Ejjuba u znanju, djelima i godinama. Preselio 150 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.317.

¹¹¹ Junus b. 'Ubejd b. Dinar el-'Abdi ebu-'Ubejd el-Basri. Sikah, sebt, plemenit i pobožnjak. Preselio 139 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.613.

¹¹² 'Abdullah b. Idris b. Jezid b. 'Abdur-Rahman el-Avdi, Ebu-Muhammed el-Kufi. Sikah, islamski pravnik i pobožnjak. Preselio 192 h.g., u 70-i nekoj godini. Tegrib et-Tehzib, str.295.

¹¹³ 'Amir b. Šarahil eš-Ša'bi, Ebu-'Amr. Sikah, dobro poznati plemeniti i pobožni učenjak. Makhul kaže: „Nisam vidio povjerljivijeg od njega.“ Preselio je nakon 100 hidžretske godine. Tegrib et-Tehzib, str.287.

Malika b. Migvala¹¹⁴, Jezida b. Zurai'a¹¹⁵, Mu'aza b. Mu'aza¹¹⁶, Vehba b. Džerira¹¹⁷, Hammada b. Selameh¹¹⁸, Hammada b. Zejda¹¹⁹, Malika b. Enesa, el-Evzai'u¹²⁰, Za'ideh b. Kudamu¹²¹, i tada znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta. I ako vidiš čovjeka koji voli Ahmeda b. Hanbela, El-Hadžadža b. Minhala¹²² i Ahmeda b. Nasra¹²³, i spominje ih po dobru i govori ono što su oni govorili, znaj da je i takav sljedbenik sunneta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako vidiš čovjeka da voli Ebu-Hurejru, radijallahu 'anhu** ﴾ Obaveza je voljeti sve ashabe, kao što smo već spominjali, jer je to od imana. Međutim, među ashabima imamo one koje sljedbenici strasti posebno klevetaju, kao što čine sa prenosiocem hadisa

¹¹⁴ Malik b. Mighval el-Kufi, Ebu-'Abdullah. Sikah, sebt. Preselio 159 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.518.

¹¹⁵ Jezid b. Zurai' el-Basri ebu-Mu'avija. Sikah, sebt. Preselio 182 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.601.

¹¹⁶ Mu'az b. Mu'az b. Nasr b. Hisan el-Anbari, Ebu-l-Musanna el-Basri el-Kadi. Sikah, mutkin. Preselio 196 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.536.

¹¹⁷ Vehb b. Džerir b. Hazim b. Zejd, Ebu-'Abdullah el-Azdi el-Basri. Sikah. Preselio 206 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.585.

¹¹⁸ Hammad b. Selameh b. Dinar el-Basri, Ebu-Selameh. Sikah, pobožnjak, najpovjerljiviji prenosio od Sabita. Preselio je 167 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.178.

¹¹⁹ Hammad b. Zejd b. Dirhem el-Azdi el-Džahdani, Ebu-Isma'il, el-Basri. Sikah, sebt, islamski pravnik. Bio je slijep, a to ga je najvjerovatnije odjednom zadesilo jer se vjerodostojno prenosi da je pisao. Preselio je 179 h.g., u 81 godini. Tegrib et-Tehzib, str.178.

¹²⁰ 'Abdur-Rahman b. 'Amr b. el-Evza'i, Ebu 'Amr el-Fakih. Sikah, dželil. Preselio 157 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.347.

¹²¹ Za'ideh b. Kudame es-Sakafi, Ebu-s-Sult, el-Kufi. Sikah, sabit, sljedbenik sunneta. Preselio 160 h.g., ili kasnije. Tegrib et-Tehzib, str.213.

¹²² El-Hadžadž b. Minhal el-Anmati, Ebu-Muhammed es-Sulemi, njihov mevla, el-Basri. Sikah, plemenit. Preselio je 116 ili 117 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.153.

¹²³ Ahmed b. Nasr: Ez-Zehebi kaže u Sijjar E'alam en-Nubela, 11/166: „Veliki imam, eš-Šahid, Ebu-'Abdullah Ahmed b. Nasr b. Malik b. Hejsem el-Haza'i, el-Mirvezi, a onda el-Bagdadi. Bio je vođa pozivača u dobro, nenadmašiv u pozivu istini. Nepravедno je ubijen 131 h.g.. Tegrib et-Tehzib, str.85.

Ebu-Hurejrom, radijallahu 'anhu, koji prenosi najviše hadisa od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a to čine zato što ih čuvari sunneta razbešnjaju. Tako oni mrze Ebu-Hurejru zbog njegove brige za prenošenjem hadisa i zato što je sačuvao ovome ummetu mnogo hadisa od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zbog toga oni njega mrze.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Enesa b. Malika, radijallahu 'anhu** ﴾ koji je bio Poslanikov sluga ﴿ **i Usajda b. Hudajra, radijallahu 'anhu** ﴾ el-Ensarija. Oni ove ljude mrze zato što posjeduju neke osobine koje ih izdvajaju među ostalim ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ako vidiš čovjeka da voli Ejjuba, Ibn-'Avna, Junusa b. 'Ubejda, 'Abdullaha b. Idrisa el-Avdija, Ša'bija, Malika b. Migvala, Jezida b. Zurai'a, Mu'aza b. Mu'aza, Vehba b. Džerira, Hammada b. Selameh, Hammada b. Zejda, Malika b. Enesa, el-Evzai'u, Za'ideh b. Kudamu, i tada znaj da je u pitanju sljedbenik sunneta.** ﴾ jer su spomenuti prenosioci sunneta, oni koji su zapisali i prenosili hadise i učenjaci iz oblasti *džerha ve ta'dila* (kritike i pohvale prenosioca). Zbog toga, oni koji ih mrze to osjećaju zbog ovih njihovi dobrih djela, zbog njihovog čuvanja sunneta i brige za njim; za lancem prenosilaca i prenosiocima, te zbog njihovog upozorenja na lažne i izmišljene hadise. Oni ih ne mrze osim zato što su ovi od čuvara sunneta; posjednici plemenitih djela posredstvom kojih je Uzvišeni Allah sačuvao sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ako vidiš čovjeka koji voli Ahmeda b. Hanbela, El-Hadžadža b. Minhala i Ahmeda b. Nasra, i spominje ih po dobru i govori ono što su oni govorili, znaj da je i takav sljedbenik sunneta.** ﴾ Spomenuti su imami koji su stavljeni na kušnju po pitanju novotarskog govora da je Kur'an stvoren, kada su odbili potvrditi takvu stvar. Tokom vladavine El-Me'muna, El-Mu'tesima i El-Vasika, stavljeni su na iskušenje zbog mu'tezila koji su bili bliski sa vladarima i njihovi savjetnici. Tako su uticali na vladare kada ih zabludješe sa vjerovanjem u *'itizal*. Izdavali su im fetve da primoravaju ljude na govor da je Kur'an stvoren, vodeći ih tako u veliku smutnju. Imam Ahmed je zauzeo stav poput postojane i čvrste planine, tako da nisu mogli postići svoj cilj sa njim. On se odupro, ostao čvrst i strpljiv na poniženjima i pritvoru sve dok Allah nije podario pobjedu ove vjere preko njega i time savladao ove licemjere.

Neke su učenjake uspjeli ubili, kao što su ubili Ahmeda b. Nasra, Ibn-Nuha¹²⁴ i druge, jer su odbili da kažu da je Kur'an stvoren. Mučili su imama Ahmeda, a mu'tezile su zahtijevale i da bude ubijen, ali ga Allah sačuva ruku halife od toga da bude ubijen. Oni ga jesu mučili i povrijedili, ali on je ostao strpljiv sve dok ga Allah nije pomogao sa El-Mutevekkilom b. el-Mu'tesimom, koji zaustavi njegovo mučenje i ispoštova i proširi sunnet u ovome pitanju, Allah mu se smilovao. Ovo je Allahov nebeski zakon davanja olakšice nakon poteškoće:

قَالَ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

"Ta, zaista, s mukom je last, zaista, s mukom je last!"

(Prijevod značenja, El-Inširah (Eš-Šerh), 5 - 6)

¹²⁴ Muhammed b. Nuh b. Mejmuun b. 'Abdul-Hamid b. ebi-Ridžal el-'Idžli. Oca su mu popularno zvali El-Medrub. Poznat je po sunnetu i iz vremena mihne. El-Me'mun je tražio da ga dovedu zajedno sa imamom Ahmedom i drugima, ali on preseli u putu 218 h.g.. Tarih Bagdad, 3/322.

Tačka 145.

Ako vidiš osobu da sjedi sa sljedbenikom strasti, pripazi ga se i informiši o njemu. Pa ako bude opet sjeo sa njim, nakon upoznavanja, onda ga se pripazi jer je i on sljedbenik strasti.

El-Berbeharijev govor: ﴿ **ehlu-ehva (sljedbenikom strasti)** ﴾ se odnosi na ljude koji slijede i naginjanju ka strastima; koji ne slijede Kur'an i sunnet već samo slijede ono što njihove duše žele. Ako Kur'an i sunnet oponiraju njihovim željama, oni ostave Kur'an i sunnet, dok prihvate samo onda kada se to dvoje podudara sa njihovim željama; ne zato što u to vjeruju, već zato što se poklopilo sa njihovim željama. Ovo je put jevreja, jer su se jevreji pokoravali Poslasticima, 'alejhi-s-salam, samo u onome što se podudaralo sa njihovim željama, a ono što bi bilo suprotno njihovim željama, oni bi ih ili ubili ili bi im oponirali, baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ وَآرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا ۖ كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ
مِمَّا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ قَرِيبًا كَذَّبُوا وَقَرِيبًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

“Mi smo od sinova Israilovih zavjet uzeli i poslanike im slali. Kad god bi im koji poslanik donio ono što nije godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali.” (Prijevod značenja, El-Maide, 70)

I Allah kaže o munaficima u ovome ummetu:

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا قَرِيبٌ مِنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾
وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُّدْعِينَ ﴿٤٩﴾

“Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno.” (Prijevod značenja, En-Nur, 48 - 49)

Ovo je put sljedbenika strasti, onih prethodnih i ovih današnjih. Njihov kriterij je taj da ako se nešto poklapa sa njihovim željama – to je istina, a ako tome opnira, to je kod njih zablude pa makar to Džibril, 'alejhi-s-salam, dostavio Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Eto to je njihov put i put zabludjelih frakcija, jer oni ne prihvataju ono što je došlo od Poslanika,

sallallahu 'alejhi ve sellem, i u Kur'anu. Oni ne prihvataju ono što je došlo u sunnetu ako je suprotno vjerovanju te skupine i njihovim željama, tako da oni to ili *te'vile* (protumače mimo jasnog i vanjštinskog značenja) ili to zanegiraju. I zbog toga je pisac, Allah mu se smilovao, rekao za takve: ﴿ **pripazi ga se** ﴾ tj. sjedenja sa takvima, jer će imati uticaja na tebe pa možda povjeruješ u njihov put i tako postaneš jedan od njih. Zbog toga, dalje od takvih i nemoj sjediti sa novotarima, bez obzira da li je pri njima novotarija u vjerovanju, kao što je slučaj sa džehmijama, mu'tezilama i drugim novotarima, ili je u pitanju novotarija u 'ibadetima, kao što je slučaj sa ljudima koji Allaha obožavaju na osnovu neznanja i upute, koji praktikuju sufijski-*zuhd* i koji se zapošljavaju 'ibadetima za koje nema dokaza i koji nisu dio upute, a ovo se odnosi na sufije i sve one koji se sa njima slažu od onih koji uvode novotarije u 'ibadetima ili novotarije koje su na manjem stepenu od toga. Istina, novotarije variraju u stepenima, ali su sve one zlo, tako da osoba ne smije biti opuštena po pitanju njih i ne smije govoriti: „Ovo je mala novotarija“, jer se novotarije ne uzimaju olahko, već su poput vatrenih iskri koje, ako se puste da gore, zapale sve što je oko njih, a ako se brzo ugase, tada ljudi ostaju sigurni od njenih loših efekata. Novotarije su baš takve.

I zato, na muslimanu je da se pripazi novotara i ne smije imati lijepo mišljenje o njima, niti ga smije zavarati njihova lijepa vanjština pa da kaže: „To su samo ljudi koji 'ibadete, koji se kaju. Oni smjeksavaju srca ljudi, zikre i griješnike pozivaju na pokajanje!“ kao što se to govori o *teblig-džematu*, jer, dok god su novotari od sufija, nemoj da te obmanu spomenutim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako vidiš osobu da sjedi sa sljedbenikom strasti, pripazi ga se** ﴾ Ako vidiš osobu da sjedi sa novotarem, pripazi ga se, jer je njegovo sjedenje sa njima znak da ih ili voli ili da je prijateljski raspoložen prema njima, te da je možda pod njihovim uticajem pošto sa njima sjedi. Kada neko sjedi sa dobrim čovjekom, to biva znakom da voli dobro i dobre ljude, a ako sjedi sa lošim čovjekom, to biva znakom da se slaže sa tim zlom i da voli zle ljude, a Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

“Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne prijeđu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi sa zulumćarima kad se sjetiš.” (Prijevod značenja, El-En'am, 68)

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيَسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَتَعَدُّوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ ... ﴿١٤٠﴾

“On vam je već u Knjizi objavio: “Kada čujete da se Allahove riječi poriču i da im se izruguje, ne sjedite s njima dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao oni...” (Prijevod značenja, En-Nisa, 140)

Uzvišeni Allah je naredio Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da sjedi sa dobrim ljudima, pa kaže:

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۚ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْطًا ۚ ﴿٢٨﴾

“Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i naveče u želji da naklonost Njegovu zasluže, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovom svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti.” (Prijevod značenja, El-Kehf, 28)

Stoga, Uzvišeni Allah mu naređuje da sjedi sa Bilalom, Ammarom i Selmanom, siromašnim i potrebnim ashabima, a ne da sjedi sa vođama Kurejšija i njima sličnima. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je sjeo sa njima u nadi da će prihvatiti iman i da će ih tome približiti, ali Allah mu to zabrani, jer su mu govorili: „Udalji ove od nas pa ćemo sjesti sa tobom i poslušati te!“ Tako, Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zbog svoje želje za dobrom htjede da odvoji posebno sjelo za siromašne, odazivajući se zahtjevu vođa Kurejšija u nadi da će prihvatiti islam, ali mu Allah to zabrani prije nego on to i učine:

... وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْطًا ۚ ﴿٢٨﴾

“...i ne slušaj onoga čije smo srce nehalnim prema Nama ostavili koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti.” (Prijevod značenja, El-Kehf, 28)

Ovo je zato što je Uzvišeni Allah znao da ti ljudi neće prihvatiti i povjerovati, zbog čega mu objavi:

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

“I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole u želji za licem Njegovim - ti nećeš za njih odgovarati, a ni oni neće odgovarati za tebe, jer bi, ako bi ih ti otjerao, nasilnik bio.” (Prijevod značenja, El-En'am, 52)

El-Berbehari kaže: ﴿ i informiši o njemu. Pa ako bude opet sjeo sa njim, nakon upoznavanja, onda ga se pripazi jer je i on sljedbenik strasti. ﴾ u značenju: treba da ga upozoriš da ne sjedi sa lošim ljudima, pa ako ne prihvati tvoj savjet, onda ga se pripazi jer sjedi sa novotarem znajući za njegovo stanje a ne zato što ne zna.

Jačka 146.

وإذا سمعت الرجل تأتیه بالأثر فلا يريده، ويريد القرآن فلا تشك أنه رجل قد احتوى على الزندق،

Ako vidiš čovjeka kojem se navodi predaja, a on ne želi da je prihvati već želi samo Kur'an, tada ne sumnjaj da je u pitanju osoba koja je prihvatila otpadništvo; ustani i napusti ga.

Postoji frakcija koja se zove: Kur'anijje, koji kao dokaz ne prihvataju ništa mimo Kur'ana - kako to oni tvrde - odbacujući sunnet. Ovi ljudi su *zindici* (otpadnici, licemjeri), jer je djelovanje prema sunnetu zapravo djelovanje prema Kur'anu:

... وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧٧﴾

“...ono što vam Poslanik kao nagradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite, i bojte se Allaha jer Allah, zaista, žestoko kažnjava.” (Prijevod značenja, El-Hašr, 7)

I zato što sunnet pojašnjava Kur'an; Allah kaže:

... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

“...A tebi objavljujemo zikr (tj. sunnet), da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili.” (Prijevod značenja, En-Nahl, 44)

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je obavijestio o ovakvim ljudima, Kur'anijjama, u riječima:

رَبِّ رَجُلٍ شَبَعَانَ عَلَى أَرْيَكَتِهِ يَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ فَمَا كَانَ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ أَحَلَّلْنَاهُ، وَمَا كَانَ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ حَرَّمْنَاهُ! قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا وَإِنِّي أُوتِيتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ
„Možda dođe čovjek punog stomaka naslonjen na svoj kauč i kaže: 'Između nas je Allahova Knjiga, pa ono što se u njoj spomene da je halal – onda je to halal, a ono što se spomene da je haram – onda je to haram' – pa na ovo on sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: 'A uistinu, meni je dat Kur'an i još nešto slično njemu!'"¹²⁵

¹²⁵ Ahmed u El-Musnedu, 4/132; Ed-Darimi u Sunen, 1/153, br.586; Ebu-Davud u Sunenu, 4/200, br.4604; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/32, br.2664; Ibn-Madže u Sunenu, 1/6,

A Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾

“On ne govori po hiru svome.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3)

Riječi: “On“ se odnose na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

“To je samo Objava koja mu se obznanjuje.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 4)

Stoga, hadisi su *vahj* (Objava) od Uzvišenog Allaha iako su to riječi izrečene od strane Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem; njihova značenja su od Uzvišenog Allaha. I zato, osoba koja kao dokaz prihvata samo Kur'an u svojim tvrdnjama dok ne prihvata sunnet smatra se *zindikom*, u značenju *munaфикom* (licemjerom), jer riječ *zindik* znači: munaфик. Ovo je značenje govora pisca: ﴿ **tada ne sumnjaj da je u pitanju osoba koja je prihvatila otpadništvo (zendeka);** ﴾.

Riječi El-Berbeharije: ﴿ **ustani i napusti ga.** ﴾ znače: ne sjedi sa njim, jer neki ljudi kažu: „Ovi kao dokaz koriste Kur'an!“ bivajući zavedeni time, jer takav u suštini ne koristi Kur'an kao dokaz zato što Kur'an naređuje prihvatanje sunneta. Stoga je to osoba koja ne koristi Kur'an kao dokaz već samo želi da sakrije svoje stanje od ljudi i da ih zaslijepi time.

br.12; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/189, br.12; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajn, 1/191, i drugi u hadisu Mikdama b. Ma'di Kariba, radijallahu ‘anhū. Et-Tirmizi za njega kaže da je hasan-garib, a El-Hakim da mu je lanac prenosilaca sahih.

Jačka 147.

واعلم أن الأهواء كلها ردية تدعو كلها إلى السيف، وأردؤها وأكفرها الرافضة والمعتزلة والجهمية، فإنهم يريدون الناس على التعطيل والزندقة .

I znaj da su sve novotarije prezrene i pozivaju korišćenju sablje. Najprezreniji i najgori su šiije-rafidije, mu'tezile i džehmije, jer oni ljude vode u ta'til (negiranje Allahovih imena i svojstava) i otpadništvo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da su sve novotarije prezrene** ﴾ *El-Ehva'* (strasti) su sve ono što bude oprečno Kur'anu i sunnetu bilo da je od uvjerenja, mišljenja ili stavova. Stoga, sve što je oprečno Kur'anu i sunnetu od mišljenja, uvjerenja, ideja, fanatičnog slijeđenja i tome sličnog, sve je to dio strasti. Uzvišeni Allah kaže:

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ
اتَّبَعَ هَوَاهُ يَبْغِرْ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

„Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode
jedino za strastima svojim, a ne Allahovom
uputom..!“ (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

Na muslimanu je obaveza da slijedi ono što dođe od Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a ne da slijedi strasti ili govor ovoga i onoga. Naprotiv, govor ljudi će se vagati Kur'anom i sunnetom; pa šta se od toga poklopi sa njima dvoje – to će se prihvatiti, a što im bude oprečno – ostavlja se. Eto takva osoba slijedi istinu. A što se tiče onoga koji ide gdje god ga ljudi usmjeravaju i postane slijepi sljedbenik koji ne razmišlja i ne ispituje o onome na čemu su oni – takav je sljedbenik strasti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i pozivaju korišćenju sablje.** ﴾ Odnosno, strasti pozivaju fitnama. Borbe i podjele koje su se dogodile muslimanima zbog sljedbenika strasti od mu'tezila, haridžija i drugih; to su oni koji potpaljuju fitne. Fitne dolaze samo od takvih i njihovim djelovanjem.

Ko je ubio Osmana, radijallahu 'anhu? Ko je ubio 'Aliju, radijallahu 'anhu? Ko je potpalio fitnu među muslimanima do sljedbenici strasti?! Ko je potpalio El-Me'muna i one nakon njega da sljedbenike sunneta stavljaju na muke, kao što su na muke stavili, bičevali i zatvarali imama Ahmeda b. Hanbela, Allah mu se smilovao, do sljedbenici strasti?! I ko je drugi zatvorio

šejhu-l-islama Ibn-Tejmiju dok nije u zatvoru preselio do sljedbenici strasti?!

Zato se moramo pripaziti ovih pojedinaca zbog njihovog zla, jer će na kraju dovesti do podvajanja muslimana i pobuni na njihovog vladara, kao i razbijanju zajednice muslimana, čime će postati sekte i frakcije umjesto da ostanu jedan ummet.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Najprezreniji i najgori su šiije-rafidije, mu'tezile i džehmije** ﴾ Ovo su najgori sljedbenici strasti, a na njihovom čelu su šiije-rafidije. Nazvani su rafidijama jer su odbacili (*refedu*) Zejda b. 'Aliju el-Huseina kada su ga pozvali da se složi sa njima u vrijeđanju Ebu-Bekra i Omera, našta on reče: "Ne! Ebu-Bekr i Omer su bili veziri Allahovog Posanika, sallallahu 'alejhi ve sellem." Pa kada ih odbi, oni mu rekoše: "Onda te mi odbacujemo!" Eto tako su nazvani: *rafidije* (odbacivači).

Džehmije su sljedbenici Džehma b. Safvana, kojeg smo spominjali više puta.

Mu'tezile su sljedbnici 'Amra b. 'Ubejde i Vasila b. 'Ate koji su odstupili (*'atezeli*) sa predavanjâ koje je držao El-Hasan el-Basri i koji nisu svoje znanje uzimali od učenjaka ehli-s-sunneta. Eto tako su nazvani mu'tezilama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer oni ljude vode u ta'til (negiranje Allahovih imena i svojstava) i otpadništvo.** ﴾ *Et-ta'til* znači: negiranje Allahovih imena i svojstava, dok *zendeka* znači: odbacivanje Kur'ana i sunneta a namjesto toga držanje za strasti i sopstvene želje.

Jačka 148 i 149.

واعلم أنه من تناول أحدا من أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم و , فاعلم أنه إنما أراد محمدا صلى الله عليه وسلم, وقد آذاه في قبره.

نسان شيء من البدع, فاحذره, فإن الذي أخفى عنك أكثر مما أظهر.

Znaj da svaki onaj koji vrijeđa ashabe Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, time zapravo želi da uvrijedi Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i uznemirava ga u njegovom kaburu.

Ako se išta od novotarija pojavi pri osobi, pripazi ga se, jer je kod njega više onoga što je tebi skriveno od onoga što ti je vidljivo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Znaj da svaki onaj koji vrijeđa ashabe Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem** ﴾ u značenju: ko vrijeđa ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i omalovažava ih, time vrijeđa Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer su oni bili njegovo društvo, pomagači i podržavaoci. Zato je njihovo vrijeđanje zapravo vrijeđanje Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer ih je on okupio, sa njima se družio i podučavao, i to je napad na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da se družio sa lošim ljudima. Eto zato je to vrijeđanje Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Oni kažu da se Kur'anske-fraze *džibt* (vračar) i *tagut* (lažni-bog) odnose na Ebu-Bekra i Omera, što je vrijeđanje Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer kako da njegova dva druga i vezira budu *džibt* i *tagut*? Ovako ispada da Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije ništa shvatao i nije znao, a mi Allaha molimo za zaštitu. Nadalje, Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je pohvalio i uzdizao ashabe, pa ispada da on nije znao kakvi su oni u stvarnosti! On Uzvišeni kaže:

لا سبوا أحدا من أصحابي فإن, أحدكم لو أنفق مثل أحد ذهباً ما أدرك مد أحدهم ولا نصيفه

“Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to nebi doseglo ni

pregršt onoga što je udijelio neki od njih, pa čak ni pola od toga."¹²⁶

Pa ih je on pohvalio. Stoga, ispada da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pogriješio u njihovoj pohvali, dok su oni bili loši ljudi, *džibt, tagut* i nevjernici! Uistinu je ovo vrijeđanje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem! Odnosno, to je napad i na sami Kur'an, jer Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ... ﴿١٨﴾

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli..." (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ ... ﴿١١٧﴾

"Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 117)

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ... ﴿١٠٠﴾

"Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

Dakle, to bi bio napad na sami Kur'an koji hvali i veliča ashabe.

Uistinu, onaj koji posjeduje makar trunku imana – takav neće vrijeđati ashabe.

El-Berbehari kaže: ﴿ **time zapravo želi da uvrijedi Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i uznemirava ga u njegovom kaburu.** ﴾ Ko god vrijeđa ashabe time vrijeđa Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u njegovom kaburu, jer on nije zadovoljan da se oni vrijeđaju. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

¹²⁶ El-Buhari, 3/1343, br.3673; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anh.

"One koji Allaha i Poslanika Njegova budu uznemiravali, Allah će i na ovom i na onom svijetu prokleti, i sramnu im patnju pripremiti." (Prijevod značenja, El-Ahzab, 57)

Osoba koja vrijeđa ashabe time napada na Allaha i Njegovog Poslanika. I ovo nije ograničeno samo za života Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, već ga to vrijeđa i u njegovom kaburu nakon njegove smrti – 'alejhi-s-salatu ves-selam. A svaki onaj koji tako postupa - proklet je:

... لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

"...Allah će i na ovom i na onom svijetu prokleti, i sramnu im patnju pripremiti." (Prijevod značenja, El-Ahzab, 57)

Molim Allaha da nas sačuva.

Tačka 150.

فأصبحه، واجلس معه، فإنه ليس تضرع معصيته .

A ako vidiš čovjeka ružnog ponašanja i mišljenja, grešnik i nepravednik, osoba koja griješi i čini nepravdu, ali je pored toga sljedbenik sunneta, druži se i sjedi sa njim, jer njegov grijeh ti neće naštetiti.

Tvoje druženje i sjedenje sa griješnim sljedbenikom sunneta je bolje od sjedenja sa novotarom, jer griješnik zna svoj grijeh i postoji nada da će se pokajati, što je suprotno od stanja novotara obzirom da oni vjeruje da su na istini i neće se pokajati. Uglavnom se novotari nikada ne pokaju jer smatraju da su na istini. Međutim, ovo ne znači da treba da sjediš sa grešnicima, već samo znači da je bolje sjediti sa griješnim sljedbenikom sunneta nego sa novotarom, makar taj novotar svojom vanjštinom pokazivao pobožnost i pravednost. Eto to bi bila namjera u spomenutom govoru pisca, Allah mu se smilovao.

Nema sumnje da je novotarija gora, a time draža i milija šejtanu, od samoga grijeha, jer se novotari ne kaju od novotarija, nasuprot grešnicima za koje se nadati da će se jednom pokajati od toga obzirom da oni vjeruju da je to što čini grijeh, toga se stide i to se vidi, što nije slučaj sa novotarom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ali je pored toga sljedbenik sunneta, druži se i sjedi sa njim** ﴾ u značenju: sve dok ga taj grijeh ne izvodi iz vjere. Pri njemu je grijeh koji nije širk, ali ne i novotarija, tako da je tvoje sjedenje sa njim manje štetno od sjedenja sa novotarom, makar novotar vanjštinom pokazivao pobožnost i pravednost. I kao što sam gore spomenuo, sa ovim pisac nije mislio da treba da sjediš sa griješnim ljudima, već je samo pravio poređenje između zla koje se nalazi u sjedenju sa grešnikom naspram zla koje se nalazi u sjedenju sa novotarom. Zlo u sjedenju sa novotarom je veće od zla u sjedenju sa grešnikom, pa šta onda reći kada je u pitanju sljedbenik sunneta? Ako je sjedenje sa grešnikom od sljedbenika sunneta bolje od sjedenja sa novotarom, šta onda reći za sjedenje sa pravednim sljedbenikom sunneta? Uistinu je takva osoba pravo društvo!

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer njegov grijeh ti neće naštetiti.** ﴾ jer njegov grijeh samo njemu pripada. Ovo je iz aspekta poređenja; pa će ti novotarija novotara naštetiti, dok ti grijeh grijешnika neće.

Nastavak tačke 150.

وإذا رأيت الرجل مجتهدا في العبادة متقشفا محتفيا بالعبادة صاحب هوى، فلا تجلس معه، ولا تسمع كلامه ولا تمشي معه في طريق، فإني لا آمن أن تستحلي طريقه .

A ako vidiš čovjeka koji se zalaže u 'ibadetima, suzdržljivog i konstantnog u 'ibadetu, ali je sljedbenik strasti - nemoj sjediti sa njim, niti njegov govor slušati, i nemoj sa njim putem šetati, jer ne garantujem da nećeš eventualno postati zadovoljan sa njegovim putem i otići u uništenje zajedno sa njim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako vidiš čovjeka koji se zalaže u 'ibadetima, suzdržljivog i konstantnog u 'ibadetu, ali je sljedbenik strasti - nemoj sjediti sa njim, niti njegov govor slušati** ﴾ Nemoj da te novotar obmane svojom predanošću, pobožnošću, suzdržljivošću i noćnim namazom sve dok je sljedbenik strasti i novotar; nemoj se sa njim opustiti, već ga se kloni, baš kao što su neki selefi govorili:

“Umjerenost u sunnetu je bolja od zalaganja u novotariji.”¹²⁷

El-Berbehari kaže: ﴿ **i nemoj sa njim putem šetati** ﴾ Ovo je vezano za upozorenje na sjedenje i druženje sa novotarom, kao što smo već spominjali. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nas je na to upozorio, pa kaže:

وإياكم ومحدثات الأمور

“...Pričuvajte se novo-uvedenih stvari u vjeru...”¹²⁸

Riječi: „*ijjakum (pričuvajte se)*“ su riječi upozorenja. Zatim kaže:

شَرُّ الْأَمْرِ مُحَدَّثَاتُهَا

“...najgore stvari su uvedene stvari u vjeru...”¹²⁹

¹²⁷ Zabilježili Et-Taberani u Mu'džemu-l-Kebiru, br.10337; Muhammed b. Nasr u Kitabu-s-Sunne, br.75; Ibn-Betta u El-Ibane, br.256, od 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu, u mevkuf formi.

¹²⁸ Ovo je dio hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, a provjera je prethodila.

¹²⁹ Ovo je dio hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, a provjera je prethodila.

Stoga, novotarija je gora od samoga grijeha i novotar je gori od grijешnika, pa je obaveza obratiti pažnju na ovu stvar.

﴿ **i nemoj sa njim putem šetati** ﴾ jer će novotar na tebe uticati u uvući će te u novotariju, a posebno kada imaš lijepo mišljenje o njemu zbog onoga što pokazuje vanjštinom od pobožnosti, predanosti i suzdržljivosti, tako da će njegova novotarija uticati na tebe. Zato je novotar izuzetno opasan. Primjer ovome je naveo Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poredeći dobro društvo sa prodavcem mirisa koji, ili će ti pokloniti, prodati ili ćeš uživati u mirisu sve dok si sa njim. Ako ništa ne dobiješ od njega, niti u vidu poklona, niti kroz trgovinu, onda ćeš zasigurno uživati u mirisu sve dok sjediš sa njim.¹³⁰ A što se tiče lošeg društva, ono je poput kovača, ili će ti odjeću izgorjeti ili će ti neprijatan miris od njega preći.

Ovaj govor je primjenjiv za *teblig-džemat* po pitanju kojih su mnogi ljudi obmanuti zbog onoga što u vanjštini pokazuju od predanosti i vraćanja ljudi pokajanju – kako oni govore – i jakog uticaja na one koji se sa njima druže. Međutim, oni grijешnike iz grijeha izvuku u novotariju, a novotarija je gora od grijeha! Grešni sljedbenik sunneta je bolji od pobožnjaka novotara, pa obrati pažnju na ovo. Ja za spomenute nisam rekao zbog dobra koje je pri njima – ako pri njima uopće ima dobra – već tako kažem zbog njihovih novotarija, jer one uništavaju dobra djela. Novotarije koje praktikuje *teblig-džemat* su otkrili oni koji su se sa njima družili i nakon toga pokajali, pišući mnogo knjiga upozoravajući na njih, pojašnjavajući njihove novotarije. Šejh Muhammed b. Ibrahim je na početku dozvolio nekima od njih da čine *da'vu* (pozivaju u islam) u Saudijskoj Arabiji, a to je bilo iz razloga što mu nije bilo poznato njihovo stanje, ali kada postade jasno ono na čemu su oni, on im je žestoko ukazao i odgovorio u njegov Medžmu' fetava¹³¹, pa im je postavio određene uslove kako bi mogli da čine *da'vu*, ali oni to nisu ispunili!

¹³⁰ El-Buhari, 2/174, br.1995; i Muslim, 4/2026, br.2628, u hadisu Ebu-Muse el-Eš'arija, radijallahu 'anhu, koji kaže: „Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: „Primjer dobrog i lošeg društva je poput prodavaca mirisa i kovača. Sa prodavcem mirisa nećeš izgubiti; ili će ti pokloniti ili ćeš osjetiti lijep miris od njega. Dok će ti kovač ili odjeću izgorjeti ili će ti neprijatan miris od njega preći.“

¹³¹ Pogledaj: Medžmu' fetava eš-šejh Muhammed b. Ibrahim, 1/227.

Također, to što ih je šejh 'Abdul-'Aziz b. Baz pohvalio s početka je iz razloga što mu njihovo stanje nije bilo poznato, ali kada se pojašni na čemu su oni, on povuče taj govor i reče: „Sa njima neće ići u da'vu, osim onaj koji hoće njih da poziva ka istini i tevhidu, te da im opovrgava ono što je pri njima od oprečnosti istini!“¹³² Ovo je njegov, Allah mu se smilovao, govor, a sljedbenici novotarija svakako ne prihvataju da njima neko čini da'vu. Tako je isto sa sljedbenikom neke zabludjele-metodologije; neće odstupiti od svoje metodologije po pitanju koje je dao svoju prisegu određenom šejhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer ne garantujem da nećeš eventualno postati zadovoljan sa njegovim putem i otići u uništenje zajedno sa njim.** ﴾ Ovo je krajnji rezultat ako sa njim budeš šetao, sjedeo i oduševio se njegovim stanjem; uticaće na tebe sa svojom novotarijom, postaćeš zadovoljan sa njom i ona će te uništiti, pa ćeš postati od novotara. Opasnost od novotara je žestoka, a takvih je mnogo u današnje vrijeme. Međutim, obaveza je da naučiš šta je to novotarija, jer po nekim ljudima sve je novotarija, tako da postoje smjernice šta je to novotarija. Pa ako se utvrdi da je neko na novotariji, nemoj sa njim sjediti i društvo mu praviti!

Nastavak tačke 150.

ن بيت خنشى أحب إلي من أن أراك خرجت من بيت فلان وفلان، ولأن تلقى الله يا بني زانيا فاسقا سارقا خائنا؛ أحب إلي من أن تلقاه بقول
ألا ترى أن يونس بن عبيد قد علم أن الخنشى لا يضل ابنه عن دينه. وأن صاحب البدعة يضل حتى

Junus b. 'Ubejd je vidio svoga sina kako izlazi (iz kuće) novotara, pa mu reče: “O, sine moj! Odakle to izlaziš?” – Reče: “Od toga i toga!” - Pa mu reče: “O, sine moj, draže mi je da te vidim da izlaziš iz kuće bestidnika nego da vidim da si izašao iz kuće toga i toga! Draže mi je da sretnoš Allaha kao pijanica, griješnik, lopov i izdajica od toga da Allaha sretnoš sa govor sljedbenika strasti!”

¹³² Pogledaj: Medžmu' fetava eš-šejh 'Abdul-'Aziz b. Baz, 8/296.

Pa zar ne vidiš da je Junus b. 'Ubejd znao da ova bestidna osoba ne može zavesti njegovog sina od njegove vjere, dok će ga novotar uistinu zabludjeti sve dok ga ne odvede u nevjerstvo!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Junus b. 'Ubejd je vidio svoga sina kako izlazi (iz kuće) novotara, pa mu reče: "O, sine moj! Odakle to izlaziš?" - Reče: "Od toga i toga!" - Pa mu reče: "O, sine moj, draže mi je da te vidim da izlaziš iz kuće bestidnika nego da vidim da si izašao iz kuće toga i toga..!"** ﴾ jer je tvoj izlazak iz kuće griješnog sljedbenika sunneta manje zlo od sjedenja sa novotarom. Ovo je upozorenje Junusa njegovom sinu, jer je ovaj sjedio sa vođom mu'tezila: 'Amrom b. 'Ubejdom. Manja je šteta sjediti sa sljedbenikom sunneta makar mu vjera bila slaba nego sjediti sa novotarem, a i veća je šteta od takvoga učiti. Zato nemoj sticati znanje od sljedbenika strasti i novotara, već uči od sljedbenika sunneta, učenjaka *ehlul-sunneta* i učenjaka sa ispravnim vjerovanjem, kao što je govorio Muhammed b. Sirin, Allah mu se smilovao:

„Uistinu je ovo znanje vjera, pa pazi od koga ćeš uzimati svoju vjeru!“¹³³

Ako je u samom sjedenju ovolika opasnost, pa šta onda reći o sticanju znanja pred novotarem?!

El-Berbehari kaže: ﴿ **...Draže mi je da sretnoš Allaha kao pijanica, griješnik, lopov i izdajica od toga da Allaha sretnoš sa govor sljedbenika strasti!** ﴾ tako da je ovaj svome sinu rekao da ako sretno Allaha kao počinitelj velikog-grijeha koji nije širk, onda se je nadati da će mu se Allah smilovati:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ... ﴿٤٨﴾
"Allah, doista, neće oprostiti da se Njemu išta ravnim pridružuje, a oprostiti će sve mimo toga kome On hoće!..." (Prijevod značenja, En-Nisa, 48)

Makar Allah kaznio počinitelja velikog-grijeha sa Vatrom, opet mu je konačno boravište Džennet; neće vječno ostati u Vatri. A što se tiče sljedbenika novotarije, njegova ga novotarija može odvesti u kufr, time postavši od vječnih stanovnika Vatre, jer je u Allahovu vjeru uveo ono što

¹³³ Zabilježio Muslim u svome uvodu na Sahih, 1/14.

nije od nje. A što se grešnika tiče, takav ne tvrdi da je njegov grijeh od vjere, pa je manja šteta da preseliš kao počinitelj velikog-grijeha koji nije širk od toga da preseliš sa novotarijom. Stoga je spomenuta izjava razumna.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa zar ne vidiš da je Junus b. 'Ubejd znao da ova bestidna osoba ne može zavesti njegovog sina od njegove vjere, dok će ga novotar uistinu zabludjeti sve dok ga ne odvede u nevjerstvo!** ﴾ Ovo je mudrost u ne-sjedenju sa novotarem. A što se tiče sjedenja sa sljedbenikom sunneta, makar bio manjkave vjere i imana, onda je šteta u sjedenju sa sljedbenikom novotarije veća od štete od sjedenja sa grešnim sljedbenikom sunneta, jer te sljedbenik novotarija poziva novotariji dok drugi ne. Grešnik te neće odvrćati od Kur'ana i sunneta, niti će te odvrćati od slijeđenja sunneta; nikada. Pa je u ovome razlika između njih dvoje. Najgore što ti se može desiti je da ti uljepša svoj grijeh, samo tebi; dok te nikada neće odvrćati od sunneta! Neće te upozoriti na sunnet, već će uvažavati i poštovati sunnet, što je suprotno od novotara koji ne uvažava sunnet!

Tačka 151.

في ردة إلا من عصم الله منهم .

Pripazi se, i opet: pripazi se ljudi u vremenu u kojem živiš! Gledaj sa kim sjediš, od koga slušaš i sa kim se družiš, jer je tako kao da su svi ljudi od vjere otpali, osim oni koje je Allah zaštitio!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pripazi se, i opet: pripazi se ljudi u vremenu u kojem živiš!** ﴾ iz razloga što je fitna u njegovo vrijeme bila žestoka. Tako on upozorava svakog koji je živio u tome vremenu pojave zala, strasti i novotarija. Međutim, ovo nije specifično samo za njegovo vrijeme, već se odnosi na svako vrijeme u kojem se zlo, strasti i neispravni pozivi rašire. On je naglasio svoje upozorenje muslimanima, pa ga trebaju i prihvatiti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je tako kao da su svi ljudi od vjere otpali, osim oni koje je Allah zaštitio!** ﴾ Ovo je bilo u njegovo, Allah mu se smilovao, vrijeme i to se ponavlja, a naše vrijeme i ono koje nadolazi – a Allah najbolje zna – je još gore. Ovo je iz razloga što je više fitni i zala sa prolaskom vremena, a sunnet čudniji i njenih sljedbenika sve manje. Stoga, opasnost je veća!

Jačka 152.

وإذا رأيت الرجل يذكر ابن أبي داؤد، وبشرا المريسي، و ثمامة، أوأبا الهذيل، أو هشام الفوطي،
على الردة، واترك هذا

Ako vidiš čovjeka da govori lijepo o Ibn ebi-Du'adu, Bišru el-Merisiju, Sumamiju, Ebu-Huzejlu ili Hišamu el-Futiju, ili bilo kome od njihovih sljedbenika i podržavaoca, pripazi ga se, jer je u pitanju sljedbenik strasti zato što su spomenuti na riddetu (otpadništvu od vjere). Pa se ostavi ovoga čovjeka koji lijepo govori o njima i kojeg god od njih spominje.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako vidiš čovjeka da govori lijepo o Ibn ebi-Du'adu, Bišru el-Merisiju, Sumamiju, Ebu-Huzejlu ili Hišamu el-Futiju** ﴾ Ako vidiš čovjeka da hvali loše ljude i zabludjele učenjake, poput džehmija, znaj da je u pitanju loša, pokvarena i zabludjela osoba, jer ih ne hvali osim iz ljubavi prema njima i zadovoljstvom sa njihovim putem. Ali kada vidiš čovjeka da hvali sljedbenike sunneta kao što su bili imam Ahmed b. Hanbel, Ibnu-l-Mubarek, kao i učenjake od tabi'ina i one koji su došli nakon njih; znaj da je to dobra osoba, jer on sljedbenike sunneta ne hvali osim zato što voli sunnet i toga se drži!

Ovo nam pokazuje da neka braća ili studenti šeri'atskih nauka mogu hvaliti neke novotare ili sljedbenike strasti i devijantne ideologije ne uzimajući u obzir njihove ideje i pravac, dok klevetaju i omalovažavaju dobre ljude, a sve iz razloga što su čuli kako ih ovi (novotari) omalovažavaju, vjerujući im. Ovo je velika opasnost. Ako osoba omalovažava dobre ljude, učenjake i sljedbenike sunneta, a hvali sljedbenike devijantnih ideja i mišljenja, u tome je onda velika opasnost makar osoba i ne sjedela sa njima. Ovo je nešto našta smo ovdje upozoreni od stvari čije su žrtve ljudi danas postali.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ibn ebi-Du'adu¹³⁴, Bišru el-Merisiju¹³⁵** ﴾ Ovo su dvojica koji su sugerirali El-Me'munu da kazni imama Ahmeda b. Hanbela i

¹³⁴ Ez-Zehebi kaže u Mizanu-l-'Itidal fi nakd er-ridžal, 1/233: „Ahmed b. ebi-Du'ad el-Kadi, džehmija prezreni. Umro 240. h.g.“

¹³⁵ Ez-Zehebi kaže u Mizanu-l-'Itidal, 2/35: „Bišr b. Gijas el-Merisi, novotar, zabludjeli. Ne priliči prenositi od njega. Islamsko pravo je učio od Ebu-Jusufa i dosegaio dičnost u

druge imame namećući im govor da je Kur'an stvoren. ﴿ **Sumamiju**¹³⁶ ﴾ b. el-Ešres, vođa zabludjelih. ﴿ **Ebu-Huzejlu**¹³⁷ ﴾ el-Allafu, jedan od vođa mu'tezila. ﴿ **Hišamu el-Futiju**¹³⁸ ﴾ jednom od novotara.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili bilo kome od njihovih sljedbenika i podržavaoca** ﴾ u značenju: ako vidiš da hvali zle i devijantne ljude – pripazi ga se.

El-Berbehari kaže: ﴿ **zato što su spomenuti na riddetu (otpadništvu od vjere).** ﴾ u značenju: neki od njih su otpali od vjere, a to su vođe džehmija i mu'tezila koji namjerno oponiraju Kur'anu i sunnetu; nema sumnje u njihovo nevjerstvo. A što se tiče slijepih sljedbenika među njima, takvima se sudi da su zabludjeli ali ne i nevjerstvom sve dok im se stvar ne pojasni. A što se tiče njihovih vođa i glavnih-pozivača, oni znaju na čemu su od zablude, zbog čega im se sudi otpadništvom od vjere.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa se ostavi ovoga čovjeka koji lijepo govori o njima** ﴾ Nemoj da te pohvala i lijep govor takvih ljudi obmane. Može biti da pri sljedbenicima zablude postoje neke lijepe osobine, ali, ti pogledaj ono što oni nose od zablude. Stoga, nemoj da te prevari neka od tih lijepih osobina, a da zanemariš toliko krupne loše osobine. Ovo je velika mudrost, jer neki ljudi govore: "Taj i taj ima lijepe osobine!" Međutim, ako je devijant, onda nema dobra kod njega. Sa druge strane, ako pri sljedbeniku sunneta ima nekog šera, opet ga se drži jer je sljedbenik sunneta.

'ilmu-l-kelamu. Nakon toga, podrža stav da je Kur'an stvoren i branio ga. Nije sreo Džehma b. Safvana, već je prihvatio njegovo vjerovanje i tome pozivao. Njegovo otpadništvo je prenešeno od velikog broja učenjaka!"

¹³⁶ Ez-Zehebi kaže u Mizanu-l-'Itidal, 2/94: „Sumame b. Ešres ebu-Ma'n en-Namri, el-Basri, vođa mu'tezila i predvodnik zablude!“

¹³⁷ El-Bagdadi kaže u El-Ferk bejne el-Firak, str.102: „Ebu-Huzajl Muhammed b. Huzajl, poznatiji kao El-Allaf. Bio je mevla 'Abdul-Kajsa. Slijedio je put djece Es-Sadadža jer se većina novotarija među njima raširila. Brojne su njegove greške zbog kojih su ga i frakcije iz ummeta poput mu'tezila i drugih proglasili otpadnikom od vjere!“

¹³⁸ El-Hafiz Ibn-Hadžer kaže u Lisanu-l-Mizan, 6/195: „Hišam b. 'Amr el-Futi je bio jedan od drugova Ebu-Huzajla i pozivač u 'itizal. Pogledaj: El-Ferk bejne el-Firak, str.145.“

Jačka 153.

والمحنة في الإسلام بدعة، وأما اليوم فيمتحن بالسنة لقوله: إن هذا العلم دين فانظروا عمن تأخذون

Testiranje ljudi se u islamu smatra novotarijom, ali se u današnjem vremenu ljudi trebaju testirati sa sunnetom, zbog govora: “Ovo znanje je vjera, pa gledaj od koga uzimaš svoju vjeru!”, i govora: “Nemoj prihvatati hadis, osim od onoga čije bi svjedočenje prihvatio!” Stoga, utvrdi i vidi da je dotični od sljedbenika sunneta u svome razumijevanju i da je povjerljiv, a nakon toga zapiši od njega; u suprotnom, ostavi ga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Testiranje ljudi se u islamu smatra novotarijom, ali se u današnjem vremenu ljudi trebaju testirati sa sunnetom** ﴾ Osnova po pitanju muslimana je dobrota i imati lijepo mišljenje o njemu sve dok u vanjštini ne pokaže suprotno tome. Ovo je osnova. Pisac kaže da sve dok musliman pokazuje samo dobro, onda će se to dobro prihvatiti od njega makar bio u pitanju munafik (a ti to ne znaš). Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je prihvatio vanjштinu koju su licemjeri pokazivali ostavljajući njihovu tajnu Uzvišenom Allahu.

Stoga, sve dok ne manifestuje nešto (loše), imaćeš lijepo mišljenje o njemu. Međutim, ako bude manifestovao mržnju prema sunnetu i sljedbenicima sunneta, onda ga se pripazi. Ovo je značenje govora pisaca: ﴿ **Testiranje ljudi se u islamu smatra novotarijom** ﴾ U značenju: ako musliman ne manifestuje nešto loše, nemoj ga testirati.

﴿ **ali se u današnjem vremenu** ﴾ tj. u njegovom vremenu, ljudi se testiraju sa sunnetom, jer su postojale brojne frakcije koje su pozivale u islam. Stoga je nužno znati ko je na sunnetu a ne da budeš obmanut nečijom (pukom) tvrdnjom kako je na islamu. Osoba koja voli sljedbenike sunneta, to biva znakom da je od dobrih ljudi, dok ljubav osobe prema sljedbenicima novotarije biva znakom da je loš čovjek.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovo znanje je vjera, pa gledaj od koga uzimaš svoju vjeru!** ﴾ Znanje će se uzimati od učenjaka sunneta a ne učenjaka novotara.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemoj prihvatati hadis, osim od onoga čije bi svjedočenje prihvatio!** ﴾ u značenju: nemoj prihvatati od prenosioca hadisa, osim od onoga čije bi svjedočenje pred sudijom prihvatio, jer mogu postojati brojni slabi ljudi i laži u predaji; a ovo je vezano za osobu koja ima znanje o hadisu. A što se tiče onoga koji nije takav, on će se vratiti na Hadiske-zbirke.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga, utvrdi i vidi da je dotični od sljedbenika sunneta u svome razumijevanju i da je povjerljiv, a nakon toga zapiši od njega; u suprotnom, ostavi ga.** ﴾ Ovo je pojašnjenje njegovog govora: ﴿ **Ovo znanje je vjera, pa gledaj od koga uzimaš svoju vjeru!** ﴾ Gledaj od koga učiš i od koga prenosiš hadise. Ako vidiš da je osoba od sljedbenika sunneta i da je čvrsta na tome, onda piši i prenosi hadise od njega. Ali ako je suprotno spomenutom, ne uzimaj hadise od njega jer postoje neki ljudi koji prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a oni lažu; izmišljaju hadise! Ovo je iz aspekta prenošenja hadisa sa njegovim *senedom* (lancem prenosilaca). A što se tiče aspekta samog navođenja hadisa, onda se vraćaj na vjerodostojne Hadiske-zbirke.

Tačka 154.

وإذا أردت الإستقامة على الحق وطريق أهل السنة قبلك، فاحذر الكلام، وأصحاب الكلام والجدال والمراء والقياس والمناظرة في الدين، فإن استماعك منهم وإن لم تقبل منهم يقدح الشك في القلب.

Ako želiš da budeš čvrsto na istini i putu ehlu-s-sunneta koji su bili prije tebe, onda se čuvaj 'ilmu-l-kelama (apologetike), sljedbenika 'ilmu-l-kelama i njihovih rasprava, prepiranja, kijasa (analogije) i debatiranja o vjeri. Njihovo slušanje, makar i ne prihvatao od njih, ubacuje sumnje u srce; a to ti je dovoljno da budeš uništen. Nikada se nije pojavilo otpadništvo, novotarije, frakcije ili zablude, osim zbog 'ilmu-l-kelama, rasprava, prepirke i analogije. To su vrata na koja ulaze novotarije, sumnje i otpadništvo od vjere.

El-Berbehari kaže: ﴿ Ako želiš da budeš čvrsto na istini i putu ehlu-s-sunneta koji su bili prije tebe, onda se čuvaj 'ilmu-l-kelama (apologetike), sljedbenika 'ilmu-l-kelama i njihovih rasprava, prepiranja, kijasa (analogije) i debatiranja o vjeri. ﴾ Od fitne sljedbenika zablude je to što su uveli raspravu, debate i logiku. Oni su to uzeli dokazima i argumentima na kojima zasnivaju svoje vjerovanje i ubjeđenje, dok odbacuju Kur'an i sunnet jer to dvoje – kako oni misle – ne omogućavaju sigurno-znanje. Logički i retorički “dokazi” su – prema njihovom viđenju – definitivni i eksplicitni dokazi. Posljedicom toga zlo se pojavi među muslimanima zbog učenjaka 'ilmu-l-kelama, debate i logike, koji se oslanjaju na logičke principe i retoriku uzevši ih kao dokaze i argumente.

Oni se ne oslanjaju na Kur'an i sunnet jer oni – kako to oni misle – ne omogućavaju sigurno-znanje, dok njihovi principi tobože omogućavaju sigurno-znanje i oni ih nazivaju *el-berahin* (jasni-dokazi).

El-Berbehari kaže: ﴿ **rasprava, prepiranja, kijasa (analogije) i debatiranja o vjeri.** ﴾ Nije dozvoljeno uzimati pitanja vjerovanja kao teme rasprava i argumentiranja, niti smatrati da ljudi imaju u tome slobodu mišljenja, kao to oni nazivaju. Također, nije ih dozvoljeno prezentovati u temama u novinama i žurnalima pa da svako može pričati šta on hoće. Ovo nije dozvoljeno jer se pitanja vjerovanja moraju poštovati i ograničiti na ono

našta ukazuju Kur'an i sunnet; a debati u tome nema mjesta. Ovo je princip i sigurna metodologija i ovo zahtijeva vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zato Uzvišeni Allah kaže:

﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرُكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾

"O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju, pa neka te ne obmanjuje to što se oni po svijetu kreću." (Prijevod značenja, El-Mu'min (Gafir), 4)

Oni koji raspravljaju o Kur'anu: da li je Kur'an Allahov govor ili možda govor ljudi; da li pruža sigurno-znanje ili ne, itd., spada u raspravljanje o ajetima Uzvišenog Allaha. U značenju: oni kao da ne vjeruju u Allahove ajete pa se o tome raspravljaju, ili o hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji je nepogrešiv u pitanjima vjere:

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾

„On ne govori po hiru svome.“ (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3)

Zato, oni kao da sumnjaju pa se raspravljaju.

Stvari koje se tiču vjerovanja ne traže argumentovanje; već su to potvrđene stvari koje samo traže prihvatanje i počinovanje, a ne da sumnjaš u to sve dok se ne izanalizira – kao što oni govore!

El-Berbehari kaže: ﴿**Njihovo slušanje, makar i ne prihvatao od njih, ubacuje sumnje u srce**﴾ u značenju: Tvoje slušanje njihovih rasprava o pitanjima vjerovanja će ostaviti uticaj na tvoje srce i učiniti da u budućnosti budeš nehajan prema tome makar im i ne vjerovao, **jer čest kontakt ublažava osjetila** – kao što oni kažu. Prije izumeća satelitiskih kanala i prije debata u vjeri i oko vjerovanja koji se preko njih šire, ljudi su u ovoj zemlji bili na ispravnom vjerovanju. Oni nisu imali sumnje, niti su se obmanjivali. Niko nije bio toliko smeo da govori o pitanjima vjerovanja; već su ih vraćali na islamske učenjake. Međutim, danas, pitanja vjerovanja su postale teme za debate, argumentovanje i slobodu mišljenja – kao što oni kažu – a sve rezultatom ovih odurnih satelitskih kanala! Ovo je izuzetno opasna stvar.

Neki od njih govore: "Postoji razilaženje među islamskim učenjacima u ovom pitanju, ali učenjaci to kriju od nas!" Takvi ljudi stvaraju odbojnost u srcima ljudi. Islamskim učenjacima je poznato razilaženje, ali oni to ne šire među ljudima, već to pojašnjavaju u svojim krugovima jer su za to

kvalifikovani. A što se tiče toga da na minberima i na medijima govoriš: „Oko ovoga postoji razilaženje učenjaka!“ time se ubacuju sumnje oko pitanja vjerovanja, a to nije dozvoljeno!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nikada se nije pojavilo otpadništvo, novotarije, frakcije ili zablude, osim zbog 'ilmu-l-kelama, rasprava, prepirke i analogije.** ﴾ Ovo je iz razloga što bi se time otvorila vrata za raspravku oko pitanja vjerovanja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i analogije.** ﴾ u smislu: neosnovane analogije. A što se tiče ispravne-analogije, to je jedan od temeljnih dokaza u vjeri. Stoga, analogija je podijeljena u tri vrste:

Prva: Kijas el-avla (deduktivno shvatanje prvenstva), poput govora: „Allah je preči svake potpunosti čiste od manjkavosti od bilo koga drugog, kao što On Uzvišeni kaže:

... وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ... ﴿٢٧﴾

„...Njemu pripada primjer najuzvišeniji i na nebesima i na Zemlji...“ (Prijevod značenja, Er-Rum, 27)

Druga: Kijas et-temsil (deduktivno shvatanje poređenjem), poput govora: „Allahova svojstva su kao svojstva stvorenja“ kao što kažu *mumessile*; a ovo je neistina i laž!

Treća: Kijas el-'illeh (deduktivno shvatanje preko uzroka), i ovo je jedan od dokaza u *usuli-fikhu*. Koristi se u fikhu i prihvaćeno je kod većine islamskih učenjaka kao dokaz.

Tačka 155.

فالله الله في نفسك، وعليك بالآثار وأصحاب الأثر والتقليد، فإن الدين إنما هو بالتقليد، يعني: للنبي صلى الله عليه وسلم وأصحابه رضوان الله عليهم أجمعين، ومن قبلنا لم يدعونا في لبس فقلدهم واسترح ولا تجاوز الأثر وأهل الأثر.

Boj se Allaha zbog sebe i drži se predaja, sljedbenika predaja i taklida, jer je vjera taklid (slijeđenje), u značenju: slijeđenje Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, Allah svima njima bio zadovoljan. Oni koji su bili prije nas, nisu nas ostavili u tami, zato njih slijedi i relaksiraj se. Nemoj ići iznad predaja i sljedbenika predaja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Boj se Allaha zbog sebe i drži se predaja, sljedbenika predaja i taklida** ﴾ Ovdje se sa ﴿ **taklid** ﴾ misli na *‘ittiba* (slijeđenje) a ne na *taklid* u smislu kojeg koriste potonje generacije učenjaka. Pa je ovdje namjera bila da slijediš i da se ugledaš na učenjake i pobožnjake, kao što se spominje u riječima Uzvišenog Allaha:

... وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ ... ﴿١٠٠﴾

"...i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći..."

(Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ... ﴿٣٨﴾

"I ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka

i Jakuba..." (Prijevod značenja, Jusuf, 38)

Ovo je *‘ittiba* (slijeđenje).

Taklid u smislu nečijeg slijeđenja na istini je pohvalan taklid, a što se tiče slijepog-slijeđenja (*taklid el-e'am*), to je stvar za koju nema dokaza pa je to odbačeno. Stoga, **taklid** je podijeljen u dvije vrste:

Prva: Taklid u smislu slijeđenja istine – i ovo je pohvalno (*mehmud*).

Druga: Taklid bez dokaza i poznavanja dokaza onoga kojeg bi slijedio – bilo da je ispravan ili neispravan – je prezirna stvar (*el-mezmum*).

El-Berbehari kaže: ﴿ **i drži se predaja** ﴾ u značenju: drži se sunneta i hadisa.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je vjera taklid (slijeđenje), u značenju: slijeđenje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, Allah svima njima bio zadovoljan.** ﴾ Ovo je *'ittiba* (slijeđenje).

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni koji su bili prije nas, nisu nas ostavili u tami** ﴾ Oni prije nas, iz najboljih generacija i imami, nisu nas ostavili u tami u našoj vjeru. Oni su nam pojasnili ovu vjeru, uspostavili je i sačuvali, pa je na nama samo da ih slijedimo u tome i da slijedimo njihovu metodologiju, jer oni nisu izostali da pojasne i uspostave ovu vjeru, niti su posustali u negiranju novotarija i novo-uvodenih stvari koje su joj se prikačile. Oni su uspostavili vjeru i pojasnili je, Allah im se svima smilovao.

El-Berbehari kaže: ﴿ **zato njih slijedi i relaksiraj se.** ﴾ Nemoj sebe opterećivati, već ćeš biti na istini ako njih budeš slijedio.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemoj ići iznad predaja i sljedbenika predaja.** ﴾ Nemoj ići iznad predaja i hadiskih učenjaka, jer su oni na istini, oni su Spašena skupina. Kada je imam Ahmed, Allah mu se smilovao, upitan: “Ko je Spašena skupina?” – On reče:

“Ako to nisu hadiski eksperti, onda ja ne znam ko je drugi!”¹³⁹

¹³⁹ El-Hakim u El-'Ulumu-l-Hadis, br.1; i El-Hatib u Šaraf Ashabu-l-Hadis, str.25.

Tačka 156.

Suzdrži se od mutešabiha (manje-jasnog) iz Kur'ana i hadisa, i nemoj koristiti kijas (analogiju) oko bilo čega od toga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Suzdrži se od mutešabiha (manje-jasnog) iz Kur'ana i hadisa** ﴾ jer Uzvišeni Allah kaže:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أَمْ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۚ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ
يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أَهْلَ الْبَابِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا
لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ﴿٨﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٩﴾

„On je Onaj Koji ti objavljuje Knjigu u kojoj su ajeti jasni; oni su matica Knjige; drugi su nejasni. Oni u čijim je srcima zastrana slijede nejasne ajete u težnji za smutnjom i svojim tumačenjem. A tumačenje njihovo zna samo Allah! Oni, pak, koji su u znanost upućeni kažu: "Mi u to vjerujemo; sve je to od našega Gospodara! A samo razumni shvaćaju! Gospodaru naš, nemoj skrenuti srca naša nakon što si nas uputio i daruj nam od Sebe milost! Ti si doista obilni Darovalac! Gospodaru naš, Ti ćeš sakupiti ljude na Dan u koji nema sumnje! Allah doista ne krši obećanje Svoje!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7 - 9)

Uzvišeni Allah kaže da je objavio Kur'an i u njemu ajete koji su *muhkem*, za čije pojašnjenje značenja nije potrebno vraćati ga na druge ajete, a također i *mutešabih* ajete za čije pojašnjenje se treba vratiti na druge Kur'anske ajete i Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, hadise. Pored toga, među njima ima onih koji su: *mutlak* (opći) i *mukajjed* (specifični); *mudžmel* (sažeti) i *mubejjen* (pojašnjeni); *nasih* (derogirajući) i *mensuh* (derogirani). Sve je ovo prisutno u govoru Uzvišenog Allaha i hadisima Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Devijantni ljudi uzimaju mutešabih ostavljajući muhkem, jer žele fitnu, govoreći: „Mi samo citiramo govor Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika!“ Oni uzimaju jedan dio koji je manje-jasan, a ostavljaju drugi dio koji to razlaže, pojašnjava, ograničava i tumači.

A što se tiče onih koji su čvrsto utemeljeni u znanju, oni govore:

... كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا ... ﴿٧﴾

„...sve je to od našega Gospodara!..“ (Prijevod značenja, Ali-Imran, 8)

Tako da oni mutešabih vraćaju na muhkem, njima ih razlažu, pojašnjavaju i nadalje tumače, djelujući prema čitavom Kur'anu i sunnetu. Oni kažu:

... كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا ... ﴿٧﴾

„...sve je to od našega Gospodara!..“ (Prijevod značenja, Ali-Imran, 8)

A što se tiče devijantnih ljudi, oni uzimaju jedan aspekt ostavljajući drugi, govoreći: „Ovo su Kur'anski ajeti!“ Da, to su Kur'anski ajeti, ali su sami po sebi manje-jasni; potrebni su pojašnjenja, a to su pojasnili Uzvišeni Allah u drugim ajetima i Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisima. Stoga, rječi Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika se trebaju skupa uzeti, jer oni pojašnjavaju, potvrđuju i razjašnjavaju jedni-druge. Ovo je put onih koji su čvrsto utemeljeni u znanju.

Međutim, devijantni ljudi samo uzimaju jedan dio Kur'ana ostavljajući drugi; i ovako rade u svakom vremenu i mjestu. Neki od njih to čine namjerno, u želji da zabluđuju, dok drugi to čine iz neznanja. Oni se samo prave da posjeduju znanje, a zapravo pojma nemaju; oni nisu učili *usule* (temeljna pravila i postavke vjere), *'ulumu-l-Kur'an* (nauku o Kur'anu), *'ulumu-l-hadis* (nauku o hadisu), *usuli-fikh* (temeljne postavke islamskog prava); oni nisu učili ove nauke.

U najgorem slučaju takav mnogo čita i pamti do stepena da pomisli da je učenjak. Međutim, ako mnogo pamti i puno čita, opet manjka u poznavaju temeljenih pravila i principa znanja, jer nije učio pred islamskim učenjacima. Takve su osobe neuke i zabludjele, kao i put kojeg trasiraju. Vjerska pitanja, pitanja šeri'atskih propisa, zahtijevaju zalaganje, proučavanje i uzimanje znanja od učenjaka! Stoga su takvi između dvije stvari: ili je u pitanju

devijantna osoba koja zna da griješi ali želi druge zabludivati, govoreći: „Ovo je Kur'anski ajet a ovo hadis; ja samo izvlačim propis iz govora Allaha i Njegovog Poslanika!“ tako zabludjujući ljude. Ili je u pitanju neuka osoba koja niti poznaje put dedukcije, niti način shvatanja kur'ansko-hadiskih tekstova. Ona ove stvari ne poznaje, jer nije učila pred islamskim učenjacima, već samo iz knjiga!

Znači, stvar je izuzetno opasna, pa je obaveza na sticateljima znanja da obrate pažnju na ovu stvar i da pažljivo stiču znanje od ljudi od znanja i uvida ako žele uputu i dobro. U suprotnom, bivaju u opasnosti. I ova stvar nije ograničena samo na njih pa da samo oni time budu uništeni; već će uništiti i one koji ih slijede i veličaju.

Dakle, šeri'atski dokazi su povezani jedni sa drugima, pa su i propisi povezani. Onaj koji ih odvoji time kida ono što je Allah propisao da se spoji i tako biva od onih za koje Allah kaže:

... وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَهُمْ فِي الدَّارِ الْأُولَىٰ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٥﴾

"...i kidaju ono što je Allah naredio da se održava, i čine nered na Zemlji - njih čeka prokletstvo i najgore prebivalište." (Prijevod značenja, Er-Rad, 25)

A mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i nemoj koristiti kijas (analogiju) oko bilo čega od toga.** ﴾ Sa kijasom se ovdje misli na neosnovani-kijas. Primjera radi, Uzvišeni Allah kaže:

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
وَعَشْرًا ... ﴿٢٣٤﴾

"Oni koji od vas umru ostavljajući žene svoje, njihove žene su dužne čekati četiri mjeseca i deset dana..." (Prijevod značenja, El-Bekare, 234)

A u ajetu nakon toga spominje:

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ ... ﴿٢٤٠﴾

"Oni među vama kojima se primiće smrt, a koji iza sebe ostavljaju žene, treba da im oporukom, unaprijed

za godinu dana, odrede izdržavanje..!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 240)

Pa je On propisao da *iddet* (priček) udovice bude godinu dana; pa koji ćeš od spomenuta dva ajeta uzeti? Islamski učenjaci mire između ova dva ajeta u tome da kažu da je drugi ajet važio s početka islama, tako da bi žena čiji muž preseli ostajala u svojoj kući punu godinu dana u *iddetu*. Kasnije, Uzvišeni Allah olakšava pa objavljuje ajet:

وَالَّذِينَ يَتَوَقَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ ... ﴿٢٣٤﴾

"Oni koji od vas umru ostavljajući žene svoje, njihove žene su dužne čekati četiri mjeseca i deset dana. I kada one ispune propisani rok..." (Prijevod značenja, El-Bekare, 234)

u značenju: rok od četrdeset dana:

... فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

"...vi niste grješni za ono što one po propisu urade. A Allah dobro zna ono što vi radite." (Prijevod značenja, El-Bekare, 234)

Tako da nema smetnje i zabrane da izađe nakon *iddeta*, da se uda, uljepšava i miriše, jer joj je priček završio.

Uzvišeni Allah je propisao sječenje ruke lopovu, pa kaže:

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا ... ﴿٣٨﴾

"Kradljivcu i kradljivici odsijecite ruke njihove..."

(Prijevod značenja, El-Maide, 38)

A koja će se ruka sijeći, lijeva ili desna? I dokle će se sjeći? Koliko se od ruke sjeće? Ništa od ovoga nema spomenuto u Kur'anu, već se sve to spominje u sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kojem je Allah povjerio tumačenje Kur'ana. Stoga, on je pojasnio da se odsijeca desna ruka; sjeće se do zgloba i nije dozvoljeno kazniti lopova odsijecanjem ruke osim ako ukradeno ima vrijednost preko 3 dirhema ili četvrtinu dinara. Dakle, sunnet pojašnjava Kur'an.

Također, Uzvišeni Allah je naredio obavljanje namaza; a koliko ima obaveznih namaza? Koja su njihova vremena? Koliko se rekata klanjaju? Ko je sve ovo pojasnio? To je učinio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u sunnetu, pa sunnet pojašnjava i razlaže Kur'an. Stoga, ova stvar zahtijeva znanje, uvid i shvatanje Allahove vjere. Također, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

„Nemojte se vraćati u nevjerstvo nakon mene tako što će neki od vas kidati glave drugima (tj. ubijati)!“¹⁴⁰

Iz ovoga se nazire da onaj koji ubije muslimana postaje nevjernik koji je izašao iz islama. Međutim, Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ ۚ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ ۚ وَالْأَنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ ... ﴿١٧٨﴾

"O vjernici! Propisuje vam se odmazda za ubijene: slobodan za slobodnog, rob za roba, i žena za ženu. A onaj kome se od njegova brata da neki otkup..."

(Prijevod značenja, El-Bekare, 178)

Pa Allah ubijenog naziva bratom ubice sa govorom: „...od njegova brata...“ tj. od ubice. Ovo nam pokazuje da ubica nije izašao iz islama i da bratstvo u vjeri i dalje ostaje. Stoga se sa „nevjerstvom“ u riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا

„Nemojte se vraćati u nevjerstvo nakon mene...!“

misli na malo-nevjerstvo (*kufri-l-esgar*) koje osobu ne izvodi iz islama.

Također je tu i Allahov govor:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا ... ﴿٩﴾

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih..."

(Prijevod značenja, El-Hudžurat, 9)

Pa kaže: „vjernik“, što dokazuje da ne nestaje imana zbog borbe između muslimana, već je to veliki-grieh i mali-kufr. A zatim On kaže:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ... ﴿١٠﴾

¹⁴⁰ El-Buhari, 1/56, br.121; i Muslim, 1/81, br.65, u hadisu Džabira.

"Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata..." (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 10)

Pa je dvije zavađene strane nazvao braćom.

Dakle, nužno je naučiti ove stvari, posjedovati ispravno shvatanje Allahove vjere i znanje steći sa njenih izvora i od njenih prenosioca.

I kao što postoje mutešabih ajeti, tako postoje i mutešabih hadisi. Oni se moraju vratiti jedni na druge; tako da će se pojasniti i razložiti.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Jačka 157.

ولا تطلب من عندك حيلة ترد بها على أهل البدع، فإنك امرت بالسكوت عنهم، ولا تمكنهم من نفسك، أما علمت أن محمد بن سيرين رحمه الله مع فضله لم يجب رجلاً من أهل البدع في واحدة، ولا سمع منه آية من كتاب الله عز وجل، فقليل له، فقال: أخاف أن يحرفها فيقع في قلبي شيء.

Nemoj pokušavati da izmisliš načine sa kojima bi opovrgavao novotare, jer ti je naređeno da šutiš o njima i da im ne omogućiš prednost nad tobom. Zar ne znaš da Muhammed b. Sirin, uprkos njegovoj vičnosti, nije odgovarao novotaru oko samo jednog pitanja, čak ga nije htio ni slušati kako citira ajete iz Allahove Knjige. A kada je upitan o tome, reče: “Bojim se da ih ne izokrene pa da nešto od toga upadne u moje srce!”¹⁴¹

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemoj pokušavati da izmisliš načine sa kojima bi opovrgavao novotare** ﴾ Ako želiš da opovrgavaš novotare, nemoj to činiti bez znanja, jer ćeš time samo doprinijeti da se belaj pogorša. Stoga im ne odgovaraj, osim sa znanjem; ako posjeduješ znanje i spremnost da im odgovaraš, onda im odgovaraj. U suprotnom, nemoj zalaziti u ovu arenu pa da belaj kojeg time uzrokuješ bude veći od koristi koju ćeš postići. Nemoj im odgovarati svojim strastima i samostalnim kontanjem stvari. Nemoj ih opovrgavati, osim ako je to zasnovano na znanju, u suprotnom se suzdrži!

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer ti je naređeno da šutiš o njima** ﴾ Ako nemaš znanje, šuti! Zapravo, mrzećeš ono na čemu su oni svojim srcem, ali nemoj zalaziti u njihovo opovrgavanje bez znanja pa da šteta koju time uzrokuješ bude veća od koristi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i da im ne omogućiš prednost nad tobom.** ﴾ jer ako im budeš odgovarao a nemaš znanje, stavićeš ih u poziciju da te opovrgnu i tako pobijede, spominjući tvoje greške u koje si zapao i bićeš podučen kako si ti zapravo u grešci. Međutim, ako im budeš odgovarao sa znanjem i dokazima, oni neće biti u stanju da ti odgovore.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zar ne znaš da Muhammed b. Sirin, uprkos njegovoj vičnosti, nije odgovarao novotaru oko samo jednog pitanja** ﴾

¹⁴¹ Zabilježili Ed-Darimi u Sunenu, 1/120, br.397; Ef-Firjabi u El-Kader, str.249, br.373; Ibn-Vada' u El-Bida'i ven-Nahju 'ana, br.137; Ibn-Betta u El-Ibane, br.449 i 403, i drugi.

Muhammed b. Sirin je bio jedan od najvećih i najpoznatijih učenjaka od tabi'ina¹⁴². Uprkos ovome, on nije odgovarao ovome čovjeku, jer je vidio da nešto takvo nije korisno zato što pitanje toga čovjeka nije bilo prožeto znanjem, već samo tvrdoglavošću. I ovo je dio mudrosti, jer je cilj loših ljudi da šire zlo. Stoga, kada je upitan takvo pitanje, kada se njime nije tražila uput, niti se željelo doći do istine, već samo ubacivanje sumnje, on ostade da šuti i ignorisa ga. Pjesnik kaže:

*“Kada glupak progovori, ne odgovaraj mu,
jer šutnja je najbolji odgovor takvome!”¹⁴³*

El-Berbehari kaže: ﴿ **čak ga nije htio ni slušati kako citira ajete iz Allahove Knjige.** ﴾ Stoga, ko god kaže: “Proučiću ti ajet!” ili “Hajde da prostudiramo njegovo značenje!”, a ti znaš njegovu namjeru u tome i da time ne želi put do upute, onda mu nećeš odgovarati, niti mu ajet pojašnjavati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A kada je upitan o tome, reče: “Bojim se da ih ne izokrene pa da nešto od toga upadne u moje srce!”** ﴾ Jer ako bi mu pružio priliku za debatom, tada bi mu Ibn-Sirin omogućio da mu ovaj ubaci sumnje u srce, pa je poželio da zatvori vrata tome.

¹⁴² Muhammed b. Sirin el-Ensari, Ebu-Bekr b. ebu-'Imreh iz Basre; sikkah, sebt, veliki 'abid i opće-poznati učenjak. Preselio je 110. h.g.. Tegribu-t-Tehzib, str.483.

¹⁴³ Ibn ebi-Dunja u Es-Sami ve Adab el-Lisan, str.302, od el-Mu'ammala, pjesnika.

Tačka 158.

وإذا سمعت الرجل يقول: إنا نحن نعظم الله، إذا سمع آثار رسول الله صلى الله عليه وسلم، فاعلم
الله صلى الله عليه وسلم، ويدفعه بهذه الكلمة، وهو يزعم أنه
يعظم الله وينزهه إذا سمع حديث الرؤية، وحديث النزول، وغيره، أفليس قد رد أثر رسول الله صلى
الله عليه وسلم، إذ قال: إنا نحن نعظم الله أن ينزل من موضع إلى موضع فقد زعم أنه أعلم بالله
، فإن جمهور الناس من السوق وغيرهم على هذا الحال، وحذر الناس منهم .

Ako čuješ čovjeka da govori: “Uistinu mi Allaha proglašavamo većim!”, onda kada čuje predaje od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem - znaj da je u pitanju džehmija. On time želi da odbije govor Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i da ga odbaci takvim govorom, tvrdeći da on Allaha uzdiže i čisti od mahana onda kada čuje hadise o ru'ji (viđenju Allaha na ahiretu), Njegovom nuzulu (spuštanju na dunjalučko nebo), i druge hadise slične takvima. Zar takvi ne odbacuju predaje od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sa govorom: „Mi Allaha smatramo čistim od toga da silazi sa mjesta na mjesto.“, misleći da znaju bolje o Allahu od drugih. Pripazi se ovakvih ljudi, jer većina običnog svijeta i drugih ljudi su u ovakvom stanju. Stoga, upozori ljude na njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ako čuješ čovjeka da govori: “Uistinu, mi Allaha proglašavamo većim!” onda kada čuje predaje od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem - znaj da je u pitanju džehmija.** ﴾ Ovako kaže zato što džehmije, kada čuju hadise koji spominju Allahova svojstva, poput hadisa o spuštanju na dunjalučko nebo i hadis o viđenju Allaha od strane vjernika (na ahiretu), oni govore: „Uistinu mi Allaha proglašavamo većim!“ ciljajući time da Ga smatraju većim i čistim od ovakvih hadisa, jer – kako su to oni umislili - takvi hadisi impliciraju poređenje Allaha sa Njegovim stvorenjima što biva pripisivanje Allahu mahana. Stoga, prema njihovom mišljenju, takvi Poslanikovi hadisi sadrže pripisivanje defekata Allahu i poređenje Allaha sa stvorenjima. Međutim, oni time neće veličanje Allaha, već se samo skrivaju iza takvog govora; ne želeći da djeluju prema spomenutim hadisima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On time želi da odbije govor Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i da ga odbaci takvim govorom** ﴾ tj. sa govorom: ﴿ **Uistinu, mi Allaha proglašavamo većim.** ﴾ što je istinita

izjava sa kojom se želi postići neistina i netačna stvar, želeći time da odbace vjerodostojne hadise o Allahovim svojstvima koji su potvrđeni od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Ovo je zato što takvi tvrde kako se sa njima u stvari pripisuju defekti Uzvišenom Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **misleći da znaju bolje o Allahu od drugih.** ﴾ u značenju: misle da su učeniji o Allahu od samog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a ima li većeg kufra od toga? Molim Allaha da nas sačuva.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pripazi se ovakvih ljudi, jer većina običnog svijeta i drugih ljudi su u ovakvom stanju.** ﴾ ciljajući sa izrazom *es-sugah* na obični svijet. Pa kada oni čuju riječi sa kojima se (na prvi pogled) Allah veliča, oni će tada prihvatiti govor džehmija u vanjštinskom značenju jer ne razumiju namjeru koja se iza toga krije.

Tačka 159.

وإذا سألك أحد عن مسألة في هذا الباب وهو مسترشد فكلمه وأرشده، وإذا جاءك يناظر؛ فاحذره، فإن في المناظرة: المراء والجدال والمغالبة والخصومة والغضب، وقد نهيت عن جميع هذا جدا، وهو يزيل عن طريق الحق، ولم يبلغنا عن أحد من فقهاءنا، وعلمائنا أنه ناظر أو ج

A ako te iko pita o nečemu u vezi ovog poglavlja, tražeći da sazna, ti mu reci i poduči ga. Ali, ako neko dođe da raspravlja sa tobom, pripazi ga se, jer raspravka uključuje argumentaciju, raspravku, preuveličavanje, prepiranje i ljutnju; a tebi je sve spomenuo zabranjeno. To vas obojicu odvodi daleko od istine. Do nas nije došlo da se iko od naših pravnika i učenjaka raspravljao, debatirao ili prepirao.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako te iko pita o nečemu u vezi ovog poglavlja, tražeći da sazna, ti mu reci i poduči ga.** ﴾ Pitanje može biti dvojako:

Prva vrsta: Pitanje kako bi se uputio. – Ovakva osoba ima pravo da mu odgovoriš, pojasniš i da ga podstakneš.

Druga vrsta: Tvrdoglavo i svadjivo pitanje koje uzrokuje sumnje ljudima. – Pripazi se takvih ljudi i nemoj mu odgovarati, jer ako ga ostaviš na tome – time si mu došao u kraj. Ali ako mu počeneš odgovarati, stvar će se pogoršati; on samo time želi potpaliti fitnu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **u vezi ovog poglavlja** ﴾ u značenju: po pitanju Allahovih imena i svojstava.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ali, ako neko dođe da raspravlja sa tobom, pripazi ga se** ﴾ Ako mu je namjera svađa i prepirka, ostavi ga; ne raspravljaj sa njim, jer samo želi zabludivati i obmanjivati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer raspravka uključuje argumentaciju, raspravku, preuveličavanje, prepiranje i ljutnju** ﴾ Nakon što je čovjek došao imamu Maliku, Allah mu se smilovao, dok je ovaj držao predavanja i postavio mu pitanje: „Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥﴾

„Svemilosni, Koji se nad Aršom uzvisio.“ (Prijevod značenja, Ta ha, 5)

Pa kako se On to uzvisio (*istiva*)? – Tada imam Malik, Allah mu se smilovao, spusti svoju glavu, čelo mu se oznoji zbog stida prema Uzvišenom Allahu, a onda podiže glavu i reče: „Zna se šta je *el-istiva*' (uzvisivanje), a kakvoća toga je nama nepoznata; obaveza je u ovo vjerovati, a pitanje o tome novotarija. I ja vidim da si ti samo fitnedžija!“¹⁴⁴

Pa je naredio da ga istjeraju sa predavanja, jer mu namjera nije bila traženje upute, već je samo htio zbuniti ljude, zanegirati svojstvo Allahovog uzvisivanja iznad stvorenja i dati neko drugo neispravno objašnjenje.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Do nas nije došlo da se iko od naših pravnika i učenjaka raspravljao, debatirao ili prepirao.** ﴾ u značenju: Oni nisu zapadali u ovakvu vrstu prepirke sa kojom se htjelo potpaljivanje fitne, ubacivanje sumnji i širenje konfuzije. Niko od prethodnih imama, učenjaka i pobožnjaka iz ovoga ummeta nije zalazio u ovu stvar. Naprotiv, oni su jedino upućivali one koji postavljaju pitanja sa namjerom traženja upute, a ne i na tvrdoglava pitanja čija želje nije okorištavanje od odgovora, već samo potpaljivanje fitne, debate i rasprave.

Ova vjera je jasna, hvala Allahu. On Uzvišeni kaže:

﴿ مَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ... ﴾

"O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju..." (Prijevod značenja, El-Mu'min (Gafir), 4)

Kur'an je jasan pa nema oko njega prepirke. Mi samo vjerujemo u njega i potvrđuje ono što se u njemu kaže. Mi vjerujemo u njegove riječi i njihova značenja, te djelujemo po tome, jer je to došlo od Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika; to je naša obaveza!

¹⁴⁴ Zabilježili Osman ed-Darimi u Er-Redd 'ala el-džehmijje, br.104; Ebu-Nu'ajm u El-Hilije, 6/326; El-Lalekai u Šerh usul el-i'etikad, br.664; Es-Sabuni u 'Akidetu-s-Selef, br.25, 26; El-Bejheki u El-Esma' ves-Sifat, 2/305-306, br.866, 867; i u El-I'etikad, str.116; Ibn-Kadameh u Isbat sifah el-'uluvv, br.88. El-Hafiz Ibn-Hadžer kaže u Fethu-l-Bari'u, 13/406-407: „El-Bejheki ga bilježi sa dobrim lancem!“

Nastavak tačke 159.

قال الحسن البصري رحمه الله تعالى: الحكيم لا يماري ولا يداري، حكمته ينشرها؛ إن قبلت حمد وجاء رجل إلى الحسن فقال: أنا أناظرك في الدين، فقال الحسن: أنا قد عرفت ديني، فإن ضل دينك

El-Hasan el-Basri, Uzvišeni Allah mu se smilovao, kaže: “Mudar čovjek je onaj koji se ne raspravlja i ne debatira. On samo propagira svoju mudrost; pa ako mu to prihvate, zahvaljuje Allahu, a ako ga odbace, opet zahvali Allahu.”

Čovjek je došao El-Hasanu i reče: “Hoću da se raspravljam sa tobom o vjeri!” – Na to mu El-Hasan reče: “Ja svoju vjeru znam! A ako si ti svoju izgubio, onda idi pa je potraži!”

El-Berbehari kaže: ﴿ **El-Hasan el-Basri, Uzvišeni Allah mu se smilovao, kaže: “Mudar čovjek je onaj koji se ne raspravlja** ﴾ El-Hasan el-Basri je El-Hasan b. ebi-l-Hasan el-Basri, poznati tabi'inski imam. On kaže: ﴿ **Mudar (el-hakim)...** ﴾ a to je onaj koji posjeduje mudrost, a mudrost je:

“Staviti neku stvar na njeno odgovarajuće mjesto!”

Pored toga, *el-hakim* ima i značenje posjednika ispravnog razumijevanja (*el-fakih*), tako da se sa izrazom *el-hakim* (mudrac) misli na jedno od dva značenja:

Prvo je: Osoba koja stavlja stvar na njeno odgovarajuće mjesto.

Drugo je: *El-Fakih*, jer *hikmet* (mudrost) je *fikh* (shvatanje) i poznavanje namjere u riječima Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika.

El-Berbehari kaže: ﴿ **onaj koji se ne raspravlja** ﴾ u značenju: ne zalazi u praznu beskorisnu raspravu. ﴿ **i ne debatira.** ﴾ u značenju: ne debatira sa zabludjelima i onima koji su im podložni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On samo propagira svoju mudrost** ﴾ tj. svoje znanje ﴿ **pa ako mu to prihvate, zahvaljuje Allahu** ﴾ i ovo je ono što se traži. Pa ako ne prihvate, onda je on svoju dužnost ispunio i dokaz nad njima uspostavio.

El-Berbehari kaže: ﴿ **zahvaljuje Allahu** ﴾ Ovo je iz razloga što je uspostavio i prenio dokaz, te tako sa sebe skinuo odgovornost. A što se tiče upute srca, to je samo u rukama Uzvišenog Allaha.

Pa El-Hasan el-Basri kaže: ﴿ **Ja svoju vjeru znam! A ako si ti svoju izgubio, onda idi pa je potraži!** ﴾ Ovo je mudar govor. Kada mu je ovaj rekao: “Hoću da raspravljam sa tobom o vjeri!”, na to mu El-Hasan reče: “Ja svoju vjeru znam!” u smislu: Ja nemam zabuna u svojoj vjeri pa da raspravljam sa tobom! A što se tebe tiče, ako si ti svoju vjeru izgubio, onda idi i potraži je!

Nastavak tačke 159.

رسول الله صلى الله عليه وسلم.

I znaj da je vjere slijeđenje; slijeđenje ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Komentar o ovome je već prethodio.

Nastavak tačke 159.

وسمع رسول الله صلى الله عليه وسلم قوما على باب حجرة
الآخر: ألم يقل الله كذا؟ فخرج مغضبا، فقال: أبهذا أمرتكم؟! أم بهذا بعثت إليكم؟! أن تضربوا
!

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je čuo neke ljude kako se raspravljaju pred njegovom kućom. Jedan je govorio: “Zar Allah nije rekao to i to?!”, dok je drugi govorio: “A zar nije Allah rekao to i to?!” Pa on izađe ljutit i reče: “Zar sam vam ovo naredio?! Ili, je li ovo ono sa čime sam ja poslan?! Da jedan dio Allahove Knjige pobijate njegovim drugim dijelom?!“¹⁴⁵ Pa im ovim zabrani raspravku (debatiranje).

Debata se može dogoditi samo po pitanju manje jasnih, skrivenih stvari, oko čega nema sigurnosti sa kime je istina. Tada će se napraviti debata kako

¹⁴⁵ Zabilježili imam Ahmed u El-Musnedu, 2/178, 195; Ibn-Madže, 1/33, br.85, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu 'anhuma. El-Busajri ga je ocijenio sahihom u Misbahu-z-Zudžadžeh, 1/14. (Sahihom ga je ocijenio i šejh El-Albani u Šerh Akidetu-t-Tahavijje, str.218).

bi se istina pojasnila i obejano ko je od dvojice, ili koja od dvije strane, je na istini. Međutim, ako je istina jasna i poznata, tada ne prihvatamo debatu, jer debateri mogu imati namjeru da utiču na istinu i skrenu ljude od nje.

Poslanikova, sallallahu ‘alejhi ve sellem, izjava: „*Zar sam vam ovo naredio*“ je izuzetno bitna. Ovako je postupio kada je čuo neke ljude da se raspravljaju oko Kur'ana, uzimajući manje jasne ajete i citirajući ih kao dokaze. Svako od njih uzimajući ajet suprotstavljajući se njime onome drugom, govoreći: „*Zar Allah nije rekao to i to?!*“, a drugi mu na to odgovarao: „*A zar nije Allah rekao to i to?!*“ Ovo je metod sljedbenika strasti. Uzvišeni Allah kaže:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أَمْ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ... ﴿٧﴾
„On je Onaj Koji ti objavljuje Knjigu u kojoj su ajeti jasni; oni su matica Knjige; drugi su nejasni. Oni u čijim je srcima zastrana slijede nejasne ajete..!“ (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7)

Tako da im Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: „*Zar sam vam ovo naredio*“, zabranjujući im to. On je rekao:

لَا تَضْرِبُوا كِتَابَ اللَّهِ بِعُضٍّ
„*Ne pobijajte jedan dio Allahove Knjige sa njenim drugim dijelom!*“

Allahova Knjiga nikada ne može biti kontradiktorna ili oprečna kada je učenjak pomognut u njenom shvatanju. Njena kontradiktornost ili oprečnost se može javiti samo kod neuke osobe koja ne posjeduje temelje ispravnog vjerovanja.

Nastavak tačke 159.

يَكْرَهُ الْمُنَازَعَةَ، وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، وَمَنْ فَوْقَهُ، وَمَنْ دُونَهُ، إِلَى يَوْمِنَا هَذَا، وَقَوْلُ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ أَكْبَرُ مِنْ قَوْلِ الْخَلْقِ، قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: ﴿وَمَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
: ﴿فَقَالَ: لَوْ كُنْتُ مَحْلُوقًا، لَضَرَبْتُ﴾

!

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿الْمُؤْمِنُ لَا يَمَارِي وَلَا أَشْفَعُ لِلْمَمَارِيِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَدَعُوا الْمَرَاءَ لِقَلَّةِ
يُرَ﴾

Ibn-Omer, radijallahu 'anhu, je mrzio debate, a i Malik b. Enes, kao i oni koji su bili na višem i na manjem stepenu od njega sve do današnjih

dana. Allahov govor je bolji od govora Njegovih stvorenja. Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kaže: ﴿“O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju, pa neka te ne obmanjuje to što se oni po svijetu kreću.”﴾

Čovjek je upitao Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu: “Šta je ovo: ﴿“i onih koji vade blago”﴾ - Pa mu ovaj reče: “Da ti je glava obrijana, udario bih ti po vratu!”¹⁴⁶

I Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: {“Vjernik se ne raspravlja. Ja se neću zauzimati na Sudnjem Danu za one koji se raspravljaju, pa ostavi raspravu, jer to je pomanjkanje dobra!”}¹⁴⁷

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ibn-Omer, radijallahu 'anhu, je mrzio debate** ﴾ Sa debatom se ovdje misli na onu debatu sa kojom ljudi žele zbuniti, kada će svaki pojedinac podržati samo svoj stav želeći da pobijedi bez istinske želje dolaska do istine. Naprotiv, samo želi da njegov stav pobijedi i da porazi svoga protivnika. Ovo je prezrena debata. Međutim, ako je smisao debate dolazak do istine i spoznaja istine, nebitno bila ona sa tobom ili ne, kada bi se svako vratio istini, onda je to pohvalna debata.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a i Malik b. Enes, kao i oni koji su bili na višem i na manjem stepenu od njega sve do današnjih dana.** ﴾ u značenju: prezirali su debate uprkos činjenici što je u određenim slučajevima debata obavezna. Međutim, osoba čije je stanje ispravno ne ulazi u debatu, osim u nuždi, kada je u potpunosti spremna na to i čista od naginjanja strastima. Tada njegova briga neće biti da pobijedi, već da istina bude gornja nebitno bila sa njim ili sa protivnikom. Ovo je ispravna debata. Stoga se prenosi od imama Eš-Šafi'ije da je rekao:

|| “Ja sa nikim ne debatiram, osim sa željom da istina bude na njegovom jeziku pa da se okoristi!” ||

¹⁴⁶ Zabilježio Ed-Darimi u Sunenu, 1/55, br.144. Spomenuti čovjek je Sabig b. 'Isli et-Temimi.

¹⁴⁷ Zabilježili Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, 8/152, br.7659; Ibn-Hibban u El-Medžruhin, 2/226; El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, 1/431, br.111; Ibn-Betta u El-Ibaneh, br.531. El-Hejsemi kaže u Medžmu-z-Zevaid, 1/156: „U lancu prenosilca je Kesir b. Mervan koji je vrlo slab (da'if džidden).“

Ovako on razmišlja jer mu nije cilj slijeđenje svojih strasti ili da samo pobijedi; već želi da istina bude gornja nebitno bila sa njim ili sa drugima.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿٤﴾ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ...

"O Allahovim ajetima raspravljaju samo oni koji ne vjeruju..." (Prijevod značenja, El-Mu-min, 4)

El-mudžzadeleh (rasprava) po pitanju Allahovih ajeta je u tome da se odbacuju, suprotstavljaju jedni drugima ili iznose jedni kao kontradiktornost drugima. Ovo su djela nevjernika. Stoga, kada su oni čuli Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, govor u dovi: „O, *Rahman?! O, Rahim?!*“ – Oni rekoše: „*Slušajte ovoga čovjeka koji poziva da se samo jedan Bog obožava a doziva Rahmana i Rahima!*“ Obmanjivali su ljude kako su Er-Rahman i Er-Rahim nekakva dodatna božanstva. Tako Uzvišeni Allah objavi:

﴿١١٠﴾ قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ ۖ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ...

„Reci: 'Zovite: 'Allah', ili zovite: 'Svemilosni', a kako Ga god budete zvali, Njegova su imena najljepša...“ (Prijevod značenja, El-Isra, 110)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Čovjek je upitao Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu** ﴾ Ovaj čovjek je Sabig b. 'Isli, koji je bio poznat po raspravama i nepoštivanju u vremenu vladavine Omera, radijallahu 'anhu. On je Omera pitao za ajet:

﴿٢﴾ وَالنَّاسِطَاتِ نَسْطًا

"I onih koji vade blago." (Prijevod značenja, En-Naziat, 2)

Pa reče: „Ko su ovi?“ iako toga nije bio potreban, već mu je obaveza bila da pita o stvarima koje se tiču vjere i ispravnog vjerovanja. A što se tiče pitanja o ajetu:

﴿٢﴾ وَالنَّاسِطَاتِ نَسْطًا

"I onih koji vade blago." (Prijevod značenja, En-Naziat, 2)

ovo se može naći u Tefsirima i nije morao dolaziti baš do njega (vladara). Stoga, njemu je bila obaveza da pita o onome što je bitnije i čega je

potrebniji. Ne priliči sticatelju znanja da okupira sebe i svoje učitelje sa nebitnim pitanjima, već treba da pita samo o važnim i bitnim pitanjima.

Na ovo mu Omer reče: « **Da ti je glava obrijana, udario bih ti po vratu!** » u značenju: da ti je samo glava bila obrijana zato što je to znak (najavljenih) haridžija. Oni su ti koji postavljaju pitanja. Da si imao njihov znak ja bih ti glavu skinuo. Ovo pitanje je tipično haridžijsko pitanje, jer oni pitaju o onome čega nisu potrebni.

Omerov govor: « **udario bih ti po vratu!** » znači: otkinuo bih ti je, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao da se haridžije ubijaju:

فَأَيُّمَا لَقَيْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ، وَلَيْنِ أَدْرَكْتُمُهمْ لَأَقْتُلَنَّهمْ قَتَلَ عَادٍ
 "...Gdje god ih sretnete, ubijte ih! Ako ih budem doživio ja
 ću ih ubijati Adovom kaznom!"¹⁴⁸

Međutim, ovo može činiti samo vladar-muslimana, a ne svaki pojedinac, pa nemoj uzimati oružije i nemoj napadati svakog onoga za kojeg smatraš da je od haridžija, jer je to kaos. Onaj koji ima pravo egzekucije je vladar, a Omer, radijallahu 'anhu, je bio vladar-muslimana.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao, kao što spominje El-Berbehari: « **Vjernik se ne raspravlja. Ja se neću zauzimati na Sudnjem Danu za one koji se raspravljaju, pa ostavi raspravu, jer to je pomanjkanje dobra!** » *El-Mira'* (debata) je debata u kojoj nema koristi, sa kojom se potpaljuju sumnje i oduzima vrijeme, bez postizanja ikakve koristi. *El-mumarah, el-mudžžadeleh, el-munazareh* – sve ovo ima isto značenje. « **Vjernik se ne raspravlja.** » u značenju: znak vjernika je izbjegavanje debate u kojoj nema koristi.

« **Ja se neću zauzimati na Sudnjem Danu za one koji se raspravljaju...** » Ovo je žestoka prijetnja debaterima i upozorenje na debatiranje.

« **pa ostavi raspravu, jer to je pomanjkanje dobra!** » Neki učenjaci u knjigama koje govore o ispravnom vjerovanju citiraju sljedeću poeziju:

"Nema debate i rasprave u vjeri,
 jer se raspravlja samo onaj koji je zanevjerovao!"¹⁴⁹

¹⁴⁸ Provjera je prethodila.

¹⁴⁹ Nazmu Mukaddimeh er-Risalah od Ibn ebi-Zejda el-Kajravanija od šejha Ahmeda b. Mušref, kao što stoji u njegovom Divanu, str.38.

Tačka 160.

Nije dozvoljeno osobi da kaže: "Taj i taj je sljedbenik sunneta!" sve dok ne sazna da je dotični objedinio osobine sunneta. Neće nazvati sljedbenikom sunneta osim onoga koji je objedinio sav sunnet.

Nemoj preporučivati i hvaliti pojedinca, osim ako mu znaš stanje, a sve kako ljude nebi obmanuo svojim pohvalama dok mu slučaj nije takav. Kada mu doznaš stanje, znanje i čvrstinu, tek onda ga možeš hvaliti. A što se tiče njegovog preporučivanja i pohvala ne poznajući mu stanje, to je tada opasna preporuka kojom se ljudi obmanjuju po pitanju dotične osobe.

Oni koji preporučuju ljude trebaju se zaustaviti na tome; pa se neće preporučivati, osim onaj koji je ispunio uslove preporuke. Ovo je iz razloga što je preporuka vid svjedočenja, pa neispravna preporuka biva vidom lažnog svjedočenja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sve dok ne sazna da je dotični objedinio osobine sunneta.** ﴾ Osobine sunneta se ogledaju kroz vjerovanje, znanje, djela i oponašanje prvih pohvaljenih generacija. A ako osoba posjeduje samo jednu osobinu, neće se smatrati sljedbenikom sunneta samo zbog te jedne osobine ili stvari. Pa šta onda reći za osobu koja ne posjeduje nijednu od njih?!

Jačka 161.

قال عبد الله بن المبارك رحمه الله: أصل اثنين وسبعين هوى أربعة أهواء، فمن هذه الأربعة الأهواء

'Abdullah b. Mubarek, Allah mu se smilovao, kaže: "Korijen sedamdeset i dvije strasti čine njih četiri: kaderije, murdžije, ši'ije i haridžije, a od ovih četiri su se raširile sedamdeset i dvije frakcije."

Pisac spominje ovaj govor i na početku ove knjige, a mi ćemo ovo sada pojasniti:

El-Berbehari kaže: ﴿ **strasti** ﴾ jer su strasti te koje su ih odvele u podjelu; svaka od njih slijedi svoje strasti. Da su slijedili istinu, nebi se podijelili na sedamdeset i tri frakcije. Onaj koji slijedi istinu, strasti ga neće povesti u podjelu, tako da je svaka od njih slijedila svoje strasti. Uzvišeni Allah kaže:

... كُلُّ حِزْبٍ مِمَّا لَدَيْهِمْ فَرَحُونَ ﴿٥٣﴾

„...svaka stranka radosna onim što ispovijeda.“ (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 53)

Svaka od njih je slijedila svoje strasti, a strastima nikad kraj. A što se tiče istine, ona je jedna, ne može se podvajati. Uzvišeni Allah kaže:

... فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ... ﴿١٥٣﴾

"I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova..." (Prijevod značenja, El-En'am, 153)

Tako da će onaj koji zastrani sa Pravog puta zapasti na puteve kojima nema kraja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **kaderije** ﴾ To su oni koji (neispravno) govore o kaderu. Ovo je iz razloga što je vjerovanje u kader jedan od šest temelja islama:

أَنْ تَوَظَّنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرُهُ
وَوَشَرُّهُ

“...(Iman je) da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, Njegove Poslanike, u Sudnji Dan, i u kader (određenje) i dobra i zla...”¹⁵⁰

Allah je kader odredio, zapisao, to Mu je volja i On je sve stvorio – ovako vjeruje *ehlu-s-sunne vel-džema'at*. Vjerovanje u *kada'* i *kader* je zasnovan na vjerovanju u ova četiri stepena, a ovome oponiraju dvije frakcije:

Prva frakcija: Kaderije, a to su oni koji negiraju kader. Oni kažu: “Svaki čovjek stvara svoja djela, a to mu Allah nije odredio; čovjek ih radi svojom neovisnom voljom!” Ovo je stav mu'tezila i onih koji se sa njima slažu.

Druga frakcija: Kaderije-mudžebire, a to su oni koji su pretjerali u načinu potvrde kadera. Oni kažu: “Rob nema volju, htijenje i samostalna djela; sve su to Allahova djela. Čovjek je prosto poput pera kojeg vjetar nosi i poput mrtvaca u rukama onoga koji ga gasuli, kontroliše ga nešto drugo a on nema izbora u tome.” Ovi ljudi se zovu mudžebire, a oni pretjeruju prilikom načinu potvrde kadera - a mi od Allaha zaštitu tražimo - do stepena da su robove lišili izbora i djela, smatrajući ih prisiljenim na djela koja učine. Čovjek ne izabira da klanja kad klanja, niti da učini zinaluk kad ga učini, niti da zekat da onda kada ga da, niti uzima kamatu kada je uzme, već je on na sve to prisiljen. Sva su stvorenja – kako oni misle – prisiljena na svoja djela. Ovako govore Džeberije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **murdžije** ﴾ zbog njihovog stava po pitanju imana. Iman je prema stavu *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* izgovor jezikom, vjerovanje srcem i djelovanje udovima; povećava se sa djelima pokornosti, a smanjuje sa grijешenjem.

Murdžije smatraju da djela nisu sastavni dio imana. Stoga, ako osoba vjeruje svojim srcem, makar ostavila sva djela udovima – makar nikada ne klanjala, postela, niti radila bilo koje drugo djelo – ući će u Džennet! I smatraju da se iman ne povećava i ne smanjuje, jer – po njima – iman je samo u srcu. Prema njihovom stavu, iman Ebu-Bekra i najgoreg među muslimanima je jednak, jer je iman u srcu!

¹⁵⁰ Zabilježio Muslim, 1/36, br.8, u hadisu Omera b. Hattaba, radijallahu ‘anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ši'ije** ﴾ To su oni koji tvrde kako vole ehli-bejt. Oni sebe svrstavaju sa 'Alijom i njegovim potomcima, smatrajući da im je pravo na hilafet neoravedno oduzet, jer je – kako kažu - pravo na hilafet nakon smrti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pripadao Aliji. On je bio opunomoćenik Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali su mu ashabi to uzurpirali i oduzeli, zbog čega ih smaraju tagutima i idolima! – Eto to je vjerovanje ši'ija, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **haridžije** ﴾ To su oni koji uzimaju oružije u ruke i podižu pobunu protiv vladara-muslimana koji čini velike-grijehe koji nisu kufr. Oni su odstupili od pokornosti vladaru i muslimane proglasili nevjernicima zbog velikih-grieha koji nisu širk. Stoga, njihovo vjerovanje počiva na dvoje:

Prvo: Pobuna na vladara-muslimana i odstupanje od pokornosti njemu.

Drugo: Proglašavanje nevjernicima onih muslimana koji čine velike-grijehe koji nisu kufr. Oni muslimane počinioce zinaluka, krađe i one koji uzimaju i daju kamatu smatraju nevjernicima! Ovo je vjerovanje haridžija i ovo je ekstremizam, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Oni također podižu oružije na muslimane. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je o njima rekao:

يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدْعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ
 "...Ubijaće posjednike imana a ostavljajući
 idolopoklonike..."¹⁵¹

Nije poznato u historiji da su se haridžije borile protiv nevjernika, već su se uvijek borili protiv muslimana!

Nastavak tačke 161.

فَمَنْ قَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعِثْمَانَ وَعَلِيًّا عَلَى جَمْعِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْبَاقِينَ

Ko god daje prednost Ebu-Bekru, Omeru, Osmanu i 'Aliji nad ostalim ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, te o

¹⁵¹ El-Buhari, 3/1219, br.3166; i Muslim, 2/741, br.1064, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

preostalim ne govori, osim lijepo, i dovi Allahu za svija njih – izbjegao je ši'izam; njihov početak i njihov kraj.

Ovo je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* koje je suprotno ši'itskom. Sljedbenici sunneta daju prednost Ebu-Bekru, zatim Omeru, pa Osmanu, a onda 'Aliji, radijallahu 'anhum. A što se tiče ši'ija, oni govore da je halifa nakon Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a da su Ebu-Bekrov, Omerov i Osmanov hilafet neispravni; tako da Ebu-Bekra i Omera proglašavaju nevjernicima!

El-Berbehari kaže: ﴿ **te o preostalim ne govori, osim lijepo** ﴾ O preostalim ashabima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, govori samo dobro i pohvalno, Allah svima njima bio zadovoljan. ﴿ **i dovi Allahu za svija njih** ﴾ a ne da ih proklinje kao što to rade ši'ije, niti da ih kritikuje kao neki drugi ljudi, kritikujući i govoreći protiv ashaba uprkos tome što je obaveza suprotno tome.

Obaveza je hvaliti i uzdizati ashabe, ne zalaziti u njihove međusobne borbe i ne napadati nijednog od njih, jer je Allah sa svima njima zadovoljan i pohvalio ih je u brojnim ajetima, a također i Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisima. Stoga, onaj koji loše govori o ashabima, ili o nekima od njih - smatra se zabludjelim i oprečnim govoru Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, o ashabima.

Zato nije dozvoljeno prekoračivati prava ashaba, bilo pojedinaca među njima ili svija njih. Osoba će o njima govoriti samo lijepo zbog njihove vrijednosti u ovome ummetu. Oni su najbolja generacija i prednjače ispred svih generacija, kao što je spomenuo Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem:

حَيْرُكُمْ قَرْنِي

“Najbolja generacija je moja...”¹⁵²

u značenju: generacija u kojoj je bio Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. ﴿ **te o preostalim ne govori** ﴾ bilo da se to tiče nekog pojedinca među njima ili o svima njima ﴿ **osim lijepo** ﴾

¹⁵² El-Buhari, br.3650; i Muslim, br.2535, u hadisu 'Imrana b. el-Husajna, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **izbjegao je ši'izam; njihov početak i njihov kraj.** ﴾ Ko god da prednost četvorici halifa onako kako se redosljed hilafeta i dogodio, hvaleći ostale ashabe, to biva vjerovanjem *ehlu-s-sunneta* i time se distancirao i odrekao ši'izma.

Nastavak tačke 161.

ومن قال: الصلاة خلف كل بر وفاجر، والجهاد مع كل خليفة، ولم ير الخروج على السلطان بالسيف،

ه عز وجل، خيرها وشرها، يضل من يشاء، ويهدي من يشاء، فقد خرج

Onaj koji kaže da je iman: riječ i djelo, i da se povećava i smanjuje – **izbjegao je irdža'** (tj. bivanje murdžijom); njegov početak i njegov kraj.

Onaj koji kaže da se namaz obavlja za svakim imamom, bio on pobožan ili griješan, i da se džihad vodi zajedno uz svakog halifu, te ne smatra dozvoljenim pobunu protiv sultana (vladara-muslimana) sa sabljom i dovi Allahu da ih uputi - **izbjegao je govor havaridža; njihov početak i njihov kraj.**

Onaj koji kaže da se sve događa Allahovim kaderom, i dobro i loše, da On upućuje koga On hoće, a u zabludi ostavlja koga On hoće - **izbjegao je govor kaderija; njihov početak i njihov kraj.** I ovakva osoba je sljedbenik sunneta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji kaže da je iman: riječ i djelo, i da se povećava i smanjuje - izbjegao je irdža'** (tj. bivanje murdžije); njegov početak i njegov kraj. ﴾ Kada je pisac spomenuo da su murdžije jedna od temeljnih zabludjelih frakcija, pojasnio je da je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* suprotno njima. Ovo je zato što *ehlu-s-sunne* smatra da je iman: izgovor, djela i ubjeđenje, te da se povećava i smanjuje, našta ukazuju dokazi iz Kur'ana i Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, sunneta, nasuprot vjerovanju murdžija koji smatraju da djela nisu sastavni dio imana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji kaže da se namaz obavlja za svakim imamom, bio on pobožan ili griješan, i da se džihad vodi zajedno uz svakog halifu, te ne smatra dozvoljenim pobunu protiv sultana (vladara-**

muslimana) sa sabljom i dovi Allahu da ih uputi - izbjegao je govor haridžija; njihov početak i njihov kraj. » Ovo je odricanje od frakcije haridžija, jer pisac spominje četiri (glavne) sekte. Ko god sluša i pokorava se vladaru-muslimana, ne pobunjujući se protiv njega zbog greške koju učini a koja nije kufr, ili grijeh koji nije kufr, to je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. Osoba treba da obavlja namaz iza vladara-muslimana, da se uz njih bori u džihadu na Allahovom putu i da moli Allaha da budu ispravni i uspješni. Ovo je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* po pitanju vladara. Ko god oponira nečemu od spomenutog ima tendencije zabludjelih ljudi i haridžija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **...i da se džihad vodi zajedno uz svakog halifu...** » Ako on naredi džihad, obaveza je boriti se uz njega. Ovo je obavezno; slušati ga i pokoravati mu se, klanjati za njima, džihad uz njih voditi a ne pobune protiv njih podizati kao što čine haridžije. Ovo je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* po pitanju vladara-muslimana, a suprotno tome je stav haridžija i mu'tezila.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji kaže da se sve događa Allahovim kaderom, i dobro i loše, da On upućuje koga On hoće, a u zabludi ostavlja koga On hoće - izbjegao je govor kaderija; njihov početak i njihov kraj. I ovakva osoba je sljedbenik sunneta.** » Sve se događa Allahovim određenjem, sve: kufr, iman, grijeh, pokornost, siromaštvo, bogatstvo, bolest, zdravlje, itd... Sve što se u svemiru događa biva Allahovim *kada'* i *kaderom*. Ovo je vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* suprotno stavu kaderija; onima koji negiraju kader i koji pretjeruju u načinu njegove potvrde.

Allah u zabludi ostavlja samo onoga koji slijedi zabludjeli put, tako da ga On zbog toga u zabludi i ostavi. On Uzvišeni kaže:

﴿... فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ...﴾ (٥٠)

"...i kad oni skrenuše ustranu, Allah njihova srca skrenu..." (Prijevod značenja, Es-Saff, 5)

Uništenje, zabluda ili kazna nisu u Kur'anu spomenuti, osim da On spomene šta je uzrok tome kojeg rob počini i da Allah to određuje zbog toga uzroka kojeg je rob poduzeo. Stoga mi kažemo: On u zabludi ostavlja koga On hoće Svojom pravednošću; bivajući pravedan prema zabludjelima, ne svrstavši ih sa upućenima. Uzvišeni Allah kaže:

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
„Zar ćemo muslimane sa zločincima izjednačiti?! Šta
vam je, kako rasuđujete?“ (Prijevod značenja, El-Kalem, 35 - 36)

I On upućuje koga On hoće Svojom dobrotom, On Uzvišeni i Veličanstveni.

Tačka 162.

ويقول: علي بن أبي طالب حي، وسيرجع قبل يوم القيامة، ومحمد بن علي، وجعفر بن محمد، وموسى بن جعفر، ويتكلمون في الإمامة، وأنهم يعلمون الغيب، فاحذرهم فإنهم كفار بالله العظيم

I manifestovana novotarija i nevjerstvo u Allaha Velikog, ko tako bude govorio smatra se nevjernikom u Allaha bez ikakve sumnje, a to je vjerovanje u *er-redž'ah* (povratak mrtvih); pa kaže: “**Alija b. ebi-Talib, radijallahu 'anhu, je živ i vratit će se prije Sudnjeg Dana!**” i isto govori po pitanju Muhammeda b. 'Alije, Dža'fera b. Muhammeda i Muse b. Dža'fera, te govori o položaju (ši'itskih) imama i kako oni poznaju gajb. Pripazi se takvih, jer oni su ustinu nevjernici u Velikog Allaha, a i oni koji se drže toga stava!

El-Berbehari kaže: ﴿ **a to je vjerovanje u er-redž'ah (povratak mrtvih)** ﴾ Ovo je ideologija ši'ija; oni smatraju da će se ši'itski imami iz reda ehli-bejta vratiti iz mrtvih u *ahiri-z-zemanu*, i da će uspostaviti „pravdu“ i Omera, Ebu-Bekra i ostale ashabe iskopati iz njihovih kaburova i zapaliti!

El-Berbehari kaže: ﴿ **ko tako bude govorio smatra se nevjernikom u Allaha bez ikakve sumnje** ﴾ Ko god vjeruje u *er-redž'ah* na spomenuti način, onda nema sumnje da su takvi nevjernici u Uzvišenog Allaha.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa kaže: “'Alija b. ebi-Talib, radijallahu 'anhu, je živ** ﴾ Ekstremi među ši'ijama govore da 'Alija nije mrtav, već da je u oblacima i 'ibadete mu upućuju!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Muhammeda b. 'Alije** ﴾ b. el-Husein b. el-Bakir. ﴿ **Dža'fera b. Muhammeda** ﴾ b. 'Alija b. el-Husein, a to je Dža'fer es-Sadik. ﴿ **Muse b. Dža'fera** ﴾ el-Kazima b. Dža'fera es-Sadika. Zbog toga ši'ije-rafidije sebe nazivaju: El-Musevijjeh i El-Musavi pripisujući se Musi b. el-Kazimu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **te govori o položaju (ši'itskih) imama i kako oni poznaju gajb.** ﴾ Oni smatraju da njihovi ši'itski imami poznaju gajb, da imaju pravo da propisuju halal i haram, te da derogiraju šta god požele, jer im je to Allah prepustio!

El-Berbehari kaže: ﴿ **i kako oni** ﴾ u značenju: njihovi imami ﴿ **poznaju gajb.** ﴾ A da li neko mimo Allaha poznaje gajb?

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pripazi se takvih, jer oni su ustinu nevjernici u Velikog Allaha** ﴾ Ko god tvrdi da posjeduje znanje o gajbu ili da to poznaje neko mimo Poslanika kojima je Allah otkrivao nešto od gajba, uistinu je nevjernik. Uzvišeni Allah kaže:

عَالَمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ ... ﴿٢٧﴾

„On gajb zna i On gajb Svoj ne otkriva nikome, osim onoga koga On za Poslanika odabere...” (Prijevod značenja, El-Džinn, 26 - 27)

Pa je ovo specifično samo za Allahove Poslanike kojima je to dato kao korist ummetu, da pozivaju Allahu i kao vid *mu'džize* (nadnaravnog čuda), dok apsolutno nikome od ljudi mimo Poslanika nije otkriveno išta od gajba.

Tačka 163.

بينة رحمهما الله: من وقف عند عثمان وعلي، فهو شيعي، لا يعدل، ولا يكلم، ولا يجالس. ومن قدم عليا على عثمان فهو رافضي، قد رفض آثار أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم، ومن قدم الأربعة على جميعهم، وترحم على الباقيين وكف عن زلهم، فهو على طريق الاستقامة والهدى في هـ .

Tu'ameh b. 'Amr i Sufjan b. 'Ujejne, Allah im se smilovao, kažu: “Ko god se suzdržava po pitanju Osmana i 'Alije - taj je ši'ija; neće se smatrati povjerljivim, i sa njim se neće govori i sjedeti. I ko god daje prednost 'Aliji nad Osmanom - taj je ši'ija-rafidija zato što odbacuje predaje ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. I ko god daje prednost trojici nad ostalima i dovi Allahu da se smiluje svima njima, a suzdrži oko njihovih pogreški - takav je na Pravom putu i upućen u ovoj stvari.”

Ko god se suzdrži oko pitanja Osmana i 'Alije i kaže: “Hilafet je pripadao 'Aliji a ne Osmanu!” – takav je ši'ija. Pa šta onda reći za onoga koj tvrdi da hilafet nije pripadao Ebu-Bekru i Omeru, već 'Aliji kojeg smatraju Poslanikovim opunomoćenikom?!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Neće se smatrati povjerljivim i sa njim se neće govori i sjedeti.** ﴾ Ovakva osoba je ši'ija od kojeg se treba odreći, a riječi: ﴿ **la ju'addelu** ﴾ znače: neće mu se presuđivati da je povjerljiv (*'adaletom*). ﴿ **i sa njim se neće govori** ﴾ sa pohvalnim, brižnim i prikladnim govorom. ﴿ **i sjedeti.** ﴾ jer će njegovo zlo preći na svakog onoga koji sjedi sa njim, jer zabludjeli ljudi negativno utiču na one koji sa njima sjede i koji se sa njima druže.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ko god daje prednost 'Aliji nad Osmanom, taj je ši'ija-rafidija** ﴾ u značenju: prednost u pravu na hilafet. A što se tiče pitanja vrijednosti, ko je od njih dvojice vredniji, to je onda pitanje oko kojeg postoji razilaženje među islamskim učenjacima. Neki od njih prednost daju 'Aliji, a drugi daju prednost Osmanu. Dočim, po pitanju prava na hilafet, svaki onaj koji u tome daje prednos 'Aliji nad Osmanom, onda je to zasigurno zabludjela osoba jer su se ashabi, a među njima je bio i sami 'Alija, složili oko davanja prednosti Osmanu, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **zato što odbacuje predaje ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ Nazvani su rafidijama jer su Zejdu b. 'Aliji

rekli: “Šta ti kažeš po pitanju Ebu-Bekra i Omera?” - Našta on reče: “Volim ih jer su oni veziri moga djeda, Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem!” – Oni tada rekoše: “Ako je tako, mi te odbacujemo (*nerfuduke*)!” Tako da ga odbaciše i tako ih prozvaše rafidijama, jer su odbacili Zejda b. ‘Aliju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ko god daje prednost trojici nad ostalima** ﴾ tj. nad ostalim ashabima ﴿ **i dovi Allahu da se smiluje svima njima** ﴾ tj. svim ashabima, što je već rečeno na početku.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a suzdrži oko njihovih pogreški** ﴾ tj. suzdržavanje od govora o pogreškama koje su neki od njih učinili, jer oni nisu nepogrešivi. Od njih se mogu pojaviti neke greške, ali oni posjeduju veliku vrijednost i iman koji će pokriti njihove greške. I oni posjeduju *subhet* (stepen druženja) sa Allahovim Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji će prekriti male greške koje su učinili.

El-Berbehari kaže: ﴿ **takav je na Pravom putu i upućen u ovoj stvari.** ﴾ Ko god se drži spomenutog vjerovanja po pitanju ashaba – upućen je. Ako daje prednost onima među njima kojima je Allah ukazao prednost i zadovoljan je sa preostalima ne istražujući njihove greške, smatra se od *ehlus-sunneta vel-džema'ata*, jer je to njihovo vjerovanje po pitanju ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Jačka 164.

والسنة أن تشهد للعشرة الذين شهد لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم

Sunnet je da posvjedočiš Džennet desetorici kojima je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posvjedočio da će biti Džennetlije. Oko toga nema nikakve sumnje.

Sunnet je posvjedočiti Džennet onima kojima je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, to posvjedočio; a njih je desetorica: četvorica halifa, Talha, Ez-Zubejr, Sa'd b. ebi-Vekkas, Se'id b. Zejd, Ebu-'Ubejde b. el-Džerrah i 'Abdur-Rahman b. 'Avf. Ovo su ti kojima je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posvjedočio Džennet, pa im i mi svjedočimo Džennet zbog Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, svjedočenja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oko toga nema nikakve sumnje.** ﴾ Ko god sumnja da neki od spomenutih ashaba neće biti u Džennetu – nevjernik je bez ikakve sumnje. Pa šta onda reći za onoga koji proklinje Ebu-Bekra i Omera, i koji ih naziva idolima?

Jačka 165.

ولا تفرد بالصلاة على أحد إلا رسول الله صلى الله عليه وسلم وعلى آله فقط .

Nemoj posebno prizivati na nekoga Allahov salavat, osim na Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegove sljedbenike posebno.

Es-salat (namaz) u jeziku znači *ed-du'a* (dova), dok u šeri'atskoj terminologiji znači: 'Ibadet koji počinje sa tekbirom a završava sa selamom; sastavljen je iz stojanja, ruku'a, sedžde, sjedenja, učenja Kur'ana, tekbira i tesbiha. Pa je namaz sastavljen iz riječi i djela, počinje sa tekbirom a završava sa selamom. Ovo je značenje namaza u šer'iatskoj terminologiji.

Ako se Poslanikova porodica (*al*) i ashabi spomenu u istom kontekstu, tada *al* označava Poslanikovu porodicu, sallallahu 'alejhi ve sellem. A *el-ashabu* je množina za *sahabi* (ashab) a koji mogu a i ne moraju biti iz Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, porodice. Ali, ako se fraza *al* iskoristi samostalno, onda se u to uključuju i ashabi, jer fraza *al* se dvojako koristi:

1. kada se odnosi na Poslanikovu porodicu, a to su oni kojima je zabranjeno davati sadaku.
2. kada se odnosi na Poslanikove sljedbenike, jer se nečiji sljedbenici nazivaju njegovim *alom*, kao što se kaže: *Alu-Fir'aun* (Faraonovi sljedbenici) ili *Alu-Muhammed* (Muhammedovi sljedbenici).

A što se tiče posebnog salavata na nekog drugog mimo Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao što je prizivanje samo na ashabe ili na nekog muslimana poimenice, onda je to dozvoljeno sve dok se ne uzima simbolom. Dozvoljeno je reći: „Neka je Allahov salavat na toga i toga!“ sve dok se to ne uzima simbolom kao što čine ši'ije-rafidije. Nema smetnje nekada prizivati Allahov salavat na druge mimo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

„O, Allahu, neka je Tvoj salavat na Ebu-Evf¹⁵³“

¹⁵³ El-Buhari, 2/544, br.1426; i Muslim, 2/756, br.1078, u hadisu 'Abdullaha b. ebi-Evfa, radijallahu 'anhu.

Ovo mu je naredio Uzvišeni Allah; On kaže:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ... ﴿١٠٣﴾

"Uzmi od dobara njihovih zekat i milostinju, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 103)

El-Berbehari kaže: ﴿ **i njegove sljedbenike posebno.** ﴾ Sa ovim se ovdje misli na njegove sljedbenike.

Jačka 166 i 167.

فمن أقر بما في هذا الكتاب وآمن به واتخذته إماما، ولم يشك في حرف منه، ولم يجحد حرفا واحدا؛
 في حرف منه، أو شك و وقف، فهو صاحب هوى.
 ما ، ما ، ما

Znaj da je Osman b. 'Affan, radijallahu 'anhu, ubijen nepravедno; ubio ga je nepravедni tlačitelj.

I ko god potvrđuje i vjeruje u ono što je sadržano u ovoj knjizi, to slijedi i uzme uputom ne sumnjajući u ništa od toga, niti negira išta iz nje - smatra se sljedbenikom sunneta i džema'ta; sunnet je kod njega upotpunjen. A ko god zanegira ili sumnja u bilo šta iz ove knjige, ili se suzdržava od presude – smatra se sljedbenikom strasti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Znaj da je Osman b. 'Affan, radijallahu 'anhu, ubijen nepravедno** ﴾ Ovo smo već pojasnili.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ko god potvrđuje i vjeruje u ono što je sadržano u ovoj knjizi, to slijedi i uzme uputom ne sumnjajući u ništa od toga, niti negira išta iz nje – smatra se sljedbenikom sunneta i džema'ta** ﴾ U ovoj knjizi je spomenuto vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*, a pisac nije rekao: “Ko god ne vjeruje u ono što lično ja kažem!”, već kaže i misli na ono što je spomenuto u ovoj knjizi od temelja *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. Stoga, ne može mu se zamjeriti u ovakvom njegovom izražavanju, kao što misle neki čitaoci, jer je pisac u ovoj knjizi sakupio stavove *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. I zato, ko god zanegira dio iz ove knjige, ili je zanegira u kompletu, nema sumnje da je zalutao.

El-Berbehari kaže: ﴿ **smatra se sljedbenikom sunneta i džema'ta; sunnet je kod njega upotpunjen.** ﴾ jer takav vjeruje u ono u šta vjeruje *ehlu-s-sunne vel-džema'at* a što je spomenuto u ovoj knjizi, a ako vjeruje u ono u šta oni vjeruju – jedan je od njih! A ko god zanegira bilo šta od onoga u šta vjeruje *ehlu-s-sunne vel-džema'at* – novotar je.

Jačka 168.

ومن جحد أو شك في حرف من القرآن أو في شيء جاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم لقي الله تعالى مكذبا، فاتق الله واحذر وتعا .

Ko god zanegira ili sumnja u makar jedan harf iz Kur'ana, ili bilo šta što je (vjerodostojno) prenešeno od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem - srest će Allaha kao negator istine. Bojte se Allaha, prihvatite ovo upozorenje i čuvajte svoju vjeru!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko god zanegira ili sumnja u makar jedan harf iz Kur'ana, ili bilo šta što je (vjerodostojno) prenešeno od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ Ko god sumnja u bilo šta od Kur'ana, makar bio u pitanju jedan harf – nevjernik je, jer time negira Uzvišenog Allaha. I ako sumnja u bilo šta od govora Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji je potvrđen od njega govoreći: „Iako je ovo vjerodostojno prenešeno od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ja ipak ne vjerujem u sadržaj ovog govora!“ , ili govori: „Ja sumnjam u ovo ili suzdržaću se!“ Ovakva osoba je negator Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer je obaveza vjerovati u Allahov govor i govor Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Osoba ne smije zanevjerovati ili se suzdržavati oko njihovog govora, već mora da vjeruje u sav Kur'an i u sve što je vjerodostojno prenešeno od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. I također ne smije sumnjati ili se suzdržati po pitanju bilo čega što dođe od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ovo je put posjednika imana; vjerovanje u sadržaj govora koji se nalazi u Kur'anu i sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Bojte se Allaha, prihvatite ovo upozorenje i čuvajte svoju vjeru!** ﴾ u značenju: Boj se Allaha; ti ne smiješ imati ni najmanju sumnju u svome srcu po pitanju Allahovog govora ili govora Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a niti u vjerovanje *ehlul-sunneta vel-džema'ata*. Čuvaj svoj iman kako te ništa od toga nebi zadesilo.

Jačka 169.

ومن السنة أن لا تطيع أحدا في معصية الله، ولا الوالدين والخلق جميعا، لا طاعة لبشر في معصية الله، ولا يحب عليه أحدا، وكره ذلك كله لله تبارك وتعالى.

Sunnet je da nikoga ne pomažeš u nepokornosti Allahu, bilo da su ti to roditelji ili bilo ko drugi od stvorenja. Nema

pokornosti stvorenjima u nepokornosti Allahu; niko se ne voli zbog toga, već se sve to prezire u ime Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Sunnet je da nikoga ne pomažeš u nepokornosti Allahu** ﴾ Ovo je jedan od *usula* (temelja) vjerovanja *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* deriviranog iz govora Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

*"Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju."*¹⁵⁴

إِنَّمَا الطَّاعَةُ بِالْمَعْرُوفِ

*„Uistinu je pokornost samo u dobru!"*¹⁵⁵

Ko god da ti naredi nešto što je nepokornost prema Allahu nećeš mu se pokoriti u toj nepokornosti makar ti naredili otac, majka, neka draga osoba, pa makar i vladar bio; nemoj mu se pokoriti u grijehu. Uzvišeni Allah kaže:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ... ﴿٣١﴾

"Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje, i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina..."

(Prijevod značenja, Et-Tevba, 31)

jer su im se pokoravali u nepokornosti Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **bilo da su ti to roditelji ili bilo ko drugi od stvorenja.** ﴾ Uzvišeni Allah kaže o roditeljima:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَّالَهُ فِي سَامَيْنِ أَنْ
اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا
لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ
سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ... ﴿١٥﴾

¹⁵⁴ Zabilježili imam Ahmed u El-Musnedu, 4/432, 5/66; Et-Taberani u Mu'džemu-l-Kebiru, 18/185; El-Kada'i u Musned eš-Šihab, 2/55, idr... Riječi hadisa koje se ovdje navode bilježe Et-Taberani i El-Kada'i. U verziji kod Ahmeda stoji: „Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Allahu!“ Osnova hadisa je u Dva-Sahihah u predaji 'Alije, radijallahu 'anhu, a ovaj hadis nam dolazi.

¹⁵⁵ El-Buhari, 4/1577, br.4085; i Muslim, 3/1469, br.1840, u hadisu 'Alije, radijallahu 'anhu, a riječi u Muslimovoj verziji su: „Nema pokornosti u onome što je nepokornost prema Allahu; pokornost je samo u dobru!“

„Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, iz slabosti u slabost i doji ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi Put onoga koji se iskreno Meni obraća...”

(Prijevod značenja, Lukman, 14 - 15)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

"Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj. Meni će te se vratiti, pa ću vas Ja o onome što ste radili obavijestiti."

(Prijevod značenja, El-Ankebut, 8)

Stoga, nema pokornosti stvorenju ako je to nepokornost prema Stvoritelju, nebitno ko ti to naredio, makar bio neko tebi najbliži poput roditelja; pa šta onda reći za druge mimo njih?

El-Berbehari kaže: ﴿ **niko se ne voli zbog toga, već se sve to prezire u ime Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.** ﴾ u značenju: nemoj voljeti nepokornost ili onoga koji ti to naredi, već to preziri. Preziri nepokornosti i one koji to naređuju; preziri grijeha, one koji tome pozivaju i koji to naređuju. Ovo je zasnovano na govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَعْرِضْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ قَبْلَاسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ قَبْلَ قَلْبِهِ وَذَلِكَ
أَضْعَفُ الْإِيمَانِ

„Ko vidi neko zlo neka ga promijeni rukom, a ako ne može onda jezikom, a ako ni tako ne može neka prezre svojim srcem, a to je najmanji vid imana!”¹⁵⁶

Stoga, prezir grijeha i onih koji ih čine je od imana!

¹⁵⁶ Muslim, 1/69, br.49, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

Jačka 170.

وَالْإِيمَانُ بِأَنَّ التَّوْبَةَ فَرَضَ عَلَى الْعِبَادِ، أَنْ يَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ كَبِيرِ الْمَعَاصِي وَصُغِيرِهَا.

I vjeruj da je obaveza svim robovima da se kaju od grijeha. Svi se oni trebaju Allahu kajati od velikih i malih grijeha.

El-Berbehari kaže: **﴿ I vjeruj da je obaveza svim robovima da se kaju od grijeha. ﴾** Obaveza je vjerovati da je kajanje od grijeha obavezno djelo. Uzvišeni Allah kaže:

... وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

"...I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite." (Prijevod značenja, En-Nur, 31)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ ... ﴿٨﴾

"O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao..." (Prijevod značenja, Et-Tahrim, 8)

... وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

"...A oni koji se ne pokaju - sami sebi čine nepravdu." (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 11)

Pa je obaveza svakom muslimanu da se kaje od grijeha i loših djela, da ne ustrajava na njima i da ne bude nehajan u tome govoreći kako je to mala stvar. Ne smije biti čak ni nehajan prema njima, jer je i to grijeh, već će požuriti pokajanje. Uzvišeni Allah kaže:

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ ... ﴿١٣٦﴾

"I onima koji, kada učine što loše, ili sebi nasilje učine, Allaha se sjete i oprost za grijeha svoje mole! - A ko oprašta grijeha, ako ne Allah?! - I koji ne ustraju u onome što su činili znajući to! To su oni čija je nagrada oprost od Gospodara njihova..." (Prijevod značenja, Ali-Imran, 135 - 136)

Pa ih Allah hvali i daje obećanje. On Uzvišeni kaže:

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾ وَكَيَسَّرَ
التَّوْبَةَ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي
تُبْتُ الْآنَ ... ﴿١٨﴾

"Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz neznanja, a potom se ubrzo pokaju. Njima će Allah oprostiti, a Allah sve dobro zna i mudar je! - Nema pokajanja onima koji čine hrđava djela sve dok im se ne približi smrt, pa onda govore: "Sad se doista kajem...!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 17 - 18)

Pokajanje se ne prihvata u trenutcima smrti. Iako je osoba još živa u tome trenutku, kajanje u trenutcima smrti se neće prihvatiti. Stoga je nužno da osoba požuri i da se okrene pokajanju Uzvišenom Allahu. Ljudi nisu nepogrešivi, oni pogriješe, manjkavi su i čine grijehe, ali im Uzvišeni Allah iz Svoje dobrote otvara vrata pokajanja. On ti je otvorio vrata pokajanja i tome te poziva, pa ti obećava da će ti oprostiti ako u tome budeš iskren. Čak i od nevjernika, ako se pokaje, Uzvišeni Allah će mu primiti pokajanje. On Uzvišeni kaže:

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ ... ﴿٣٨﴾

"Reci onima koji ne vjeruju: ako se okane, bit će im oprošteno ono što je prije bilo..." (Prijevod značenja, El-Enfal, 38)

od kufra, širka, ubistva itd...; ako se pokaju, Allah će im oprostiti.

U hadisu se spominje da je Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

التَّوْبَةُ تُبْرِئُ مَا قَبْلَهَا

„Pokajanje briše ono što je bilo prije njega (od grijeha)!“¹⁵⁷

¹⁵⁷ Nisam ga našao sa ovim riječima. Međutim, u njemu se spominje ono što se navodi u hadisu kojeg bilježi Muslim preko 'Amra b. el-Asa da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: „Zar ne znate da islam briše ono što je bilo prije njega i da hadždž briše ono što je bilo prije njega!“ Također i u hadisu: „Onaj koji se pokaje od grijeha je poput onoga koji je bez grijeha!“ Ibn-Madže, 2/1419, br.4250, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu.

Tako da je muslimanu odista potrebno pokajanje. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, se kajao i vraćao Allahu tevbom više od stotinu puta u jednom danu. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوُوبُوا إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً

„O, ljudi! Vratite se Allahu pokajanjem, jer ja Mu se kajem u jednom danu preko stotinu puta!“¹⁵⁸

I ashabi su računali da bi on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dnevno izgovorio „estagfirullah!“ više od sto puta¹⁵⁹, 'alejhi-s-salatu ves-selam. On je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pa šta onda reći za druge ljude? Stoga, mi smo u potrebi da se Allahu vraćamo tevbom. Niko od ljudi nije nepogrešiv; čini greške i grijeh, pa je svako potreban pokajanja. Hvala Allahu koji je otvorio vrata pokajanja i obećao nam da će nam grijeh oprostiti i izbisati ako se pokajemo.

¹⁵⁸ El-Buhari, 5/2324, br.5948, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, koji kaže: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da kaže: „Tako mi Allaha, ja od Allaha tražimo oprosta i kajem Mu se preko sedamdeset puta na dan!“ Muslim također bilježi u Sahihu, 4/2075, br.2702, od El-Agara el-Muzenia koji kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao: „O, ljudi! Pokajte se Allahu, jer ja Mu se kajem preko sto puta na dan!“

¹⁵⁹ Ebu-Davud, 2/85, br.2526; Et-Tirmizi, 5/494, br.3434; Ibn-Madže, 2/1253, br.3814; En-Nesa'i u El-Kubra, 6/199, br.10292; Ibn-Hibban u Sahihu, 3/206, br.927, i drugi u hadisu 'Abdullaha b. Omera koji kaže: „Računao sam da Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prije nego ustane sa nekog sijela izgovori preko stotinu puta: „Rabb-igfirli ve tub 'alej innike Et-Tevab El-Gafur (Gospodaru moj, oprosti mi i primi moje pokajanje; Ti si Onaj koji oprašta i Onaj koji puno prašta).“ Spomenute riječi dolaze kod Et-Tirmizije i on kaže: „Hasen-sahih-garib!“

Tačka 171.

ومن لم يشهد لمن شهد له رسول الله صلى الله عليه وسلم بالجنة؛ فهو صاحب بدعة، وضلالة، شاك فيما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم.

Ko ne posvjedoči da su džennetlije oni kojima je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posvjedočio - smatra se sljedbenikom novotarije i zablude, sumnjivac u ono što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko ne posvjedoči da su džennetlije oni kojima je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posvjedočio - smatra se sljedbenikom novotarije i zablude** ﴾ Oko svjedočenja nekom da će biti džennetlija ili džehennemlija ima detaljnog pojašnjenja kojeg navode *ehlul-sunne vel-džema'at*: Kome god je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, posvjedočio da će biti u Džennetu ili u Vatri, onda ćemo mu i mi to posvjedočiti, jer:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

„On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje.“ (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3 - 4)

Ali kada nema dokaza da će neki musliman biti džennetlija ili džehennemlija, onda mi takvima ne svjedočimo niti Džennet, niti Vatru, već se nadamo dobru za činioce dobra, a strahujemo za griješnike. Ovo je vezano za jedinke. Međutim, uopćeno govoreći, mi vjerujemo da će muslimani ući u Džennet, a da će svi nemuslimani ući u Vatru. A kada se govori o jedinkama, onda je nužno spomenuti detaljno pojašnjenje, tako da mi ne zaključujemo da će neko zasigurno biti u Džennetu ili u Vatri, osim ako za to postoji dokaz u Kur'anu i sunnetu.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je nekim pojedincima i jedinkama među ashabima posvjedočio da će biti u Džennetu, pa i mi trebamo biti ubijedeni da će oni zasigurno biti u Džennetu. To su desetorica kojima je obećan Džennet: četvorica halifa: Ebu-Bekr, Omer, Osman i 'Alija, a također i Talha, Ez-Zubejr, Sa'd b. ebi-Vekkas, Se'id b. Zejd b. 'Amr b. Nufejl, Ebu-'Ubejdullah b. el-Džerrah i 'Abdur-Rahman b. 'Avf, Allah bio svima njima zadovoljan. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je posvjedočio da će spomenuti biti u Džennetu, pa mi moramo u to vjerovati i biti ubijedeni da će oni ući u Džennet. Pored toga trebamo vjerovati da će i

svi ashabi biti u Džennetu – a to su oni koji su preselili kao ashabi a nisu otpali od vjere, jer Uzvišeni Allah kaže:

﴿١٨﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ...

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli..." (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ...

﴿١٠٠﴾

"Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

Stoga, svi ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, će ući u Džennet zbog Allahovog svjedočenja tome. On je među njima posebno izdvojio desetoricu koje je obradovao Džennetom, one koji su mu dali prisegnu na Ridvanu i borcima sa Bedra, o kojima su prenešene posebne vrijednosti. Oni koji su povjerovali i udjeljivali prije Oslobađanja Mekke su na višem stupenu od onih koji su udjeljivali i borili se nakon toga. Oni koji su prihvatili islam prije oslobađanja Mekke su bolji od onih koji su islam prihvatili nakon njenog oslobađanja.

Nema sumnje da se ashabi razlikuju u vrijednostima – Allah svima njima bio zadovoljan. Ashabe Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne omalovažava niko drugi do sljedbenici strasti i novotarija poput haridžija, ši'ija-rafidija i njima sličnih.

Stoga, onaj koji omalovažava pravedne halife: Ebu-Bekra, Omera i Osmana, Allah svima njima bio zadovoljan, i koji im pripisuje nepravednost, opisujući Ebu-Bekra i Omera Kurejševičkim idolima, *džibtom* i *tagutom*. Takav je u većoj zabludi od kršćana i Jevreja, koji nešto tako ne govore o ashabima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, uprkos tome što su kršćani i Jevreji, dok dotični ljudi koji se pripisuju islamu govore ovakve odvratne riječi. Kada bi Jevreje pitali: „Ko je najbolji među vama?“ Oni bi rekli: „Musaovi drugovi!“ A kada bi kršćane pitali: „Ko je najbolji među vama?“ Oni bi odgovorili: „Isaovi drugovi!“ Ali kada bi dotične ljude pitali:

„Ko je najgori među vama?“ Oni bi odgovorili: „Ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem!“ Molim Allaha da nas ovoga sačuva, a ovo je izuzetno opasna stvar.

Jačka 172.

قال مالك بن أنس رحمة الله: من لزم السنة وسلم منه أصحاب رسول الله صلى مات, كان مع النبيين والصديقين والشهداء والصالحين, وإن كان له قصر في العمل. وقال بشر بن الحارث رحمة الله: السنة هي الإسلام, والإسلام هو السنة.

ﷺ :

الله صلى الله عليه وسلم, وإذا رأيت رجلا من أهل البدع فكأما أرى رجلا من المنافقين. وقال يونس بن عبيد رحمة الله: العجب ممن يدعو اليوم إلى السنة, وأعجب منه المجيب إلى السنة.

Malik b. Enes, Allah mu se smilovao, kaže: “Onaj koji se čvrsto drži sunneta i od kojeg su ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sigurni, biće sa Poslanicima, iskrenim, šehidima i pravednima kada preseli, makar popuštao sa djelima!”

Bišr b. Haris, Allah mu se smilovao, kaže: “Islam je sunnet i sunnet je islam!”

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ako vidim čovjeka od ehlu-s-sunneta (sljedbenika sunneta), to mi je kao da sam vidio nekog ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. A ako vidim čovjeka od ehlu-bida' (sljedbenika novotarije), to mi je kao da sam vidio munafika!”

Junus b. 'Ubejd, Allah mu se smilovao, kaže: “Kako su samo čudni oni koji danas pozivaju sunnetu, a još su čudniji oni koji se odazovu i prihvate sunnet!”

Govor imama Malika, Allah mu se smilovao: ﴿ **“Onaj koji se čvrsto drži sunneta i od kojeg su ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sigurni, biće sa Poslanicima, iskrenim, šehidima i pravednima kada preseli, makar popuštao sa djelima!”** ﴾ Ko god se čvrsto drži sunneta, tj. sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u znanju, djelu i ubjeđenju, pa preseli na tome, a ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sigurni od njega; nikada nije omalovažavao nikoga od njih, biće u društvu Poslanika, iskrenih, šehida i pravednih, jer je pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّادِقِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۖ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

"Oni koji su pokorni Allahu i Poslaniku, bit će u društvu onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 69)

El-Berbehari kaže: ﴿ **i od kojeg su ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sigurni** ﴾ u značenju: ne omalovažava i ne psuje ih.

Uzvišeni Allah kaže:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ ... ﴿١٠﴾

"Oni koji poslije njih dolaze..." (Prijevod značenja, el-Hašr, 10)

tj. nakon ashaba, muhadžira i ensarija:

... يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

"...govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.'" (Prijevod značenja, el-Hašr, 10)

Zbog toga je šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje, Allah mu se smilovao, spomenuo u djelu El-'Akida el-Vasitijja:

„Od temelja ehlu-s-sunneta vel-džema'ata je sigurnost srca i jezika prema ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.“

baš kao što se spominje u ajetu:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ... ﴿١٠﴾

"Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama...' " (Prijevod značenja, el-Hašr, 10)

Ovo je sigurnost jezika.

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا ... ﴿١٠﴾

"...i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima..." (Prijevod značenja, el-Hašr, 10)

a ovo je sigurnost srca spram ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **makar popuštao sa djelima!** ﴾ Makar bio manjkav sa djelima, jer Allah prašta kome On hoće i šta hoće. On Uzvišeni kaže:

﴿٤٨﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ...

"Allah, doista, neće oprostiti da se Njemu išta ravnim pridružuje, a oprostit će sve mimo toga kome On hoće..." (Prijevod značenja, En-Nisa, 48)

Govor Bišra b. Harisa, Allah mu se smilovao: ﴿ **"Islam je sunnet i sunnet je islam!"** ﴾ je prethodio na početku knjige.

Govor Fudajla b. Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ako vidim čovjeka od ehlu-s-sunneta (sljedbenika sunneta), to mi je kao da sam vidio nekog ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ jer je on njihov sljedbenik. Ovo je zato što, onaj koji ih slijedi - njima se i pripaja, baš kao što je imam Malik, Allah mu se smilovao, rekao: "Oni su među one kojima je Allah podario Svoje blagodati!" Pa onaj koji ih slijedi njima se i pripaja.

Govor Fudajla b. Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **A ako vidim čovjeka od ehlu-bida' (sljedbenika novotarije), to mi je kao da sam vidio munafika!** ﴾ Ako vidim sljedbenika strasti i novotarija, one koji oponiraju sljedbenicima sunneta, kao da sam vidio munafika – one koji vanjstinom islam pokazuju a u srcu nevjerstvo kriju – želeći time da obmanu (muslimane). Sljedbenici strasti i novotarija sličje munaficima jer i jedni i drugi pokazuju islam vanjstinom dok izmišljaju novotarije a ne slijede sunnet. Ovo su osobine munafika.

Govor Junusa b. 'Ubejde, Allah mu se smilovao: ﴿ **"Kako su samo čudni oni koji danas pozivaju sunnetu, a još su čudniji oni koji se odazovu i prihvate sunnet!"** ﴾ Sunnet i oni koji pozivaju njemu su postali stranci; a još su čudniji oni koji po sunnetu djeluju. Nema sumnje da će doći vrijeme kada će sunnet postati čudan ljudima. Prolaskom vremena sunnet će postajati sve čudniji, a sa tim i sljedbenici sunneta poput stranaca. Zbog toga Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيبًا وَسِعُودَ كَمَا بَدَأَ قَطُوعِي لِلْغُرَبَاءِ

“Islam je započeo kao stran, pa će se vratiti stran kao što je i počeo, pa obraduj ogromnim Džennetskim drvetom strance!”¹⁶⁰

Na ovo ashabi upitaše: „A ko su garibi-stranci, o, Allahov Poslaniče?“, pa on reče:

لَرَّيْنِ يَصْلِحُنْ إِذَا فَسَدَ النَّاسُ

“...Oni koji su na ispravnom kada se ljudi pokvare..!”¹⁶¹

I u drugoj verziji:

يَصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ

“...Oni koji popravljaju ono što su ljudi pokvarili..!”¹⁶²

Ov ljudi će postati čudni i strani pri kraju vremena kada se ljudi iskvaru. Držaće se sunneta i biti strpljivi na nedaćama koje ih budu pogađale. Biće strpljivi zbog toga što su čudni među ljudima jer će im mnogo ljudi oponirati; tako da će živjeti poput stranaca među ljudima.

Nastavak tačke 172.

: . , , , :

وقال أحمد بن حنبل رحمه الله تعالى: مات رجل من أصحابي، فرئى في المنام، فقال :
بي
وقال أبو العالية رحمه الله: من مات على السنة مستورا فهو صديق، والاعتصام بالسنة نجاة.

¹⁶⁰ Provjera je prethodila.

¹⁶¹ Provjera je porethodila.

¹⁶² Provjera je prethodila.

Također ga bilježe i Ibn ebi-Šejbe u El-Musannefu, 7/83, br.34366; imam Ahmed u El-Musnedu, 1/398; Ed-Darimi, 2/402, br.2755; Ibn-Madže, 2/132, br.3988, i drugi u hadisu Ibn-Mes'uda, radijallahu 'anhu, a u njemu stoji da su pitali: “A ko su garibi-stranci?” – pa reče: 'Pojedinci koji se povlače iz svojih plemena!’“ Kaže imam El-Buhari: “Hadis je hasen!”, a što spominje Et-Tirmizi u El-Ilelu-l-Kebir, str.338, br.628. El-Begavi kaže u Šerhu-s-Sunne, 1/118: “Hadis je sahih-garib!” (Šejh El-Albani je ovaj hadis ocijenio da'ifom u provjeri na Ibn-Madžu).

Ibn-'Avn, Allah mu se smilovao, je ponavljao na samrtnoj postelji: “Sunnet, sunnet i pazite se novotarija..!” sve dok nije preselio.

Ahmed b. Hanbel, Uzvišeni mu se Allah smilovao, kaže: “Moj drug je preselio pa je viđen u snu da kaže: 'Kažite Ebu-'Abdullahu: “Drži se sunneta, jer prva stvar za koju me je moj Gospodar pitao jeste sunnet!”

Ebu-l-'Alije, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god preseli nepoznat a preselio je na sunnetu smatra se istinoljubivim svjedokom. Rečeno je da je u držanju za sunnet spas!”

Govor Ibn-'Avna, Allah mu se smilovao: ﴿ **Sunnet, sunnet** ﴾ u značenju: drži se sunneta – spominjući u akuzativu u smislu molbe. U značenju: Drži se sunneta i čvrsto ga se prihvati. Njegov govor: ﴿ **ijjakum (pripazite)** ﴾ je upozorenje, a ﴿ **novotarija** ﴾ je sve ono što oponira sunnetu. On je ovaj svoj govor spomenuo na samrti kao vid savjeta ummetu.

Govor imama Ahmeda, Allah mu se smilovao: ﴿ **Moj drug je preselio pa je viđen u snu da kaže: 'Kažite Ebu-'Abdullahu: “Drži se sunneta, jer prva stvar za koju me je moj Gospodar pitao jeste sunnet!”** ﴾ Spomenuti čovjek je jedan od drugova imama Ahmeda, koji se smatra imamom *ehlu-s-sunneta* koji je bio strpljiv tokom *mihne* (kušnje oko pitanja stvorenosti Kur'ana). Pa kada je ovaj preselio, viđen je u snu, pa je onaj koji ga je vidio informisan da kaže imamu Ahmedu, Allah mu se smilovao, da se čvrsto pridržava sunneta. Ovaj je rekao: ﴿ **Drži se sunneta, jer prva stvar za koju me je moj Gospodar pitao jeste sunnet!** ﴾ U ovome je podsticaj pridržavanja za sunnet i na strpljivost na njemu.

Govor Ebu-l-'Alije, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god preseli nepoznat a preselio je na sunnetu smatra se istinoljubivim svjedokom.** ﴾ *Es-siddik* označava visok stepen istinoljubivosti i to je stepen koji dolazi nakon stepena Poslanika, tako da je status *es-siddika* zaista vrijedan. Ovo zahtijeva držanje za sunnet riječju i djelom. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je pojasnio ko je to *siddik* kada reče:

لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصُّدُقَ

*"Čovjek će nastaviti da govori istinu i da provjerava istinu."*¹⁶³

Odnosno: sam će govoriti istinu i ispitati da li je istina ono što mu ljudi govore; neće popularizirati sve što mu neko govori i priča, već verifikuje i provjerava da li je to istina, jer je sam po sebi istinoljubiv i ne prenosi ili govori osim istinu. Eto to je *siddik* (istinoljubivi).

El-Berbehari kaže: ﴿ **a preselio je na sunnetu** ﴾ u značenju: držeći se islama. Ovdje se sa sunnetom ciljalo na islam i islam je sunnet. Ko god preseli na tome bez oponiranja onome na čemu je bio – preselio je čvrsto na istini.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Rečeno je da je u držanju za sunnet spas!** ﴾ u značenju: držanje za sunnet je spas od fitne i kušnje. Zbog toga Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ

*"...Uistinu, onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene..."*¹⁶⁴

Uzvišeni Allah kaže:

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ... ﴿١٠٣﴾

"Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte se..." (Prijevod značenja, Ali-Imran, 103)

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ... ﴿١٥٣﴾

"I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova..." (Prijevod značenja, El-En'am, 153)

Ovo je Allahovo naređenje i naređenje Njegovog Poslanika; držanje za sunnet i pridržavanje za njega.

¹⁶³ El-Buhari, 5/226, br.5743; i Muslim, 4/2013, br.2607, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu.

¹⁶⁴ Provjera je prethodila.

Nastavak tačke 172.

وقال سفيان الثوري رحمه الله: من أصغى بإذنه إلى صاحب بدعة خرج من عصمة الله، ووكل إليها،
يعنى إلى البدع.

وقال داود بن أبي هند رحمه الله: أوحى الله تبارك وتعالى إلى موسى بن عمران عليه السلام: لا تهم فحاك في صدرك شيء مما يقولون أكبتك في نار جهنم.

م

وقال الفضيل بن عياض رحمه الله: من جلس مع أصحاب بدعة في طريق، فجز في طريق غيره.

Sufjan es-Sevri, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god sluša novotara napustio je Allahovu zaštitu i prepušten je tome!”¹⁶⁵ u značenju: taj novotariji.

Davud b. ebi-Hind, Allah mu se smilovao, kaže: "Allah je objavio Musa b. Imranu, 'alejhimu-s-selam: "Nemoj sjediti sa novotarima, jer ako sjedneš sa njima pa nešto od onoga što oni govore zauzme mjesto u tvome srcu, Ja ću te baciti u Džehennemsku Vatru!"¹⁶⁶

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god sjedi sa novotarom - nije mu data mudrost!”¹⁶⁷

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Nemojte sjedeti sa novotarom, jer se plašim da se Allahovo prokletstvo ne spusti na tebe!”¹⁶⁸

¹⁶⁵ Zabilježio Ebu-Nu'ajm u Hilijetu-l-Evlja, 7/26, 34; i Ibn-Betta u El-Ibane, br.444.

¹⁶⁶ Zabilježio El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, 1/442, br.122; Ibn-Betta u El-Ibane, 2/434, br.556; Ibnu-l-Buhari u Mašihah, 1/175, br.21, u hadisu Husejf b. 'Abdur-Rahmana el-Džezeria koji kaže: „Allah je objavio Musa b. Imranu, 'alejhi-s-selam: „Nemoj sjediti sa sljedbnicima novotarija i strasti kako ti ništa nebi na umu palo i ponizilo te, pa da udeš u Vatra!“ Ibn-Beta, br.363, i El-Bejheki u Šu'bu-l-Iman, 7/60, bilježe preko 'Are koji kaže: „Allah je rekao Musau: „Nemoj sjediti sa sljedbenicima strasti jer će ti u srce ubaciti ono što nije u njemu bilo!“

¹⁶⁷ Zabilježili El-Lalekai u Šerh Usul l'etikad ehlu-s-sunne, br.263, 1149, i Ibn-Betta u El-Ibane, br.439; i El-Bejheki u Šu'bu-l-Iman, 1/64.

¹⁶⁸ Zabilježili El-Lalekai, br.262; Ibn-Betta u El-Ibane, br.441, 445; i El-Herevi u Zamu-l-Kelam, 4/23, br.1050.

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god zavoli novotara, Allah će mu poništiti njegova djela i oduzeti svjetlost islama iz srca!”¹⁶⁹

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god sjedne na putu sa novotarom, ti idi nekim drugim putem!”¹⁷⁰

Govor Sufjana es-Sevrija, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god sluša novotara napustio je Allahovu zaštitu i prepušten je tome!** ﴾ Mi smo prethodno govorili o sljedbenicima novotarije i da se sa njima ne sjedi i ne druži, pa ko god se sa njima druži i sluša njihov govor – ne opovrgavajući ih, biće uništen zajedno sa njima. Stoga, nije dozvoljeno da slušaš sljedbenike novotarija i govoriš: “Ja sam vjernik, jakog imana i ja poznajem ispravno vjerovanje; oni na mene ne mogu da utiču!” Ovo je obmana, već osoba može biti iskušana time. Zato ih izbjegavaj i zaštićenost od njih leži u tome da ne slušaš njihov neispravan govor. A ako ih budeš slušao, bićeš lahak mamac i fitna će te obuhvatiti zajedno sa njima.

Govor: ﴿ **i prepušten je tome!** ﴾ se spominje zato što onaj koji traži Allahovu zaštitu – Allah će ga zaštititi! Ali onaj koji sluša novotare, može biti namamljen time, pa će tome biti prepušten i napustiti Allahovu zaštitu!

Govor Davuda b. ebi-Hinda, Allah mu se smilovao: ﴿ **Allah je objavio Musa b. Imranu, ‘alejhimu-s-selam: “Nemoj sjedeti sa novotarima, jer ako sjedneš sa njima pa nešto od onoga što oni govore zauzme mjesto u tvome srcu, Ja ću te baciti u Džehennemsku Vatru!”** ﴾ Ovako je spomenuto iako je u pitanju Musa, ‘alejhi-s-selam. Allah mu je objavio: ﴿ **Nemoj sjedeti sa novotarima** ﴾ iako je bio od onih sa kojima je Allah razgovarao; opet mu Allah zabranjuje da sjedi sa novotarima i onima koji oponiraju istini, jer može potpasti pod njihov uticaj ako sa njima bude sjedeo. Pa šta onda reći za druge ljude?

Govor: ﴿ **pa nešto od onoga što oni govore zauzme mjesto u tvome srcu** ﴾ Ovo je opasno; ako budeš sjedeo sa njima i slušao njihov govor, to će zasigurno otrovati tvoje srce ili će nešto od toga negativno uticati na tebe.

¹⁶⁹ Zabilježio Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 8/103; El-Lalekai, br.263, br.947; Ibn-Dževzi u Telbis Iblis, str.16.

¹⁷⁰ Zabilježio Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 8/103; Ibn-Betta u El-Ibane, br.493; i Ibn-Dževzi u Telbis Iblis, str.6.

Stoga, nemoj se oslanjati na snagu svoga imana ili na svoje znanje, jer je pri njima falsifikovan, patvoren i medan govor i tehnika, pa ih se pripazi! Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۚ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ ... ﴿٤﴾
 "Kad ih pogledaš, njihov te izgled ushićuje; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove..." (Prijevod značenja, El-Munafikun, 4)

Pa ih se pripazi!

... هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ ۚ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ ۚ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾
 "...Oni su pravi neprijatelji, pa ih se pričuvaj! Allah ih ubio kuda se odmeću!" (Prijevod značenja, El-Munafikun, 4)

Nemoj popuštati sa novotarima, sjedeći sa njima ili ih slušajući.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god sjedi sa novotarom - nije mu data mudrost!** ﴾ u značenju: lišen je mudrosti, jer ovdje *el-hikmeh* označava shvatanje Allahove vjere. Stoga, osoba koja sjedi sa novotarima biva lišena ispravnog shvatanja Allahove vjere kao vid kazne zbog toga.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Nemojte sjediti sa novotarom, jer se plašim da se Allahovo prokletstvo ne spusti na tebe!** ﴾ Ovo je iz razloga što kazna, ljutnja i devijacija padaju na novotare; pa je za strahovati da nešto od onoga što pada na njega ne obuhvati i tebe. Zato Uzvišeni Allah kaže:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

"Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne prijeđu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi sa zulumćarima kad se sjetiš." (Prijevod značenja, El-En'am, 68)

I On Uzvišeni kaže:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ إِنَّكُمْ إِذَا مَثَلْتُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

„On vam je već u Knjizi objavio: "Kada čujete da se Allahove riječi poriču i da im se izruguje, ne sjedite s njima dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao oni. Allah će sigurno sastaviti u Džehennemu sve licemjere i nevjernike." (Prijevod značenja, En-Nisa, 140)

U ovome je upozorenje na sjedenje sa sljedbenicima zabluda i strasti, na druženje sa njima i slušanje njihovog govora ili čitanja njihovih knjiga. Nužno je da se ti distanciraš od spomenutih stvari; a Allah upućuje na ispravno! A danas, kada neka osoba ovako postupa, za njega se govori da je samac, fanatik, sumnjičav o ljudima, itd...

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god zavoli novotara** ﴾ bojati se da takvome Allah djela ne poništi. U ovome ja žestoko upozorenje, a posebno ako je novotarija nevjerstvo (*mukeffirat*), jer može odobriti taj njihov govor, širk i kufr, pa mu se zbog toga djela ponište i upropaste. Ovo je forma upozorenja. Zato osoba neće biti ponosna na svoje stanje i misliti kako na njega ne mogu uticati; ne, jer svi smo mi samo ljudi!

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god sjedne na putu sa novotarom, ti idi nekim drugim putem!** ﴾ Čak ni na putu; ako ga vidiš na putu nemoj sa njim ići niti mu društvo praviti na putu ili na putovanju. Oni će uticati na tebe, pa gdje su oni koji hodaju sa novotarima i koji se sa njima druže umjesto da pozivaju ljude u vjeru?!

Nastavak tačke 172.

ن على هدم الإسلام، ومن تبسم في وجه مبتدع، فقد استخف بما أنزل الله عز وجل على محمد صلى الله عليه وسلم، ومن زوج كريمته مبتدع فقد قطع رحمها، ومن تبع جنازة مبتدع لم يزل في سخط من الله حتى يرجع.

الفضيل بن عياض: أكل مع يهودي ونصراني ولا أكل مع مبتدع، وأحب أن يكون بيني وبين

قلبه إيماناً، ومن انتهر صاحب بدعة آمنه الله يوم الفزع الأكبر، ومن أهان صاحب بدعة، رفعه الله في الجنة مائة درجة، فلا تكن صاحب بدعة في الله أبداً.
انْتَهَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ.

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god ukaže počast novotaru, time je pomogao uništenje islama! Ko god se nasmiје u lice novotaru time je omalovažio ono što je Allah spustio Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ko god uda svoju kćerku za novotara, time je prekinuo njenu rodbinsku vezu. Ko god prati dženazu novotara ne prekida da bude pod Allahovom srdžbom sve dok se ne vrati sa nje!”¹⁷¹

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ko god sjedne sa novotarom - postaće slijepac!”¹⁷²

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Prije ću jesti sa jevrejom ili kršćaninom nego sa novotarom. Voleo bih da je između mene i novotara utvrda od čelika!”¹⁷³

Fudajl b. Ijad, Allah mu se smilovao, kaže: “Ako Allah zna da osoba mrzi novotara, On će mu oprostiti pa čak i da ima malo djela. Sljedbenik sunneta neće pomoći novotaru, osim iz licemjerja. Ko god okrene svoje lice od novotara, Allah će njegovo srce ispuniti imanom. Ko god zastrašuje druge od puta novotara, Allah će mu dati sigurnost na Danu Straha. I ko god umanjuje vrijednost novotara, Allah će ga uzdići u Džennetu za stotinu stepeni. Pa, tako ti Allaha, nikada nemoj davati utočište novotaru!”¹⁷⁴

¹⁷¹ Zabilježili Ebu-Nu'ajm u El-Hilijetu-l-Evlja, 8/130; Ebu-l-Fetuh et-Tai u Erbe'in, str.86-87; i Ibn-Dževzi u Telbis Iblis.

¹⁷² Zabilježili Ed-Danuri u svome Mudžzeleseh, 1/412-414, br.113; El-Laleka'i, 1/139, br.273; Ebu-l-Fetuh et-Tai u Erbe'in, str.86-87.

¹⁷³ Zabilježili Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 8/103; El-Lalekai, 4/638, br.1149; Ibn-Betta u El-Ibane, br.470, sa nekim djelovima, i El-Herevi u Zemmu-l-Kelam, 4/230-231, br.1048.

¹⁷⁴ Zabilježio Ibn-Betta u El-Ibane, br.443, sa riječima: „Duše su vojske regrutovane. One koje su slične – slože se, a one koje se razlikuju – ne slažu se. Nije moguće da sljedbenik sunneta podržava sljedbenika novotarije, osim iz licemjerstva!“ Također bilježi Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 8/103, sa riječima: „Draže mi je da jedem sa Jevrejom ili kršćaninom nego da jedem sa novotarom. Jer, ako jedan sa ovom dvojicom, neću biti oponašan, ali ako budem jeo sa novotarom – ljudi će me oponašati u tome. Volio bih da je između mene i novotara pregrada od čelika. Obično djelo učinjeno po sunnetu je bolje od djela novotara. Onaj koji

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god ukaže počast novotaru, time je pomogao uništenje islama!** ﴾ Ovako je iz razloga što je novotarija oprečna islamu. Stoga, ako budeš podsticao novotara – time pomažeš u uništenju islama, jer je islam sunnet i sunnet je islam, kao što smo spominjali. Zbog toga, osoba je obavezna da ne ukazuje počast novotaru, da ih ne hvali i njima se ne hvališe, a što se danas radi, pa ljudi veličaju nevjernike, Jevreje i kršćane, i hvale ih kako su oni napredni, razvijeni i civilizovani; dok smo mi muslimani nazadni i zaostali, itd... Ovo je najgora vrsta munafikluka; a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god se nasmije u lice novotaru time je omalovažio ono što je Allah spustio Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ Ovo je iz razloga što novotari oponiraju onome što je Objavljeno Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Pa ako mu se nasmije bivajući zadovoljan sa njime, djelovaće suprotno onome što je zabilježeno u Kur'anu i sunnetu od bojkotovanja, prezira i distanciranja od njih, te ne bivanja zadovoljnim sa njima, jer smijanje ukazuje na zadovoljstvo i ushićenost sa njima.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god uda svoju kćerku za novotara, time je prekinuo njenu rodbinsku vezu.** ﴾ Obaveza je onome koji je staratelj ženskinje; sestre, kćerke ili neke druge ženske osobe čiji je staratelj, da joj izabere prikladnu i pobožnu osobu. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

إِذَا آتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَآمَنَهُ فَزَوِّجْهُ، إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَقَسَادٌ كَبِيرٌ
“Ako ti dođe osoba čijom si vjerom i ponašanjem zadovoljan – oženi ga. Ako tako ne učiniš, na zemlji će nastati fitneti i veliki neredi!”¹⁷⁵

sjedi sa novotarem – nije mu data mudrost. Ko god sjedi sa novotarem – kloni ga se. Nemoj povjeriti svoju vjeru novotaru, nemoj tražiti od njega savjet za svoj život i nemoj sa njim sjediti. Ko god sa njima sjedne – Uzvišeni Allah će ga učiniti slijepcem. Ako Allah vidi da osoba prezire novotara, nadati se da će mu Allah oprostiti makar imao malo djela. Nadam se dobru za njega, jer sljedbenik sunneta predstavlja dobro, dok nijedno djelo novotara neće se uzdići do Allaha makar ih bilo mnogo!“

¹⁷⁵ Zabilježili Ibn-Me'in u Tarihu, 3/40; El-Buhari u El-Kuna, 1/26, br.206; Ibn ebi-Asim u Ahad vel-Musanna, 2/351; Et-Tirmizi u Sunenu, 3/395, br.1085; Ed-Dulabi u El-Kuna, 1/70, br.159; Et-Tirmizi kaže: „Sahih-garib!“

Stoga, ako za svoju štíćenicu ne budeš izabrao onoga čijom si vjerom i karakterom zadovoljan, nastaće neliki neredi u smislu da će je licemjer ili novotar oženiti, tako da će zajedno sa njim zalutati a ti budeš uzrokom toga.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god prati dženazu novotara ne prekida da bude pod Allahovom srdžbom sve dok se ne vrati sa nje!** ﴾ Ako presele, nemoj prisustvovati njihovoj dženazi, jer se prezir i kazna spuštaju na njih, pa ono što njih pogodi može i tebe zahvatiti.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god sjedne sa novotarom - postaće slijepac!** ﴾ u značenju: sljepoća uvida i srca.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Prije ću jesti sa jevrejom ili kršćaninom nego sa novotarom.** ﴾ Ovo je iz razloga što se za Jevreje i kršćane zna da slijede put i vjeru suprotnu našoj, to su ehlu-kitabije. A što se tiče novotara, oni se pripisuju islamu, dok se jevreji i kršćani ne pripisuju, već ti znaš da su oni kršćani i jevreji. Ali, problem je sa onim koji se pripisuje islamu, kojem vjeruješ i sjediš sa njim a on te tako povuče u zlo. Opasnost od takvih za tebe je veća od opasnosti od onoga za kojeg već znaš da ti je otvoreni neprijatelj.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Voleo bih da je između mene i novotara utvrda od čelika!** ﴾ u značenju: koja će spriječiti svaki kontakt sa njim.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ako Allah zna da osoba mrzi novotara, On će mu oprostiti pa čak i da ima malo djela.** ﴾ Ovako je iz razloga što je ovo dio koji se tiče *el-vela ve el-bera'* (prijateljevanja i odricanja). Prijateljevanje je sa posjednicima imana, dok se odričeš od Allahovih neprijatelja. Ovo je jedan od temelja u vjerovanju.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Sljedbenik sunneta neće pomoći novotaru, osim iz licemjerja.** ﴾ Kada sljedbenik sunneta podrži sljedbenika novotarije – to je vid licemjerstva.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god okrene svoje lice od novotara, Allah će njegovo srce ispuniti imanom.** ﴾ Ovo je ovako zato što je to dio *el-bera'*.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Ko god zastrašuje druge od puta novotara, Allah će mu dati sigurnost na Danu Straha.** ﴾ Ko god ga osudi riječima i odrekne se od njega, Uzvišeni Allah će ga

nagraditi na Sudnjem danu, Danu velikog straha, lijepom nagradom zbog toga što je osudio zlo. Ali ako ga bude veličao i hvalio, to biva dijelom licemjerstva i iskazivanja ljubavi prema Allahovim neprijateljima.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **I ko god umanjuje vrijednost novotara, Allah će ga uzdići u Džennetu za stotinu stepeni.** ﴾ Obaveza je ne hvaliti novotare sjedeći sa njima i ne smiješ ih hvaliti, niti iskazivati druge slične vidove pohvale. Obaveza je umanjivati im vrijednost jer ih je Allah ponizio. Ovo je također dio *el-vela ve el-bera*'.

Govor Fudajla b. 'Ijada, Allah mu se smilovao: ﴿ **Pa, tako ti Allaha, nikada nemoj davati utočište novotaru!** ﴾ Obaveza ti je da izbjegavaš novotarije, nemoj biti nimalo opušten sa njima, a sve kako bi sačuvao svoju vjeru i sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

ZAKLJUČAK

Okristili smo se od ove knjige i od temelja ehlu-s-sunneta vel-džema'ata koji su u njoj spomenuti, te od korisnih savjeta. Molimo Allaha da nagradi pisca obilnom nagradom, a da nas okoristi od onoga što smo pročitali i čuli. Neka su Allahov salavat i selam na našeg Poslanika, njegovu porodicu i ashabe.

Revizor sastavljanja ovoga komentara kaže:

Molimo Uzvišenog Allaha da nagradi našeg šejha, **Saliha b. Fevzana el-Fevzana** – Allah ga sačuvao – sa lijepom naknadom i da ga učini vođom ka uputi i onome što je ispravno, te da osnaži Svoju vjeru sa njim, uputi onoga koji ga sluša, i da oprosti njemu, njegovim roditeljima, djeci i ukućanima.

Ovaj blagoslovljeni komentar je završen u Nedjelju, 14-tog dana mjeseca Sefera, 1428. godine po hidžri.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**